

Bartol Kašić:
Institutiones linguae Illyricae /
Osnove ilirskoga jezika

A. M. D. G.
INSTITVTIONVM
LINGVÆ ILLYRICÆ
LIBRIDVO.

Authore

BARTHOLOMAEO CASSIO
Curicēnsi Societatis
IESV.

EDITIO PRIMA.

RO MAE, Apud Aloysium Zannettum.
MDCIII.

Superiorum Permissu.

NA VEĆU SLAVU BOŽJU
OSNOVE
ILIRSKOGA JEZIKA
U DVIJE KNJIGE

Autor

BARTOL KAŠIĆ
Pažanin Družbe
Isusove

PRVO IZDANJE

U RIMU, kod Alojzija Zannettija
1604.

S dopuštanjem poglavara

APPROBATIO.

NOs Fr. Augustinus Quintius Spalateñ. Or
din. Præd. Dei & Apost. Sedis gratia Eps
Curzuleñ. vidimus, & accuratè percurrimus
has regulas Grammaticales in lingua no-
stra materna Illyrica per admodum R. P.
Bartho. Casium Curicen. confectas, quan-
tum iudicamus, nihil continèt, quod sit Ca-
thol. Doctrinæ, ac bonis moribus contrariũ.
In quorum fidem, &c. In Parochiali S. Nico-
lai de Campo Martio die 2. Aprilis 1604.

Idem Fr. Aug. Eps qui supra.

Imprimatur si placet R. P. M. S. P.
B. Gypsius Vicefgerens.

Imprimatur

F. Ioannes Maria Brasicchell. M. S. P. Apost.

ODOBRENJE

Mi, fra Augustin Kvinčić Splicićanin, reda
propovjednika, milošću Božjom i Apostolske
Stolice biskup korčulanski vidjeli smo i pomno
pregledali ova gramatička pravila u našem
materinskom ilirskom jeziku koja je sastavio
velečasni otac Bartol Kašić Pažanin. Koliko mi
možemo prosuditi, ona ne sadržavaju ništa što
bi bilo suprotno katoličkom nauku i ćudoređu.
U vjeru toga, itd. U župnoj crkvi Svetoga Nikole
na Marsovom polju dana 2. travnja 1604.

Isti fra Augustin biskup kao i gore

Neka se tiska, ako se sviđa velečasnom ocu
učitelju Svete Palače.

B. Gipsije, zamjenik

Neka se tiska.

F. Ivan Maria Brasicchelli,
učitelj Svete Palače Apostolske

AD ILLYRICAE
linguae Studiosos.

LLYRICAE lin-
guae Institutiones,
quas multi exopta-
bant, modò præpro-
pera fortassè festi-
natione, si minus
omni ex parte per-

fectas, pro viribus certè alacriter, studio-
sèque confeci. Nemo enim adhuc extite-
rat (quod sciam) quem authorem se-
qui possem, cuius præcepta de Illyrico
sermone litteris consignata prodierint.
Neque verò, ut opus hoc primus ag-
grederer, inducere animum potuissem,
nisi eorum accessisset autoritas, quo-
rum voluntati nefas est repugnare.
Quò autem ipsi consilio id fecerint, ut
& nostra è Societate delecti nonnulli
in hac lingua perdiscenda studium suum,
atque operam collocarent, & quò ijs di-

A 2 scendi

ONIMA KOJI UČE
ILIRSKI JEZIK

Osnove ilirskoga jezika, koje su mnogi
priželjkivali, ako i manje savršene u
svim dijelovima, dovršio sam prema
svojim snagama, doista s veseljem i
predanošću, možda samo u prevelikoj
žurbi. Nije se, naime, dosada pojavio
nitko (koliko znam) koga bih kao
pisca mogao slijediti i čija bi se pravi-
la o ilirskome govoru pojavila u
pisanom obliku. I ne bih se bio mogao
odlučiti da se kao prvi prihvatim toga
posla da nije bilo utjecaja onih čijoj se
volji nije dopušteno protiviti. A s
kojom su namjerom oni odredili da
odabrani pojedinci iz naše Družbe
svoj znanstveni rad i trud usmjere k
učenju ovoga jezika

scendi labor minueretur, eiusdem lingua Institutiones aliqua conscriberentur, facile is, ut opinor, intelliget, cui sit exploratum, quo in loco apud Illyricos hoc tempore res Christiana versetur. Nam, siue ob diuturnam, ac miseram cum Religionis Catholicae hostibus consuetudinem, siue ob magnam doctorum, proborumque Pastorum penuriam innumerabiles propemodum in tantis tenebris inscitiae iacent, ut caetera, quae ex inscitia oriuntur, mala taceantur; ut ne prima quidem Christianae Religionis elementa satis illorum plerisque sint nota. Quare sapienter est à nostrae Societatis Moderatoribus constitutum, ut eius nationis lingua vernacula, quae apud plurimos populos latissimè patet, addiscatur ab ijs, qui ad eos erudiendos idonei censeantur. Etenim non videbatur satis instituti nostri rationibus conuenire, cum tam
multi

te da se napišu kakve osnove toga jezika kako bi im se olakšalo učenje, lako će, mislim, razumjeti onaj kojemu je poznato u kakvu se položaju kod Ilira u ovo vrijeme nalazi kršćanstvo. Naime, ili zbog dugotrajnoga i nesretnoga druženja s neprijateljima katoličke vjere ili zbog velike oskudice učenih i čestitih pastira, neprojeni leže gotovo u takvoj tmini neznanja (da se i ne spominju ostala zla koja se iz neznanja rađaju) da većini od njih nisu dovoljno poznate ni prve osnove kršćanske vjere. Stoga su starješine naše Družbe mudro odlučili da ih oni koji se smatraju najsposobnijima da podučavaju nauče materinski jezik onoga naroda čiji je jezik najprošireniji u većini pučanstva. Činilo se, naime, da to ne odgovara dovoljno namjerama naše Ustanove jer se

multi ex nostris hominibus in extremos Orientis, Occidentisque fines mittantur assidue, qui in varijs illarum gentium dialectis cognoscendis, insudent, quæ gentes nunquam antea Christianis instituta sunt legibus, ut cum ijs de beata vita facilius agi possit; nationes aliæ propè finitimæ deserantur, quæ Christianæ, atque avitæ religionis nomen retinentes ob vnam rerum cognoscendarum, agendarumque ignorationem à maiorum suorum dignitate, splendoreque degenerent; ac tanquam incultæ arbores paulatim syluescentes, infructuosæ reddantur. Quapropter, quoad per temporis angustias licuit, linguæ huius de obto partibus orationis præcepta colligere, ac certâ quadam viâ rationeque tractare sum conatus: quò facilius, ac celerius possint eò, quò intendunt, qui eius perdiscendæ sunt cupidi, pervenire. Quòd, si cui fortè longiores Instituta

A 3 tiones

mnogi od naših ljudi neprestano šalju u najudaljenije krajeve Istoka i Zapada. Oni se muče učeći različite dijalekte onih naroda koji nikada prije nisu bili poučeni kršćanskim zakonima da bi s njima lakše mogli raspravljati o blaženome životu. A zanemaruju se drugi narodi u bliskom susjedstvu koji, zadržavajući ime kršćanske i djedovske vjere, jedino zbog toga što ne znaju što im je učiti i činiti, gube dostojanstvo i ugled svojih predaka poput zapuštena drveća koje polako zarastajući postaje neplodno. Stoga sam, koliko je dopustilo ograničeno vrijeme, pokušao skupiti pravila ovoga jezika o osam dijelova iskaza i obraditi ih nekom određenom metodom i načelom da bi oni koji ga žele naučiti lakše i brže mogli stići do cilja. A ako se komu možda ovakve Osnove

tiones huiusmodi videbuntur, cum oro, ne ab instituto cursu, propterea retardetur. Etenim nec pauca sunt perspicuitatis potius causa proposita, & pleraque caterorum similia nullam ferè novam difficultatem afferunt ad cognoscendum. Equidem in spem venio fore, vt multarum Institutionum beneficio, qualescumque tandem illæ sint, si vel pari industria, atque in Latinâ vel Græca lingua solent, in huius cognitione elaborent, non minores breui in ea processus esse facturos. Quod autem de orationis constructione, quam vocant, pauca quedam dumtaxat, eaque vniuersè tradiderim, nemo iure mirabitur, qui meminerit reliqua, vel cum alijs, quas norint, linguis esse communia, vel vsu potius, & exercitatione, quam doctrinæ præceptis contineri, vel non facile simul omnia ad artem posse reuocari.

Valete. Ro. 15. Cal. Maias. An. 1604.

INSTI-

čine predugima, njega molim da zbog toga ne zastane na započetom putu. Naime, mnogo je toga izloženo više radi preglednosti, a većina je toga slična ostalomu te ne donosi gotovo nikakvu novu teškoću za učenje. Doista se nadam da će mnogi uz pomoć ovih Osnova, kakve god da one jesu, ako se potruže u učenju ovoga jezika jednakom marljivošću kao što to običavaju u učenju latinškoga i grčkoga jezika, za kratko vrijeme postići ne manji napredak.

A što sam o konstrukciji iskaza, kako to nazivaju, samo nešto malo, i to općenito iznio, tome se neće s pravom čuditi nitko tko se sjeća da je ono što je preostalo ili zajedničko s onim jezicima koje znaju, ili se bolje obuhvaća uporabom i vježbom nego pravilima nauka, ili se sve zajedno ne može lako svesti u sustav.

Zdravi bili. U Rimu, 17. travnja 1604.

Napomena

Svi hrvatski primjeri iz izvornika ostavljeni su u prijevodu u izvornoj grafiji. Gdje god bi čitanje danas moglo biti dvojbeno, primjeri su doneseni i u suvremenoj grafiji u okruglim zagradama. Sačuvana je i izvorna Kašićeva akcentuacija. Ispravci pogrešaka popisani na kraju izvornika uneseni su u tekst prijevoda i označeni zvjezdicom.

INSTITVTIONVM⁷
LINGVÆ ILLYRICÆ
LIBER PRIMVS
DE LITTERIS, NOMINE,
ET PRONOMINE.

P A R S P R I M A,
D E L I T T E R I S.

*M totius locutionis, ac
scriptionis fundamentum
sint litteræ, earumq. forma,
nomina, ac torus, vt ipsa-
rum figura, distinctio, &
pronunciatio facillè persi-
pantur, meritò de ijs pri-
mo loco agendum est. Animaduerti enim in
hominum meæ nationis scriptis minus con-
gruam litterarum varietatem incredibile le-
gentibus fuisse negotium. Quoniam autem
munus est, & officium litterarum, conseruare,
ac tueri dictiones, easque integro sono enun-
ciare, curabo diligenter, vt sublati superua-*

Δ 4 cancis

OSNOVE
ILIRSKOGA JEZIKA
PRVA KNJIGA
O SLOVIMA, IMENU
I ZAMJENICI

P R V I D I O
O S L O V I M A

Budući da su slova, njihovi oblici, imena i zvuk temelj cjelokupnoga govorenja i pisanja, s pravom treba o njima govoriti na prvom mjestu da bi se lako mogao uočiti njihov oblik, razlikovnost i izgovor. Primijetio sam, naime, da u spisima ljudi mojega naroda nedovoljno ujednačena raznolikost slova stvara čitateljima nevjerojatnu teškoću.

Kako je zadaća i dužnost slova čuvati i štiti riječi i omogućiti da se one izgovaraju s potpunim zvukom, pobrinut ću se pomno da, uklonivši suvišna,

8 INST. LING. ILLYR.

caneis, eas litteras in Alphabetum conferam, quæ & necessaria ad prononciationem sunt, & quam paucissima à Latinis litteris forma. sonoque differant.

Exponam itaque hîc maiusculam, ac minusculam formam litterarum; quas deinde in præcipua quasi capita diuidam tum declarabo, quid sit Accentus, Apostrophus, Syllaba, Diclîo: Postremò nonnihil addendum erit de Articulo, & Dialecto.

ALPHABETVM.

Aa, Bb, Cc, Çç, Dd, Ee, Ff, Gg, Hh, Ii, Kk, Ll, Mm, Nn, Oo, Pp, Qq, Rr, Ss, Tt, Vv, Vv, Xx, Yy, Zz.

DE VOCALIBVS, ET DIPHTHONGIS. Cap. I.

Litteræ vocales eadem sunt nobis, ac Latinis, a, e, i, o, u: de quarum prononciatione nihil occurrit dicendum, quod à latino sono differat.

2 Diphthongi sunt septem, aa, ee, ii, oo, uu, & æ. Sex prioribus vtuntur auctores maioris declarationis gratia. Æ, autem ut distinguantur nomina fœminina à masculinis,

u abecedu skupim ona slova koja su nužna za izgovor i koja se oblikom i zvukom što manje razlikuju od latinskih slova.

Izložit ću stoga ovdje veliki i mali oblik slova, zatim ću ih podijeliti u zasebna poglavlja. Tada ću objasniti što je akcent, apostrof, slog i riječ. Naposljetku će biti potrebno dodati nešto o članu i dijalektu.

ABECEDA

Aa, Bb, Cc, Çç, Dd, Ee, Ff, Gg, Hh, Ii, Kk, Ll, Mm, Nn, Oo, Pp, Qq, Rr, Ss, Tt, Vv, Vv, Xx, Yy, Zz.

O SAMOGLASNICIMA I DVOGLASIMA

Poglavlje I.

Samoglasnici su isti u nas i u Latinâ: a, e, i, o, u. U njihovu izgovoru nema ništa različitoga od njihova zvuka u latinskom jeziku što bi trebalo spomenuti.

2. Dvoglasa ima sedam: aa, ee, ie*, ii, oo, uu i æ. Prvih šest pisci rabe radi veće izražajnosti. Æ će služiti za razlikovanje imena ženskoga roda od onih muškoga roda.

nis, erit in usu. Idem nonnulli faciunt in duplicandis consonantibus: quod nemini no-uum videri debet, quandoquidem hoc ipsum fit à Latinis, & Græcis. Ex nostris dictio-nibus adhoc ostendendum satis erunt hæ:
 Mukka, tormentum; & Mûka, farina.

3 ¶ *a a, facit, a, longius, ut, Vlastélaa, no-bilium.*

e e, facit, e, longius, ut, Xenee, mulieris.

e, facit, e, quæ erit sæpe in usu.

pro, e e, præsertim in fine dictionis.

i e, facit, i, & e, semiuocales, ut Tieh, istorum.

ij, facit, i, longius, ut, Lovij, uenatur.

oo, facit, o, longius, ut, Plood, fructus.

uu, facit, u, longius, ut, Muux, uir.

DE LITTERIS CONSONANTIBVS SIMPLICIBVS.

Cap. II.

1 **C**onsonantes sunt viginti, *be, ce, de, ef, ga, he, ka, el, em, en, pe, qvu, er, es, te, vi, xi, yi, zi.*

2 *Ex his nullam habent diuersitatem soni, b, d, l, m, n, p, r, t, qui nobis cum latinis non sit communis. Reliquarum uerò pronuncia-tio singillatim explicanda est.*

De

Neki čine istu stvar udvajanjem suglasnika, što se nikomu ne treba činiti nečim novim jer to isto čine i Latini i Grci.

Od naših će riječi biti dovoljno pokazati ove: *mukka*, tormentum i *mûka*, farina.

3. *aa* daje dugo *a* kao u *vlastélaa*, nobilium, *ee* daje dugo *e* kao u *xenée* (*ženē*), mulieris, *ae* daje *e* koje će se često rabiti umjesto *ee*, osobito na kraju riječi,

ie daje *i* i *e*, polusamoglasnike kao u *tieh* (*tijeh*), istorum,

ij daje dugo *i* kao u *lovij* (*lovī*), uenatur,

oo daje dugo *o* kao u *plood*, fructus,

uu daje dugo *u* kao u *muux* (*muž*), uir.

O SLOVIMA ZA JEDNOSTAVNE SUGLASNIKE

Poglavlje II.

1. Suglasnika ima dvadeset: *be, ce, či**, *de, ef, ga, he, ka, el, em, en, pe, qvu, er, es, te, vi, xi, yi, zi.*

2. Među njima *b, d, l, m, n, p, r, t* nemaju nikakvu raznolikost u zvuku koja ne bi bila zajednička i nama i Latinima. Izgovor osta-lih pak treba pojedinačno izložiti.

De littera C c.

C c, ante, uel post uocalem, & consonantem excepta, h, pronuntiatur, ut apud Latinos ante vocales, e, & i: ut, dicet, dicit. Sic etiam apud nos: Rêcce, dixit: Rîci, uerba: Béc, Vienna nomen urbis: Clouik, homo. Clán, articulus.

De littera Ç ç.

Ç ç, ante, uel post uocalem, & consonantem pronuntiatur, ut apud Latinos littera, t, in his uociòus (etiam, sapientia) & apud Italos, z, in his (zoppo, zuccaro:) sic apud nos, Çéfar, Cæsar: Çîlo, integrum: Çvît, flos.

De littera F f.

F f, si ante se habeat consonantem lenius pronuntiatur, ut, Sfêti, Sanctus.

De littera G g.

G g, ante, & post uocalem, & consonantem, nisi sequatur, i, semiuocalis, pronuntiatur, ut apud Latinos ante, a, o, u, in his Garrulus, Lego, Gula: & apud Italos, gh, ut (Leghe, Salghino:) sic apud nos Garmii, tonat:

O slovu Cc /č/

Cc se ispred ili iza samoglasnika i suglasnika, izuzevši h, izgovara kao u Latina ispred samoglasnika e i i kao dicet, dicit. Tako i u nas rêcce (reče), dixit, rîci (riči), uerba, Béc (Beč), Uienna nomen urbis, clouik (človik), homo, clán (član), articulus.

O slovu Çç /c/

Çç se ispred ili iza samoglasnika i suglasnika izgovara kao u Latina slovo t u ovim riječima: etiam, sapientia i kao u Talijana z u ovim riječima: zoppo, zuccaro, a tako i u nas Çésar (cesar), Caesar, çîlo (cilo), integrum, çvît (cvit), flos.

O slovu Ff

Ff se izgovara blaže, ako ispred sebe ima suglasnik kao sfêti (sveti), sanctus.

O slovu Gg

Gg se ispred i iza samoglasnika i suglasnika, osim ako slijedi polusamoglasnik i, izgovara kao u Latina ispred a, o, u u ovim primjerima: garrulus, lego, gula i kao u Talijana gh u leghe, salghino. Tako i u nas garmii (grmi), tonat;

nat: Gizdàvi, elegans: Bòg, Deus. Ante consonantem autem, praesertim, l, cum proximè sequitur uocalis, a, uel o, profertur, ut apud Latinos (Gladius, Gloria:) Sic apud nos, Glàva, caput: Gràd, vrbs. Quod si post, gl, sit tantum uocalis, i, proferetur, ut (figli, egli:) sic Zèmgli; nisi sit, ghl, ut, Dvighli. Quando verò inter, gl, & uocales, a, e, o, u, ponitur semiuocalis, i, pronunciat, ut apud Italos in his (Figlia, figlie:) sic apud nos, Zemglià, terra: Zèmgliu, terram. Quod quidam omittentes ambiguum uocum pronunciationem faciunt.

De littera H h.

H h, est littera consonans, & pronunciat, ex gutture ante, uel post uocales, & consonantes, ut, Pihati, anhelare: Haznà, thesaurus. Himbennih, decipientium: Hrèv, truncus; Hglib, panis. Aliquando autem est aspirationis nota, praesertim post litteras, c, & g, ut, Slavicch, Philomela: chamen, saxum: Dvighnu, sustulit.

De littera K k.

K k, pronunciat, ante, & post uocales, & consonantes, ut, apud Latinos, c, in his, caput, comes, cursus: & apud Italos, ch, ut, (che,

gizdàvi, elegans; Bòg, Deus. Ispred suglasnika pak, osobito l, kada odmah iza slijedi samoglasnik a ili o, izgovara se kao u Latina gladius, gloria. Tako i u nas glàva, caput; gràd, urbs. A ako bi iza gl bio samo samoglasnik i, izgovaralo bi se kao figli, egli. Tako i zèmgli (zemlji), osim ako bi bilo ghl kao dvighli (dvigli). Kada se pak između gl i samoglasnika a, e, o, u umetne polusamoglasnik i, izgovara se kao u Talijana u ovim primjerima: figlia, figlie. Tako i u nas zemglià, (zemlja), terra, zèmgliu (zemlju), terram. Neki to ispuštaju i ostvaruju dvojak izgovor.

O slovu Hh

Hh jest suglasnik i izgovara se iz grla prije ili poslije samoglasnika i suglasnika kao *pihati*, anhelare; *haznà*, thesaurus; *himbennih*, decipientium; *hrèv*, truncus; *hglib* (*hljib*), panis. Ponekad je znak aspiracije, osobito iza slova *c* i *g* kao *Slavicch* (*slavić*), *Philomela*; *chamen* (*kamen*), *saxum*; *dvighnu* (*dvignu*), *sustulit*.

O slovu Kk

Kk se ispred i iza samoglasnika i suglasnika izgovara kao u Latina *c* u ovim primjerima: *caput*, *comes*, *cursus* i kao u Talijana *ch*, *u che*, *chi*.

12 INST. LING. ILLYR.

(che, chi:) sic apud nos, Káram, uel Cháram, arguo: utroque enim modo scribitur à nonnullis, Kùchia, domus: Kládda, compes.

De littera, Qq.

Qq, pronunciat, ut apud Latinos: apud nos tamen coniungitur cum, v, consonante pro, u, uocali, ut, Qvâs, fermentum. Qvòcka, gallina habens pullos.

De littera, Ss.

Ss, pronunciat, cum minimo quodam sibilo, ut, Siver, Aquilo: Mésò, caro, neque audienti sunt ij, qui dicunt multiplicem esse ipsius pronunciationem, si sola sumatur ante uocalem.

De littera Vv.

Vv, sic deformata, est consonans ante & post quamcumque uocalem, & consonantem, ut, Voynik, miles: Veccér, uesper: Plâv, nauicula: sicut apud Latinos, u, in his (uale, uolo.) Nonnulli tamen usurpant, f, uel, u, pro hac ipsa, v.

De littera, Xx.

Xx, pronunciat, tono leni, ut, femi, sz, uel

Tako i u nas káram ili cháram (karam), arguo. Neki pišu na oba načina: kùchia (kuća), domus, kládda (klada), compes.

O slovu Qq /kv/

Qq se izgovara kao u Latina. U nas će se, ipak, povezati sa suglasnikom v umjesto samoglasnika u kao qvâs (kvas), fermentum, qvòcka (kvočka), gallina habens pullos.

O slovu Ss

Ss se izgovara s nekim vrlo malim piskom kao siver, aquilo, mésò, caro, a ne treba slušati one koji kažu da je njegov izgovor višestruk ako je s samo pred vokalom.

O slovu Vv

Vv u ovakvu obliku jest suglasnik ispred i iza bilo kojeg samoglasnika i suglasnika kao voynik (vojnìk), miles, veccér (večer), uesper; plâv, nauicula kao što je u Latina u u ovim primjerima: uale, uolo. Neki pak rabe f ili u umjesto v.

O slovu Xx /ž/

Xx se izgovara s blagim glasom kao polu sz /š/ ili

LIB. I. PARS I. 13
*uel semi, sg, coniuncta tamen; ut, Xenà,
mulier.*

De littera Y y.

*Y y, semper est consonans eo modo, quo apud
Latinos, i: etiamsi a quibusdam pro uocali,
i, aliquandò usurpetur. At apud politiores
semper est consonans.*

De littera Z z.

*Z z, pronuntiatur ante uocales, & consonan-
tes, ut in his uocibus apud Italos: zero,
zenzala: sic apud nos paulò tamen lenius in
his, zátilak, occiput: zemglià, terra; zìma,
hiems.*

DE MULTIPPLICIBVS
consonantibus simul iunctis.

Cap. III.

De litteris cch, &, ck.

Littera, cch, ante uocalem, i, pronuncian-
tur, ut apud Italos in his uocibus. (occhi,
fenocchi;) sic apud nos (Mocchi, uires:
òpccchina, communitas.) Aliqui omittunt
primam litteram, c, quod non placet. Litte-
ra autem, ck, separatim pronuntianda sunt,
qualibet suo tono, ut, kùcka, cat ella: Qvòcka
galli-

polu sg /ž/, ali ipak povezano kao *xenà* (*žena*),
mulier.

O slovu Yy /j/

Yy jest uvijek suglasnik na onaj način na koji je
to u Latina *i* premda ga neki katkad rabe kao
samoglasnik. Ali kod ugladenijih je uvijek
suglasnik.

O slovu Zz

Zz se ispred samoglasnika i suglasnika izgovara
kao u Talijana u ovim riječima: zero, zenzala.
Tako i u nas, ipak malo blaže, u *zátilak*, occiput;
zemglià (*zemlja*), terra; *zìma*, hiems.

O SUGLASNIČKIM¹
SKUPOVIMA

Poglavlje III.

O slovima cch /č/ i ck /čk/

Slova *cch* pred samoglasnikom *i* izgovaraju se
kao u Talijana u ovim riječima: occhi, fenocchi.
Tako i u nas *mocchi* (*moči*), uires; *òpccchina*
(*opčina*), communitas. Neki ispuštaju prvo slovo
c što nije ispravno. A slova *ck* valja izgovarati
odvojeno, nekim vlastitim glasom kao *kùcka*
(*kučka*), catella; *qvòcka* (*kvočka*), gallina.

¹ Prema izvorniku točnije "o višestruko složenim suglasnicima".

14 INST. LING. ILLYR.

gallina pullos habens. In eiusmodi dictionibus post, c, melius erit scribere, k, quam, ch, ne legentes pronuncient unitas.

De litteris, chi.

Littera, i, inter ch, & uocales a, e, o, u, fit semiuocalis, ut apud Italos in his, (Occhietti, occhiali:) sic apud nos, Hochiù, uolo: Hòchiesc, uis: etiam si sit una, c, ante, b.

De litteris gn, ggn, & ghn.

Littera, gn, ante & post uocales, & consonantes pronunciantur ferè semper, ut apud Latinos in his, (magna, magni, magnus) sic apud nos, Pòmagna, attentio: Màgni, minor: Ogàgn, ignis. Quod si ponatur altera consonans ante, gn, suum non amittet sonum ut patet in dictione, Oggnà, ignis; Kgnàst, mancus; ggnilla, argilla; oggnillo, igniarium. Nonnulli solent, ponere semiuocalem, i, inter, gn, & uocalem, e; Mibi uidetur non esse necessaria. Si autem interponatur inter g, & n, (ut in his odàghnan, abactus. Dvighnùt, elatus) aspiratio, h; pronunciantur da erit, gb, ut supradictum est, quando sola, g, est ante uocalem, a, o, u.

De

U takvim riječima* iza *c* bit će bolje pisati *k* nego *ch* da ih čitatelji ne bi izgovarali zajedno.

O slovima *chi* /*či*/

Slovo *i* između *ch* i samoglasnika *a, e, o, u* postaje polusamoglasnik kao u Talijana u ovim riječima: *occhietti, ochiali*. Tako *i* u nas *hòchiu, uolo; hòchiesc (hoću, hoćeš)*, *uis*, makar je ispred *h* jedno *c*.

O slovima *gn* /*ni*/, *ggn* /*gni*/, *ghn*/*gn*/

Slova *gn* ispred *i* iza samoglasnika i suglasnika izgovaraju se gotovo uvijek kao u Latina u ovim riječima: *magna, magni, magnus*. Tako *i* u nas *pòmagna (pomnja)*, *attentio; màgni (manji)*, *minor; ogàgn, (oganj)*, *ignis*. A ako bi se ispred *gn* stavio drugi suglasnik, on ne bi izgubio svoj zvuk kao što je očividno u riječi *oggnà (ognja)*, *ignis; kgnàst (knjast)*, *mancus; ggnila (gnjila)*, *argilla; oggnillo (ognjilo)*, *igniarium*. Neki obično stavljaju polusamoglasnik *i* između *gn* i samoglasnika *e*. Meni se čini da to nije nužno. Ako bi se pak između *g* i *n* stavila aspiracija *h* kao u riječima *odàghnan (odagnan)*, *abactus; dvighnùt (dvignut)*, *elatus*, valjat će *gh* izgovarati kao što je gore rečeno, odnosno kao kad samo *g* stoji ispred samoglasnika *a, o, u*.

De litteris Sc, & Sct̄.

*Littera, Sc, tono coniuncto semper pronuncian-
da sunt, ut apud Latinos in his (Discedo, scin-
do) Sic apud nos: Sluścám, audio: Púłce, flat.
Násci, nostri: Rowásc, tessera: Sctényc, le-
ctio: Sctò, quid. Aliqui ex his postremis abj-
ciunt, s, ita, ctényc, ctò.*

De litteris Kfc.

*Littera sic copulata, Kfc, uel, chfc, retinent
suum tonum, ac si essent per se, K, uel ch, &
fc; ut, in his: Mikśca, Vekśca,*

DE TONO ET APOSTROPHO.

Cap. IIII.

C*um sine tono, seu accentu legi perspicue
non possit, ostendendum est breuiter quo-
tuplex sit. Videtur autem necessarius esse
triplex.*

- 1 *Acutus, cuius hæc est notula, á; Munus
autem, & uis erit, attollere tonum syllabæ,
cui superponetur.*
- 2 *Gravis, cuius hæc est notula, è; Munus
verò, & uis erit, deprimere tonum syllabæ
ita ut appareat maior grauitas, ubi est hic
accen-*

O slovima sc /š/, set /št/

Slova *sc* uvijek valja izgovarati povezanim glasom kao u Latina u ovim riječima: *discedo*, *scindo*. Tako i u nas *sluścám* (*slušam*), *audio*; *púłce* (*puše*), *flat*; *násci* (*naši*), *nostrī*; *rowásc* (*rovaš*), *tessera*; *sctényc* (*šten'je*²), *lectio*; *sctò* (*što*), *quid*. Iz tih posljednjih primjera odbacuju neki *s*, tako *ctényc* (*čten'je*), *ctò* (*čto*).

O slovima ksc /kš/

Slova *ksc* /kš/ ili *chsc* /kš/ ovako povezana zadržavaju svoj glas i kad bi *k* ili *ch* i *sc* stajali sami za sebe kao u ovim riječima: *Mikśca* (*Mikša*), *veksca* (*vekša*).

O TONU I APOSTROFU

Poglavlje IV.

Budući da se bez tona ili akcenta ne može razgovjetno čitati, treba ukratko pokazati kolikovrstan je. Čini se pak da treba biti trovrstan.

1. Oštri (akut), čiji je znak ovaj: á. Zadaća i djelovanje bit će podignuti ton sloga na koji bude postavljen.
2. Teški (gravis), čiji je znak ovaj: è. Zadaća i djelovanje bit će spustiti ton sloga tako da se pojavi veća težina tamo gdje jest taj akcent

² U primjerima kao *šten'je*, *čten'je* i *govoren'je* (vidi str. 67) znakom ¹ označuje se nesliven izgovor.

16 INST. LING. ILLYR.

accentus, quam ubi nullus est. (Verè hoc ipsum usus docebit melius.) Quod benè notat Iacobus Gretserus noster capite 22. de Accentibus, ubi ait; ῥὸς, non esse legendum elata ultima syllaba, quasi esset ῥὸς; sed depressa: ex quo inter acutum, & grauem accentum satis apparet distinctio: sic apud nos in his: Sedlò, ephippium: Veslò, remus: Tih, placidus.

- 3 *Protractiuus, seu circumflexus, cuius fit ex præcedētibus notula sc̄, o: Munus uerò, & uis erit, ostendere, attollendum, & protrahendū esse tonum, uel diphthongi, quæ sit ex bina uocali, uel syllaba, quæ abiecta altera uocali ex diphthongo eiusdem retinet pronunciationem, ut, Mnoux, multitudo. Meed, mel, siue Mnòx, & Méd.*
- 4 *Animaduertèdum est autem in eadē dictione duos à nobis accentus nonnunquam poni: Interdum uerò ne unum quidem.*
- 5 *Quid uerò sit Apostrophus perpaucis accipe. Apostrophus est nota hæc s', reiecta uocalis, ut, s' drivom, cum ligno: K' Rímu, ad Urbem, pro, sà drivom. Ka Rímu. A nonnullis tamen notula apostrophæ non rectè omititur.*

nego tamo gdje nema akcenta. (Ali to će bolje podučiti uporaba.) Kao što dobro bilježi naš Jakob Gretser u 22. poglavlju o akcentima, gdje kaže da θεός ne valja čitati s podignutim posljednjim slogom kao da stoji θεός, već sa spuštenim. Po tome se dovoljno jasno pokazuje razlika između oštrog i teškog akcenta. Tako i u nas u ovim primjerima: *sedlò*, ephippium; *veslò*, remus; *tih*, placidus.

3. Otegnuti ili zavnuti (circumfleks), čiji znak nastaje od prethodnih, ovo je: ô. Zadaća pak i djelovanje bit će pokazati da ton treba podignuti i otegnuti, i to ili ton dvoglasa koji nastaje od dva samoglasnika ili sloga koji, odbacivši drugi samoglasnik iz dvoglasa, zadržava njegov izgovor kao *mnoax*, multitudo; *meed*, mel ili *mnòx* (množ) i *mèd* (med).
4. Treba obratiti pozornost na to da mi ponekad u istoj riječi stavljamo dva naglaska, a katkad nijedan.
5. A što je apostrof, poslušaj ukratko. Apostrof je ovaj znak: s' - za izbačeni samoglasnik kao *s' drivom*, cum ligno; *k' Rímu*, ad Urbem, umjesto *sà drivom*, *ka Rímu*. A neki pak, nepravilno, znak za apostrof izbacuju.

DE SYLLABA ET DICTIONE

Cap. V.

Indicandum est hic quomodo ex vocalibus, & consonantibus iam declaratis fiat syllaba; atque ex una, aut pluribus syllabis constetur dictio.

De Syllaba.

Syllaba est coniunctio duarum, aut plurium litterarum uno spiritu, ac sub uno accentu pronunciatarum: ut, Bi, fuit; Sin, filius. Numerus autem litterarum in syllaba est minus proprius unius, ut, à, ò; magis uerò duarum, trium, quatuor, quinque, aut etiam sex litterarum, ut, Kgnàst, mancus.

De Dictione.

Dictio est uox constata ex una, aut pluribus syllabis, reique alicuius significatiua; quæ & si per se posita nullius est certi, clarique sensus; coniuncta tamen magis, minusue demonstrat id, quod significat. Incertum enim est quid significet hæc dictio, Pettar, Petrus. Certius fit, si dixeris, Pettar yest Namistnik Isùkarstov, Petrus est Vicarius Iesu Christi.

B DE

O SLOGU I RIJEČI

Poglavlje V.

Ovdje treba pokazati kako iz već prikazanih samoglasnika i suglasnika nastaje slog i kako se iz jednog ili više slogova stvara riječ.

O slogu

Slog je povezivanje dvaju ili više slova izgovorenih u jednom dahu i pod jednim akcentom kao *bi*, *fuit*; *sin*, *filius*. Broj slova u slogu rjeđe je jedan kao *à*, *ò*, a češće je da slog ima dva, tri, četiri, pet ili pak šest slova kao u *kgnàst* (*knjast*), *mancus*.

O riječi

Riječ je niz glasova sastavljen od jednoga ili više slogova koji označuje neku stvar. Premda ona sama za sebe nema određena i jasna smisla, ipak povezana s drugima više ili manje pokazuje ono što znači. Neodređeno je, naime, što znači ova riječ: *Pettar*, *Petrus*. Određenije postaje ako kažeš: *Pettar yest namistnik Isùkarstov* (*Petar jest namisnik Isukrstov*), *Petrus est Vicarius Iesu Christi*.

DE ARTICVLO ET DIALECTO.

Cap. V I.

INter loquendum nos articulis non utimur, ut faciunt Græci: auctoritate tamen Latinorum Grammaticorum adducor pænè, ut nominibus declinandis pronomem, ΟΥΙ, ΟΥΑ, ΟΥΟ: hic, hæc, hoc, in omnibus casibus proponam. Verum id planè nullius emolumenti; sed molestiæ negotium plenum esse censeo. Quarè casuum dumtaxat appellationes una, aut altera ex primis litteris ostendendas curabo, uel etiam in recto tantum pronomem distinctiuum generum quasi articulum adscribam.

De Dialecto.

Quamquam omnibus fermè orationis partibus, de quibus paulò post acturi sumus variæ Dialecti accidant pro uarietate Prouinciarum, & Urbium: quoniam tamen neque mihi tantum est otij, ut, quæ cuiusque Urbis, ac Prouincie propria Dialectus sit, hoc tempore perscribam, neque habita ratione finis, propter quem hæ Institutiones conscribuntur, Studiofis linguæ Illyricæ multum in presentia commodi istiusmodi tractatio allatura est: idcirco de Dialectis age-

re

O ČLANU I DIJALEKTU

Poglavlje VI.

Mi se u govoru ne služimo članovima kao što to čine Grci. Ugledajući se, ipak, na latinske gramatičare, gotovo sam sklon pri dekliniranju imenica u svim padežima staviti zamjenicu *oví, ová, ovó*; hic, hæc, hoc. Ali smatram da je to ne samo beskoristan nego i dosadan posao. Zato ću se pobrinuti da nazivi padeža budu pokazani barem jednim ili drugim od prvih slova, a samo ću u nominativu dopisati zamjenicu koja razlikuje rod kao član.

O dijalektu

U gotovo svim dijelovima iskaza, o kojima malo poslije namjeravamo raspravljati, odražavaju se različiti dijalekti prema različitosti pokrajina i gradova. Ipak, nemam toliko slobodnoga vremena sada propisivati koji je dijalekt svojstven kojemu gradu ili pokrajini. Osim toga, rasprava takve vrste, ako se uzme u obzir svrha radi koje se pišu ove *Osnove*, neće u sadašnjosti donijeti mnogo koristi onima koji uče ilirski jezik, stoga o dijalektima neću

re prætermittam. In illud autem serio incumbam, ut si minus optimam Idiomatis nostri rationem tradere potuero, certè optimæ proximam pro mea virili loquendi formam, quæ ab hominibus Illyricis intelligatur, cupidis auxilio harum Institutionum lingue Illyricæ addiscendæ proponam.

INSTITVTIONVM
LINGVÆ ILLYRICÆ
LIBRI PRIMI
PARS SECVNDA.

Ac secunda parte agendum est breuiter de Oratione, & de Nomine: Deinde de præcipua Nominis parte, quæ nomen Substantiæ, siue Substantiuum appellatur: quod in tria præcipua capita diuiditur, vt ijs prima, secunda, & tertia Substantiuorum nominum declinationes comprehendantur.

B 2 DE

raspravljati. Ozbiljno ću se pak, koliko god je u mojoj moći, potruditi da, ako već ne budem mogao dati najbolja pravila našega jezika, onima koji žele pomoć ovih *Osnova* u učenju ilirskoga jezika izložim govorni oblik najbliži najboljemu, i to takav kakav ilirski ljudi razumiju.

OSNOVE
ILIRSKOGA JEZIKA
PRVA KNJIGA
DRUGI DIO

U ovom, drugom dijelu valja ukratko raspraviti o iskazu i imenu, zatim o osobitoj vrsti imena koje se naziva ime supstancije ili imenica. Ona se dijeli na tri zasebna poglavlja tako da se njima obuhvaćaju prva, druga i treća deklinacija imenica.

DE ORATIONE, ET NOMINE.

Cap. 1.

- 1 **O** Ratio est apta connexio, atque dispositio uerborum ex dictionibus conflata ad aliquid significandum; ut, *Pètre misli ò smàrti*. *Petre cogita de morte*. Diuiditur autem Oratio etiam apud nos, ut apud Latinos in octo partes, hoc est, *Nomen, Pronomen, Verbum, Participium, Aduerbiu, Præpositionem, Interiectionem, & Coniunctionem*. Ex quibus quatuor, *Nomen, Pronomen, Verbum, & Participium* declinantur. Reliquæ uerò sunt declinationis expertes: de quibus singulis suo loco tractabimus.
- 2 *Iam uerò ad primam Orationis partem propius accedamus, cuius hæc potest esse descriptio. Nomen est pars orationis declinabilis per casus, ac nullius significatiua temporis. Diuiditur autem Nomen in duas quasi species, Substantiuum, & Adiectiuum. De Adiectiuo hoc loco nihil. Substantiuum uerò est illud, quod in oratione per se esse potest, ut, *Voÿuòda zapouida, Dux imperat. Voynik poslúscá; miles obtemperat.**
- 3 *Commodè partiri potest Nomen Substantiuum in Nomen Proprium, Appellatiuum, & Collectiuum.*

Pro-

O ISKAZU I IMENU³

Poglavlje I.

1. Iskaz je odgovarajuće povezivanje i raspored riječi sastavljen od izričaja tako da nešto znači kao *Pètre misli ò smàrti* (*Petre misli o smrti*), *Petre cogita de morte*. U nas se, kao i u Latinâ, iskaz dijeli na osam dijelova⁴, to jest na ime, zamjenicu, glagol, particip, prilog, prijedlog, uzvik i veznik. Od njih se četiri mijenjaju: ime, zamjenica, glagol i particip. Ostali nemaju promjene, o njima ćemo pojedinačno raspravljati na za njih predviđenom mjestu.
2. Obradimo podrobnije prvi dio iskaza čiji opis može glasiti ovako: imena su dijelovi iskaza sklonjivi po padežima, a bez vremenskoga značenja. Imena se dijele u dvije vrste: imenice i pridjeve. O pridjevu na ovom mjestu neće biti riječi. Imenica je ono što u iskazu može stajati samo za sebe kao *voÿuòda zapouida* (*vojvoda zapouida*), *dux imperat*; *voynik poslúscá* (*vojník posluša*), *miles obtemperat*.
3. Imenice se prikladno mogu podijeliti na vlastite, opće i zbirne.

³ Imena (lat. nomina) u suvremenoj gramatici odgovaraju tzv. imenskim riječima koje obuhvaćaju: imenice, pridjeve, zamjenice i brojeve. Kašić imena dijeli samo na imenice i pridjeve (brojeve ubraju u pridjeve), a zamjenice navodi zasebno.

⁴ Dijelovi iskaza (lat. partes orationis) u suvremenoj gramatičkoj terminologiji odgovaraju vrstama riječi.

- 4 *Proprium est, quod certas res, personasque significat, ut, Iſus, Iesus: Rīm, Roma.*
- 5 *Appellatiuum est quod res incertas, & communes significat, ut, Krágl, Rex: Grád, Urbis; Città.*
- 6 *Colleſtiuum est quod numero etiam singulari significat multitudinem, ut, Púk, populus: Mnoxtvó, turba: Cegliád, familia.*
- 7 *Anomatum porro, siue inaequale (quod hoc loco consultò addo, cum de eo sæpè futura sit mentio) nomen est, quod aut numero, aut genere, aut declinatione, aut casu, aut aliquo alio attributo caret, uel diuersum est, ut, in ipsis declinationibus apparebit.*

De attributis partium Orationis.

- 8 *Quoniam attributa partium Orationis aliqua ex parte Nomini etiam Substantiuo conueniunt, hoc loco videntur proponenda.*
- Primum attributum est, Numerus, qui Nominum, Pronominum, Verborum, & Participiorum duplex est: Singularis, ut, Dīva, uirgo: Yá, ego: Gliúbim, amo. Pluralis, ut, Dīvæ, virgines: Mij, nos: Gliúbimo, amamus.*
- Secundum est, Casus, qui Nominum, Participiorum, & nonnullorum Pronominum sunt sex apud Latinos: apud nos uerò in singulari ferè semper sunt septem: in Plurali*
- B 3 pro-

4. Vlastita je ona koja označuje određene stvari i osobe kao *Isus*, Iesus; *Rīm*, Roma.
5. Opća je ona koja označuje neodređene i opće stvari kao *krágl* (*kralj*), rex; *grád*, urbs; *città*.
6. Zbirna je ona koja jedninom označuje mnoštvo kao *púk*, populus; *mnoxtvó* (*mnoštvo*), turba; *cegliád* (*čeljad*), familia.
7. Nadalje, nepravilna ili nejednaka imenica (koju namjerno dodajem na ovom mjestu jer će o njoj često biti spomena) jest ona kojoj nedostaje broj, rod, deklinacija, padež ili neka druga odrednica ili je u nekoj od njih različita od drugih, kako će se pokazati u samim deklinacijama.

O odrednicama⁵ dijelova iskaza

8. Budući da se odrednice dijelova iskaza jednim dijelom odnose i na imenice, čini se da ih treba izložiti na ovome mjestu.
- Prva je odrednica broj koji je kod imena, zamjenica, glagola i participa dvojak: jednina kao *dīva*, uirgo; *yá* (*ja*), ego; *gliúbim* (*ljubim*), amo i množina kao *dīvæ* (*dīve*), virgines; *mij* (*mi*), nos; *gliúbimo* (*ljubimo*), amamus.
- Druga je padež, kojih za imena, participe i neke zamjenice u Latina ima šest. U nas ih je u jednini gotovo uvijek sedam, a u množini,

⁵ Kašićev termin attributa obuhvaća osim danas uobičajenih gramatičkih kategorija roda, broja i padeža i tvorbene kategorije sastav i vrstu koje su zajedničke za više vrsta riječi.

22 INST. LING. ILLYR.

propter diuersitatem desinentiæ, & significationis sunt octo; quod contingit præcipue in nominibus Substantiuis. Sunt autem Casuum appellationes apud Latinos. Nominatiuus siue Rectus, Genitiuus, Datiuus, Accusatiuus, Vocatiuus, & Ablatiuus: quibus nos addimus in singulari casum Septimum, & in Plurali præter septimum etiam Octauum. Septimus in utroque numero erit concomitantiam, uel causam, uel modum, uel instrumentum significans. Octauus in Plurali tantum cum præpositione, id est, in, significabit statum in loco. In singulari enim pro hoc Octauo utimur Datiuo cum eadem præpositione.

Tertium sunt Genera præcipua, quæ tribuuntur nominibus, Masculinum siue Virile, Fæmininum, siue Muliebre, & Neutrum. Primum demonstratur hoc Articulo Ovi, hic: ut, Ovi Gospodár moy naucèn; hic Dominus meus doctus. Secundum hoc, Ová, hæc: ut, Ová devóyka moyà naucenna; hæc ancilla mea docta. Tertium, Ovó, hoc; ut, Ovó róbce moyè naucenno: hoc mancipium meum doctum. Ex his tribus nascuntur apud Latinos Commune duorum, & Commune trium. Apud nos uerò uix reperitur Commune duorum, cui præponemus, Ovi, & Ová: hic, & hæc: ut, Ovi, & Ová Poglávica, hic, & hæc Princeps. & hujc similia.

De

zbog različitosti završetka i značenja, osam. To biva poglavito kod imenica. Latini imaju nazive za padeže: nominativ ili uspravni padež, genitiv, dativ, akuzativ, vokativ i ablativ. Ovim padežima mi u jednini dodajemo sedmi padež, a u množini uz sedmi i osmi padež⁶. Sedmi će padež u oba broja označavati pratnju, uzrok, način ili sredstvo. Osmi će, samo u množini, s prijedlogom *ù*, to jest in, označavati stanje na mjestu. U jednini se, naime, umjesto osmoga padeža služimo dativom s istim prijedlogom.

Treća su odrednica zasebni rodovi koji se pripisuju imenima: muški ili muževni, ženski ili ženstveni i srednji.

Prvi se pokazuje članom *ovi*, hic kao *ovi gospodár moy naucèn* (*ovi gospodar moj naučen*), hic *dominus meus doctus*. Drugi članom *ová*, hæc kao *ová devóyka moyà naucenna* (*ova devojka moja naučena*), hæc *ancilla mea docta*. Treći članom *ovó*, hoc kao *ovó róbce moyè naucenno* (*ovo robče moje naučeno*), hoc *mancipium meum doctum*.

Od tih triju nastaju u Latina zajednički oblici za dva i zajednički za tri roda. U nas se pak rijetko nalazi zajednički oblik za dva roda pred koji ćemo staviti *ovi* i *ová*, hic et hæc kao *ovi* i *ová poglávica* (*poglavica*), hic et hæc princeps i tome slično.

⁶ Sedmi padež odgovara današnjem instrumentalu, a osmi lokativu.

De Coniugationibus, Modis, Temporibus, & Personis uerborum suo loco dicetur.

Figurae Nominum sunt duae. Simplex, ut, Mudâr, prudens: Gospodîn, Dominus: Yerè, quia. Composita, ut, Isûkarst, Iesus Christus: Sfmògi, omnipotens: Nigdâr, nunquam.

Species uerò sunt etiam duae. Primitiua ut Otàç, pater. Deriuatiua, ut, Ocèv, paternus.

DE PRIMA NOMINIS SVBSTANTIVI DECLINATIONE.

Caput I I.

I Prima haec declinatio est Masculinorum & Neutorum. Quaedam Masculinorum propria, tum appellatiua in recto ferè desinunt in unam, duas, uel tres consonantes, ut, Isûs, Iesus: Naucitegl, magister: Kârst, Christus. Quaedam uerò, & præcipuè Diminutiua desinunt in uocales, è, & ò, ut, Pétre, Piro: Petrus. Márko, Marcus. Gárgo, Gregorius.

Neutra autem ferè desinunt in e, & o, & sunt Appellatiua: ut, Vrîme, tempus: Sârçe, cor: & Nebbo, caelum, & alia huiusmodi.

Genitiuus singularis omnium desinit in, a. Datiuus in, u. Accusatiuus in, a. Vocatiuus in, e, uel in quibusdam in, o. Ablatiuus in, a,

B 4 cum

O konjugacijama, načinima, vremenima i licima glagola bit će riječi na za njih predviđenom mjestu.

Imena imaju dva sastava: jednostavan kao mudâr, prudens; gospodîn, dominus; yerè (jere), quia i složen kao Isûkarst (Isukrst), Iesus Christus; sfmògi (svemogi) omnipotens; nigdâr, nunquam.

I vrste imena su također dvije: ishodišna kao otàç (otac), pater i izvedena kao ocèv (očev), paternus.

O PRVOJ DEKLINACIJI IMENICE

Poglavlje II.

1. Ta prva deklinacija jest deklinacija imenica muškoga i srednjega roda. Neke imenice muškoga roda, i vlastite i opće, u nominativu uglavnom završavaju na jedan, dva ili tri suglasnika kao Isûs, Iesus; naucitegl (naučitelj), magister; Kârst (krst), Christus. Neke pak, poglavito umanjenice, završavaju na samoglasnike è i ò kao Pétre, Piro, Petrus; Márko, Marcus; Gárgo (Grgo), Gregorius.

Imenice srednjega roda uglavnom završavaju na e i o i one su opće kao vrîme, tempus; sârçe (srce), cor; nebbo, caelum i druge takve.

Genitiv jednine svima završava na a, dativ na u, akuzativ na a, vokativ na e ili nekima na o, ablativ na a

24 INST. LING. ILLYR.

cum præpositione, od, qua potest tribui etiam Genitiuo. Septimus casus in, om, uel interdum in, em, cum præpositione, sa, uel, s', uel sine ea.

- 2 *Nominatiuus pluralis Masculinorum in i, & Neutorum in, a. Genitiuus Masculinorum in, ov, interdum in, ev, aa, ij, uel â, î. Neutorum in, aa, uel, ij, præcipuè. Datiuus in, om, & aliquando in, em. Accusatiuus Masculinorum in, i, uel, e; & Neutorum in, a. Vocatiuus Masculinorum in, i. Neutorum in, a. Ablatiuus similis est Genitiuo. Septimus in, imi, uel, ima, uel, ij, quorundam. Octauus casus in, ib.*

PRIMA DECLINATIO
NOMINIS SUBSTANTIVI.

Exemplum Primum.

Nominis Proprij imparisyllabi.
numero singulari.

Nom.	Oví Isùs.	hic Iesus.
Gen.	Isùsfa.	Iesu.
Dat.	Isùsfu.	Iesu.
Acc.	Isùsfa.	Iesum.
Voc.	ò Isùsse.	ò Iesu.
Abl.	od Isùsfa.	à Iesu.
Sept.	s'Isùsfom, uel, em. cum Iesu.	

Exem-

s prijedlogom *od*, koji može biti dodan i genitivu. Sedmi padež završava na *in*, *om* ili katkad na *em* s prijedlogom *sa* ili *s'* ili bez njega.

2. Nominativ množine imenica muškoga roda završava na *i*, srednjega roda na *a*. Genitiv imenica muškoga roda na *ov*, katkad na *ev*, *aa* /*a*/, *ij* /*i*/ ili *â*, *î*, srednjega roda na *aa* /*a*/ ili osobito na *ij* /*i*/ . Dativ na *im*, *om* i nekada na *in*, *em*. Akuzativ imenica muškoga roda na *i* ili *e*, srednjega na *a*. Vokativ imenica muškoga roda na *i*, srednjega na *a*. Ablativ je sličan genitivu. Sedmi padež na *imi* ili *ima* ili kod nekih na *ij* /*i*/ . Osmi padež završava na *ih*.

PRVA DEKLINACIJA
IMENICE

Prvi primjer

Vlastita nejednakosložna imenica

Jednina

Nom.	oví Isùs	hic Iesus
Gen.	Isùssa	Iesu
Dat.	Isùssu	Iesu
Ak.	Isùssa	Iesum
Vok.	ò Isùsse	ò Iesu
Abl.	od Isùssa	à Iesu
Sedmi	s Isùssom ili em	cum Iesu

Exemplum secundum.

Nominis Proprij parisyllabi.

Numero singulari.

<i>Nom.</i>	<i>Oví</i> Pettar.	<i>hic</i> Petrus.
<i>Gen.</i>	Pètra.	Petri.
<i>Dat.</i>	Petrù.	Petro.
<i>Acc.</i>	Pètra.	Petrum.
<i>Voc.</i>	ò Pètre.	ò Petre.
<i>Abl.</i>	od Pètra.	à Petro.
<i>Sept.</i>	s'Pètrom.	cum Petro.

Admonitio.

- 1 *Ad hæc exempla reuocantur ferè omnia Nomina cum propria imparisyllaba, hoc est, quæ plures habent syllabas in casibus obliquis, quam in Recto; tum Propria parisyllaba, hoc est, quæ tot habent syllabas in obliquis, quot in Recto.*
- 2 *Particulam (od) solemus præponere Ablatiuo; & significat, à, uel ab; & interdum, de; nonnunquam etiam Genitiuo, & significat idem; quod apud Italos (del, di, delli) & his similia.*
- 3 *Particula, sa, uel s', præponitur Septimo, & significat, cum; tamet si eadem possit etiam præponi Ablatiuo, si significet, ex; ut, s'kóga pùta, ex quo itinere.*

Nu-

Drugi primjer

Vlastita jednakosložna imenica

Jednina

<i>Nom.</i>	<i>oví</i> Pettar	<i>hic</i> Petrus
<i>Gen.</i>	Pètra	Petri
<i>Dat.</i>	Petrù	Petro
<i>Ak.</i>	Pètra	Petrum
<i>Vok.</i>	ò Pètre	ò Petre
<i>Abl.</i>	od Pètra	à Petro
<i>Sedmi</i>	s' Pètrom	cum Petro

Napomena

1. Na te se primjere svode gotovo sve imenice, i vlastite nejednakosložne, odnosno one koje u kosim padežima imaju više slogova nego u nominativu, i vlastite jednakosložne, odnosno one koje u kosim padežima imaju isto toliko slogova koliko i u nominativu.
2. Česticu *od* obično stavljamo ispred ablativa, i tada znači⁷ a ili ab, katkad de. Ponekad je stavljamo i ispred genitiva, a onda znači isto što i u Talijana *del, di, delli* i tome slično.
3. Čestica *sa* ili *s'* stavlja se ispred sedmoga padeža i znači *cum* premda se ona može staviti i ispred ablativa ako bi trebala značiti *ex* kao *s' kóga pùta, ex quo itinere*.

⁷ U latinskom jeziku.

26 INST. LING. ILLYR.

- 4 *Numerum Pluralem tribuimus Nomini-
bus Proprijs eo modo, quo Latini, cū dicunt,
Antonij, Pauli, Catones: quæ declinabimus
more Appellatiuorum.*
- 5 *Nomina Propria tum desinentia in, e, & o,
sive Primitiua, sive Diminutiua ferè sunt
parisyllaba ut, Yüre, Georgius: Yüra, Geor-
gij; Ivo, Ioannes: Iva, Ioannis; & alia hu-
iusmodi: quæ habent uocatiuum similem re-
flecto in utroque Numero: tum nonnulla de-
sinentia in, al, ar, & ay, sunt parisyllaba, ut,
Pàval, Paulus: Pàvla, Pauli: Måvar, Mau-
rus: Måvra, Mauri: Yüray, Georgius: Yür-
ya, Georgij.*
- 6 *Nomina Propria desinentia in, ay, si decli-
nentur Numero Plurali pro syllaba, ov, in
Genitiuo habent, ev; ut, Yüray, Yuryev:
quod etiam accidit in Ablatiuo.*

Exceptio.

*Possumus excipere ex desinentibus in, ar. No-
men Proprium, Hvár. Pharia Insula, &
Urbs. Hvára, Phariæ: & si qua sunt alia,
quæ huc congeri non possunt, imparisyl-
laba.*

4. Vlastitim imenicama množinu iskazujemo na isti način kao i Latini kad kažu Antonii, Pauli, Catones, a deklinirant ćemo ih kao opće imenice.
5. Vlastite imenice koje završavaju na *e* i *o*, bile one ishodišne ili umanjenice, uglavnom su jednakosložne kao *Yüre (Jure)*, *Georgius; Yüra (Jura)*, *Georgij; Ivo*, *Ioannes; Iva*, *Ioannis* i druge takve. One imaju vokativ sličan nominativu u oba broja. I neke imenice koje završavaju na *al*, *ar* i *ay /aj/* jednakosložne su kao *Pàval*, *Paulus; Pàvla*, *Pauli; Måvar*, *Maurus; Måvra*, *Mauri; Yüray (Juraj)*, *Georgius; Yürya (Jurja)*, *Georgij*.
6. Vlastite imenice koje završavaju na *ay /aj/*, ako se dekliniraju u množini, u genitivu umjesto sloga *ov* imaju *ev* kao *Yüray (Juraj)*, *Yuryev (Jurjev)*, a to biva i u ablativu.

Iznimka

Medu imenicama koje završavaju na *ar* možemo izuzeti vlastitu imenicu *Hvár*, otok *Hvar* i grad *Hvar; Hvára*, *Phariae* i ako postoje neke druge nejednakosložne koje ovdje ne mogu biti navedene.

Exemplum Primum.
Nominis Appellatiui imparisyllabi
Masculini.

Numero singulari.

Nom.	Oví Gòlub.	hic Columbus.
Gen.	Gòluba.	Columbi.
Dat.	Gòlubu.	Columbo.
Acc.	Gòluba.	Columbum.
Voc.	ò Gòlube.	ò Columbe.
Abl.	od Gòluba.	à Columbo.
Sept.	s'Gòlubom.	cũ Columbo.

Plurali.

Nom.	Oví Gòlubi.	hi Columbi.
Gen.	Gòlubov, uel golubâ, uel golubî.	
Dat.	Gòlubom.	
Acc.	Gòlubi, uel gòlube.	
Voc.	ò Gòlubi.	
Abl.	od Gòlubov, uel golubâ, uel golubî.	
Sept.	s'Golubimi, uel s'golubima, uel (s'golubî.	
Očf.	ù Golubih, uel golubî.	

Exemplum Secundum.

Nominis Appellatiui imparisyllabi
Masculini.

Numero singulari.

Nom.	Oví Vittar.	hic Ventus.
Gen.		

Prvi primjer
Opća nejednakosložna imenica
muškoga roda

Jednina

Nom.	oví gòlub	hic columbus
Gen.	gòluba	columbi
Dat.	gòlubu	columbo
Akuz.	gòluba	columbum
Vok.	ò gòlube	ò columbe
Abl.	od gòluba	à columbo
Sedmi	s' gòlubom	cum columbo

Množina

Nom.	oví gòlubi	hi columbi
Gen.	gòlubov ili golubâ ili golubî	
Dat.	gòlubom	
Akuz.	gòlubi ili gòlube	
Vok.	ò gòlubi	
Abl.	od gòlubov ili golubâ ili golubî	
Sedmi	s' golubimi ili s' golubima ili s' golubi	
Osmi	ù golubih ili golubi	

Drugi primjer

Opća nejednakosložna imenica
muškoga roda

Jednina

Nom.	oví vittar	hic ventus
------	------------	------------

28 INST. LING. ILLYR.

Gen.	Vitra.	Venti.
Dat.	Vitru.	Vento.
Acc.	Vitra.	Ventum.
Voc.	ò Vitre.	ò Vente.
Abl.	od Vitra.	à Vento.
Sept.	s' Vitrom. cum Vento.	
	Numero Plurali.	
Nom.	Vitri.	Venti. (torum.
Gen.	Vitrov, uel Vitarâ, uel Vitri, Vê	
Dat.	Vitrom.	Ventis.
Acc.	Vitri, uel Vitre.	Ventos.
Voc.	ò Vitri.	ò Venti.
Abl.	od Vitrov, uel Vitarâ, uel Vitri, à	(Ventis.
Sept.	s' Vitrimi, uel Vitrima, uel Vitri, à	
	(cum Ventis.	
Očf.	ù Vitrih, uel Vitri. in Ventis.	

Admonitio I.

Declinâtur omnia imparisyllaba finita in has puras consonantes, b, c, d, g, h, k, l, m, n, p, r, s, t, v, x, y, z; sicut nomen primi exempli, ut, Yâreb, Perdix: Lûc, taeda: Bôg, Deus. Quod idem ferè accidit in ijs, quæ desinunt in, cch, ut Volicch, Diricch. & in sc, ut, Rovasc; & in, st. ut, Môst; & in, egl, ut, Stvoritegl: & in alijs huiusmodi.

Exce-

Gen.	vitra	venti
Dat.	vitru	vento
Akuz.	vitra	ventum
Vok.	ò vitre	ò vente
Abl.	od vitra	à vento
Sedmi	s' vitrom	cum vento

Množina

Nom.	vitri	venti
Gen.	vitrov ili vitarâ ili vitri	ventorum
Dat.	vitrom	ventis
Akuz.	vitri ili vitre	ventos
Vok.	ò vitri	ò ventî
Abl.	od vitrov ili vitarâ ili vitri	à ventis
Sedmi	s' vitrimi ili vitrima ili vitri	cum ventis
Osmi	ù vitrih ili vitri	in ventis

Napomena I.

Sve nejednakosložne imenice koje završavaju na ove čiste suglasnike: *b, c, d, g, h, k, l, m, n, p, r, s, t, v, x /ž/, y /j/, z* dekliniraju se kao imenica iz prvoga primjera i kao *yâreb (jareb)*, *perdix; lûc (luč)*, *taeda; Bôg, Deus*. To isto biva i kod onih koje završavaju na *cch /č/* kao *volicch (volić)*, *diricch (ditić)* i na *sc /š/* kao *rovâsc (rovaš)*, *st* kao *môst* i na *egl /el/* kao *stvoritegl (stvoritelj)* i kod drugih takvih imenica.

Exceptio I.

Quaedam Nomina terminata syllabis, ak, al, an, & ar, sunt ferè parisyllaba facta quasi per syncopem, qua tollit illis de medio uocalem, a, ut in secundo exemplo manifestum est. Ad quod reduci poterunt hæc, Momák, Zatilak, Prilipak, Cetvarták, Peták, Pakál, Orál, Posál, Ovàn, Vihar, Papár; & alia huiusmodi.

Exceptio II.

- 1 *Definentia in g, purum, & in ez, mutant Genitiui Singularis g, & z, in Vocatiuo in litteram x, & in Nominatiuo Plurali in litterã z, ut, Têg, Téga, ò Téxe, Tézi. Sníg, ò Sníxe, Snízi. Bôg, Bòxe, Bozi. Vitéz, Vitéxe, Vitézi; licet in Plurali terminatorum, g, littera, possit syllaba, zi, mutari in ge, ut, Tége, Snige, Bòge.*
- 2 *Definentia uerò in, h, litteram, uel rh, mutant Genitiui, h in Vocatiuo in litteras sc, ut Vláh, Vlâha, Vlâsce. Pètteh, Pètteha, Pèttesce. Dùh, Dùha, Dùsce. At in Nominatiuo Plurali abijciunt, c, ut, Vlâsi, Pèttesi, Dùsi. quamuis possit dici etiam, Vlâhe, Pèttehe, Dùhe. Quod idem accidit in Accusatiuo.*

Exce_

Iznimka I.

Neke imenice koje završavaju na slogove *ak, al, an* i *ar* uglavnom su jednakošložne kao da su nastale sinkopom koja im iz sredine uklanja samoglasnik *a* kao što je očividno u drugom primjeru. Na tu se iznimku mogu svesti i *momák, zatilak, prilipak, cetvarták* (čtvrtač), *peták, pakál, orál, posál, ovàn, vihar, papár* i druge takve imenice.

Iznimka II.

1. Imenice koje završavaju na čisto *g* i na *ez* mijenjaju genitiv jednine na *g* i *z* u vokativu u slovo *x* /ž/, a u nominativu množine u slovo *z* kao *têg, téga, ò téxe* (*teže*), *tézi; sníg, ò sníxe* (*sniže*), *snízi; Bôg, Bòxe* (*Bože*), *Bozi; vitéz, vitéxe* (*viteže*), *vitézi*, premda kod imenica koje završavaju na slovo *g* može u množini slog *zi* biti promijenjen u *ge* kao *tége, sníge, Bòge*.
2. Imenice koje završavaju na slovo *h* ili *rh* mijenjaju *h* iz genitiva u vokativu u slova *sc* /š/ kao *Vláh, Vlâha, Vlâsce* (*Vlaše*); *pètteh, pètteha, pèttesce* (*peteše*); *dùh, dùha, dùsce* (*duše*). U nominativu množine odbacuju *c* kao *Vlâsi, pèttesi, dùsi* iako se može reći i *Vlâhe, pèttehe, dùhe*. To isto biva i u akuzativu.

Exceptio III.

Nonnulla finita in, nin, & deriuata à Religionibus, Urbibus, Prouincijs, & alijs huiusmodi ultimam litteram, n, abijciunt, ut forment Nominatiuum, Accusatiuum, & Vocatiuum Pluralem, ut Karstyànin, Karstyàni. Boscgnànin, Boscgnàni. uel mutant nin, in ne; ut, Karstyàne, Boscgnàne.

Exceptio IV.

Definentia in y, x, egl, & sc, pro Genitiui Pluralis ultima syllaba, ov, habent, ev; & pro Datiui em, habent om; ut Ráy, Rayév, Rayém: Púx, Púxev, Puxém: Spasitegl, Spasitegliév, Spasitegliem. Roválc, Rováscev, Rováscem: quod contingit etiam in Ablatiuo Plurali.

Admonitio II.

Definentia in, ač, & in, gu, ferè sunt parisyllaba, & declinari poterunt, ut secundum exemplum: ita, ut in obliquis preponatur littera č, & gn, uocali a; ut Kolàč, Kolčà: Otàč, Otčà: Ogàgn, Ognà; quamquam in ijs, quæ in recto habent, t, ante, a, potest in obliquis, uel abijci, t, uel mutari in alteram č: ut, Otàč, Otčà, Oččà, Očà.

Ex-

Iznimka III.

Pojedine imenice koje završavaju na *nin*, a izvedene su od naziva vjere, gradova, pokrajina i slično, odbacuju krajnje slovo *n* pri tvorbi nominativa, akuzativa i vokativa množine kao *Karstyànin* (*Krstjanin*), *Karstyàni*, (*Krstjani*); *Boscgnànin* (*Bošnjani*), *Boscgnàni* (*Bošnjani*) ili mijenjaju *nin* u *ne* kao *Karstyàne* (*Krstjane*), *Boscgnàne* (*Bošnjane*).

Iznimka IV.

Imenice koje završavaju na *y* /*lj*/, *x* /*ž*/, *egl* /*el*/ i *sc* /*š*/ umjesto krajnjeg sloga za genitiv množine *ov* imaju *ev*, a umjesto *em* u dativu imaju *om*⁸ kao *ráy*, *rayév*, *rayém* (*raj*, *rajev*, *rajem*); *púx*, *púxev*, *puxém* (*puž*, *pužev*, *pužem*); *spasitegl*, *spasitegliév*, *spasitegliem* (*spasitelj*, *spasiteljev*, *spasiteljem*); *roválc*, *rováscev*, *rováscem* (*rovaš*, *rovašev*, *rovašem*). To biva i u ablativu množine.

Napomena II.

Imenice koje završavaju na *ač* /*ač*/ i *gn* /*ni*/ uglavnom su jednakosložne i moći će se deklinirati kao drugi primjer tako da se u kosim padežima ispred samoglasnika *a* stavi *č* /*c*/ i *gn* /*ni*/ kao *kolàč* (*kolac*), *kolčà* (*kolca*); *otàč* (*otac*), *otčà* (*otca*); *ogàgn* (*oganj*), *oggnà* (*ognja*), premda se kod onih imenica koje u nominativu ispred *a* imaju *t*, može u kosim padežima *t* ili odbaciti ili promijeniti u drugo *č* /*c*/ kao *otàč* (*otac*), *otčà* (*otca*), *oččà* (*oca*), *očà* (*oca*).

⁸ Tu je vjerojatno riječ o zabuni, trebalo bi biti "umjesto *om* imaju *em*".

Exceptio.

- 1 *Excipiuntur quaedam, quæ, etiamsi desinant in, aç; crescunt tamen in obliquis, & retinent, ç; ut, vencâç, venciaçà, venciaçè, venciaçi. Idè accidit in desinentibus in, arç; ut Mudârç Mudârça.*
- 2 *Eadem Nomina in, aç, & arç, terminantur in Genitiuo Plurali syllaba, ev, & in Dativu, em, ut, Kolâç Kolçèv, Kolçèm: Mudârç, vencâç, vgârç.*
- 3 *Eadem finita in, aç, ac multa in, ak, ik, ok, uk, mutant Genitiui Singularis, ç, & k, siue duplex sit, siue simplex in litteram, c, in Vocatiuo singulari: ut Otâç, ôtce, uel ôcce. Zubâtaç, Zubâce. Yunák, Yûnâce. Sfidòk, Sfidòce, & his similia. At in Nominatiuo Plurali, eiusque obliquis ante vocalem, i, habent litteram, ç; ut Oçi Zubâtçi. Quamquã finita in, k, possunt mutare, ç, in ke: ut, Yunâke, Sfidòke, &c.*

Admonitio III.

Solemus pro uocatiuo singulari, assumere vocem Dativi; præsertim eorum nominum, quæ desinunt in, icch, egl, ut, Diticch. ò Ditichiu: Mladicch, ò Mladichiu: Priatègl, ò Priategliu.

Ad.

1. Od toga se izuzimaju neke imenice koje, premda završavaju na aç /ac/, ipak povećavaju broj slogova u kosim padežima i zadržavaju ç /c/ kao venciaç (venčac), venciaça (venčaca), venciaçe (venčace), venciaçi (venčaci). To isto biva i kod onih koje završavaju na arç /arc/ kao mudârç (mudarc), mudârça (mudarca).
2. Iste te imenice na aç /ac/ i arç /arc/ završavaju u genitivu množine na slog ev i u dativu em kao kolâç (kolac), kolçèv (kolcev), kolçèm (kolcem); mudârç (mudarc), vencâç (venčac), vgârç (ugarc).
3. Te iste koje završavaju na aç /ac/ i mnoge na ak, ik, ok, uk mijenjaju ç /c/ i k iz genitiva jednine, bilo da je dvostruk ili jednostruk, u vokativu jednine u slovo c /č/ kao otâç (otac), ôtce ili ôcce (oče); zubâtaç (zubatac), zubâce (zubače); yunák (junak), yûnâce (junače); sfidòk (svidok), sfidòce (svidoče) i tome slično. A u nominativu i kosim padežima množine imaju slovo i ispred ç /c/ kao oçi (oci), zubâtçi (zubatci) premda imenice koje završavaju na k mogu mijenjati ç i u ke kao yunâke (junake), sfidòke (svidoke) itd.

Napomena III.

Umjesto vokativa jednine obično uzimamo riječ u dativu, osobito onih imenica koje završavaju na icch /ič/, egl /el/ kao diticch (ditić), ò diticciu (o ditiću); mladiecch (mladić), ò mladiecchu (o mladiću); priatègl (prijatelj), ò priategliu (o prijatelju).

Admonitio IIII.

- 1 *Sunt nonnulla anomala ex Masculinis huius declinationis, ut, Dán, Dies. Gen. Dnéva, uel Dána. Dat. Dnevú, uel Dánu, & ita deinceps.*
- 2 *Quaedam verò in Plurali dumtaxat habent formas dissimiles, ut, Vlásteli, uel Vlástele. Gen. Vlastèl, uel Vlastél, uel Vlástelov, uel Vlastelinov. Dat. Vlástelom, uel Vlastelinò, &c.*
- 3 *Quaedam denique sunt tantum Numeri Pluralis: ut, Gliúdi, Dvòyçi, Tróyçi. Atque hæc sunt, quæ de Nominibus Masculinis huius primæ declinationis colligere potui. Existimo enim multa esse alia, quæ facilius usu adiscuntur, quam regulis comprehenduntur.*

Exemplum primum.

Nominis Appellatiui imparisyllabi generis neutri finiti in, e.

Numero singulari.

Nom.	Ovó vríme.	hoc Tempus.
Gen.	vrímena.	Temporis.
Dat.	vrímenu.	Tempori.
Acc.	vríme.	Tempus.
Voc.	ò vríme.	ò Tempus.
Abl.	od vrímena.	à Tempore.

Sept.

Napomena IV.

1. Postoje neke nepravilne imenice muškoga roda te deklinacije kao *dán*, *dies*, gen. *dnéva* ili *dána*, dat. *dnévu* ili *dánu* i tako dalje.
2. Neke pak samo u množini imaju različite oblike kao *vlasteli* ili *vlastele*, gen. *vlastèl* ili *vlastélaa** ili *vlastelov* ili *vlastelinov*, dat. *vlastelom* ili *vlastelinom* itd.
3. Neke, napokon, imaju samo množinu kao *gliúdi* (*ljudi*), *dvòyçi* (*dvojci*), *tróyçi* (*trojci*). To su imenice koje sam mogao skupiti od imenica muškoga roda te prve deklinacije. Smatram, naime, da postoje i mnoge druge koje se mogu lakše naučiti uporabom nego obuhvatiti pravilima.

Prvi primjer

Opća nejednakosložna imenica srednjega roda na -e

Jednina

Nom.	ovó vríme	hoc	tempus
Gen.	vrímena		temporis
Dat.	vrímenu		tempori
Ak.	vríme		tempus
Vok.	ò vríme	ò	tempus
Abl.	od vrímena	à	tempore

LIB. I. PARS II. 33

<i>Sept.</i>	<i>s'vrìmenom, uel vrìmenem. cum</i> (<i>Tempore.</i>)
	<i>Plurali.</i>
<i>Nom.</i>	<i>vrìmena. Tempora.</i>
<i>Gen.</i>	<i>vrìmên, uel vrìmênâ, uel vrìmênî.</i> (<i>Temporum.</i>)
<i>Dat.</i>	<i>vrìmenóm. Temporibus.</i>
<i>Acc.</i>	<i>vrìmena. Tempora.</i>
<i>Voc.</i>	<i>o vrìmena. o Tempora.</i>
<i>Abl.</i>	<i>òd vrìmên, &c. ut in Gen. à tèporibus.</i>
<i>Sept.</i>	<i>s'vrìmênî, uel, vrìmenîma cû tèporib.</i>
<i>Oñ.</i>	<i>ù vrìmenîh. in temporibus.</i>

Admonitio.

1. *Nomina Neutra habent in utroque Numero Accusatiuum, & Vocatiuum similes Nominatiuo: Ablatiuum uerò similem Genitiuo.*
2. *Omnia ferè finita in, ce, çe, glie, chie, & ye, non crescunt in obliquis, ut, Ròbce, Sârçe, Súnçe, Zéglic, Pòglie, víchie, yàye, govorenýe, cum omnibus verbalibus desinètib. in, ye: Desinentia uerò in me, le, atque, te, sunt impari syllaba, ut, Brìmme, Brìmmena: Telè, Telèta: Dîte, Dîtèta, & alia huiusmodi.*

C Exem-

Sedmi	<i>s'vrìmenom</i> ili <i>vrìmenem</i>	<i>cum tempore</i>
	<i>Mnozina</i>	
Nom.	<i>vrìmena</i>	<i>tempora</i>
Gen.	<i>vrìmên</i> ili <i>vrìmênâ</i> ili <i>vrìmênî</i>	<i>temporum</i>
Dat.	<i>vrìmenóm</i>	<i>temporibus</i>
Ak.	<i>vrìmena</i>	<i>tempora</i>
Vok.	<i>o vrìmena</i>	<i>ò tempora</i>
Abl.	<i>òd vrìmên,</i> kao u gen.	<i>à temporibus</i>
Sedmi	<i>s'vrìmênî</i> ili <i>vrìmenîma</i>	<i>cum temporibus</i>
Osmi	<i>ù vrìmenîh</i>	<i>in temporibus</i>

Napomena

1. Imenice srednjega roda imaju u oba broja akuzativ i vokativ sličan nominativu, a ablativ sličan genitivu.
2. Gotovo sve imenice koje završavaju na *ce* /čel/, *çe* /cel/, *glie* /le/, *chie* /čel/ i *ye* /jel/, zajedno sa svim glagolskim imenicama koje završavaju na *ye* /jel/ kao *ròbce* (robče), *sârçe* (srce), *súnçe* (sunce), *zéglic* (zelje), *pòglie* (polje), *víchie* (viče), *yaye* (jaje), *govorenýe* (govoren'je), ne povećavaju broj slogova u kosim padežima. One koje završavaju na *me*, *le* i *te*, nejednakosložne su kao *brìmme*, *brìmmena*; *telè*, *telèta*; *dîte*, *dîtèta* i druge takve.

Exemplum Secundum.

Nominis appellatiui parisyllabi neutri
finiti in, o.

Numero singulari.

<i>Nom.</i>	ovó Zláto	<i>hoc aurum</i>
<i>Gen.</i>	Zláta	<i>auri</i>
<i>Dat.</i>	Zlátu	<i>auro</i>
<i>Acc.</i>	Zláto	<i>aurum</i>
<i>Voc.</i>	o Zláto	<i>o aurum</i>
<i>Abl.</i>	od Zláta	<i>ab auro</i>
<i>Sept.</i>	sà Zlátom	<i>cum auro</i>

Plurali.

<i>Nom.</i>	Zláta.
<i>Gen.</i>	Zlátov, <i>uel</i> , zlatâ, <i>uel</i> , zlatî.
<i>Dat.</i>	Zlátom.
<i>Acc.</i>	Zláta.
<i>Voc.</i>	ò Zláta:
<i>Abl.</i>	od Zlátov, &c. <i>ut in Gen.</i>
<i>Sept.</i>	sà Zlátima, <i>uel</i> , zlátimi, <i>uel</i> , zlatî.
<i>Oč.</i>	ù Zlatih, <i>uel</i> , zlatî.

Admonitio.

Sis declinantur finita in, bo, do, ko, lo, mo, no,
ro,

Drugi primjer

Opća jednakosložna imenica
srednjega roda na -o

Jednina

<i>Nom.</i>	ovó zláto	<i>hoc aurum</i>
<i>Gen.</i>	zláta	<i>auri</i>
<i>Dat.</i>	zlátu	<i>auro</i>
<i>Ak.</i>	zláto	<i>aurum</i>
<i>Vok.</i>	o zláto	<i>o aurum</i>
<i>Abl.</i>	od zláta	<i>ab auro</i>
<i>Sedmi</i>	sà zlátom	<i>cum auro</i>

Množina

<i>Nom.</i>	zláta
<i>Gen.</i>	zlátov ili zlatâ ili zlatî
<i>Dat.</i>	zlátom
<i>Ak.</i>	zláta
<i>Vok.</i>	ò zláta
<i>Abl.</i>	od zlátov itd. kao u genitivu
<i>Sedmi</i>	sà zlátima ili zlátimi ili zlatî
<i>Osmi</i>	ù zlatih ili zlatî

Napomena

Tako se dekliniraju imenice na *bo, do, ko, lo,*
mo, no,

LIBER I. PARS II. 35

*ro, so, to, vo, & si qua sunt alia neutra bu-
ius declinationis, ut, nebbo, cedò, ml'ko,
màslo. frebrò, méfo, gospòdstvò, & omnia
neutra finita in, tvo.*

Exceptio.

- 1 *Quaedam ex his sunt anomala numero
Plurali, ut, Nebbo, Plur. Nom. nebbesà,
nebba, nebbi. Gen. nebbês, nebbesà, uel,
Nebbòv, uel, Nebbî, & c. sic ûdo. Plur. Nom.
ûda, ûdi, & c. cùddo. Plur. Cuddesà, cùd-
da, cùddi, & c. sic tîlo; tilesà, tîla, tîli, & c.
Slovò; slovesà, slovà, slòvi.*
- 2 *Nomen, òko, faciunt in Nom. Plur. occi.
Gen. occiyu. Dat. okóm. Sept. s'Occìma,
uel, s'occiyu. Ofl. ù occih, uel, ù occiyu.*
- 3 *Contingit idem nomini, ùho. Plur. No-
minat. ùfci. Gen. ufcìyu, uel, uha. Dat. u-
hóm. Sept. s'ufcìma, & c.*

D E S E C V N D A.

Nominis Substantiui Declinatione.

Cap. I I I.

- 1 *Huius declinationis nomina partim sunt
propria Masculina, & Fœminina: partim
C 2 appel-*

ro, so, to, vo i još neke druge imenice sred-
njega roda te deklinacije, ako postoje, kao
*nebbo, cedò (čedo), ml'ko, màslo, srebrò,
mèso, gospòdstvò* te sve imenice srednjega
roda koje završavaju na *tvo*.

Iznimka

1. Neke su od tih imenica nepravilne u
množini kao *nebbo*, nom. mn. *nebbesà*,
nebba, nebbi, gen. *nebbês, nebbesà* ili *nebbòv*
ili *nebbî* itd.; tako i *ûdo* nom. mn. *ûda, ûdi*
itd., *cùddo (čudo)*, mn. *cuddesà, cùdda*,
cùddi (čudesà, čuda, čudi) itd., tako i *tîlo*,
tilesà, tîla, tîli itd., *slovò, slovesà, slovà, slòvi*.
2. Imenica *òko* ima u nominativu
množine *occi (oči)*, genitivu *occiyu (očiju)*,
dativu *okóm*, sedmom padežu *s' occìma (s*
očìma) ili *s' occiyu (s očiju)*, osmom *ù occih*
(u očih) ili *ù occiyu (u očiju)*.
3. Isto biva i s imenicom *ùho*: nominativ
množine *ùsci (uši)* ili *uha**, genitiv *uscìyu*
(ušiju), dativ *uhóm*, sedmi padež *s' uscìma*
(s ušìma) itd.

O D R U G O J

deklinaciji imenice

Poglavlje III.

1. Imenice te deklinacije dijelom su
vlastite imenice muškoga i ženskoga roda,
dijelom

36 INST. LING. ILLYR.

appellatiua masculina fœminina, & quedam communia duorum, aut etiam trium.

Parisyllaba sunt fermè omnia, exceptis quibusdam casibus.

2 *Num. Sing. Nominatiuus desinit in, a; ut oví Andriya. ová Mariya. ovi Slúga. ová Sluxbèniça. ovi, & ová Vodopiya.*

Genitiuus desinit in, e: maioris tamen perspicuitatis gratia distinguemus à Masculinis, fœmininorum nominum casus diphtongo, æ; ut oví Voyvòda, Voyvòde. ová xenà, xenæ. Atque ex hoc casu sumetur distinctio huius declinationis ab alijs.

Datiuus desinit in, i; ut, ovomú Andriyi ovóy Mariyi, &c.

Accusatiuus desinit in, u: ut ovogá Voyvòdu. ovú Agniyu, &c.

Vocatiuus plerumque desinit in, o, uel, a, interdum in, e: ut, ò Divo. ò Klára. ò Bogoròdiçæ.

Ablatiuus cum præpositione, od, similis est Genitiuo.

Septimus casus cum præpositione sa, uel, s', desinit in, om; ut, s' Dívóm: interdum omittitur præpositio.

3 *Num. Plur. Nom. desinit in, e, uel a. Gen. in, à, uel abieçta ultima uocali nominatiui, in aliquam consonantem. Dat. in, am. Accu.*

opće imenice muškoga i ženskoga roda, a neke su zajedničke za dva ili tri roda.

Jednakosložne su gotovo sve izuzevši neke padeže.

2. Nominativ jednine završava na *a* kao *oví Andriya* (*Andrija*), *ová Mariya* (*Marija*), *ovi slúga*, *ová sluxbèniça* (*službenica*), *ovi i ová vodopiya* (*vodopija*).

Genitiv završava na *e*. Ipak ćemo, radi veće jasnoće, padeže ženskih imenica razlikovati od muških dvoglasom *ae* kao *oví voyvòda*, *voyvòde* (*vojvoda*, *vojvode*), *ová xenà*, *xenæ* (*žena*, *žene*). Po tome će se padežu ta deklinacija razlikovati od drugih.

Dativ završava na *i* kao *ovomú Andriyi* (*Andriji*), *ovóy Mariyi* (*Mariji*) itd.

Akuzativ završava na *u* kao *ovogá voyvòdu* (*vojvodu*), *ovú Agniyu* (*Anjiyu*) itd.

Vokativ ponajviše završava na *o* ili *a*, katkad na *e* kao *ò divo*, *ò Klára*, *ò Bogoròdiçæ* (*Bogorodice*).

Ablativ s prijedlogom *od* sličan je genitivu.

Sedmi padež s prijedlogom *sa* ili *s'* završava na *om* kao *s' dívóm*. Prijedlog se katkad ispušta.

3. Nominativ množine završava na *e* ili *ae* /*e*/. Genitiv na *à* ili, odbacivanjem krajnjeg samoglasnika u nominativu, na neki suglasnik. Dativ na *am*, akuzativ

LIB. I. PARS II. 37

⊕ *Voc. in, e, uel e. Abl. cum praepositione, od, ut Gen. Sept. in, ami, uel, ama, uel, i, cum praepositione, sa, uel, s'. Oēf: in, ab, cum praepositione, u.*

SECUNDA DECLINATIO.

Nominis Substantiui.

Exemplum Primum.

Nominis Proprij Fœminini.
Numero singulari.

<i>Nom.</i> ová Mariya	<i>hæc Maria.</i>
<i>Gen.</i> ovæ Mariyæ	<i>Mariæ.</i>
<i>Dat.</i> ovóy Mariyi	<i>Mariæ.</i>
<i>Acc.</i> ovú Mariyu	<i>Mariam.</i>
<i>Voc.</i> ò Mariya, uel, Mariyæ	<i>ò Maria.</i>
<i>Abl.</i> odovæ Mariyæ	<i>à Maria.</i>
<i>Sep.</i> s'ovóm Mariyom	<i>cum hæc Maria.</i>

Exemplum secundum.

Nominis Appellatiui Masculini.
Numero singulari.

<i>Nom.</i> oví Voyvòda	<i>hic dux.</i>
<i>Gen.</i> Voyvodé	<i>ducis.</i>
	<i>C 3 Dat.</i>

i vokativ na e ili ae /e/. Ablativ s prijedlogom *od* kao genitiv i sedmi padež na *ami* ili *ama* ili *i* s prijedlogom *sa* ili *s'*. Osmi padež na *ah* s prijedlogom *ù*.

DRUGA DEKLINACIJA
imenice

Prvi primjer

Vlastita imenica ženskoga roda
Jednina

<i>Nom.</i> ová Mariya (ova Marija)	<i>hæc</i>	<i>Maria</i>
<i>Gen.</i> ovæ Mariyæ* (ove Marije)		<i>Mariæ</i>
<i>Dat.</i> ovóy Mariyi (ovoj Mariji)		<i>Mariæ</i>
<i>Ak.</i> ovú Mariyu (ovu Mariju)		<i>Mariam</i>
<i>Vok.</i> ò Mariya ili Mariyæ (o Marija, Marije)	<i>ò</i>	<i>Maria</i>
<i>Abl.</i> od ovæ Mariyæ (ove Marije)	<i>à</i>	<i>Maria</i>
<i>Sedmi</i> s' ovóm Mariyom (s Marijom)	<i>cum hæc</i>	<i>Maria</i>

Drugi primjer

Vlastita imenica muškoga roda
Jednina

<i>Nom.</i> oví voyvòda (vojvoda)	<i>hic</i>	<i>dux</i>
<i>Gen.</i> voyvodé		<i>ducis</i>

38 INST. LING. ILLYR.

<i>Dat.</i>	Uoyvòdi	<i>duci</i>
<i>Acc.</i>	Uoyvòdu	<i>ducem</i>
<i>Voc.</i>	ò Uoyvòda	<i>ò dux</i>
<i>Abl.</i>	od Uoyvodé	<i>à duce</i>
<i>Sept.</i>	s' Uoyvòdom	<i>cum duce</i>

Plurali.

<i>Nom.</i>	Uoyvòde	<i>duces</i>
<i>Gen.</i>	Uoyvòd, uel, Uoyvòdaa	<i>ducum</i>
<i>Dat.</i>	Uoyvòdam	<i>ducibus</i>
<i>Acc.</i>	Uoyvòde	<i>duces</i>
<i>Voc.</i>	ò Uoyvòde	<i>ò duces</i>
<i>Abl.</i>	od Uoyvòd, uel, Uoyvòdâ, à	<i>ducibus.</i>
<i>Sept.</i>	s' Uoyvòdami, uel, Uoyvòdama.	<i>čŕ</i>
		<i>(ducibus</i>
<i>Očŕ.</i>	ù Uoyuodáh	<i>in ducibus</i>

Admonitio.

- 1 *Satis esse hac duo exempla videntur ad declinanda nomina Propria, & Appellatiua cuiuscun que generis desinentia in, a.*
- 2 *Vocatiuus ferè omnium Appellatiuorum desinit in, o, ut, Ribba, ò Ribbo, Dûsca, ò Dûsco, Besida, ò Besido, &c. finita in, ba, sca, da, ga, ha, chia, glia, ka, &c. Finita autem in, ça, desinunt in Vocatiuo in syllabam, çæ, ut, Uodiça, ò Uodicæ. Diviça, ò Diviçæ.*

3 De-

<i>Dat.</i>	voyvòdi	<i>duci</i>
<i>Ak.</i>	voyvòdu	<i>ducem</i>
<i>Vok.</i>	ò voyvòda	<i>ò dux</i>
<i>Abl.</i>	od voyvodé	<i>à duce</i>
<i>Sedmi</i>	s' voyvòdom	<i>cum duce</i>

Množina

<i>Nom.</i>	voyvòde (vojvode)	<i>duces</i>
<i>Gen.</i>	voyvòd ili voyvòdaa	<i>ducum</i>
<i>Dat.</i>	voyvòdam	<i>ducibus</i>
<i>Ak.</i>	voyvòde	<i>duces</i>
<i>Vok.</i>	ò voyvòde	<i>ò duces</i>
<i>Abl.</i>	od voyvòd ili voyvòdâ	<i>à ducibus</i>
<i>Sedmi</i>	s' voyvòdami ili voyvòdama	<i>cum ducibus</i>
<i>Osmi</i>	ù voyvodáh*	<i>in ducibus</i>

Napomena

- 1 Čini se da su ta dva primjera dostatna za dekliniranje vlastitih i općih imenica bilo kojeg roda koje završavaju na *a*.
- 2 Vokativ gotovo svih općih imenica na *ba, sca* /ša/, *da, ga, ha chia* /ča/, *glia* /la/, *ka* itd. završava na *o* kao *ribba, ò ribbo, dûsca* (*duša*), *ò dûsco* (*dušo*), *besida, ò besido* itd. A one na *ça* /ca/ u vokativu završavaju na slog *çae* /ce/ kao *vodiça, o vodiçae* (*vodica, vodice*), *diviça, ò diviçae* (*divica, divice*).

- 3 *Desinentium in ,ga, Dativus singularis habet g, vel, z, ante vocalem; ut Slûga, Slûgi, vel Slûzi. vûga, vûgi, uel, vûzi.*
- 4 *Ex primo exemplo, & alijs eiusmodi abijci potest littera, y, ex omnibus casibus, excepta illa formâ genitivi pluralis & ablativi, quæ fit ex Nominatiuo abiecta ultima vocali, siue dipthongo; quod contingit, cum in nominibus Proprijs, si in Plurali declinentur, tum in appellatiuis, ut, Mariyæ, Genitiuo, Mariy. Xenæ, Genitiuo: Xên. Slûge. Genitiuo; Slûg.*
- 5 *Quædã finita in, qva, mutant, in, kav, k in Gen. Plur. ut, Çriqva. Pl. Gen. Çrikav.*

Admonitio II.

Nonnulla Nomina huius declinationis Anomala sunt, & præcipuè hæc duo, quorum Nominatiuus desinit in, i, Nominatiuo Matti, Mater. Genitiuo, Matteræ. Dativus Matteri. Accusatiuo, Matter. &c. sic etiam. Nominatiuo, Kchî, filia: Genitiuo: kchieræ. Dativus kchîeri. Accusatiuo. kchier. &c.

DE TERTIA.

Nominis substantiui declinatione.

Cap. IIII.

- 1 *Nomina huius declinationis sunt Appellatiua*

C 4 tiua

3. Dativ jednine onih koje završavaju na *ga* ima *g* ili *z* pred vokalom kao *slûga*, *slûgi* ili *slûzi*, *vûga*, *vûgi* ili *vûzi*.
4. U prvom primjeru *i* u drugim takvim može se odbaciti slovo *y* /*lj*/ iz svih padeža, osim onoga oblika genitiva množine i ablativa koji nastaje od nominativa odbacivanjem krajnjeg samoglasnika ili dvoglasa. To biva i kod vlastitih imenica, ako se dekliniraju u množini, i kod općih kao *Mariyæ* (*Marije*), gen. *Mariy* (*Marij*), *xenæ* (*žene*), gen. *xên* (*žen*), *slûge*, gen. *slûg*.
5. Neke imenice koje završavaju na *qua* /*kva*/ mijenjaju u genitivu množine slog *qva* u *kav** kao *çriqua* (*crikva*), genitiv množine *çrikav* (*crikav*).

Napomena II.

Pojedine su imenice te deklinacije nepravilne, i to poglavito ove dvije kojima nominativ završava na *i*: nominativ *matti*, mater; genitiv *matteræ*, dativ *matteri*, akuzativ *matter* itd. Tako i u nominativu *kchî* (*kçi*), filia; u genitivu *kchieræ* (*kçere*), dativu *kchîeri* (*kçeri*), akuzativu *kchier* (*kçer*) itd.

O TREĆOJ
deklinaciji imenice

Poglavlje IV.

1. Imenice te deklinacije opće su,

40 INST. LING. ILLYR.

tiua imparisyllaba, & Poeminina dicitur.

2 *Numero singulari. Nom. Acc. & Voc. definit in unam vel duas consonantes, quae ferme sunt. c, d, l, n, r, cch, st, & v. ut, Rîc, nôcch, lipôst, Plâv. &c.*

Genit. & Dat. definit in vocalem, i, quae est distinctiva huius tertiae Declinationis.

Ablatiuus cum propositione, od similis est Genitiuo.

Septimus definit in, yu, cum propositione, sa, s'; uel sine ea.

3 *Numero plurali Nomin. Accusat. & Voc. definit in, i. Gen. & Ablat. in, î, uel in, â, uel his abiectis, ut, Stvarî, uel Stvarâ, uel Stvâr. Dat. in, am. Septimus cum propositione, sa, s', definit in, ami, ama, uel, î, Oct. cum praepositione, û, definit in, ah, uel, ch, uel, ih.*

TERTIA DECLINATIO.
Nominis substantiui.

Exemplum.

Numero singulari.

<i>Nom.</i>	<i>ovâ</i>	<i>Sladôst.</i>	<i>haec dulcedo.</i>
<i>Gen.</i>		<i>Slâdofti.</i>	<i>dulcedinis.</i>
<i>Dat.</i>		<i>Slâdofti.</i>	<i>dulcedini.</i>
			<i>Acc.</i>

nejednakosložne i samo ženskoga roda.

2. U jednini nominativ, akuzativ i vokativ završavaju na jedan ili dva suglasnika koji su uglavnom *c /č/, d, l, n, r, cch /ć/, st i v* kao *rič (rič), nôcch (noć), lipôst, plâv* itd.

Genitiv i dativ završavaju na samoglasnik *i* koji je razlikovno obilježje te treće deklinacije.

Ablativ s prijedlogom* *od* sličan je genitivu.

Sedmi padež završava na *yu /ju/* s prijedlogom *sa, s'* ili bez njega.

3. U množini nominativ, akuzativ i vokativ završavaju na *i*, genitiv i ablativ na *î* ili na *â* ili bez tih završetaka kao *svarî* ili *svarâ* ili *sivâr*. Dativ završava na *am*. Sedmi padež s prijedlogom *sa, s'* završava na *ami, ama* ili *i*. Osmi padež s prijedlogom *û* završava na *ah* ili *eh* ili *ih*.

TREĆA DEKLINACIJA
imenice

Primjer

Jednina

<i>Nom.</i>	<i>ovâ</i>	<i>sladôst</i>	<i>haec dulcedo</i>
<i>Gen.</i>		<i>slâdosti</i>	<i>dulcedinis</i>
<i>Dat.</i>		<i>slâdosti</i>	<i>dulcedini</i>

LIB. I. PARS II. 41

<i>Acc.</i>	Sladôft.	<i>dulcedinem.</i>
<i>Voc.</i>	ò Sladôft.	ò <i>dulcedo.</i>
<i>Abl.</i>	od Sladôfti.	à <i>dulcedine.</i>
<i>Sept.</i>	sà Sladôftiyu.	čř <i>dulcedine.</i>

Plurali.

<i>Nom.</i>	ovæ Sladôfti.	<i>dulcedines.</i>
<i>Gen.</i>	Sladôft, <i>vel</i> Sladôfti', <i>vel</i> Sladôftâ.	(<i>dulcedinum</i>)
<i>Dat.</i>	Sladôftam.	<i>dulcedinibus.</i>
<i>Acc.</i>	Sladôfti.	<i>dulcedines.</i>
<i>Voc.</i>	ò Sladôfti.	ò <i>dulcedines.</i>
<i>Abl.</i>	od Sladôft. <i>ut in Gen.</i>	à }
<i>Sept.</i>	sà Sladôftâmi,	} <i>dulcedinibus.</i>
	Sladôftâma, <i>cum</i>	
	<i>vel</i> Sladôfti,	} <i>dulcedinibus.</i>
<i>Off.</i>	ù Sladôftih.	

Admonitio.

Eadem est ratio declinandorum Nominum, quæ definent in unam consonantem. Nomina autem definentia in plures ferè sunt uirtutum aut vitiorum, quæ à Philosophis appellantur abstracta.

<i>Ak.</i>	<i>sladôst</i>	<i>dulcedinem</i>
<i>Vok.</i>	ò <i>sladôst</i>	ò <i>dulcedo</i>
<i>Abl.</i>	od <i>sladôsti</i>	à <i>dulcedine</i>
<i>Sedmi</i>	sà <i>sladostiyu</i>	(<i>sa sladostju</i>) <i>cum dulcedine</i>

Množina

<i>Nom. ovæ (ove)</i>	<i>sladôsti</i>	<i>dulcedines</i>
<i>Gen.</i>	<i>sladôst</i> ili <i>sladostî</i>	<i>dulcedinum</i>
	ili <i>sladostâ</i>	
<i>Dat.</i>	<i>sladostam</i>	<i>dulcedinibus</i>
<i>Ak.</i>	<i>sladôsti</i>	<i>dulcedines</i>
<i>Vok.</i>	ò <i>sladôsti</i>	ò <i>dulcedines</i>
<i>Abl.</i>	od <i>sladôst</i>	à
	kao u gen.	} <i>dulcedinibus</i>
<i>Sedmi</i>	sà <i>sladostâmi</i> <i>cum</i>	
	<i>sladostâma</i> *	
	ili <i>sladostîma</i>	
	ili <i>sladostî</i>	} <i>dulcedinibus</i>
<i>Osmi</i>	ù <i>sladostih</i> <i>in</i>	

Napomena

Na isti se način dekliniraju imenice koje završavaju na jedan suglasnik. Imenice pak, koje završavaju na više suglasnika uglavnom označuju vrlinu ili manu, a filozofi ih nazivaju apstraktnim imenicama.

42
INSTITVTIONVM
LINGVÆ ILLYRICÆ
LIBRI PRIMI

PARS TERTIA,
DE NOMINE ADIECTIVO,
& eius speciebus in vniuersum.
CAPVT I.

NOMEN *Adiectiuum est,*
quod in oratione esse non po-
test sine substantiuo aperte,
uel occultè, cuius qualitatè,
quantitatemue declaret, ut,
Cista dîva, pura virgo.

Species autem nominis Adie-
ctiui fermè sunt sex.

Prima est eorum, quæ aliquid de substantiuo af-
firmant, vel negant; quæ rursus subdividi-
tur in duo quasi capita. Primum complecti-
tur nomina Absoluta, Positiua, siue Princi-
palia, ut, bîli, Albus: stâri, antiquus: Mâli, par-
uus: Alterum uerò comprehendit ea nomi-
na, quæ ex alijs, aut formantur, aut deriuan-
tur. Horum prima species est Nomen Posses-
siuum, quod aut rem possessam, aut ad ali-
quem

OSNOVE
ILIRSKOGA JEZIKA
PRVA KNJIGA

TREĆI DIO

O PRIDJEVU
i njegovim vrstama općenito

Poglavlje I.

Pridjev je ono što u iskazu, očigledno ili skriveno, ne može biti bez imenice čiju kakvoću ili količinu izriče kao *cista* (*čista*) *dîva*, *pura virgo*. A pridjeva je uglavnom šest vrsta.

Prva su vrsta oni pridjevi koji o imenici nešto tvrde ili niječu. Ona se opet dijeli u dva nazovi poglavlja. Prva obuhvaća apsolutne, pozitivne ili glavne pridjeve kao *bîli*, *albus*; *stâri*, *antiquus*; *mâli*, *paruus*. Druga pak uključuje one pridjeve koji se oblikuju ili izvode od drugih. Prva je vrsta tih pridjeva posvojni pridjev koji označuje ili stvar u posjedu ili

quem pertinētem significat, ut, *Ivannôv kôgn, Ioannis equus*: Biskupgliev vinôgrad, *Episcopalis vinea*. *Secunda species est Nomen Patrium, quod patriam adsignificat, ut, Pâlski, Curictensis, Rimski, Romanus*: *Tertia species est Nomen Gentile, quod gentem, uel nationem indicat, ut, Slovinski, Illyricus: Turski, Turcicus*. *Quarta species est nomen Materiale, quod materiã significat ex qua aliquid est, ut, Zlatni, aureus, Srébar ni, argenteus*. *Quinta species est nomen desumptum à loco, uel tempore, ut, Nebbeski, caelestis: Danâscgni, hodiernus*. *Et alia huiusmodi, quæ apud nos penè ex omni genere nominum, & aduerbiorum formari possunt*.

Secunda species præcipua est nomen Interrogatiuum, quo querimus de substantia, qualitate, aut quantitate quarumcumque rerum: Ad quod respondere solemus, uel per nomen substantiuum, seu pronomen Demonstratiuum; uel per aliud Adiectiuum, ut, Tkò govorri ôndi? Pettar. oví. Quis loquitur illic? Petrus. hic. kakòv yèst Iovè? Mlohàv Qualis est Ioannes? debilis.

Tertia species est Nomen Relatiuum, quo aliud nomen antecedēs in memoriã reducimus, ut, Sctiosã sfèto písno, koyé Dùh sfèti ocìtova, legi sacram scripturam, quam spiritus sanctus

stvar koja nekomu pripada kao *Ivannôv kôgn (konj)*, *Ioannis equus; biskupgliev (biskupljiev) vinôgrad*, *episcopalis vinea*.

Druga je vrsta domovinski pridjev koji označuje domovinu kao *pâlski (paški)*, *Curictensis; rimski*, *Romanus*. Treća je vrsta pridjev roda koji pokazuje rod ili narod kao *slovinski*, *Illyricus; turski*, *Turcicus*. Četvrta je vrsta gradivni pridjev koji označuje od koje je nešto stvari kao *zlâni*, *aureus; srébarni (srebrni)*, *argenteus*. Peta je vrsta pridjev koji dobiva značenje po mjestu ili vremenu kao *nebbeski*, *caelestis; danâscgni (današnji)*, *hodiernus*. I još ima drugih takvih koji se u nas mogu tvoriti gotovo od svake skupine imena i priloga.

Druga je glavna vrsta upitni pridjev⁹ kojim pitamo o supstanciji, kakvoći i količini bilo čega. Na to obično odgovaramo ili imenicom ili pokaznom zamjenicom ili drugim pridjevom kao *Tkò govorri ôndi? Pettar. oví. Kakòv yèst Iovè? Mlohàv*, *Qualis est Ioannes? Debilis*.

Treća je vrsta odnosni pridjev¹⁰ kojim vraćamo u pamćenje drugo ime koje je prethodilo kao *Sctiosã sam sfèto písno koyé Dùh sfèti ocìtova (Štio sam Sveto písno koje Duh Sveti ocìtova)*, *Legi sacram scripturam, quam spiritus sanctus*

⁹ U suvremenoj gramatičkoj terminologiji to je upitna zamjenica.

¹⁰ U suvremenoj gramatičkoj terminologiji to je odnosna zamjenica

44 INST. LING. ILYR.

Etus manifestavit.

Quarta species est nomen Redditium, ut, Tolik, tantus: Tòkòv, talis, & his similia, quæ Relatiuis ante uel post redduntur.

Quinta species est Nomen Partituum, quod aut vnum è multis, aut multa singillatim significat, ut, Niki, quidam: sfaki, quisque.

Sexta species est nomen Numerale. 1. Cardinale, quod absolutè numerum significat, ut, Yedàn, unus: Dvâ, duo: Trî, tres. 2. Ordinale, quod numerum ordine digestum, aut ultimum ex numero significat, ut, Parvî, primus: Drûgi, Secundus. Tretî, tertius. 3. Distributuum, seu Diuisuum, quod distributionem seu diuisionem, indicat, ut, Dvóyçi, Tróyçi, Sedmîni, Desetîni, Stòtîni.

DE ADIECTIVO POSITIVO,
Caput I I.

Nomen posituum, quod rem absolutè, simpliciterque demonstrat talem, ac tantam, qualis, quantaque est, ut, vella gorà, magnus mons. Mâli mrâv, parua formica. Çèrni orâl, nigra aquila.

VNI-

manifestavit.

Četvrta je vrsta povratni pridjev¹¹ kao *tolik*, tantus; *takòv*, talis i tome slično koji se stavljaju ispred ili iza odnosnih.

Peta je vrsta dijelni pridjev¹² koji označuje ili jedno od mnogih ili mnogo toga pojedinačno kao *nikî*, quidam; *sfakî* (svakî), quisque.

Šesta je vrsta brojevni pridjev. 1. glavni koji označuje broj apsolutno kao *yedàn*, unus; *dvâ*, duo; *trî*, tres. 2. redni koji označuje broj poredan u nizu ili posljednji broj u nizu kao *parvî*, primus; *drûgi*, secundus; *tretî*, tertius. 3. diobeni ili dijelni koji pokazuje razdiobu ili dijeljenje kao *dvóyçi* (dvojci), *tróyçi* (trojci), *sedmîni*, *desetîni*, *stòtîni*.

O PRIDJEVU U POZITIVU
Poglavlje II.

Pridjev u pozitivu jest onaj koji opisuje predmet apsolutno i jednostavno takvim i tolikim kakav i kolik jest kao *vella gorà*, magnus mons; *mâli mrâv*, parua formica; *çèrni* (crni) *orâl*, nigra aquila.

¹¹ To su (pokazni) zamjenički pridjevi u suvremenoj gramatici.

¹² U suvremenoj gramatici to su neodređene zamjenice.

VNICA DECLINATIO.

Nominis adiectiui Positiui.

Habent nomina Positiua numero Sing. ac Plur. septem casus, qui tres formas sibi asciscunt, quæ Masculino, Foeminino, & Neutro generi respondent, exceptis Genitiuo, Dativoo, Ablatiuo, et Septimo casu Pluralis, qui unica forma omni generi respondente utuntur.

Exemplum.

Nominis Adiectiui Positiui.

Numero singulari.

<i>Nom.</i> sfēti sfēta sfēto <i>ēta, sanctum.</i>	<i>Sanctus, san-</i>
<i>Gen.</i> sfētoga, sfētæ, sfētoga, <i>ētæ, sancti.</i>	<i>Sancti, san-</i>
<i>Dat.</i> sfētomu, sfētoy, sfētomu <i>ētæ, sancto.</i>	<i>Sancto, san-</i>
<i>Acc.</i> sfētoga, sfētu, sfēto. <i>ētam, sanctum.</i>	<i>Sanctum, san-</i>
<i>Voc.</i> ò sfēti, sfēta, sfēto. <i>ētæ, sanctum.</i>	<i>ò Sancte, san-</i>
<i>Abl.</i> od sfētoga, sfētæ, sfētoga; <i>ētæ, sancto.</i>	<i>à Sancto, san-</i>
	<i>Sept.</i>

JEDINSTVENA DEKLINACIJA

pridjeva u pozitivu

Pridjevi u pozitivu imaju u jednini i množini sedam padeža, koji si pridružuju tri oblika što odgovaraju muškom, ženskom i srednjem rodu, osim genitiva, dativa, ablativa i sedmoga padeža u množini koji imaju jedan zajednički oblik za sve rodove.

Primjer

Pridjev u pozitivu

Jednina

<i>Nom.</i> sfēti, sfēta, sfēto	sanctus, sancta, sanctum (sveti, sveta, sveto)
<i>Gen.</i> sfētoga, sfētae, sfētoga	sancti, sanctae, sancti (svetoga, svete, svetoga)
<i>Dat.</i> sfētomu, sfētoy, sfētomu	sancto, sanctae, sancto (svetomu, svetoj, svetomu)
<i>Ak.</i> sfētoga, sfētu, sfēto	sanctum, sanctam, sanctum (svetoga, svetu, sveto)
<i>Vok.</i> ò sfēti, sfēta, sfēto	ò sancte, sancta, sanctum (sveti, sveta, sveto)
<i>Abl.</i> od sfētoga, sfētae, sfētoga	à sancto, sancta, sancto (svetoga, svete, svetoga)

46 INST. LING. ILLYR.

Sept. sà sfétim, sfétom, sfétim. cū sancto, sancta, sancto.

Plurali.

Nom. sféti, sfétæ, sféta.	sancti, sanctæ, sancta.
Gen. sfétih,	sanctorum,
	sanctarum, sanctorum.
Dat. sfétim.	sanctis.
Acc. sféte, uel sféti, sfétæ, sféta.	sanctos sanctas sancta.
Voc. ò sféti, sfétæ, sféta.	ò sancti, sanctæ, sancta.
Abl. od sfétih.	à sanctis.
Sept. sà sfétimi, uel sfétima.	cum sanctis.
Octavius cum careat sua forma assumit propria Ablatiui sic, ù sfétih.	in sanctis.

Admonitio.

- 1 Prima forma Reçti, etiam si in exemplo proposito, uocali, i, terminetur; animaduertendum tamen est, quotiescunque constructur cum uerbo substantiuo (Yešàm, sum) plerumque terminari aliqua ex consonantibus, ut, lud yešt clouik koyi Bòga nè gliubi: stultus est homo, qui Deum non amat. Quando uerò desinit in uocalem, i, tum uerè est uox adie-

Sedmi sà sfétim, sfétom, sfétim

cum sancto, sancta, sancto

Množina

Nom. sféti, sfétae, sféta	sancti, sanctæ, sancta
(sveti, svete, sveta)	
Gen. sfétih	sanctorum, sanctarum, sanctorum
(svetih)	
Dat. sfétim	sanctis
(svetim)	
Ak. sféte ili sféti, sfétae, sféta	sanctos, sanctas, sancta
(svete, sveti, svete, sveta)	
Vok. ò sféti, sféte, sféta	ò sancti, sanctæ, sancta
(sveti, svete, sveta)	
Abl. od sfétih	à sanctis
(svetih)	
Sedmi sà sfétimi ili sfétima	cum sanctis
(svetimi, svetima)	
Osmi padež, kad nema svoj oblik, uzima onaj koji je svojstven ablativu, tako ù sfétih (svetih).	in sanctis.

Napomena

1. Treba ipak obratiti pozornost na to da prvi oblik nominativa, premda u navedenom primjeru završava na samoglasnik *i*, kadgod se slaže s glagolom opstojnosti *yesàm* (*jesam*), *sum*, ponajviše završava na neki od suglasnika kao *lud yešt clouik, koyi Bòga nè gliubi* (*lud jest človik koji Boga ne ljubi*), *stultus est homo, qui Deum non amat*. A kada završava na samoglasnik *i*, tada je doista

LIB. I. PARS III.

47

adiectiui positiui, ut, Mládi kògn bárz yèst. Adolescens equus uelox est.

2. *Forma foeminina in Datiuo adiectiuorum num. sing. definit in litteram, y.*
3. *Accusatiuus in uoce masculina similis est Genitiuo: In neutra uerò nominatiuo: In plurali autem accusatiuus in omnibus adiectiuis terminatur uocali, i, uel, e, in forma dumtaxat masculina.*
4. *Vocatiuus similis est Nominatiuo, & Ablatiuus Genitiuo.*
5. *Septimus casus numero singulari est parisyllabus:*
6. *Plurali uerò unus ipse est imparisyllabus, & duplicem habens terminationem in, mi, uel ma.*

DE ADIECTIVIS

Interrogatiuo, Relatiuo, Redditiuo, & Partitiuo.

Cap. III.

Quid significant hæc nomina Interrogatiuum, Relatiuum, Redditium, & Partitiuum capite primo dictum est. Hic breuiter aliquot Exempla in suos distincta casus proponuntur.

Exem-

pridjev u pozitivu kao *Mládi kògn bárz yèst* (*Mladi konj brz jest*), *Adolescens equus uelox est*.

2. Oblik ženskoga roda pridjeva u dativu jednine završava na slovo *y* /*ij*/.
3. Akuzativ muškoga roda sličan je genitivu, u srednjem rodu pak nominativu. U množini akuzativ svih pridjeva završava na samoglasnik *i* ili *e* samo u oblicima muškoga roda.
4. Vokativ je sličan nominativu, a ablativ genitivu.
5. Sedmi je padež u jednini jednakosložan.
6. U množini je pak samo on nejednakosložan i ima dvojak završetak na *mi* ili *ma*,

O PRIDJEVIMA

O upitnom, odnosnom, povratnom i dijelnom pridjevu

Poglavlje III.

U prvom je poglavlju rečeno što znače nazivi upitni, odnosni, povratni i dijelni. Na ovom će mjestu ukratko biti izloženo nekoliko primjera koji su različiti svaki u svojim padežima.

Exemplum Primum.

Interrogatiui substantiæ;
Numero singulari.

<i>Nom.</i> Tkò, uel. Kò? Ká? Sctò, uel cá? <i>Quis uel qui quæ, quod, uel quid?</i>	
<i>Gen.</i> Kóga? Kæ? Kóga?	<i>cuius?</i>
<i>Dat.</i> Komù? Kóy? Komù?	<i>cui?</i>
<i>Acc.</i> Kóga? Kú? Sctò, uel cá? <i>quod, uel quid?</i>	<i>quem, quæ,</i>
<i>Abl. od</i> Kóga? Kæ? Kóga? <i>uel qui?</i>	<i>à quo, qua, quo</i>
<i>Sept. s'</i> Kím? Kóm? Kím? <i>quo?</i>	<i>cum quo, qua,</i>

Plurali,

<i>Nom.</i> Kí? Kæ? Ká?	<i>qui, quæ, quæ</i>
<i>Gen.</i> Kíh?	<i>quorum, quæ-</i>
	<i>rum, quorum?</i>
<i>Dat.</i> Kím?	<i>quibus?</i>
<i>Acc.</i> Kí? uel Ké? Kæ? Ká? <i>quæ?</i>	<i>quos, quas,</i>
<i>Abl. od</i> Kíh?	<i>à</i>
<i>Sept. s'</i> Kími?	<i>cum } quibus?</i>
<i>Očt. ù</i> Kíh?	<i>in }</i>

Exem-

Prvi primjer

Upitni pridjev supstancije

Jednina

<i>Nom.</i> tkò ili kò? ká? sctò ili ca? (<i>što, ča</i>)	
	<i>quis uel qui, quæ, quod uel quid?</i>
<i>Gen.</i> kóga? kae? (<i>ke</i>) kóga?	
	<i>cuius?</i>
<i>Dat.</i> komù? kóy? (<i>koj</i>) komù?	
	<i>cui?</i>
<i>Ak.</i> kóga? kú? sctò? ili cá? (<i>što, ča</i>)	
	<i>quem, quam, quod uel quid?</i>
<i>Abl. od</i> kóga? kae? (<i>ke</i>) kóga?	
	<i>à quo, qua, quo uel qui?</i>
<i>Sedmi s' kím? kóm? kím?</i>	
	<i>cum quo, qua, quo?</i>

Množina

<i>Nom.</i> kí? kae? (<i>ke</i>) ká?	
	<i>qui, quæ, quæ?</i>
<i>Gen.</i> kíh?	
	<i>quorum, quarum, quorum?</i>
<i>Dat.</i> kím?	
	<i>quibus?</i>
<i>Ak.</i> kí? ili ké? kae? (<i>ke</i>) ká?	
	<i>quos, quas, quæ?</i>
<i>Abl. od</i> kíh?	
	<i>à</i>
<i>Sedmi s' kími</i>	<i>cum }</i>
	<i>quibus?</i>
<i>Osmi ù kíh?</i>	<i>in }</i>

Exemplum Secundum.

Interrogatiui qualitatís.
Numero fingulari.*Nom.* Kakòv? Kakòva? Kakòvo? *Qualis, & quale?**Gen.* Kakovóga? Kakováe? Kakovóga? *Qualis?**Dat.* Kakovómu? Kakovoy? Kakovómu? *Quali?**Acc.* Kakovóga? Kakovú? Kakòvo? *Qualem, & quale?**Abl.* od Kakovóga? Kakováe? Kakovóga? *à quali?**Sept.* s'Kakovím? Kakovóm? Kakovím? *cum quali?**Plurali.**Nom.* Kakòvi? Kakòvae? Kakòva? *quales, & qualia?**Gen.* Kakovíh? *qualium?**Dat.* Kakovím? *qualibus?**Acc.* Kakòvi? Kakòvae? Kakòva? *quales, & qualia?**Abl.* od Kakovíh? *à qualibus?**Sept.* s'Kakovími? *cum qualibus?**Oct.* ù Kakovíh? *in qualibus?*

D

Ad-

Drugi primjer

Upitni pridjev kakvoće

Jednina

Nom. kakòv? kakòva? kakòvo?*Gen.* kakovóga? kakováe? *kakovóga? *qualis et quale?*
(kakove)*Dat.* kakovómu? kakovoy? kakovómu? *qualis?*
(kakovoj)*Ak.* kakovóga? kakovú? kakovóv? *quali?**Abl.* od kakovóga? kakováe? kakovóga? *qualem et quale?*
(kakove)*Sedmi s'* kakovím? kakovóm? kakovím? *à quali?**Sedmi s'* kakovím? kakovóm? kakovím? *cum quali?*

Množina

Nom. kakòvi? kakòvae? kakòva? *quales et qualia?*
(kakove)*Gen.* kakovíh? *qualium?**Dat.* kakovím? *qualibus?**Ak.* kakòvi? kakòvae? kakòva? *quales et qualia?*
(kakove)*Abl.* od kakovíh? *à qualibus?**Sedmi s'* kakovími? *cum qualibus?**Osmi ù kakovíh?* *in qualibus?*

Admonitio.

- 1 *Eodem modo declinatur Redditium, Takòv, talis: & Interrogativum Quantitatis Kolik quantus, cum suo Redditivo Tolik, tantus.*
- 2 *Littera, k, ante ultimam uocalem, i, in formis masculinis nominum, Kolik. & Tolik, quocunque casu numeri pluralis mutari potest in, ç.*
- 3 *Est aliud nomen Interrogativum parentum, patriæ, genis, uel nationis, Cigòv? Cigòva, Cigòvo? Cuias?*
- 4 *Ex his interrogatiuis, Tkò, Kakòv, Kolik, addita, god, uel, godir, fiunt composita Tkogodir, quispiam, Kakovgòd, qualiscunque, &c.*

Exemplum primum.

Nominis seu prouocabuli Relatiui.
Numero singulari.

Nom.	Koyí, Koyá, Koyé.	qui, quæ, quod.
Gen.	Kóga, Koya, Kóga.	cuius.
Dat.	Kómú, Kóy, Kómu	cui.
Acc.	Kóga, Koyú, Koyé.	quem, quam, quod.
		Abl.

Napomena

1. Na isti se način deklinira povratni pridjev *takòv*, talis i upitni pridjev količine *kolik*, quantus s odgovarajućim povratnim pridjevom¹³ *tolik*, tantus.
2. Slovo *k* ispred krajnjeg samoglasnika *i*, u oblicima muškoga roda pridjeva *kolik* i *tolik*, može u bilo kojem padežu množine biti promijenjeno u *ç* /*c*/.
3. Postoji i drugi upitni pridjev - pridjev roditelja, domovine, roda ili naroda *cigòv?* *cigòva?* *cigòvo?* (*čigov*, *čigova*, *čigovo*), cuias?
4. Upitni pridjevi *tkò*, *kakòv*, *kolik* postaju složenima kad im se doda *god* ili *godir*: *tkogodir*, quispiam; *kakovgòd*, qualiscunque itd.

Prvi primjer

Odnosni pridjev ili zamjenica

Jednina

Nom.	<i>koyí</i> (<i>koji</i>), <i>koyá</i> (<i>koja</i>), <i>koyé</i> (<i>koje</i>)	qui, quæ, quod
Gen.	<i>kóga</i> , <i>koyæ</i> (<i>koje</i>), <i>kóga</i>	cuius
Dat.	<i>komú</i> , <i>kóy</i> (<i>koj</i>), <i>komú</i>	cui
Ak.	<i>kóga</i> , <i>koyú</i> (<i>koju</i>), <i>koyé</i> (<i>koje</i>)	quem, quam, quod

¹³ Korelativom.

LIB. I. PARS III. 31

Abl. od Kóga. Koyæ, Kóga; à quo, qua, quo, uel
(qui
Sept. s' Koyím, Kóm, Koyím. cum quo, qua. quo
(uel qui cum

Plurali .

Nom. Koyí, uel Kí, Koyæ, Koyá, qui, qua, qua.
Gen. Koyih, quorum, qua-
(rum, quorum.
Dat. Koyím. quibus.
Acc. Koyí. Koyæ, Koyá quos, quas, qua.
Abl. od koyih. à } quibus.
Sept. s' Koyími. cum } quibus.
Očt. ũ Koyih. in }

Admonitio .

- 1 *Relatiuum hoc uariè à nonnullis scribitur, ac pronunciat: quidam enim ferè ex omnibus formis abijciunt, y. Quidam syllabam, oy, ex masculinis & fæmininis, & neutris excepta forma neutri in Rečto, & Accusatiuo singulari, ex qua abijcitur syllaba ye, tantum.*
- 2 *Nonnulli in Genitiuo, Accusatiuo, & Ablatiuo dicunt Koyéga, pro Koga. in Datiuo uero Koyému, pro Komú, &c.*
- 3 *Ex hoc Relatiuo addita, god, aut, godir, fit*

D 2 0.

Abl. od kóga, koyæ (koje), kóga
à quo, qua, quo uel qui
Sedmi s' koyím (kojim), kóm, koyím (kojim)
cum quo, qua, quo uel qui cum

Množina

Nom. koyí (koji) ili ká, koyæ (koje), koyá (koja)
qui, quæ, quæ
Gen. koyih (kojih) quorum, quarum, quorum
Dat. koyím (kojim) quibus
Ak. koyí (koji), koyæ (koje), koyá (koja)
quos, quas, quæ
Abl. od koyih (kojih) à } quibus
Sedmi s' koyími (kojimi) cum } quibus
Osmi ũ koyih (kojih) in }

Napomena

1. Taj odnosni pridjev neki različito pišu i izgovaraju: neki, naime, gotovo iz svih oblika izbacuju y /j/. Neki izbacuju slog oy /oj/ iz oblika muškoga, ženskoga i srednjega roda, osim oblika srednjega roda u nominativu i akuzativu jednine iz kojih se izbacuje samo slog ye /je/.
2. Neki u genitivu, akuzativu i ablativu kažu *koyéga (kojega)* umjesto *koga*, u dativu pak *koyému* umjesto *komú* itd.
3. Kad se tom odnosnom pridjevu doda *god* ili *godir*, on postaje

52 INST. LING. ILLYR.

Koyigòd , aliquis , quod est nomen Partituum &c.

Exemplum.

Nominis Partitiui vnum è multis significantis.
Numero singulari.

Nom. Niki, niká, nikó.	quidam , quaedam, quoddam.
Gen. nikóga, nikæ, nikóga	cuiusdam.
Dat. nikómu, nikóy, nikómu.	cuidam.
Acc. nikóga, nikú, nikó.	quemdam, (quamdam, quoddam.
Abl. od nikóga, nikæ, nikóga.	à quodam, (quadam, quodam.
Sept. s' nikím, nikóm, nikím.	cum quodã &c.

Plurali.

Nom. Niki, Nikæ, Niká.	quidã, quaedam, (dam, quadam
Gen. nikíh.	quorumdã.
Dat. nikím.	quibusdam.
Acc. niki, nikæ, niká.	quosdã &c.
Abl. od níkih.	a } quibusdam.
Sept. s' níkími.	cum }
Oč. à níkih,	in }
	Ad-

dijelni pridjev *koyigòd*, aliquis.

Primjer

Dijelni pridjev koji označuje jedno od mnogih

Jednina

Nom. niki, niká, nikó	quidam, quaedam, quoddam
Gen. nikóga, nikæ (nike), nikóga	cuiusdam
Dat. nikómu, nikóy (nikoj), nikómu	cuidam
Ak. nikóga, nikú, nikó	quemdam, quamdam, quodam
Abl. od nikóga, nikæ (nike), nikóga	à quodam, quadam, quodam
Sedmi s' níkím, níkóm, níkím	cum quodam, etc.

Množina

Nom. niki, nikæ (nike), níká	quidam, quaedam, quaedam
Gen. níkih	quorumdam
Dat. níkím	quibusdam
Ak. niki, nikæ (nike), níká	quosdam, quasdam, quaedam
Abl. od níkih	à
Sedmi s' níkími	cum
Osmi ù níkih	in
	quibusdam

Admonitio.

In omnibus formis masculinis aut communibus Numeri Plural. pro littera, κ, potest poni, ζ, ut, niki, uel niči, nikih. uel ničih.

Exemplum.

Nominis Partitiui singillatim multa
significantis.
Numero singulari.

Nom. Vàs, sfà, sfè. *totus, tota, totum,*
Gen. sfegá, sfæ, sfégá. *totius,*
Dat. sfemú, sfoj, stemú. *toti.*
Acc. sfega, sfü, sfè. *totum, totã, totum.*
Voc. ò vàs, sfà, sfè.
Abl. od sfegá, sfæ, sfégá. *à toto, tota, toto.*
Sept. s à sfim, sfom, sfim. *cum toto, tota, toto.*

Plurali.

Nom. sfi, sfæ, sfà. *toti, tota, tota; uel omnes, & omnia.*
Gen. sfih, *totorum, totarum, totorum: uel omnium.*
Dat. sfim. *totis uel omnibus.*
Acc. sfi, sfæ, sfà, *totos totas tota: uel oēs, & omnia*

D 3 Abl.

Napomena

U svim oblicima muškoga roda ili onima zajedničkima može se u množini umjesto slova *k* staviti *ç /c/* kao *niki*, ili *niči (nici)*, *nikih* ili *ničih (nicih)*.

Primjer

Dijelni pridjev koji označuje mnogo
toga pojedinačno

Jednina

Nom. vàs (vas), sfà (sva), sfè (sve)
Gen. sfegá (svega), sfæ (sve), sfégá (svega)
Dat. sfemú (svemu), sfoj (svoj), sfemú (svemu)
Ak. sfegá (svega), sfü (svu), sfè (sve)
Vok. ò vàs (vas), sfà (sva), sfè (sve)
Abl. od sfegá (svega), sfæ (sve), sfégá (svega)
Sedmi sà sfim (svim), sfom (svom), sfim (svim)

Množina

Nom. sfi (svi), sfæ (sve), sfà (sva)
Gen. sfih (svih)
Dat. sfim (svim)
Ak. sfi (svi), sfæ (sve), sfà (sva)

54 INST. LING. ILLYR.

Abl. od sfih. à }
 Seot. sà sfimi. cum } totis: uel omnibus.
 Oč. ū sfih, in }

Admonitio.

1. *Nonnulli abijciunt, f, ex omnibus formis huius Nominis, & preponunt litteram, v, littera s: nt, Vàs, Vsa, Vse, & ita deinceps.*
2. *Partitium, sfakí, sfaKá, sfaKó: quisque quaeque, quodque, & alia huiusmodi declinantur, ut primum exemplum.*

DE ADIECTIVO DERIVATO.

Cap. IIII.

Posita sunt quinque species Nominum derivatorum praecipua cupite primo, ne innumera penè nominum primitiuorum, ex quibusfiât multitudo in hunc locum conijceretur: itaque híc uaria proponuntur exempla, ad quae reuocentur cetera.

Exemplum Primum.

Nominis Deriuati Possessiuu desinentis,
 in ovi.

Numero singulari.

Nom. Petròvi, Petròua, Petròuo.

Exem-

Abl.	od sfih (svih)	à	} totis uel omnibus
Sedmi	sà sfimi (svimi)	cum	
Osmi	ū sfih (svih)	in	

Napomena

1. Neki odbacuju *f* iz svih oblika toga pridjeva i ispred slova *s* stavljaju slovo *v* kao *vàs, vsà, vsè* i tako dalje.
2. Dijelni pridjev *sfakí, sfaká, sfakó* (*svaki, svaka, svako*), *quisque, quaeque, quodque* i drugi takvi dekliniraju se kao prvi primjer.

O IZVEDENOM PRIDJEVU

Poglavlje IV.

Pet glavnih vrsta izvedenih pridjeva navedeno je u prvom poglavlju* zato da na ovo mjesto ne bude nabacano bezbrojno mnoštvo ishodišnih pridjeva od kojih se ti prethodni tvore. Stoga će se na ovome mjestu izložiti različiti primjeri na koje se mogu svesti ostali.

Prvi primjer

Izvedeni posvojni pridjev
 koji završava na *-ovi*

Jednina

Nom. Petròvi, Petròua, Petròuo.

Exemplum Secundum.

Nominis Deriuati Possessui desinentis in, ni,
Numero singulari.

Nom. Stofciyini, Stofciyina, Stofciyino,

Exemplum Tertium.

Nominis Deriuati Patrij Gentilis Possessui,
uel cuiuscunoue alterius desinentis in,
cchi, uel, cki, uel, ski,

Domáchi, domáchia, domáchie: domesticus.
Clovicki, clovicka, clovicko. humanus. &c.
Rímskí, Rímská, Rímskó, Romanus. &c.

Exemplum Quartum.

Deriuati Possessui desinentis in, yi.
Boxyí, Boxyá, Boxyé. diuinus, &c. di Dio.

Admonitio.

I *Omnia deriuata siue à Proprijs, siue ab Ap-
D 4 pella-*

Drugi primjer

Izvedeni posvojni pridjev koji završava
na *ni*

Jednina

Nom. *Stofciyini, Stofciyina, Stofciyino*
(*Stošijini, Stošijina, Stošijino*).

Treći primjer

Izvedeni posvojni domovinski pridjev
i pridjev roda ili bilo koji drugi koji
završava na *cchi /či/ ili cki /čki/ ili ski*

<i>Domáchi, domáchia, domáchie</i>	domesticus
(<i>domáci, domača, domaće</i>),	
<i>Clovicki, clovicka, clovicko</i>	humanus
(<i>človički, človička, človičko</i>),	
<i>Rímskí, rímská, rímskó</i>	Romanus

Četvrti primjer

Izvedeni posvojni pridjev koji završava
na *yi /ji/*

Boxyí, Boxyá, Boxyé (Božji, Božja, Božje)
diuinus; di Dio.

Napomena

1. Svi pridjevi izvedeni bilo od vlastitih bilo od općih

pellatiuis cuiuscunque declinationis ad aliquod ex his exemplis reuocari poterunt, ac more Postiuorum adiectiuorum declinari.

- 2 *Forma Recti masculina à proprijs deriuata potest esse sine ultima uocali, i,*
- 3 *Nomina Propria Masculina primæ Declinationis, quæ habent Genit. ui Pluralis primam formam terminatam syllaba, ov, aut, ev, formant Deriuatum Possessiuum ferè semper in, ovi, ut, Petròv, Petròvi: aut in, eui, ut Yuryèu, Yuryevi.*
- 4 *Rursus ex his ipsis possessiuis possunt nunquam addita syllaba, ski, deriuari nomina idem significantia, ut, Petròvi, Petrovski abiecta, i; Quæ tamen apud nos sunt minus usitata; à Polonis tamen usurpantur.*
- 5 *Formæ Masculinæ, ac neutre Possessiuorum, quæ à nominibus Proprijs deriuantur, desinentes quocunque casu in, oga, uel, omu, possunt per syncopæ abijcere, og, uel, om, ut, Petrovoga, Petròva: Petrovómu, Petròvu. &c.*

DE ADIECTIVO NUMERALI.

Cap. V.

Quoniam usu veniūt sæpius Nomina Numeralia significantia tum absolute Numerum; tum ordine digestum, aut ex eo numero ultimum; tum denique distributionem ac diui-

imenica bilo koje deklinacije moći će se svesti na neki od tih primjera i deklinirati kao pridjevi u pozitivu.

2. Oblik nominativa muškoga roda izveden od vlastitih imenica može stajati bez krajnjeg samoglasnika *i*.
3. Vlastite imenice muškoga roda prve deklinacije, kojima prvi oblik genitiva množine završava na slog *ov* ili *ev*, tvore izvedeni posvojni pridjev gotovo uvijek sa završetkom *ovi* kao *Petròv, Petròvi* ili na *eui* kao *Yuryèv*, Yuryevi (Jurjev, Jurjevi)*.
4. A opet od tih samih posvojnih pridjeva mogu se katkada, dodavanjem sloga *ski*, nakon što se obaci krajnje *i*, izvesti pridjevi koji označuju isto kao *Petròvi, Petrovski*. Oni su ipak u nas manje uvriježeni, a koriste se njima Poljaci.
5. Oblici muškoga i srednjega roda posvojnih pridjeva, koji se izvode iz vlastitih imena, a završavaju u bilo kojem padežu na *oga* ili *omu*, mogu sinkopom odbaciti *og* ili *om* kao *Petrovoga, Petròva; Petrovómu, Petròvu* itd.

O BROJEVNOM PRIDJEVU

Poglavlje V.

Budući da su u uporabi najčešće brojevni pridjevi koji označuju i apsolutni broj i broj poredan u nizu ili broj posljednji u nizu, i napokon razdiobu i

LIB. I. PARS III. 37

diuisionem, proponam hoc capite primum aliquot declinabilia exempla. Deinde nomina indeclinabilium numerorum non pauca adscribam.

Exemplum Primum.

Nominis Numeralis Cardinalis.
Numero fingulari.

Nom. Yedàn: Yednà, Yednò, *unus, una, unū.*
Gen. Yednóga, Yednæ Yednóga. *unius.*
Dat. Yednómu, Yednóy, Yednómu. *uni. &c.*

Admonitio.

- 1 *In reliquis casibus utriusque numeri more Positiuorum adiectiuorum declinatur.*
- 2 *Ex hoc deriuantur, Yedini, Yedina, Yedino, unicus, unica, unictū. Yednák, Yednáka, Yednáko, equalis, & equale.*

Exemplum secundum.

Nominis Numeralis Dualis.

Nom. Dvá, dví, dvá, *Duo due duo,*
Gen. Dvíh, uel dviyú. *Duorum, duorum*

dijeljenje, izložit ću u ovom poglavlju prvo nekoliko sklonjivih primjera. Zatim ću dopisati više nesklonjivih brojevnih pridjeva.

Prvi primjer

Glavni brojevni pridjev
Jednina

Nom. yedàn, yednà, yednò *unus, una, unum*
(jedan, jedna, jedno)
Gen. yednóga, yednae, yednóga *unius*
(jednoga, jedne, jednoga)
Dat. yednómu, yednóy, yednómu *uni*
(jednomu, jednoj, jednomu)

Napomena

1. U ostalim padežima obaju brojeva deklinira se kao pridjev u pozitivu.
2. Iz toga se izvode *yedini, yedina, yedino* (*jedini, jedina, jedino*), *unicus, unica, unicum*; *yednák, yednáka, yednáko* (*jednak, jednaka, jednako*), *aequalis, aequale*.

Drugi primjer

Brojevni pridjev
Dvojina

Nom. dvá, dví, dvá *duo, duae, duo*
Gen. dvíh ili dviyú (*dviju*) *duorum, duarum, duorum*

rum duorum.

Dat. Dvím. Duobus, duabus,
duobus.

Acc. Dvâ, Dvî, Dvâ. Duos duas, duo.

Voc. ò Dvâ, dvî, dva, duo, duae duo.

Abl. od Dvîh, uel, dvîyû. à

Sept. s' Dvîmi; uel dvîyû. cū } duobus, duabus,

Ost. ù Dvîh, uel dvîyû in } duobus.

Admonitio.

1 Quotiescunque uox masculina cum hoc dua li construenda esset in casu Recto, uel Accusatiuo, construitur cum forma Genitiui Pluralis desinente in, a, abiecta altera uocali, a, si adsit, uel accentu protractiuo. Quod quidam non animaduertentes putauerunt nos etiam numero duali uti: Mihi uerò istud non probatur, cum in una forma Masculina hæc mutatio contingat. Perindè ac si diceremus dva clovi ka, duo hominum dvâ, Ulastelîna, duo nobilium; dva gospodîna, duo dominorum.

2 Deriuantur ex hoc duali præter cætera Dvòyi, dvòya, dvòye, duplex: & substantiua, Dvoyîça, dvoyîça; binarius. Dvòçi; gemelli.

Exem-

Dat.	<i>dvím</i>		duobus, duabus, duobus
Ak.	<i>dvâ, dvî, dvâ</i>		duos, duas, duo
Vok.	<i>ò dvâ, dvî, dva</i>		duo, duae, duo
Abl.	<i>od dvîh ili dvîyû</i>	à	
	<i>(dvîju)</i>		
Sedmi	<i>s' dvîmi ili dvîyû cum</i>	}	duobus, duabus, duobus
	<i>(dvîju)</i>		
Osmi	<i>ù dvîh ili dvîyû in</i>		
	<i>(dvîju)</i>		

Napomena

1. Kada riječ muškoga roda treba tvoriti u nominativu ili akuzativu dvojine, tvori se oblikom genitiva množine koji završava na *a*, a odbacuje se, ako postoji, drugi samoglasnik *a* ili se tvori s otegnutim naglaskom. Neki to nisu primijetili i smatrali su da se mi služimo i dvojinom. Ja to doista ne odobravam jer ta promjena biva samo u jednom obliku muškoga roda - kao kad bismo rekli *dva clovîka* (*človika*), duo hominum; *dvâ vlastelîna*, duo nobilium; *dvâ gospodîna*, duo dominorum.
2. Iz tih oblika dvojine izvode se osim ostalih i *dvòyi* (*dvojî*), *dvòya* (*dvoja*), *dvòye* (*dvoje*), duplex te imenice *dvoyîça* (*dvojica*), *dvoyîçae* (*dvojice*), binarius; *dvòyçi** (*dvojci*), gemelli.

Exemplum tertium.

Nominis Numeralis.

Nom. Obba, obbæ, obba.	<i>Ambo, ambae, ambo.</i>	
Gen. Obbîh, uel obbiyû.	<i>amborum, ambarum amborum.</i>	
Dat. Obbîm.	<i>ambobus ambabus. ambobus.</i>	
Acc. Obba, obbæ, obba.	<i>ambos ambas ambo.</i>	
Voc. ò Obba, obbæ, obba.	<i>ò ambo, ambae, ambo.</i>	
Abl. od Obbîh, uel obbiyû.	} <i>ambobus, ambabus, ambo-</i>	
Sept. s'obbîmi, uel, obbiyû. cû.		} <i>babus, ambo-</i>
Oct. ù Obbîh, uel obbiyû. in.		

Exemplum quartum.

Nominis Numeralis.

Nom. Trî.
Gen. Trîh, uel triyû.
Dat. trîm.
Acc. trî.
Voc. ò trî.

Abl.

Treći primjer

Brojevni pridjev

Nom.	<i>obba, obbae, obba</i>	ambo, ambae, ambo
	<i>(oba, obe, oba)</i>	
Gen.	<i>obbîh ili obbiyû</i>	amborum, ambarum, amborum
	<i>(obih, obiju)</i>	
Dat.	<i>obbîm</i>	ambobus, ambabus, ambobus
	<i>(obim)</i>	
Ak.	<i>obba, obbae, obba</i>	ambos, ambas, ambo
	<i>(oba, obe, oba)</i>	
Vok.	<i>ò obba, obbae, obba</i>	ò ambo, ambae, ambo
	<i>(oba, obe, oba)</i>	
Abl.	<i>od obbîh ili obbiyû</i>	} ambobus
	<i>(obih, obiju)</i>	
Sedmi	<i>s'obbîmi ili obbiyû</i>	} ambabus
	<i>(obimi, obiju)</i>	
Osmi	<i>ù obbîh ili obbiyû</i>	} ambobus
	<i>(obih, obiju)</i>	

Četvrti primjer

Brojevni pridjev

Nom.	<i>tri</i>
Gen.	<i>trîh ili triyû (triju)</i>
Dat.	<i>trîm</i>
Ak.	<i>trî</i>
Vok.	<i>ò tri</i>

Abl. od trîh, uel triyû.*Sept.* ù trîh, uel triyû.

Exemplum quintum.

Nom. Cetiri, cetiræ, cetiri. *quatuor.**Gen.* Cetirih.*Dat.* cetirim.*Acc.* cetiri, cetiræ, cetiri.*Voc.* ò cetiri, cetiræ, cetiri.*Abl.* od cetirih.*Sept.* s' ceterimi.*Očt.* ù cetirih.*Ex hoc derivantur, Cetvarti, cetvarta, cetvarto, quartus quarta quartum. četveri četveræ, četvera. quaterni, quaternæ, quaterna.*

Exemplum sextum.

Nominis Numeralis ordinalis.

Numero singulari.

Nom. Parvî, parvâ, parvô. *primus, prima, primum:**Gen.* parvôga, parvæ, parvôga. *primi, primæ primi.**Dat.**Abl.* od trîh ili triyû*Sedmi* ù trîh ili triyû

Peti primjer

Nom. cetiri, cetiræ, cetiri (*četiri, četire, četiri*)
quatuor*Gen.* cetirih (*četirih*)*Dat.* cetirim (*četirim*)*Acc.* cetiri, cetiræ, cetiri (*četiri, četire, četiri*)*Vok.* ò cetiri, cetiræ, cetiri (*četiri, četire, četiri*)*Abl.* od cetirih (*četirih*)*Sedmi* s' ceterimi (*četerimi*)*Osmi* ù cetirih (*četirih*)*Od toga se izvode cetvarti, cetvarta, cetvarto*
(*četvrti, červta, četvrtio*)

quartus, quarta, quartum;

četveri, četveræ, četvera

(četveri, četvere, četvera)

quaterni, quaternæ, quaterna.

Šesti primjer

Brojevni pridjev redni

Jednina

Nom. parvî, parvâ, parvô primus, prima, primum
(*prvi, prva, prvo*)*Gen.* parvôga, parvæ, parvôga primi, primæ, primi
(*prvoga, prve, prvoga*)

Dat. parvómu, parvóy, parvómu . primo, prima, primo. In reliquis casibus utriusque numeri more positiuorum adiectiuorum declinatur.

Admonitio.

- 1 *Nomina ordinalia, Drugí, secundus: tréti, tertius: cetvartí, quartus: péti, quintus: scesti, sextus: sedmí, septimus: osmí, octauus: devéti, nonus: deséti, decimus: yedanàdestí, undecimus: dvanàdestí, duodecimus: trinàdestí, decimustertius, &c. declinantur, ut positiua adiectiua.*
- 2 *Nomina distributiua numero plurali dítaxat declinantur, ut, sedmíni, septeni: osmíni, octóni.*
- 3 *Indeclinabilia uerò sunt ea, qua sequuntur. Pét, quinque: scést, sex: sedam, septem: óssam, octo: dèvet, nouem: dèset, decem: yedanàdeste, undecim: dvanàdeste, duodecim: trinàdeste, tredecim: cetarnàdeste, quatuordecim: pernádeste, quindecim: scesnàdeste, sexdecim: sedamnàdeste, septemdecim: osamnàdeste. octodecim: deuetnàdeste, nouèdecim: d vadefet, uiginti: d vadefét i yedàn, uiginti & unus: d vadefét i dvá, uiginti & duo: & ita deinceps, usque ad tridefet, triginta: cetardesét, quadraginta: petdesét, quinquaginta: scesdesét, sedamdeset.*

Dat. parvómu, parvóy, parvómu primo, primae, primo (prvomu, prvoj, prvomu)

U ostalim padežima obaju brojeva deklinira se kao pridjevi u pozitivu.

Napomena

1. Redni brojevni pridjevi *drugí, secundus; tréti, tertius; cetvartí (čtvrťi), quartus; péti, quintus; scesti (šesti), sextus; sedmí, septimus; ossmí, octauus; devéti, nonus; deséti, decimus; yedanàdestí (jedanadestí), undecimus; dvanàdestí, duodecimus; trinàdestí decimustertius* itd. dekliniraju se kao pridjevi u pozitivu.
2. Dijelni pridjevi dekliniraju se samo u množini kao *sedmíni, septeni; osmíni, octoni*.
3. Nesklonjivi su pak ovi koji slijede: *pét, quinque; scést (šest), sex; sedam, septem; óssam, octo; dèvet, nouem; dèset, decem; yedanàdeste (jedanadeste), undecim; dvanàdeste, duodecim; trinàdeste, tredecim; cetarnàdeste (četrnadeste), quatuordecim; petnàdeste, quindecim; scesnàdeste (šesnadeste), sexdecim; sedamnàdeste, septemdecim; ossamnàdeste, octodecim; deuetnàdeste, nouemdecim; d vadefét, uiginti; d vadefét i yedàn (jedan), uiginti et unus; d vadefét i dvá, uiginti et duo, i tako dalje sve do tridesét, triginta; cetardesét (četrdeset), quadraginta; petdesét, quinquaginta; scesdesét (šesdeset), sexaginta; sedamdesét,*

62 INST. LING. ILLYR.

fet, *septuaginta*: ossamdeset, *octoginta*: devetdeset, *nonaginta*: sto, *centum*: dvisti, uel, *ducenti*: trilla, uel, *tristo*, *tercentum*: cetirista, uel, *cetiristo*, *quodringenti*: petsát, uel, *pétsto*, *quingenti*, &c. usque ad *tísluchia*, *mille*:sto *tíslúch*, *centum millia*: *tísluchia* *tíslúch*, *millia millium*.

4. *Ex his fiunt ordinalia addita uocali, i, yis. quæ non desinunt in, e, in quibus mutabitur, e, in, i, usque ad numerum centesimum. Numero autem centesimo additur, tini, ut, stòtini, stòtina, stòtino. At ex dvisti, & seq. ordinalia non fiunt.*

DE NOMINE Comparatio, & Superlatiuo. Cap. VI.

1. *Propositis nominibus adiectiuis cuiuscunque speciei, manifestum est, ex quibus nam comparatiua, & superlatiua formantur, uerum quid sit comparatiuum videamus.*
2. *Comparatiuum est nomen adiectiuum, quod significatione ita positiuum excedit suum, ut rem significatam, uel augeat, uel minuat, ut, bláxenni, beatus: blaxenníyi, beator. máli, paruus: magni, minor: velli, magnus: veksci, maior. dobri, bonus: bogli melior, &c.*

Ex

septuaginta; ossamdeset, octoginta; devetdeset, nonaginta; stó, centum; dvisti ili dvisto, ducenti; trista ili tristo, tercentum; cetirista (četirista) ili cetiristo (četiristo), quodringenti; petsát ili pétsto, quingenti, i tako dalje sve do tísluchia (tisuća), mille; sto tíslúch (tisuć), centum millia; tísluchia tíslúch (tisuća tisuć), millia millium.

4. Od tih nastaju redni dodavanjem samoglasnika *i* onima koji ne završavaju na *e*, a u njima će se *e* promijeniti u *i* sve do stotog broja. U broju sto dodaje se *tini* kao *stòtini*, *stòtina*, *stòtino*. A od *dvisti* i dalje ne tvore se redni.

O PRIDJEVU u komparativu i superlativu Poglavlje VI.

1. Iz navedenih primjera pridjeva bilo koje vrste očividno je od kojih se pridjeva mogu oblikovati komparativi i superlativi. Pogledajmo sada što je uistinu komparativ.
2. Komparativ jest pridjev koji značenjem tako nadmašuje svoj pozitiv da označeni predmet ili uvećava ili umanjuje kao *bláxenni* (*blaženi*), *beatus*; *blaxenníyi* (*blaženiji*), *beator*; *máli*, *paruus*; *magní* (*manji*), *minor*; *veli*, *magnus*; *veksci* (*veksi*), *maior*; *dobri*, *bonus*; *bogli* (*bolji*), *melior*.

Ex nominibus itaque adiectiuis, quæ admittunt augmentum, uel de:rementum, siue sint positiuæ, siue deriuatæ; modò non sint à proprijs uirorum, aut mulierum, formari poterunt comparatiuæ. Formantur autem hoc modò, ut, ferè nihil mutando de positiuo & deriuato, uel certè parum, comparatiuum per additionem syllabæ, yi, fiat.

Ex patrijs, gentilibus, interrogatiuis, reditiuis, partitiuis, ac numeralibus ferè comparatiuæ formari non possunt.

- 3 *Superlatiuum uerò est nomen adiectiuũ in summo, uel in infimo rem significatam, constituens; & quamquam nos superlatiuæ non habeamus; ex uaria tamen coniunctione particularum, nay, & pre, uel pri, cum positiuis, aut comparatiuis uim superlatiuĩ exprimimus.*
- 4 *Animaduertendum autem est particulam, pre, uel pri, copulari cum positiuo sine ulla comparatione rei, ad rem, ut, prilipi, pulcherrimus: pridragi, carissimus. Particula uerò, nay, non sine comparatione cum comparatiuo coniungitur, ut, nây, lipsci, pulcherrimus omnium.*

Exem-

Tako se od pridjeva koji dopuštaju uvećavanje ili umanjivanje, bili oni u pozitivu ili izvedeni, samo da ne budu od vlastitih muških ili ženskih imena, mogu tvoriti komparativi. A tvore se tako da se ne mijenja gotovo ništa ili tek nešto malo u pozitivu ili izvedenom pridjevu. Komparativ nastaje dodavanjem sloga *yi* /*ji*/.

Od domovinskih pridjeva, pridjeva roda, upitnih, povratnih, dijelnih i brojevnih pridjeva uglavnom se ne mogu tvoriti komparativi.

3. Superlativ jest pridjev koji označenu stvar smješta na najviše ili najniže mjesto. Premda mi superlativ nemamo, njegov smisao izražavamo ipak različitim povezivanjem čestica *nay* (*naj*) i *pre* ili *pri* s pozitivom ili komparativom.
4. Treba obratiti pozornost na to da se čestica *pre* ili *pri* spaja s pozitivom bez ikakve komparacije jedne stvari s drugom¹⁴ kao *prilipi*, *pulcherrimus*; *pridragi*, *carissimus*. A čestica *nay* (*naj*) veže se s komparativom uz usporedbu kao *nâylipsci* (*najlipši*), *pulcherrimus omnium*.

¹⁴ Riječ je o elativu.

Exemplum Primum.

Nominis Comparatiui.
Numero singulari.

<i>Nom.</i>	blaxenníyi, blaxenníya, blaxeníye, <i>beatior, & beatius.</i>
<i>Gen.</i>	blaxenníyega, blaxenníyæ, blaxen- níyega, <i>beatioris.</i>
<i>Dat.</i>	níyemu, níyoy, níyemu. <i>beatiori.</i>
<i>Acc.</i>	níyega, níyu, níye, <i>beatiozem, &</i> <i>beatius.</i>
<i>Voc.</i>	ò níyi, níya, níye. ò <i>beatior, &</i> <i>beatius.</i>
<i>Abl.</i>	od, <i>ut in Gen.</i> à <i>beatioze,</i> <i>uel beatiori.</i>
<i>Sept.</i>	s' níyim, níyom, níyim, <i>cum beatio-</i> <i>ze, uel beatiori.</i>
	Plurali.
<i>Nom.</i>	níyi, níyæ, níya, <i>beatiores, &</i> <i>beatiora.</i>
<i>Gen.</i>	níyih <i>beatiorum.</i>
<i>Dat.</i>	níyim <i>beatioribus.</i>
<i>Acc.</i>	níyi, níyæ, níya, <i>beatiores, &</i> <i>beatiora.</i>
<i>Voc.</i>	ò níyi, níyæ, níya. ò <i>beatiores, &</i> <i>beatiora.</i>

*Abl.*Prvi primjer*¹⁵Pridjev u komparativu
Jednina

<i>Nom.</i>	blaxenníyi, blaxenníya, blaxeníye (<i>blaženiji, blaženija, blaženije</i>) <i>beatior et beatius</i>
<i>Gen.</i>	blaxenníyega, blaxenníyæ, blaxenníyega (<i>-nijega, -nije, -nijega</i>) <i>beatioris</i>
<i>Dat.</i>	níyemu, níyoy, níyemu (<i>-nijemu, -nijoj, -nijemu</i>) <i>beatiori</i>
<i>Ak.</i>	níyega, níyu, níye (<i>-nijega, -niju, -nije</i>) <i>beatiozem et beatius</i>
<i>Vok.</i>	ò níyi, níya, níye (<i>-niji, -nija, -nije</i>) ò <i>beatior et beatius</i>
<i>Abl.</i>	od kao u genitivu à <i>beatioze uel beatiori</i>
<i>Sedmi s'</i>	níyim, níyom, níyim (<i>-nijim, -nijom, nijim</i>) <i>cum beatioze uel beatiori</i>

Množina

<i>Nom.</i>	níyi, níyæ, níya (<i>-niji, -nije, -nija</i>) <i>beatiores et beatiora</i>
<i>Gen.</i>	níyih (<i>-nijih</i>) <i>beatiorum</i>
<i>Dat.</i>	níyim (<i>-nijim</i>) <i>beatioribus</i>
<i>Ak.</i>	níyi, níyæ, níya (<i>-niji, -nije, -nija</i>) <i>beatiores et beatiora</i>
<i>Vok.</i>	ò níyi, níyæ, níya (<i>-niji, -nije, -nija</i>) ò <i>beatiores et beatiora</i>

¹⁵ Ovdje bi trebalo stajati "jedini primjer", kako je navedeno u *Errata corrigé* na kraju izvornika.

<i>Abl.</i>	od, níyih,	à	} <i>beatioribus.</i>
<i>Sept.</i>	s', níyimi	cum	
<i>Očf.</i>	ù, níyih,	in	

Admonitio.

Etiam si hoc modo formari possint comparatiua ex nominibus desinentibus in has syllabas bi, di, cchi, hi, li, mi, pi, ri, ti, vi, & sapiššimè in syllabam, ni, addita syllaba, yi; finita tamen in, gi, mutant, gi, in, xiyi; ut Vbogi; uboxiyi; snàgi, snaxiyi, & snaxniyi. quaedam uerò abijciunt, i; ut, blidi, blidyi, quaedam mutant, ki, in, yi; ut, sladki, sladyi, quaedam mutant, ki, in, ciyi; ut, gorki, gorciyi, & alia huiusmodi.

Exceptio.

Non uidentur posse formari comparatiua ex his desinentibus in, cchi, mogúcchi, potens. sfernogúcchi, omnipotens. neque ex his, sfernògi, omnipotens. mnògi, multus: ostáli, reliquus: ráyski, caelestis: bóxyi, diuinus. Neque ex his, Propéti, crucifixus: zalíti, irrigatus; zacéti, conceptus, & alijs huiusmodi participijs passiujs. Sape tamen utimur cum positiujs huius formis comparatiuorum, vèchie, magis, &, màgne, minus.

E Exce-

<i>Abl.</i>	od níyih (-níjih)	à	} <i>beatioribus</i>
<i>Sedmi</i>	s' níyimi (-nijimi)	cum	
<i>Osmi</i>	ù níyih (-nijih)	in	

Napomena

Premda se na taj način mogu tvoriti komparativi od pridjeva koji završavaju na slogove *bi, di, cchi /či/, hi, li, mi, pi, ri, ti, vi* i, najčešće, na slog *ni*, dodavanjem sloga *yi /ji/*, ipak oni koji završavaju na *gi*, mijenjaju *gi* u *xiyi* (*žiji*) kao *ubogí, uboxíyi* (*ubožiji*), *snàgi, snaxíyi* i *snaxniyi* (*snažiji, snažniji*). Neki pak odbacuju *i* kao *blidi, blidyí* (*blidji*). Neki mijenjaju *ki* u *yi* kao *sladki, sladyí* (*sladji*). Neki mijenjaju *ki* u *ciyi* (*čiji*) kao *gorkí, gorciyi* (*gorčiji*) i drugi takvi.

Iznimka

Čini se da nije moguće tvoriti komparative od ovih pridjeva koji završavaju na *cchi /či/*: *mogúcchi* (*mogući*), *potens*; *sfemogúcchi* (*sve-mogući*), *omnipotens* ni od ovih: *sfemògi* (*sve-mogi*), *omnipotens*; *mnògi*, *multus*; *ostáli*, *reliquus*; *ráyski*, *caelestis*; *bóxyi* (*božji*), *diuinus*. Ni od ovih: *propéti*, *crucifixus*; *zalíti*, *irrigatus*; *zacéti* (*začeti*), *conceptus* i drugih takvih pasivnih participa. Često se ipak uz pozitivne služimo ovim oblicima komparativa: *vèchie* (*veće*), *magis* i *màgne* (*manje*), *minus*.

Exceptio I I.

Inter Anomala numerari possunt.

- 1 Drági, *carus*: draxí, draxa, draxé, *carior*, & *carius*.
- 2 Yáki, *fortis*: yaccí, yaccá, yaccé, *fortior*, & *fortius*.
- 3 Vífoki, *altus*: víscí, víscá, víscé, *altior*, & *altius*.
- 4 Máli, *paruus*: magní, magná, magné, *minor* & *minus*.
- 5 Velli, *magnus*: vekscí, vekscá, vekscé, *maior*, & *maius*.
- 6 Zalli, *malus*: gorri, gorrá, gorre, *peior*, & *peius*.
- 7 Lípi, *pulcher*: lipscí, lipscá, lipscé, *pulchrrior*, *pulchrius*, uel, lipgli, gliá, glié, aut lipyí, yá, yé.
- 8 Dobrí, *bonus*: boglí, bogliá, boglié, *melior*, & *melius*.
- 9 Niz .kí, *infernus*: nixí, nixá, nixé, *inferior*, & *inferius*, & *si qua sunt alia*.

Iznimka II.

Medu nepravilne mogu se ubrojiti:

1. drági, carus, draxí, draxa, draxé
(dragi, draži, draža, draže) carior et carius
2. yáki, fortis, yaccí, yaccá, yaccé
(jaki, jači, jača, jače) fortior et fortius
3. visokí, altus, viscí, viscá, viscé
(visoki, viši, viša, više) altior et altius
4. máli, paruus, magní, magná, magné
(mali, manji, manja, manje) minor et minus
5. velli, magnus, vekscí, vekscá, vekscé
(veli, vekši, vekša, vekše) maior et maius
6. zalli, malus, gorri, gorrá, gorre
(zali, gori, gora, gore) peior et peius
7. lípi, pulcher, lipscí, lipscá, lipscé
(lipi, lipši, lipša, lipše) pulchrrior et pulchrius
ili lipgli, gliá, glié (lipji, lja, lje)
ili lipyí, yá, yé (lipji, ja, je)
8. dobrí, bonus, boglí, bogliá, boglié
(dobri, bolji, bolja, bolje) melior et melius
9. nizki, infernus, nixí, nixá, nixé
(nizki, niži, niža, niže) inferior et inferius
i ako postoje još neki drugi.

67
 INSTITVTIONVM
 LINGVÆ ILLYRICÆ
 LIBRI PRIMI
 PARS QVARTA.
 DE PRONOMINE
 in vniuersum.
 CAPVT I.

PRONOMEN est pars orationis declinabilis per casus, quod loco nominis positum certam, finitamq. personam significat.

Attributa pronominis sunt species, genus, numerus, figura, persona, &

casus.

3 Species pronominis est primitiua, & deriuatiua, uel potius deriuata. Primitiua diuiditur in pronomen demonstratiuum, & reciprocum: Deriuatiua uerò, in possessiuũ, gentile, & patriam, atque etiam reciprocum. Ex his uerò partim sunt, quæ separata in

E 2 in

OSNOVE
 ILIRSKOGA JEZIKA
 PRVA KNJIGA
 ČETVRTI DIO
 O ZAMJENICI
 općenito

Poglavlje I.

1. Zamjenica je dio iskaza sklonjiv po padežima. Postavljena umjesto imena, označuje poznatu i određenu osobu.
2. Odrednice zamjenica jesu: vrsta, rod, broj, sastav, lice i padež.
3. Vrsta zamjenica jest ishodišna i izvediva ili, bolje, izvedena. Ishodišna se vrsta dijeli na pokaznu i povratnu zamjenicu, a izvedena na posvojnu, zamjenicu roda i domovinsku i također na povratnu. Među njima su dijelom one koje se

in oratione ponuntur : partim quæ cum alijs orationis partibus coniunguntur.

- 4 *Genera autem sunt masculinum, fœmininum, & neutrum : quadam enim pronomina, etiamsi unius sint formæ; sunt tamen generis communis trium. quadam uerò more adiectiuorum nominum tres habent formas, exceptis quibusdam casibus pluralis, in quibus una omni generi respondent.*
- 5 *Numerus pronominum est singularis, & pluralis.*
- 6 *Figura tantum simplex est.*
- 7 *Persona uerò quibusdam est prima duntaxat, aut secunda, aut tertia : Quibusdam omnes tres.*
- 8 *Casus denique fermè sunt totidem quot adiectiuus : deest autem quibusdam Nominatiuus, & Vocatiuus: quibusdam uerò Vocatiuus utriusque numeri; ut in exemplis.*

DE PRONOMINE.
Demonstratiuo, & Reciproco.
Cap. I I.

Pronomen demonstratiuum est, quod certam rem demonstrat; cuiusmodi sunt omnia pronomina prima, secunda, & tertia persona, siue sint unius formæ, siue plurium.

Exem-

u iskaz stavljaju samostalno, a dijelom one koje se povezuju s drugim dijelovima iskaza.

4. Rodovi zamjenica su muški, ženski i srednji. U nekih zamjenica, naime, premda je oblik samo jedan, taj je ipak zajednički za tri roda. Neke pak imaju tri oblika kao pridjevi, izuzevši neke padeže u množini u kojima je jedan oblik zajednički za sve rodove.
5. Broj zamjenica je jednina i množina.
6. Sastav je samo jednostavan.
7. Neke su zamjenice samo za prvo, drugo ili treće lice, a neke za sva tri lica.
8. Padeža, napokon, imaju isto toliko koliko i pridjevi. Nekima nedostaje nominativ i vokativ, a nekima pak vokativ jednoga i drugog broja kao u primjerima.

O POKAZNOJ I POVRATNOJ
zamjenici
Poglavlje II.

Pokazna je zamjenica ona koja na nešto određeno pokazuje. Takve su sve zamjenice za prvo, drugo i treće lice imale one jedan ili više oblika.

Exemplum Primum.

Pronominis Demonstratiui
primæ personæ.
Numero singulari.

<i>Nom.</i>	Yá, <i>ego.</i>
<i>Gen.</i>	mené, <i>mei.</i>
<i>Dat.</i>	mèni, <i>mibi.</i>
<i>Acc.</i>	mené, <i>me.</i>
<i>Abl.</i>	od mené, <i>à me.</i>
<i>Sept.</i>	sàmnóm, <i>uel s' manóm, mecum.</i>
	Plurali.
<i>Nom.</i>	mij, <i>nos.</i>
<i>Gen.</i>	nàs, <i>nostrum, uel nostri.</i>
<i>Dat.</i>	nàm, <i>nobis.</i>
<i>Acc.</i>	nàs, <i>nos.</i>
<i>Abl.</i>	od nàs, <i>à nobis.</i>
<i>Sept.</i>	s' nàm, <i>uel s' nayu, nobiscum.</i>
<i>Oft.</i>	ù nàs, <i>in nobis.</i>

Exemplum secundum.
Pronominis Demonstratiui,
secundæ personæ.
Numero singulari.

<i>Nom.</i>	Tí, <i>tu.</i>
<i>Gen.</i>	tebbé <i>tui.</i>
	E 3 Dat.

Prvi primjer

Pokazna¹⁶ zamjenica
za prvo lice
Jednina

<i>Nom.</i>	yá (<i>ja</i>)	ego
<i>Gen.</i>	mené	mei
<i>Dat.</i>	mèni	mihi
<i>Ak.</i>	mené	me
<i>Abl.</i>	od mené	à me
<i>Sedmi</i>	sàmnóm ili s' manóm	mecum
	Množina	
<i>Nom.</i>	mij (<i>mi</i>)	nos
<i>Gen.</i>	nàs	nostrum uel nostri
<i>Dat.</i>	nàm	nobis
<i>Ak.</i>	nàs	nos
<i>Abl.</i>	od nàs	à nobis
<i>Sedmi</i>	s' nàm	nobiscum
<i>Osmi</i>	ù nàs	in nobis

Drugi primjer
Pokazna zamjenica
za drugo lice
Jednina

<i>Nom.</i>	tí	tu
<i>Gen.</i>	tebbé	tui

¹⁶ Kašić lične zamjenice naziva pokaznima.

70 INST. LING. ILLYR.

<i>Dat.</i>	tebbi	<i>tibi.</i>
<i>Acc.</i>	tebbe	<i>te.</i>
<i>Voc.</i>	ò tí	<i>ò tu.</i>
<i>Abl.</i>	od tebbe	<i>à te.</i>
<i>Sept.</i>	s' tobbóm,	<i>tecum.</i>

Plurali.

<i>Nom.</i>	vij	<i>uos.</i>
<i>Gen.</i>	vàs	<i>uestrum, uel uestri.</i>
<i>Dat.</i>	vàm	<i>uobis.</i>
<i>Acc.</i>	vij	<i>uos</i>
<i>Voc.</i>	ò vij	<i>ò uos</i>
<i>Abl.</i>	od vàs	<i>à uobis.</i>
<i>Sept.</i>	s'vàmí	<i>uobiscum</i>
<i>Ost.</i>	ù vàs	<i>in uobis</i>

Exemplum tertium.

Demonstratiui, defectiui, & reciproci.
Tertiæ personæ.

Numero singulari.

<i>Gen.</i>	Sebé	<i>sui</i>
<i>Dat.</i>	febi	<i>sibi</i>
<i>Acc.</i>	febé	<i>se.</i>
<i>Abl.</i>	od febé	<i>à se.</i>
<i>Sept.</i>	sà sobóm	<i>secum.</i>

Plu-

<i>Dat.</i>	tebbi	<i>tibi</i>
<i>Ak.</i>	tebbe	<i>te</i>
<i>Vok.</i>	ò tí	<i>ò tu</i>
<i>Abl.</i>	od tebbe	<i>à te</i>
<i>Sedmi</i>	s' tobbóm	<i>tecum</i>

Množina

<i>Nom.</i>	vij (vi)	<i>uos</i>
<i>Gen.</i>	vàs	<i>uestrum uel uestri</i>
<i>Dat.</i>	vàm	<i>uobis</i>
<i>Ak.</i>	vij	<i>uos</i>
<i>Vok.</i>	ò vij	<i>ò uos</i>
<i>Abl.</i>	od vàs	<i>à uobis</i>
<i>Sedmi</i>	s' vàmí	<i>uobiscum</i>
<i>Osmi</i>	ù vàs	<i>in uobis</i>

Treći primjer

Pokazna nepotpuna i povratna
zamjenica za treće lice

Jednina

<i>Gen.</i>	sebé	<i>sui</i>
<i>Dat.</i>	sebi	<i>sibi</i>
<i>Ak.</i>	sebé	<i>se</i>
<i>Abl.</i>	od sebé	<i>à se</i>
<i>Sedmi</i>	sà sobóm	<i>secum</i>

	Plurali.	
Gen.	Sebbé	<i>sui.</i>
Dat.	sebbi	<i>sibi.</i>
Acc.	sebbé	<i>se.</i>
Abl.	od sebbé	<i>à se.</i>
Sept.	sà sebbóm	<i>secum.</i>
Oč.	ù sebbi	<i>in se.</i>

Exemplum quartum.
Pronominis demonstratiui.

Numero singulari.

Nom.	oví, ovà, ovó.	<i>hic haec, hoc.</i>
Gen.	ovòga, ovæ, ovòga.	<i>huius.</i>
Dat.	ovomú, ovóy, ovomú.	<i>huic.</i>
Acc.	ovòga, ovú, ovó.	<i>hunc, hanc, hoc.</i>
Abl.	od ovòga, ovæ, ovòga.	<i>ab hoc. hac,</i> <i>(hoc.)</i>
Sept.	s'ovím, ovóm, ovím.	<i>cum hoc, hac,</i> <i>(hoc.)</i>

Plurali.

Nom.	ovì, ovæ, ovà.	<i>hi, hæ, hæc.</i>
Gen.	ovih	<i>horum, harum, ho-</i> <i>(rum.)</i>
Dat.	ovím	<i>his.</i>
Acc.	ovì, ovæ, ovà.	<i>hos, has, hæc.</i>
Abl.	od ovih	<i>ab } his.</i>
Sept.	s'ovímj	<i>cum } his.</i>
Oč.	ù ovih	<i>in }</i>

E 4 Exem-

Množina

Gen.	sebbé (sebe)	sui
Dat.	sebbi (sebi)	sibi
Ak.	sebbé (sebe)	se
Abl.	od sebbé (sebe)	à se
Sedmi	sà sebbóm (sobom)	secum
Osmi	ù sebbi (sebi)	in se

Četvrti primjer
Pokazna zamjenica

Jednina

Nom.	oví, ovà, ovó	hic, haec, hoc
Gen.	ovòga, ovæ (ove), ovòga	huius
Dat.	ovomú, ovóy (ovoj), ovomú	huic
Ak.	ovòga, ovú, ovó	hunc, hanc, hoc
Abl.	od ovòga, ovæ (ove), ovòga	ab hoc, hac, hoc
Sedmi	s' ovím, ovóm, ovím	cum hoc, hac, hoc

Množina

Nom.	ovì, ovæ (ove), ovà	hi, hæ, hæc
Gen.	ovih	horum, harum, horum
Dat.	ovím	his
Ak.	ovì, ovæ (ove), ovà	hos, has, hæc
Abl.	od ovih	ab
Sedmi	s' ovímj*	cum
Osmi	ù ovih	in

Exemplum quintum.
Demonstratiui etiam tertiæ personæ.
Numero singulari.

<i>Nom.</i>	Táy, ta, to. <i>iste, ista, istud.</i>
<i>Gen.</i>	tòga, tæ, tòga. <i>istius.</i>
<i>Dat.</i>	tòmu, tóy, tòmu. <i>isti.</i>
<i>Acc.</i>	tòga, tu, to. <i>istum, istam, istud.</i>
<i>Abl.</i>	od tòga, tæ, tòga. <i>ab isto, ista, isto.</i>
<i>Sept.</i>	s'tím, tóm, tím. <i>cum isto, ista, isto.</i>
	Plurali.
<i>Nom.</i>	ti, tæ, ta. <i>isti, ista, ista.</i>
<i>Gen.</i>	tijh. <i>istorum, istarum, istorum.</i>
<i>Dat.</i>	tijm. <i>istis.</i>
<i>Acc.</i>	ti, tæ, ta. <i>istos, istas, ista.</i>
<i>Abl.</i>	od tijh. <i>ab</i> }
<i>Sept.</i>	s'tími. <i>cum</i> } <i>istis.</i>
<i>Očt.</i>	ù tijh <i>in</i> }

Exemplum sextum.
Demonstratiui etiam tertiæ personæ.
Numero singulari.

<i>Nom.</i>	oní, oná, onó, <i>ille, illa, illud.</i>
<i>Gen.</i>	onòga, onæ, onòga, <i>illius.</i>
<i>Dat.</i>	onòmu, onóy, onòmu, <i>illi.</i>
	<i>Acc.</i>

Peti primjer
Pokazna zamjenica za treće lice
Jednina

<i>Nom.</i>	táy (taj), ta, to	iste, ista, istud
<i>Gen.</i>	tòga, tæ (te), tòga	istius
<i>Dat.</i>	tòmu, tóy (toj), tòmu	isti
<i>Ak.</i>	tòga, tu, to	istum, istam, istud
<i>Abl.</i>	od tòga, tæ (te), tòga	ab isto, ista, isto
<i>Sedmi s'</i>	tím, tóm, tím	cum isto, ista, isto

Množina

<i>Nom.</i>	ti, tæ (te), ta	isti, istae, ista
<i>Gen.</i>	tijh (tih)	istorum, istarum, istorum
<i>Dat.</i>	tijm (tim)	istis
<i>Ak.</i>	ti, tæ (te), ta	istos, istas, ista
<i>Abl.</i>	od tijh (tih)	ab
<i>Sedmi s'</i>	tími	cum
<i>Osmi</i>	ù tijh (tih)	in

Šesti primjer
Pokazna zamjenica za treće lice
Jednina

<i>Nom.</i>	oní, oná, onó	ille*, illa, illud
<i>Gen.</i>	onòga, onæ (one), onòga	illius
<i>Dat.</i>	onòmu, onóy (onoj), onòmu	illi

LIBER I. PARS III. 73

<i>Acc.</i>	onòga, onú, onó. <i>illum, illam, illud.</i>
<i>Abl.</i>	od onòga, onæ, onòga. <i>ab illo, illa,</i> <i>(illo.</i>
<i>Sept.</i>	s'oním, onóm, oním, <i>cum illo, illa,</i> <i>(illo.</i>
	Plurali.
<i>Nom.</i>	onì, onæ, onà, <i>illi, illæ, illa.</i>
<i>Gen.</i>	onih, <i>illorum, illarum, illorum.</i>
<i>Dat.</i>	oním, <i>illis.</i>
<i>Acc.</i>	onì, onæ, onà. <i>illos, illas, illa.</i>
<i>Abl.</i>	od onih <i>ab</i> }
<i>Sept.</i>	s'onìmi <i>cum</i> } <i>illis.</i>
<i>Oft.</i>	ù onih <i>in</i> }

Exemplum septimum.
Demonstratiui etiam tertie personæ.
Numero singulari.

<i>Nom.</i>	onní, onná, onnó, <i>is, ea, id.</i>
<i>Gen.</i>	gnegá, gnæ, gnegá, <i>eius.</i>
<i>Dat.</i>	gnemu, gnóy, gnemu, <i>ei.</i>
<i>Acc.</i>	gnega, gnú, onno, <i>eum, eam, id.</i>
<i>Abl.</i>	od gnegá, gnæ, gnegá, <i>ab eo, ea, eo.</i>
<i>Sept.</i>	s'gním, gnóm, gním, <i>cum eo, ea, eo.</i>
	Plurali.
<i>Nom.</i>	onnì, onnæ, onnà. <i>ij, eæ, ea.</i>
<i>Gen.</i>	gníh, <i>eorum, earum, eorum.</i>
<i>Dat.</i>	gním, <i>ijs, uel eis.</i>

Acc.

<i>Ak.</i>	onòga, onú, onó	illum, illam, illud
<i>Abl.</i>	od onòga, onæ, onòga	ab illo, illa, illo
<i>Sedmi</i>	s' oním, onóm, oním	cum illo, illa, illo

Množina

<i>Nom.</i>	onì, onæ (one), onà	illi, illæ, illa
<i>Gen.</i>	onih	illorum, illarum, illorum
<i>Dat.</i>	oním	illis
<i>Ak.</i>	onì, onæ (one), onà	illos, illas, illa
<i>Abl.</i>	od onih	ab
<i>Sedmi</i>	s' onìmi	cum
<i>Osmi</i>	ù onih	in

Sedmi primjer
Pokazna zamjenica za treće lice
Jednina

<i>Nom.</i>	onní, onná, onnó	is, ea, id
<i>Gen.</i>	gnegá, gnæ, gnegá (njega, nje, njega)	eius
<i>Dat.</i>	gnemú, gnóy, gnemu (njemu, njoj, njemu)	ei
<i>Ak.</i>	gnegá, gnú, onno (njega, nju, ono)	eum, eam, id
<i>Abl.</i>	od gnegá, gnæ, gnegá (od njega, nje, njega)	ab eo, ea, eo
<i>Sedmi</i>	s' gním, gnóm, gním (s njim, njom, njim)	cum eo, ea, eo

Množina

<i>Nom.</i>	onnì, onnæ (one), onnà	ii, eæ, ea
<i>Gen.</i>	gníh (njih)	eorum, earum, eorum
<i>Dat.</i>	gním (njim)	iis uel eis

74 INŠT. LING. ILLYR.

<i>Acc.</i>	onni, onna, onna, eos, eas, ea.
<i>Abl.</i>	od gnih ab }
<i>Sept.</i>	s'guimi cum } ijs, uel eis.
<i>Oč.</i>	ù gnih in }

Exemplum Octauum.
Demonstrariui etiam tertiæ personæ.
Numero Singulari.

<i>Nom.</i>	Istí, istá, istó. <i>idem, eadem, idem.</i>
<i>Gen.</i>	istóga, istæ, istóga. <i>eiusdem.</i>
<i>Dat.</i>	istómu, istóy, istómu. <i>eidem.</i>
<i>Acc.</i>	istóga, istú, istó. <i>eundem, eandem</i> —, (<i>idem.</i>)
<i>Abl.</i>	od istóga, istaé, istóga. <i>ab eodem, ea-</i> (<i>dem, eodem.</i>)
<i>Sept.</i>	s'istím, istóm, istím. <i>cum eodem, ea-</i> (<i>dem, eodem.</i>)

Plurali.

<i>Nom.</i>	ísti, ístæ, ísta. <i>ijdem, eadem, eadem.</i>
<i>Gen.</i>	ístih, <i>eorundem, earundem, eorun-</i> (<i>dem.</i>)
<i>Dat.</i>	ístím, <i>ijsdem, uel eisdem.</i>
<i>Acc.</i>	ísti, ístæ, ísta <i>eisdem, eisdem, eadem.</i>
<i>Abl.</i>	od ístih ab }
<i>Sept.</i>	s'ístimi cum } <i>ijsdem, uel eisdem.</i>
<i>Oč.</i>	ù ístih in }

Ad-

<i>Ak.</i>	onni, onnae (one), onna	eos, eas, ea
<i>Abl.</i>	od gnih (od njih)	ab
<i>Sedmi</i>	s' gnimi (s njimi)	cum
<i>Osmi</i>	ù gnih (u njih)	in

Osmi primjer
Pokazna zamjenica za treće lice

Jednina

<i>Nom.</i>	istí, istá, istó	idem, eadem, idem
<i>Gen.</i>	istóga, istae (iste), istóga	eiusdem
<i>Dat.</i>	istómu, istóy (istoj), istómu	eidem
<i>Ak.</i>	istóga, istú, istó	eundem, eandem, idem
<i>Abl.</i>	od istóga, istaé (iste), istóga	ab eodem, eadem, eodem
<i>Sedmi</i>	s' istím, istóm, istím	cum eodem, eadem, eodem

Množina

<i>Nom.</i>	ísti, ístæ (iste), ísta	iidem, eaedem, eadem
<i>Gen.</i>	ístih	eorundem, earundem, eorundem
<i>Dat.</i>	ístím	iisdem uel eisdem
<i>Ak.</i>	ísti, ístæ (iste), ísta	eosdem, easdem, eadem
<i>Abl.</i>	od ístih	ab
<i>Sedmi</i>	s' ístimi	cum
<i>Osmi</i>	ù ístih	in

Admonitio.

- 1 *Pronominum primæ, & secundæ personæ, ex dandî, & accusandî casu numeri singularis aliqua syllaba solet abijci: quare fiunt pronomina coniuncta ex separatis, ut, ostâwime, relinque me, ponitur (me) pro Accusatiuo (menê) xûdimti, cupio tibi (ti) pro (tebibi)*
- 2 *Idem accidit numero singulari in obliquis septimi exempli, ut, rekôhmu, dixi ei. (mu) pro (gnemû) ubi scèga, occiderunt eum, (ga) pro (gnegâ). In plurali autem sæpè, gn, mutatur in litteram, y, ut, reçtyim, dic eis. (yim) pro (gnim.) darxiyih, tene eos (yih) pro (gnib.) Interdum abijcitur etiam, y, ex forma, yih, quæ siue sit Genitiui, siue Ablatiui casus coniuncta cum uerbis plerunque ponitur pro quacumque Accusatiui forma.*
- 3 *Eodem modò formæ fæmininæ in singularibus obliquis pro, gn, assumunt, y; ut, rûkayoy usihnû, manus ei aruit (yoy) pro (gnôy) zîwniyu, uoca eam (yu) pro (gna.)*

Admonitio II.

- 1 *Nonnulli formam masculinam quarti & sexti exempli in recto singularis scribunt sene*

Napomena

1. Kod zamjenica za prvo i drugo lice obično se odbacuje neki slog u dativu i akuzativu jednine. Tako od odvojenih nastaju zamjenice povezane s glagolom kao *ostâwime*, relinque me. *Me* se stavlja umjesto akuzativa *menê*, a *ti* umjesto *tebi* kao *xûdimti* (*žudim ti*), *cupio tibi*.
2. Isto biva u kosim padežima jednine sedmoga primjera kao *rekôhmu*, dixi ei gdje *mu* dolazi umjesto *gnemû* (*njemu*); *ubiscega* (*ubiše ga*), occiderunt eum gdje *ga* dolazi umjesto *gnegâ* (*njega*). U množini se pak *gn /ñ/* često mijenja u slovo *y /j/* kao *reçtyim* (*reci jim*), dic eis gdje *yim* (*jim*) dolazi umjesto *gnim* (*njim*) i *darxiyih* (*drži jih*), tene eos gdje *yih* (*jih*) dolazi umjesto *gnih* (*njih*). Katkad se odbacuje također i *y /j/* iz oblika na *yih* (*jih*) koji se, bio to genitiv ili dativ, ponajviše stavlja povezan s glagolima umjesto nekoga oblika akuzativa.
3. Na isti način oblici ženskoga roda u pojedinim kosim padežima uzimaju *y /j/* umjesto *gn /ñ/* kao *rûkayoy usahnû* (*ruka joj usahnû*), manus ei aruit gdje *yoy* (*joj*) dolazi umjesto *gnoy* (*njoj*), *zîwniyu* (*živni ju*), uoca eam gdje *yu* (*ju*) dolazi umjesto *gnu* (*nju*).

Napomena II.

1. Oblik muškoga roda četvrtoga i šestoga primjera u nominativu jednine neki pišu bez

76 INST. LING. ILLYR.

ne uocali, i; sic, ov, bic; & on, ille.

- 2 *Aliqui verò formæ masculinæ quinti exempli addunt, y, ut à formæ fœminina distinguatur, , quod non displicet.*
- 3 *Formæ Nominatiuorum ex sexto exemplo addita altera, n, tribuuntur septimo exemplo: quandoquidem hoc proprias formas non habet in recto.*

DE PRONOMINE

Possessiuo.

Caput III.

Pronomen Possessiuum est, quod Primæ, Secundæ, aut Tertiæ Personæ possessionem significat.

Exemplum primum.

Pronominis possessiuu pertinentis ad primam Personam.
Numero singulari.

Nom. Mój, moyà, moyè. *Meus, mea, meum.*
Gen. móga, moyà, moyè. *mei, meae, mei.*
Dat. mómu, moyóy, momu. *meo, meae, meo.*
Acc. móga, moyu, moyè. *meum, meam, meum.*
Voc. ò moy, moyà, moyè, ò mi, mea, meum.
Abl.

samoglasnika *i*, pa tako *ov*, hic *òn*, ille.

2. Neki pak obliku muškoga roda petoga primjera dodaju *y/ij/* da bi se razlikovao od oblika ženskoga roda, što nije nepravilno.
3. Oblici nominativa iz šestoga primjera, uz dodavanje drugoga *n*, pridružuju se sedmom primjeru, kad on već nema svoje vlastite oblike u nominativu.

O POSVOJNOJ

zamjenici

Poglavlje III.

Posvojna je zamjenica ona koja znači da prvo, drugo ili treće lice nešto posjeduje.

Prvi primjer

Posvojna zamjenica koja se odnosi na prvo lice
Jednina

Nom. <i>mój, moyà, moyè</i>	<i>meus, mea, meum</i>
(<i>moj, moja, moje</i>)	
Gen. <i>móga, moyae, móga</i>	<i>mei, meae, mei</i>
(<i>moje</i>)	
Dat. <i>mómu, moyóy, momu</i>	<i>meo, meae, meo</i>
(<i>mojoj</i>)	
Ak. <i>móga, moyu, moyè</i>	<i>meum, meam, meum</i>
(<i>moju, moje</i>)	
Vok. <i>ò mój, moyà, moyè</i>	<i>ò mi, mea, meum</i>
(<i>moj, moja, moje</i>)	

LIB. I. PARS III. 77

Abl. od móga, moyæ, móga. à meo, mea, meo.
Sept. s' moyím, moyóm, moyím. cum, meo, mea,
 (meo

Plurali.

Nom. moyì, moyæ, moyà. mei, mea, mea.
Gen. moyih, meorum, mearum,
 (meorum)

Dat. moyím, meis.

Acc. moyì, moyæ, moyà. meos, meas, mea.

Voc. ò moyì, moyæ, moyà, ò mei, mea, mea.

Abl. od moyih. à }
Sept. s' moyími. eum } meis.
Očt. à moyih. in }

Exemplum secundum.

Possessivi pertinentis ad secundam Per-
 sonam.

Numero singulari.

Nom. Tvóy, tvoyá, tvoyè, Tuus, tua tuum.
Gen. tvóga, tvoyæ, tvóga, tui, tua, tui.
Dat. tvómu, tvoyóy, tvómu. tuo, tua, tuo.
In reliquis casibus non est dissimile præcedēti.

Exem-

Abl. od móga, moyæ (moje), móga
 à meo, mea, meo
Sedmi s' moyím, moyóm, moyím
 (mojim, mojom, mojim) cum meo, mea, meo

Množina

Nom. moyì, moyæ, moyà mei, meae, mea
 (moji, moje, moja)
Gen. moyih (mojih) meorum, mearum, meorum
Dat. moyím (mojim) meis
Ak. moyì, moyæ, moyà meos, meas, mea
 (moji, moje, moja)
Vok. ò moyì, moyæ, moyà ò mei, meae, mea
 (moji, moje, moja)
Abl. od moyih (mojih) à }
Sedmi s' moyími (mojim) cum } meis
Osmi ù moyih (mojih) in }

Drugi primjer

Posvojna zamjenica koja se odnosi na
 drugo lice

Jednina

Nom. tvóy, tvoyá, tvoyè tuus, tua, tuum
 (tvoj, tvoja, tvoje)
Gen. tvóga, tvoyæ, tvóga tui, tuæ, tui
 (tvoje)
Dat. tvómu, tvoyóy, tvómu tuo, tuæ, tuo
 (tvojoj)

U ostalim se padežima ne razlikuje od
 prethodnoga primjera.

Exemplum tertium.
Possessiui Deriuati Reciproci
Numero singulari.

Nom Sfoj, sfojà, sfojè. *Suus, sua, suum.*
Cuius declinatio in reliquis similis est prae-
dentibus.

Exemplum quartum.

Pronominis possessiui pertinentis ad plures
Primas Personas.
Numero singulari.

Nom. Nàsc, nàsca, nàsce. *Noster, no-*
(stra, nostrum.
Gen. nàscega, nàsca, nàscega. *nostri, no-*
(strae, nostri.
Dat nàscemu, nàscoy, nàscemu. *nostro, no-*
(strae, nostro
Acc. nàscega, nàsca, nàsce. *nostrum,*
(nostram, nostrum
Voc. ò nàsca, nàsca, nàsce. *ò noster, no-*
(stra, nostrum.
Abl. od nàscega, nàsca, nàscega, *à nostro, no-*
(stra, nostro.
Sept.

Treći primjer

Povratno - posvojna izvedena zamjenica

Jednina

Nom. sfoj, sfojà, sfojè *suus, sua, suum*
(svoj, svoja, svoje)

Njezina je deklinacija u ostalim padežima slična prethodnim.

Četvrti primjer

Posvojna zamjenica koja se odnosi
na više prvih lica

Jednina

Nom. nàsca, nàsca, nàsce *noster, nostra, nostrum*
(naš, naša, naše)

Gen. nàscega, nàscae, nàscega *nostri, nostrae, nostri*
(našega, naše, našega)

Dat. nàscemu, nàscoy, nàscemu *nostro, nostrae,*
(našem, našoj, našem) *nostro*

Ak. nàscega, nàsca, nàsce *nostrum, nostram,*
(našega, našu, naše) *nostrum*

Vok. ò nàsca, nàsca, nàsce *ò noster, nostra,*
(o naš, naša, naše) *nostro*

Abl. od nàscega, nàscae, nàscega *à nostro, nostra,*
(od našega, naše, našega) *nostro*

Sept. s' nâscim, nâscōm, nâscim, cum nostro, nostra, nostro.

Plurali.

Nom. nâsci, nâscæ, nâsca. nostri, nostra, nostra,

Gen. nâscih. nostrorum, nostrorum,

Dat. nâscim. nostris.

Acc. nâsci, nâscæ, nâsca, nostros, nostras, nostra.

Voc. ò nâsci, nâscæ, nâsca. ò nostri, nostra, nostra.

Abl. od nâscih.

Sept. s' nâscimi.

Oč. ù nâscih,

à }
cum } nostris
in }

Admonitio.

- 1 Eodem modo declinatur possessivum pertinens ad plures secundas personas: vâsc, vâsca, vâsce, uester, uestra, uestrum; uocatiuo tamen caret.
- 2 Addunt nonnulli formis masculinis obliquorum singularis excepta forma accusativi neutra, s; illabam, ye, inter uocalem, o, & g, ut, moyéga, pro, mōga, moyému, pro, mōmu, tvoyéga, pro, tvōga; tvoyému, pro, tvōmu, sfoyéga, pro, sfoga, sfoyému, pro, sfomu.

Vo-

Sedmi s' nâscim, nâscōm, nâscim cum nostro, (s nâšim, nâšom, nâšim) nostra, nostro

Množina

Nom. nâsci, nâscae, nâsca nostri, nostrae, nostra (nâši, nâše, nâša)

Gen. nâscih nostrorum, nostrarum, nostrorum (nâših)

Dat. nâscim nostris (nâšim)

Ak. nâsci, nâscae, nâsca nostros, nostras, nostra (nâši, nâše, nâša)

Vok. ò nâsci, nâscae, nâsca ò nostri, nostrae, nostra (ò nâši, nâše, nâša)

Abl. od nâscih (od nâših) à } nostris

Sedmi s' nâscimi (s nâšimi) cum }
Osmi ù nâscih (u nâših) in }

Napomena

1. Na isti se način deklinira posvojna zamjenica koja se odnosi na više drugih lica: vâsc, vâsca, vâsce (vaš, vaša, vaše), uester, uestra, uestrum. Nedostaje ipak vokativ.
2. Neki oblicima muškoga roda jednine, izuzevši oblik akuzativa srednjega roda, dodaju slog ye /je/ između samoglasnika o i g kao moyéga umjesto mōga, moyému, umjesto mōmu, tvoyéga umjesto tvōga, tvoyému umjesto tvōmu, sfoyéga (svojega) umjesto sfoga (svoga), sfoyému (svojemu) umjesto sfomu (svomu).

80 INST. LING. ILL YR.

3 *Vocatiuo carent, tvoy, & sfoj. Possessiuum autem sfoj, est etiam reciprocum.*

DE PRONOMINE GENTILI
seu Patrio.
Cap. IIII.

P*Ronomina Gentilia seu Patria sunt, quae nõ solũ gentem, & patriam; sed etiam partes sectasque significant, quibus apud nos etiam respondent substantiua nonnulla masculini ac feminini generis.*

Exemplum.

Pronominis Gentilis seu Patrij.
Numero singulari.

Nom. Nascinski, nascinská, nascinskó. *No-*
(stras.
Gen. nascinskóga, nascinskæ, nascinskoga.
nostratis.
Dat. nascinskómu, nascinskóy, nascinskómu.
nostrati.
Acc. nascinskoga, nascinskú, nascinskó. *no-*
stratem, & nostras.
Voc. ò, nascinski, ská, skó. ò *nostras.*
Abl. od, skóga, skæ, skoga. à *nostrate.*
Sept.

3. Vokativa nemaju *tvóy (voj)* i *sfóy (svoj)*.
Posvojna zamjenica *sfoj (svoj)* također je i
povratna.

O ZAMJENICI RODA
ili domovinskoj
Poglavlje IV.

Zamjenice roda ili domovinske jesu one koje
označuju ne samo rod i domovinu nego i
stranke i sljedbe. Njima u nas odgovaraju i neke
imenice muškoga i ženskoga roda.

Primjer

Zamjenica roda ili domovinska
Jednina

Nom. *nascinski, nascinská, nascinskó*
(našinski, našinska, našinsko) nostras
Gen. *nascinskóga, nascinskæ, nascinskóga*
(našinskoga, našinske, našinskoga) nostratis
Dat. *nascinskómu, nascinskóy, nascinskómu*
(našinskomu, našinskoj, našinskomu) nostrati
Ak. *nascinskoga, nascinskú, nascinskó* *nostratem*
(našinskoga, našinsku, našinsko) et nostras
Vok. ò *nascinski, ská, skó*
(našinski, -ska, -sko) ò nostras
Abl. *od skóga, skæ, skóga*
(-skoga, -ske, -skoga) à nostrate

LIB. I. PARS IIII. 81

Sept. s'skím, skóm, skím. cum *nostrate*.

Plural.

Nom. nascinskí, skæ, ská, *nostrates*, & *nostratia*.

Gen. nascinskíh. *nostratium*.

Dat. nascinskim. *nostratibus*.

Acc. nascinskí, skæ, ská, *nostrates*, & *nostratia*.

Voc. ô, skí, skæ, ská. ô *nostrates*, & *nostratia*.

Abl. od nascinskíh. à }

Sept. s'nascinskími. cum } *nostratibus*.

Ocz. ù nascinskíh. in }

Admonitio.

1 *Eodem modo declinatur, Vascinskí, ská, sko. Vestras: Vocatiuo tamen caret.*

2 *Substantiua nomina idem significantia sunt, Nascinaç, hic nostras. Nascinka, hæc nostras. vascinaç, hic uestras. vascinka, hæc uestras.*

FINIS LIBRI PRIMI

LAVS DEO.

F IN-

Sedmi s' skím, skóm, skím cum nostrate
(-skim, -skom, -skim)

Množina

Nom. nascinskí, skæ, ská nostrates et nostratia
(našinski, -ske, -ska)

Gen. nascinskíh (našinskih) nostratium

Dat. nascinskim (našinskim) nostratibus

Ak. nascinskí, skæ, ská nostrates et nostratia
(našinski, -ske, -ska)

Vok. ô skí, skæ, ská ô nostrates et nostratia
(-ski, -ske, -ska)

Abl. od nascinskíh à }
(od našinskih)

Sedmi s' nascinskími cum } nostratibus
(s našinskími)

Osmi ù nascinskíh in }
(u našinskih)

Napomena

1. Na isti se način deklinira i *vascinskí, ská, sko* (*vašinski*), *vestras*. Nedostaje ipak vokativ.
2. Imenice koje označuju to isto jesu: *nascinaç* (*našnac*), *hic nostras*; *nascinka* (*našinka*), *hæc nostras*; *vascinaç* (*vašnac*), *hic uestras*; *vascinka* (*vašinka*), *hæc uestras*.

KRAJ PRVE KNJIGE

SLAVA BOGU

82
INSTITVTIONVM

LINGVÆ ILLYRICÆ

LIBER SECVNDVS.

DE VERBO CAETERISQVE
orationis partibus.

P A R S P R I M A.

D E V E R B O.

1 *VERBUM est pars ora-*
tionis modos, & tempo-
ra sine casu habens.
2 *Attributa Verbi sunt,*
Genus, Modus, Tem-
pus, Species, Figura,
Persona, Numerus,
& Coniugatio.

D E G E N E R I B V S V E R B O R V M
Cap. I.

1 *Genera uerborum prima sui diuisione*
sunt

OSNOVE
ILIRSKOGA JEZIKA
DRUGA KNJIGA

O GLAGOLU I OSTALIM
dijelovima iskaza

PRVI DIO

O GLAGOLU

1. Glagol je dio iskaza koji ima načine i vremena, ali nema padeža.
2. Odrednice glagola jesu: rod, način, vrijeme, vrsta, sastav, lice, broj i konjugacija.

O RODOVIMA GLAGOLA
Poglavlje I.

1. Glagolski su rodovi po svojoj prvoj podjeli

sunt Personale, & Impersonale; illud plures una personas habet: Hoc uerò dumtaxat unam.

2. *Personale autem apud Latinos subdividitur in Actiuum, Passiuum, Neutrum, Communem, & Deponēs. Impersonale uerò in uerba Actiua & Passiua uocis.*
3. *Apud nos uerò, ut mihi quidem uidetur diuidi potest Personale, & Impersonale in uerbum Transitiuum, quod uisua transit in aliud, & in uerbum Intransitiuum, quod sua significatione non transit in aliud. Diuidi enim aliter uix potest, cum neque forma habeatur, neque sonus, ex quibus uerborum inter se se diuersitas intelligatur, si ea sine ulla alia particula sumantur.*
4. *Transitiua sunt uaria. Quaedam enim transeunt in personam patientem rationis participem, ut, mollim tebbē, rogo te. Sctiye menē, honorat me. Yā nāsliduyem preblaxenōgo Isūsfa Ego sequor beatissimū Iesum. Quaedam transeunt in rē patientē, quae est rationis experta, ut, mij òremo zēmglju, nos aramus terram. vij bodetē kognā, uos pungitis equum. Quaedam denique habent nomina, quae idem, quod ipsa uerba significant, ut, onī xivū xivōt vessel, illi uiuunt uitā laetam. Oví, prilīpu pōyku poyú, hi pulcherriam cantilenam canunt.*

F 2 Porrò

lični i bezlični. Onaj prvi ima više od jednoga lica, a ovaj drugi samo jedno.

2. Lični se glagol u Latinâ dijeli na aktivni, pasivni, srednji, zajednički i deponentni. A bezlični na glagole aktivnoga i pasivnoga stanja.
3. U nas se pak, kako se meni čini, i lični i bezlični glagol može podijeliti na prijelazni, koji svojim djelovanjem prelazi na nešto drugo, i na neprijelazni glagol, koji svojim značenjem ne prelazi na nešto drugo. Naime, jedva da se mogu drukčije podijeliti jer nema ni oblika ni zvuka po kojima bi se razaznavala različitost glagola među sobom, ako se oni uzimaju bez ikakve druge čestice.
4. Prijelazni su različiti. Neki, naime, prelaze na osobu koja trpi radnju i koja posjeduje razum kao *mollim tebbē*, rogo te; *sctiye* (štuje) *menē*, honorat me; *Yā nāsliduyem preblaxenōgo Isūsfa* (Ja naslidujem preblaženoga Isusa.), ego sequor beatissimum Iesum. Neki prelaze na stvar koja trpi radnju i koja je bez razuma kao *mij òremo zēmglju* (zemlju), nos aramus terram; *vij bodetē kognā* (konja), uos pungitis equum. Neki, napokon, imaju imena, koja znače isto što i sami glagoli kao *onī xivū xivōt vessel* (oni živu život vesel), illi uiuunt uitam laetam; *ovī prilīpu pōyku poyú* (ovi prilipu pojku poju), hi pulcherriam cantilenam canunt.

5 *Porro hæ tres uerborum species inter se differunt. Verba enim primæ admittunt sensum Passiuum in omnibus personis, ut, yafam ſctovân, io ſon honorato, ego honoror. Secundæ autem speciei uerba sensum passiuum propriè non nisi in tertijs personis possunt admittere, ut, zemgliâ, yêst orána od mené, la terra è arata da me; terra aratur à me: uel òrese; arasi; aratur. Tertiæ deniq. speciei uerba nulla ratione sunt passiuæ significationis sine particula (se), ut, xivèle xivòt veìè trudni; uiuesi uita affai fatichosa; uiuitur uita ualdè laboriosa. Tecéle târk dugi: corre si corso lôgo. curritur cursus lôgus.*

6 *Intransitiua autem sunt, quæ neque in aliud suam actionem transferunt, neque ab alio recipere ulla in se facta mutatione possunt id, quod significant. Horum Prima species est uerbum substantiuum, quo utimur & in sua significatione, & coniuncto cum participijs uel actiuæ uel passiuæ significationis. Hoc autem est (Yesâm, yesi, yêst; sum es, est) Secunda species sunt uerba Absoluta, quæ, statim ut proferuntur, suam integram significationem demonstrant, quam neque aliunde accipiunt, neque in aliud transferunt, ut, maringnij: murmurat: tecé, currit: daxij, pluit; blidi: pallefcit. gleddâ, aspicio. psuyé. uituperat: smiyéle, ridet; Kricij,*

5. Te se tri vrste glagola dalje među sobom razlikuju. Glagoli prve dopuštaju, naime, pasivni smisao u svim licima kao *ya sam ſctovân* (*ja sam štován*), *io ſon honorato*, *ego honoror*. Glagoli druge vrste ne mogu zapravo dopustiti pasivni smisao, osim u trećem licu kao *zemgliâ yêst orána od mené* (*zemlja jest orana od mene*), *la terra è arata da me*, *terra aratur à me* ili *òrese*, *arasi*, *aratur*. Glagoli treće vrste, napokon, ni na koji način nemaju pasivnoga značenja bez čestice *se* kao *xivèle xivòt veìè trudni* (*žive se život vele trudni*), *uiuesi uita affai fatichosa*, *uiuitur uita ualde laboriosa*; *tecéle târk dugi* (*teče se trk dugi*), *corresi* corso longo*, *curritur cursus longus*.

6. Neprijelazni su oni koji niti prenose svoju radnju na nešto drugo niti mogu, uz bilo kakvu promjenu u sebi, preuzeti od drugoga ono što znače. Njihova je prva vrsta glagol opstojnosti kojim se služimo i u njegovu vlastitom značenju i u svezi s participima aktivnoga ili pasivnoga značenja. To je glagol *yesâm, yesi, yêst* (*jesam, jesi, jest*), *sum, es, est*. Druga su vrsta apsolutni glagoli koji odmah čim se navedu pokazuju svoje potpuno značenje koje niti primaju od drugdje niti prenose na nešto drugo kao *marmgnii* (*mrmnji*), *murmurat*; *tecé* (*teče*), *currit*; *daxij* (*dažji*), *pluit*; *blidi*, *pallefcit*; *gleddam*, *aspicio*; *psuyé* (*psuje*), *uituperat*; *smiyése* (*smije se*), *ridet*; *kricij* (*kriči*),

cij, clamat. Čarglienij, rubescit.

- 7 *Quaedam ex his dicuntur Continuativa eo, quod continuum quandam passionem in patiente ipso, neque aliunde ortam, quaeque ex ipso in aliud transferri non potest, ad significant, ut, gorijm, ardeo; blidim, palleſco; cuddiſe, admiratur, marauigliasi.*
- 8 *Quaedam uerò sunt significatiua actionis absolute, quae in ipso agente fit, ut, scétam, deambulo; tecém, curro. Vapye, clamat. Ad hanc speciem reuocantur uerba, quae respondent huic interrogationi. Sctò cinisc? quid agis? Sctim, lego; pijscem, scribo; quae ex se ipsis illi interrogationi absolute respondent; extra quam significationem casum patientem requirunt, ut, Sctij sféto písimo; legit sacram scripturam.*

DE MODIS, CAETERISQVE

Attributis Verborum.

Cap. I,

- 1 *Modi uerberum sunt, qui demonstrant animi sensa, ac uoluntatem in res significatas. Sunt uerò ferme hi,*
- Indicatiuus, qui rem narrat:*
- Imperatiuus, qui uel imperat, uel uenuste suauiterque rogat, uel permittit conceditque facit*
- F 3 cien-

clamat; čarglienij (črljeni), rubescit.

7. Neki se među njima zovu neprekidni zato što označuju neko neprekidno trpno stanje u samome onom koji trpi, a ono nije nastalo od drugdje niti se može od njega samoga preneti na što drugo kao *gorijm* (*gorim*), ardeo; *blidim*, palleſco; *cuddiſe* (*čudi se*), admiratur, marauigliasi.
8. Neki pak označuju apsolutnu radnju koja se događa u onome koji je vrši kao *scétam* (*šetam*), deambulo; *tecém* (*tečem*), curro; *vapye* (*vapje*), clamat. Na tu se vrstu svode oni glagoli koji odgovaraju na ovo pitanje: *Sctò cinisc* (*Što činiš*)? Quid agis? *Sctim* (*štim*), lego; *pijscem* (*pišem*), scribo, i koji sami po sebi potpuno odgovaraju na to pitanje. Izvan toga značenja zahtijevaju trpni padež kao u primjeru *Sctii Sféto písimo* (*Šti Sveto písimo*), legit sacram scripturam.

O NAČINIMA I OSTALIM odrednicama glagola

Poglavlje II.*

1. Glagolski načini pokazuju duševna stanja i stav prema označenom sadržaju. Načini su uglavnom ovi:
- indikativ - koji kazuje sadržaj glagola,
- imperativ - koji ili zapovijeda, ili milo i blago moli ili dopušta i odobrava da se vrši,

ciendam, uel denique hortatur, & urget rem exequendam.

Optatiuus cupidus animi affectus ostendit.

Coniunctiuus non sine aliqua particula rem narrat.

Potentialis cum quadam breui uenustate potentiam, uel debitum, uel uoluntatem, uel consuetudinem & alia huiusmodi circa rem de qua est sermo declarat; qui etiam si non differat (quod spectat ad formas, ac tempora) ab alijs modis praesertim à Coniunctiuo; differt tamen uirtute ac uenustate in sensis animi breuius declarandis, ut, yá gliúbim Ivanna? Amem Ioannè? ch'io ami; ch'io habbi dà amare Gioianni? Gliúbilbih? Amem? Io amerei? hauerei puotuto amare?

Infinitus est indistinctus & indifferens, qui caret personis, ac numeris.

2. *Tempora autem modorum, quae qualitatem operationis (quod ad prius attinet & posterius) indicant, sunt uaria.*

Praesens, Praeteritum Imperfectum, Indefinitum, Perfectum, & Plusquam perfectum; ac Futurum.

Praesens rem, quae nunc fit, demonstrat, ut, yá govorrim, ego loquor. tí hoddisc, tu ambulas. Oní tecé, ille currit.

Præ-

ili, napokon, potiče i navaljuje da se izvrši sadržaj glagola.

Optativ pokazuje stanje duše koja nešto želi.

Konjunktiv, uz neku česticu, kazuje sadržaj glagola.

Potencijal s nekom kratkom finoćom izriče mogućnost ili obvezu, ili volju, ili naviku ili štogod drugo o sadržaju o kojem je riječ. A ako se on (što se tiče oblika i vremena) i ne razlikuje od drugih načina, osobito od konjunktiva, ipak se razlikuje izražajnošću i finoćom u kraćem izricanju duševnih stanja kao *yá gliúbim Ivanna?* (ja ljubim Ivana?), *amem Ioannem?*, *ch'io ami*; *ch'io habbi da amare Gioianni?*; *Gliúbilbih?* (*ljubil bih?*) *Amarem?* *Io amerei?* *hauerei puotuto amare?*

Infinitiv je nerazlučen i neodređen jer nema lica ni broja.

2. A vremena pak načina koja naznačuju kakvoću radnje (s obzirom na to što je prije, a što poslije) jesu različita.

Prezent, preterit¹⁷: imperfekt, aorist, perfekt i pluskvamperfekt; i futur.

Prezent pokazuje sadržaj koji se sada događa kao *govorrim*, loquor; *tí hoddisc* (*hodiš*), tu ambulas; *oní tecé* (*teče*), ille currit.

¹⁷ Preterit je naziv za sva prošla vremena.

PRAETERITVM EST VARIVM.

Imperfectum inchoatae actionis continuationem, nec dum confecta significat, ut, ucáh, docebam.

Indefinitam actionem praeteritam significat, quam pridem uerò praeterierit, non ostendit, ut, tekòh, cucurri, corfi. poydòh, iui, andai; pobìgolce, fugerunt, fugirno.

Perfectum actionem definito, certoque tempore confectam ostendit, ut gliúbiosam, amauui, hò amato.

Plusquamperfectum actionem non confectam modo; sed iam pridem elapsam significat, ut, biah gliúbio, amaueram, haueuo amato.

Futurum actionem, quae futura est, demonstrat, ut, ucittichiu, docebo, in segnarò.

3 *Modis quibusdam omnia haec tempora conueniunt: quibusdã uerò tantum aliqua, ut in coniugationibus constabit.*

4 *Species uerborum altera est Primitiua; altera Deriuatiua seu Deriuata.*

5 *Personae uerborum sunt tres Prima, quae loquitur. Secunda, cum qua quis loquitur. Tertia, de qua quis loquitur.*

6 *Figurae sunt simplex, & composita.*

7 *Numeri sunt duo singularis, & Pluralis.*

F 4 Con-

PRETERIT JE RAZLIČIT.

Imperfekt označuje nastavljanje započete radnje još nezavršene kao *ucáh* (*učah*), *docebam*.

Aorist označuje prošlu radnju koju ne kazuje prije nego je uistinu prošla kao *tekòh*, *cucurri*, *corsi*; *poydòh* (*pojdoh*), *iui*, *andai*; *pobìgolce* (*pobigoše*), *fugerunt*, *fugirno*.

Perfekt kazuje radnju završenu u utvrđeno i određeno vrijeme kao *gliúbiosam* (*ljubiosam*), *amaui*, *hò amato*.

Pluskvamperfekt označuje radnju ne samo završenu nego već prije proteklu kao *biah gliúbio* (*bijah ljubio*), *amaueram*, *haueuo amato*.

Futur pokazuje radnju koja će se dogodati kao *ucittichiu* (*učiti ću*), *docebo*, *in segnarò*.

3. S nekim se načinima slažu sva ta vremena, a s nekima samo neka, kako će se pokazati u konjugacijama.

4. Od glagolskih vrsta jedna je ishodišna, druga izvodiva ili izvedena.

5. Glagolska su lica tri: prvo, ono koje govori, drugo ono s kojim tko govori, treće ono o kojem tko govori.

6. Sastav je jednostavan i složen.

7. Broja su dva, jednina i množina.

8 *Coniugationes denique verborum simplicium sunt tres, ut, ucim, doceo. ticem, tango. imam, habeo. Compositorum uerò ferè duæ, ut, narefcüyem, exorno. napravvgliam, apparo.*

CONIUGATIONES

VERBORVM.

DE CONIUGATIONE

Verbi

Yesàm, *sum.* & Hochiù, *uolo.*
Caput III.

Ntequam agatur de modo coniugandi uerbi Transitiui, ponendum est hoc tertio capite, qua ratione coniuganda sint hec duo uerba Intransitiua, Yesàm, sum. (ut Emmanuelis Aluari nostræ Societatis uiri eruditissimi in hoc consilium sequamur, qui hoc ipsum uerbum ante omnia proposuit.) Et uerbum, Hochiù, uolo. Prioris enim cognitio omnino ad omnium uerbo-

8. Jednostavni glagoli, napokon, imaju tri konjugacije kao *ucim* (*učim*), *doceo*; *ticem* (*tičem*), *tango*; *imam*, *habeo*, a složeni pak uglavnom dvije kao *narefcüyem* (*narešujem*), *exorno*; *npravvgliam* (*napravljam*), *apparo*.

KONJUGACIJE

GLAGOLA

O KONJUGACIJI

glagola

yesàm (*jesam*), *sum* i *hochiù* (*hoću*), *uolo*
Poglavlje III.

Prije nego se povede riječ o načinu konjugacije prijelaznoga glagola, treba u ovom, trećem poglavlju izložiti na koji način valja konjugirati ova dva neprijelazna glagola: *yesàm* (*jesam*), *sum* (da se u tome povedemo za odlukom Emanuela Alvareza, vrlo učenoga čovjeka naše Družbe, koji je upravo taj glagol stavio ispred svih ostalih) i glagol *hochiù* (*hoću*), *uolo*. Naime, poznavanje prvoga uopće je

uerborum Coniugationes perneccessaria est: posterioris uerò ad certa quadam tempora. Vtriusque autem ita perpetuus est usus, ut uix sine illis colloquium paulò longius esse possit.

CONIUGATIO VERBI

Substantiu.

Yesàm: sum.

INDICATIVI MODI TEMPVS

Præfens.

Numero singulari.

Yà yesàm. *ego sum.* nisàm. *non sum.*Tí yesì. *tu es.* nífi. *non es.*On yèst. *ille est.* níye, uel, ní. *non est.*

Plurali.

Mij yefmò. *nos sumus.* nifmò. *non sumus.*Vij yestè. *uos estis.* nistè. *non estis.*Oni yesù. *illi sunt.* nisù. *non sunt.*

Præteritum imperfectum.

Bijh, uel, biah. *eram.* nebijh. *non eram.*Bijfce, uel, biafce. *eras.* nebijfce. *non eras.*Bijfce, uel, biafce. *erat.* nebijfce.

Plurali.

Bijhomo, uel, biahomo. *eramus.*Bijhote, uel, biahote. *eratis.*Bijhu, uel, biahu. *erant.*

Inde-

veoma potrebno za konjugaciju svih glagola, a drugoga pak za neka određena vremena. I jedan i drugi tako se stalno rabe da bez njih jedva može biti malo duljega razgovora.

KONJUGACIJA GLAGOLA

opstojnosti

yesàm (jesam), sum

INDIKATIV

Prezent

Jednina

Yà yesàm (ja jesam) ego sum nisàm non sum

Tí yèsì (ti jesi) tu es nífi non es

On yèst (on jest) ille est níye ili ní (nije) non est

Množina

Mij yesmò (mi jesmo) nos sumus nismò non sumus

Vij yestè (vi jeste) uos estis nistè non estis

Oni yesù (oni jesu) illi sunt nisù non sunt

Preterit imperfekt¹⁸

Bijh ili biah eram nebijh non eram

(bih, bijah) (nebih)

Bijfce ili biasce eras nebijfce non eras

(biše, bijaše) (nebiše)

Bijfce ili biasce erat nebijfce non erat

(biše, bijaše) (nebiše)

Množina

Bijhomo ili biahomo (bihomo, bijahomo) eramus

Bijhote ili biahote (bihote, bijahote) eratis

Bijhu ili biahu (bihu, bijahu) erant

¹⁸ Preterit se kao naziv za sva prošla vremena u tekstu često javlja i kao dio naziva za određeno prošlo vrijeme, najčešće imperfekt. U prijevodu takav Kašićev način imenovanja vremena nije promijenjen. Tako preterit imperfekt znači prošlo vrijeme imperfekt.

Indefinitum.

Bih, *fui*. fui. nebìh. *non fui*.Bì, *fuiſti*. fuſti. nèbi. *non fuiſti*.Bì, *fuit*. fù. nèbi. *non fuit*.

Plurali.

(mo.

bìhomo, uel, bìſmo. *fummo*. nebìſmo. *non fum-*bìhote, uel, bìſte. *fuſte*. nebìſte. *non fuſte*.bìhu, uel, bìſce. *furono*. nebìſce. *non furono*.

Perfectum.

bio { sam, uel, yesàm. *fui*. ſono ſtato.uel { ſi, uel, yeſi. *fuiſti*. lei ſtato.bil { ye, uel, yèſt. *fuit*. è ſtato.

Plurali.

bìli { ſmo, uel, yeſmò. *fuimus*. ſiamo ſtati.bìli { ſte, uel, yeſtè. *fuiſtis*. ſete ſtati.bìli { ſu, uel, yeſù. *fuērunt*, ſono ſtati.

Plusquam perfectum.

bijh. } bio, uel, bil *fueram*. ero ſtato.bijſce. } *fueras*. eri ſtato.bijſce. } *fuērat*. era ſtato.

Plurali.

bijhomo. } bīli *fuēramus*, erauamo ſtati.bijhote. } *fuēratīs*, erauate ſtati.bijhu. } *fuērant*, erano ſtati.

Futurum.

bītichiu. *ero* bītichiemo. *erimus*.bītichieſc. *eris*. Plur. bītichiete. *eritis*.bītichie. *erit*. bītichiē. *erunt*.

I M -

Aorist

Bih, fui, fui

Bì, fuisti, fuſti

Bì, fuit, fù

nebìh non fui

nèbi non fuisti

nèbi non fuit

Množina

bihomo ili bismo, fummo nebismo non fummo

bihote ili biste, fuſte nebiste non fuſte

bihu ili bisce (biše), furono nebisce

(nebiše) non furono

Perfekt

bio { sam ili yesàm (jesam) fui, sono stato

ili { si ili yeſi (jeſi) fuisti, sei stato

bil { ye ili yèſt (je, jeſt) fuit, è stato

Množina

bīli { smo ili yeſmò (jeſmo) fuimus, siamo stati

ste ili yeſtè (jeſte) fuistis, sete stati

su ili yeſù (jeſu) fuerunt, sono stati

Plusquamperfekt

bijh (bih) } bio ili bil fueram, ero stato

bijſce (biše) } fueras, eri stato

bijſce (biše) } fuerat, era stato

Množina

bijhomo (bihomo) } bīli fueramus, erauamo stati

bijhote (bihote) } fueratis, erauate stati

bijhu (bihu) } fuerant, erano stati

Futur

bītichiu (biti éu) ero

bītichieſc (biti éeš) eris

bītichie (biti ée) erit

Množina

bītichiemo (biti éemo) erimus

bītichiete (biti éete) eritis

bītichiē (biti ée) erunt

IMPERATIVI MODI TEMPVS
Præfens.

bùdi tí. *es, uel, esto.* sij tu.

bùdi òn. *sit ille.* sia quello.

Plurali.

bùdimo mij. *simus nos.* siamo noi.

bùdite vij. *este, uel, estote uos.* fiate uoi.

bùdu onì. *sint illi.* siano quelli.

Futurum.

bitchiesc tí. *eris, uel, esto tu.* sarai tu.

bitchie òn. *erit, uel, esto ille,* sarà quello.

Plurali.

bitchiemo mij. *erimus nos.* faremo noi.

bitchiete vij. *eritis, uel, estote uos,* farete uoi.

bitchiè onì. *erunt, uel, sunt illi.* saranno quelli.

OPTATIVI MODI TEMPVS
Præfens.

ò uel, á	dà	}	fam, uel, yesàm, <i>utinam sim.</i> Dio
			uoglia che fia.
			fi, uel, yesì, <i>utinam fis.</i> Dio uoglia
			che sij.
			ye, uel, yèft. <i>utinam sit.</i> Dio uoglia
			che fia.

Plu.

IMPERATIV

Prezent

bùdi tí

es uel esto, sij tu

bùdi òn

sit ille, sia quello

Množina

bùdimo mij (mi)

simus nos, siamo noi

bùdite vij (vi)

este uel estote uos, siate uoi

bùdu oni

sint illi, siano quelli

Futur

bitchiesc tí (bit ćeš ti)

eris uel esto tu, sarai tu

bitchie òn (bit će on)

erit uel esto ille, sarà quello

Množina

bitchiemo mij (bit ćemo mi)

erimus nos, saremo noi

bitchiete vij (bit ćete vi)

eritis uel estote uos,

sarete uoi

bitchiè onì (bit će oni) erunt uel sunt illi, saranno quelli

OPTATIV
Prezent

ò ili à	dà	}	sam ili yesàm (jesam), utinam sim,
			Dio uoglia che fia
			si ili yesì (jesi), utinam sis,
			Dio uoglia che sij
			ye ili yèst (je, jest), utinam sit,
			Dio uoglia che fia

Plurali.

ò dà { smo, uel yesmò, *utinam simus*, Dio uo-
glia che siamo.
fte, uel, yestè. *utinam sitis*. Dio uoglia
che siate.
fu, uel yesù. *utinam sint*. Dio uoglia
che siano.

Præteritum imperfectum.

ò dà { bijh, uel biàh, &c. *utinam effem*, Dio uo-
lesse che io fussi.
bijfce, *utinam effes*. Dio uolesse che tu
fussi.
bijfce. *utinam esset*. Dio uolesse che
quello fusse.

Plurali.

ò dà { bijhomo. *effemus*.
bijhote *utinam essetis*.
bijhu. *essent*.

Indefinitum.

ò dà { bih *fuerim*. bismo.
bi *utinam fueris*. Plur. biste.
bi *fuerit*. bisce.

Perfectum.

fam, }
ò dà si. } bio, uel bil,
ye. }

fmo. }
Plur. ò dà fte } bilí.
fu. }

Pluf-

Množina

ò dà { smo ili yesmò (*jesmo*), *utinam simus*,
Dio uoglia che siamo
ste ili yestè (*jeste*), *utinam sitis*,
Dio uoglia che siate
su ili yesù (*jesu*), *utinam sint*,
Dio uoglia che siano

Præterit imperfect

ò dà { bijh ili biàh (*bih, bijah*), *utinam*
essem, Dio uolesse che io fussi
bijfce (*biše*), *utinam esses*,
Dio uolesse che tu fussi
bijfce (*biše*), *utinam esset*,
Dio uolesse che quello fusse

Množina

ò dà { bijhomo (*bihomo*) *essemus*
bijhote (*bihote*) *utinam essetis*
bijhu (*bihu*) *essent*

Aorist

ò dà { bih *fuerim* *bismo*
bi *utinam fueris* Mn. *biste*
bi *fuerit* *bisce (biše)*

Perfect

ò dà { sam } *utinam fuerim*
si } bio ili bil
ye (je) }

Množina

ò dà { smo }
ste } bili
su }

Plusquam perfectum.

bijh	}	blo, uel bil. <i>utinam</i>	<i>fuisse.</i>
ò dà, bijfce,			
bijfce,			
bijhomo.	}	bili	<i>fuisse.</i>
Plur. ò dà bijhote.			
bijhu.			

Futurum.

ò dà	{	bùdem.	<i>utinam</i>	sim.
		bùdesc.		sis.
		bùde		fit.
Plur. ò dà	{	bùdemo.	bùdete.	bùdu.
		bùdete.		
		bùdu.		

Coniunctiui modi tempus

Præfens.

dà	{	bùdem. <i>ut</i> , sim.	Plur. dà.	bùdemo.
		bùdesc. <i>ut</i> , sis.		bùdete.
		bùde. <i>ut</i> , fit.		bùdu.

Præteritum imperfectum I.

bílbi.	<i>essem</i> ,	farei.
bíbi.	<i>esses</i> ,	faresti.
bíbi.	<i>esset</i> ,	farebbe.

Plurali.

bílibismo.	<i>essemus</i> .
bílibiste.	<i>essetis</i> .
bílibi.	<i>essent</i> .

Im-

Plusquamperfect

ò dà	}	bijh (<i>bih</i>)	} <i>bìo</i> ili <i>bil</i>	utinam	fuissem
		bijfce (<i>biše</i>)			fuisset
		bijfce (<i>biše</i>)			fuisset

Množina

ò dà	}	bijhomo (<i>bihomo</i>)	} <i>bìli</i>
		bijhote (<i>bihote</i>)	
		bijhu (<i>bihu</i>)	

Futur

ò dà	{	bùdem	} <i>utinam</i>	sim
		bùdesc (<i>budeš</i>)		sis
		bùde		sit

Množina

ò dà	{	bùdemo
		bùdete
		bùdu

KONJUNKTIV

Prezent

dà	{	bùdem	ut sim	<i>bùdemo</i>
		bùdesc (<i>budeš</i>)	ut sis	Mn. <i>dà</i> <i>bùdete</i>
		bùde	ut sit	<i>bùdu</i>

Præterit imperfect I.

bílibih (<i>bil bih</i>)	essem, farei
bíbi	esses, faresti
bíbi	esset, farebbe

Množina

bílibismo	essemus
bílibiste	essetis
bílibi	essent

94 INST. LING. ILLYR.

Imperfectum II.

bih, } dà bi, } bi, }	} bio, uel, bil, ut, <i>essem.</i> <i>esses.</i> <i>esset.</i>	
bismo } Plurali: dà biste. } bi. }		} bili.
Indefinitum.		
dà { bi. bi.	} <i>ut fuerim, che sia stato,</i>	
Plurali: dà { bismo. } biste. } bisce. }	} <i>ut fuerimus.</i>	
Perfectum.		
sam, } dà. si. } ye. }	} <i>ut fuerim, che sia, o</i> } bio, uel, bil. (che son stato)	
samo. } Plurali: dà. ste. } su. }	} bili.	
Plusquam perfectum I.		
bilbih, } bilbi. } bilbi. }	} bio, uel, bil, <i>fuissem, sarei stato.</i> <i>fuisset.</i> <i>fuisset.</i>	
bilibismo. } Plurali bilibiste. } bilibi. }		} bili. <i>fuissemus.</i> <i>fuissetis.</i> <i>fuisissent.</i>

Pluf-

Imperfekt II.

dà { bih } bi } bi }	} bio ili bil ut	} essem esses esset
Množina		
dà { bismo } biste } bi }	} bili	} Aorist <i>ut fuerim, che sia stato</i>
dà { bih* } bi } bi }		
dà { bismo } biste } bisce (biše) }	} Perfekt <i>ut fuerim; che sia, o che son stato</i>	} Množina
dà { sam } si } ye (je) }		
dà { samo } ste } su }	} Plusquamperfekt I. <i>fuissem, sarei stato</i>	} Množina <i>fuissetis</i> <i>fuisissent</i>
bilbih (bil bih) } bilbi } bilbi }		
bilibismo } bilibiste } bilibi }	} Množina	

LIB. II. PARS I. 95

Plusquam perfectum II.

bijh, }
 dà bijſce, } bio, uel bil *ut fuiſſem*, che fuſſi, o
 bijſce. } (che ero ſtato.

bijhomo. }
 Plurali dà bijhote. } bîli.
 bijhu. }

Futurum.

bùdu }
 kaddà bùdeſc. } bio, uel, bil, *fuero*.
 bùde. } *cum fueris*.
fuerit.

Plurali.

bùdemo }
 bùdète } bîli *fuerimus*.
 bùdu } *cum fueritis*.
fuerint.

Potentialis modi tempus

Præſens.

bùdu yá? uel, bùdè yá? *ſem?* ch'io ſia? che poſſa eſſer'io.

Præteritum imperfectum.

bîlbih yá? *eſſem?* io ſarei? & hauerei potuto eſſere?

Plusquam perfectum.

bîlbih bìo? *fuiſſem?* io ſarei ſtato?

Futurum.

bùdu bìti? *fuero?* io ſarei per eſſere?

Inf.

Pluskvamperfekt II.

bijh (bih) }
 dà bijſce (biſe) } ut fuiſſem, che fuſſi, o che ero ſtato
 bijſce (biſe) } *bìo* ili *bil*

Množina

bijhomo (bihomo) }
 dà bijhote (bihote) } *bîli*
 bijhu (bihu) }

Futur

bùdu }
 kaddà bùdeſc (budeſ) } *bìo* ili *bil* cum *fuero*
 bùde } *fueris*
fuerit

Množina

bùdemo }
 bùdète } *bîli* *fuerimus*
 bùdu } cum *fueritis*
fuerint

POTENCIJAL

Prezent

bùdu yá (ja)? ili bùdem yá (ja)? sim? ch'io ſia? che poſſa eſſer'io

Præterit imperfekt

bîlbih yá (ja)? *eſſem?* io ſarei? hauerei potuto eſſere?

Pluskvamperfekt

bîlbih bìo? *fuiſſem?* io ſarei ſtato?

Futur

bùdu bìti? *fuero?* io ſarei per eſſere?

INFINITIVI MODI TEMPVS

unicum Præsens.

Bìti. *esse*. essere.

GERVNDIVM.

Temporis præsentis & imperfecti.

Bùducchi, *cui respondet coniunctiui præsens, & imperfectum Latinum, hoc est, cum sim. essendo io, &, cum essem, in utroque numero, & cum omnibus personis; quod contingit etiam in omni genere uerborum.*

Perfecti, & plusquam perfecti.

Bìvsci. uel, bùducchi, bìo, uel, bil. *cum fuerim, uel fuisssem.* essendo stato.

PARTICIPIVM.

Præsentis, & imperfecti.

Budúchi. *qui est.*budúchia. *quæ est.*budúchie. *quod est.*

Perfecti, & plusquam perfecti.

bìo, uel, bil. stato.

bìla. stata.

bìlo. stato.

Aliud.

bìvsci essendo stato.

bìvsca essendo stata.

bìvsce essendo stato.

Admo-

INFINITIV

Præsent¹⁹

bìti esse essere

GERUND

Prezenta i imperfekta

Bùducchi (*budući*) kojemu odgovara latinski prezent i imperfekt konjunktiva, to jest cum sim, essendo io i cum essem, u oba broja i sa svim licima. To biva u svim rodovima glagola.

Perfekta i pluskvamperfekta

Bìvsci (*bivši*) ili bùducchi (*budući*) bìo ili bil, cum fuerim uel fuisssem, essendo stato.

PARTICIP

Prezenta i imperfekta

budúchi (*budući*) qui estbudúchia (*buduća*) quæ estbudúchie (*buduće*) quod est

Perfekta i pluskvamperfekta

bìo ili bil stato

bìla stata

bìlo stato

Drugi

bìvsci (*bivši*) essendo statobìvsca (*bivša*) essendo statabìvsce (*bivše*) essendo stato

¹⁹ Prema izvorniku točnije: "jedino vrijeme prezent". "Jedino" stoga što infinitiv nema drugih vremena.

Admonitio. I.
De modi indicatiui tempore præfenti.

- 1 *Pronomina demonstratiua sæpè cum uerbis coniunguntur; idcirco ea præponere omnibus personis uisum est saltem hoc tempore.*
- 2 *Ex tertia persona nonnulli abijciunt, t, sic yès pro yèst.*
- 3 *Formæ huius temporis diuersimodè tribuuntur alijs orationis partibus. Quando-cunque enim coniunguntur cum particulis componentibus, prima & secunda persona abijciunt priorem syllabam, ut, yafam, ego sum. Nisàm, non sum. bìlsì, fuistì. Dàsì, ut sis. Tertia uerò persona uel abijcit omnes consonantes, ut, nie, non est uel postremas duas ut, Níyc, non est. ónye, ille est. Quod fit in singulari. In Plurali autem omnes personæ priores syllabas abijciunt, ut, Nismo, non sumus. wijste, uos estis. Onìsu, illi sunt.*
- 4 *Quando per se simplices formæ istæ ponuntur, nihil ex ijs abijciendum est, ut, yestè vij bogli uenìçi? estis uos meliores discipuli? ex quo intelligitur formas integras esse in usu, præcipuè cum interrogatur, uel respondetur, sic, yesmò, sumus; si per solum uerbum respondeatur. Quod si etiam nomen aliquod addatur, melius erit sic respondere (bo G glif-*

Napomena I.
O prezentu indikativa²⁰

1. Pokazne se zamjenice često povezuju s glagolima, stoga se činilo ispravnim staviti ih pred sva lica barem u ovom vremenu.
2. Neki izbacuju *t* iz trećega lica tako i *yès* (*jes*) umjesto *yèst* (*jest*).
3. Oblici toga vremena na različite se načine dodjeljuju i drugim dijelovima iskaza. Kadgod se, naime, povezuju s česticama sastavnicama, u prvome i drugome licu, odbacuju prvi slog kao *yásam* (*ja sam*), ego sum; *nisàm*, non sum; *bìlsì*, (*bil si*), fuisti; *dàsì* (*da si*), ut sis. U trećem pak licu ili odbacuju sve suglasnike kao *nie*, non est, ili krajnja dva kao *niye* (*nije*), non est; *ónye* (*on je*), ille est. To se događa u jednini. U množini pak sva lica odbacuju prve slogove kao *nismo*, non sumus; *wijste* (*vi ste*), uos estis; *onìsu* (*oni su*), illi sunt.
4. Kada se ti jednostavni oblici navode samostalno, iz njih ne treba ništa izbacivati kao *Yestè vij bogli uenìçi?* (*Jeste vi bolji učenici?*), *estis uos meliores discipuli?* - iz čega se razumije da su u uporabi cjeloviti oblici, osobito onda kada se pita ili odgovara kao *yesmò* (*jesmo*), sumus ako se odgovara samo glagolom. A ako se pak doda kakvo ime, bit će bolje odgovoriti ovako:

²⁰ To jest "o indikativu prezenta" - Kašić je u imenovanju glagolskih oblika kategorija vremena nadređena kategoriji načina.

98 INST. LING. ILLYR.

gliſino, meliores ſumus.) quam (bõgli yeſinò) Aliquando tamen hæc a nonnullis confunduntur.

De tempore Imperfecto.

Hoc tẽpore melius eſt omnes formas cum diphthongo ij, ſcribere, ut appareat diſtinctio inter hoc, & Indefinitum, tum in perſona prima ſingularis, biſh, eram, & bih, fui. tum in ſecunda & tertia, biſſe, eras, & erat, atque in tertia pluralis, biſce, fuerunt. Quod autem formæ propoſitæ ſint duplicis rationis etiam ſi poſteriores raro in libris inveniuntur: ſunt tamen in uſu.

De præterito Indefinito.

Formæ huius temporis unica uocali, i, ſcribentur: ſunt in utroque numero. In Plurali poſitæ ſunt binæ formæ, quarum poſteriores uſitatores eſſe uidentur.

De præterito Perfecto.

Fit hoc tempus ex præſentis formis, & ex participijs (biò, uel bil,) quorum prius eſt indeclinabile: Poſterius uerò declinabile ſic, bil, bila, bilo, ſtato, ſtata, ſtato
Plu.

bogliſmo (bolji smo), meliores ſumus nego bõgli yeſinò (bolji jeſmo). Neki, ipak, te oblike katkada mijeſaju.

O imperfektu

U tom je vremenu bolje sve oblike pisati s dvo-glasom *ij* tako da se pokaže razlika između toga vremena i aorista, i u prvome licu jednine *biſh* i *bih*, fui i u drugome i trećem *biſſe* (*biſe*), eras i erat, te u trećemu množine *biſce* (*biſe*), fuerunt. A oblici prikazani na dva načina, premda se oni krajnji rijetko nalaze u knjigama, ipak su u uporabi.

O præteritu aoristu

Oblike toga vremena valja u oba broja pisati s jednim samoglasnikom *i*. U množini su prikazana po dva oblika od kojih se krajnji čine uobičajenijima.

O præteritu perfectu

To vrijeme nastaje od oblika prezenta i od participa *biò* ili *bil* od kojih je prvi nesklonjiv, a drugi pak sklonjiv, tako *bil, bila, bilo; stato, stata, stato;*

Plurali: bīli, bīlæ, bī'a. Qui duo casus tantum seruiunt huic præterito perfecto & plusquã perfecto. Quidam cum participio formas præsentis coniungunt in integras. Quidam uerò alteram dumtaxat earum partem, de quo actum est.

De Plusquamperfecto.

Fit hoc tempus ex alterutro participio, & ex Imperfecti formis, de quo nib. l. præterea addendum est.

De Futuro.

Formatur futurũ ex infinito, & ex postremis syllabis (chiu, chiesc, chie) uerbi Hochiũ, uolo. Quod contingit etiam in omni genere uerborum.

Admonitio I I.

De Imperatiui tempore Præsenti.

- 1 *Modo huic tribuuntur tantum tempora Præsens, & Futurum, more Latino: Personæ in utroque numero ad imperandum tantum duæ: Ad hortandum uerò in Plurali etiam prima.*
- 2 *Futurum fit eodem modo, quo dictum est*
G 2 *fieri*

množina *bīli, bīlæ (bile), bī'a*. Ta dva padeža²¹ služe samo za ova prošla vremena perfekt i pluskamperfekt. Neki s participom povezuju cjelovite oblike prezenta, a neki pak samo njihov drugi dio o kojem je već bilo riječi.

O pluskvamperfektu

To se vrijeme tvori od jednog i drugog participa i od oblika imperfekta. O njemu ništa, osim toga, ne treba dodati.

O futuru

Futur se tvori od infinitiva i od krajnjih slogova glagola *hochiũ (hoću)*, uolo - *chiu, chiesc, chie (ću, ćeš, će)*. To također biva u svim rodovima glagola.

Napomena II.

O prezentu imperativa

1. Jedino se tom načinu pripisuju od vremenā samo prezent i futur, kao u latinskom. U oba su broja samo dva lica za zapovijed, a za poticanje još i prvo množine.
2. Futur nastaje na isti način na koji je rečeno da nastaje

²¹ Misli se na nominativ jednine i nominativ množine glagolskog pridjeva radnog.

fieri futurum Indicatiui; tametsi potest in hoc abijci ultima uocalis, i, Infiniti, cuiuscumque generis uerborum sit.

Admonitio III. De Optatiuo.

- 1 *Præsens & Imperfectum Optatiui additis particulis eius proprijs (ò dà) uel (à dà) quæ uim habent Latinae uocis (Vtinam) uel (ò si.) easdem formas habent, quas eadem tempora Modi Indicatiui.*
- 2 *Indefinitum fit ex particulis iisdem, & ex praterito indefinito.*
- 3 *Perfectum fit ex particulis & formis presentis, & ex participijs Perfecti Indicatiui.*
- 4 *Plusquã perfectũ fit ex iisdem particulis & participijs: formis uerò Plusquã perfecti.*
- 5 *Futurum semper est simile Presenti Coniunctiui.*

Admonitio. IV. De Coniunctiui.

- 1 *Et si modus hic habet proprias formas in presenti: potest tamen assumere etiam formas Presentis Indicatiui cum particula, dà, significante (ut) uel (si) quæ sint coniunctiones.*
Si

futur indikativa premda se u njemu može odbaciti krajnji samoglasnik infinitiva *i*, bez obzira na to o kojem je rodu glagola riječ.

Napomena III. O optatiu

1. Present i imperfekt optativa, uz dodavanje njemu svojstvenih čestica *ò dà* ili *à dà* koje imaju djelovanje latinske riječi *utinam* ili (talijanske) *ò si*, imaju iste oblike kao ta ista vremena u indikativu.
2. Aorist²² se tvori od istih tih čestica i od preterita aorista.
3. Perfekt se tvori od čestica i oblika prezenta i od participa indikativa perfekta.
4. Pluskvamperfekt se tvori od istih tih čestica i participa u oblicima pluskvamperfekta.
5. Futur je uvijek sličan prezentu konjunktiva.

Napomena IV. O konjunktivu

1. Premda taj način ima vlastite oblike u prezentu, može ipak preuzeti i oblike prezenta indikativa s česticom *dà* koja znači²³ *ut* ili *si*, što su veznici.

²² To jest aorist optativa, a tako i perfekt i pluskvamperfekt optativa.

²³ U latinskom jeziku.

- 2 *Si Formis Præsentis Coniunctiui addantur particula. Akò, si, &, kadà, cum: significabit tempus Futurum ut, Akò bìdem dòbar, si ero bonus. Kadà bìdem zdràv, cum ero sanus tunc autem melius erit mutare, m, in, u, Akò bìdu. Kadà bìdu.*
- 3 *Primo Præterito Imperfecto nulla additur particula; sed coniugatur, ut positum est. quod si addatur particula, dà, efficiet sensum alterius partis, quem habet idem tempus apud Latinos, ut, eßem, che fussi, dà bih-bìo, uel bil, ad quem sensum etiam expriment dum inferuiunt forma præsentis, ut, dà bìdem.*
- 4 *De futuro dici potest, si cum participio iungantur formæ ipsius, sensum propositum habituras. At si cum forma Infiniti copulentur hunc sensum, ut, Kadà bìdu bìti, cum futurus ero, quando sarò, per esser: nonnunquam hoc ipsum authores ponunt in primo sensu.*

Admonitio V.
De Infinito.

Adbuc excogitare non potui, neque inuenire apud aliquem ex authoribus huiusmodi ul- lum aliud tempus præter præsens. quare hu- ius unius formam posui.

Gerundia nõ declinãtur, nisi facta participia.

G 3 Par-

2. Ako se oblicima prezenta konjunktiva dodaju čestice *akò*, *si* i *kadà*, *cum*, imat će zna- čenje futura kao *akò bìdem dòbar*, *si* ero bonus; *kadà bìdem zdràv*, *cum* ero sanus, a tada će bolje biti *m* promijeniti u *u*: *akò bìdu*, *kadà bìdu*.
3. U preteritu imperfektu prvom²⁴ ne dodaje se nikakva čestica, nego se konjugira kako je prikazano. A ako se doda čestica *dà*, postići će smisao drugoga dijela²⁵ kakav ima isto vri- jeme u Latina kao *essem*, *che fussi*, *dà bih bìo* ili *bil*, a za izražavanje toga smisla služe i oblici prezenta kao *dà bìdem*.²⁶
4. O futuru²⁷ se može reći da će njegovi oblici, ako se povežu s participom, imati prikazani smisao. A ako se spajaju s oblikom infinitiva, imat će smisao kao *kadà bìdu bìti*, *cum* *futurus* *ero*, *quando* *sarò*, *per* *esser*. Katkad pisci upravo to svrstavaju u prvi smisao.

Napomena V.
O infinitivu

Do sada nisam mogao otkriti ni pronaći u neko- ga od pisaca nijedno drugo vrijeme ovoga načina osim prezent, stoga sam prikazao jedi- no njegov oblik.

Gerundi se ne dekliniraju, osim ako su postali participima.

²⁴ Treba dodati konjunktiva, što odgovara današnjem kondicionalu I., a pluskvamperfekt drugi konjunktiva kondicionalu II.

²⁵ Tj. imperfekta II., vidi paradigmu.

²⁶ Vidi paradigmu.

²⁷ Treba dodati konjunktiva, što odgovara futuru II.

*Participia declinantur more Adiectiuorum ;
quamquam aliqui eorum casus non sint in
usu.*

CONIUGATIO VERBI

Hochiù, Volo.

Numero Singulari.

INDICATIVI MODI TEMPVS

Præfens.

yá hochiù	<i>ego uolo</i>	io uoglio
ri hòchiefc	<i>tu uis</i>	tu uei
òn hòchie	<i>ille uult</i>	quello uole
Plurali.		
mij hòchiemo	<i>nos uolumus</i>	noi uolemo
vij hòchiete	<i>uos uultis</i>	uoi uolete
onì hochiê	<i>illi uolunt</i>	quelli uogliono

Præteritum Imperfetum.

hotiyáh	<i>uolebam</i>
hotiyásce	<i>uolebas</i>
hotiyásce	<i>uolebat</i>
Plurali.	
hotiyáhomo	<i>uolebamus</i>
hotiyáhote	<i>uolebatis</i>
hotiyáhu	<i>uolebant</i>

Indefinitum.

hotih	<i>uolui,</i>	<i>uolfi</i>	hotti.
-------	---------------	--------------	--------

Participi se dekliniraju kao pridjevi premda neki njihovi padeži nisu u uporabi.

KONJUGACIJA GLAGOLA

hochiù (hoçu), uolo

INDIKATIV

Prezent

Jednina

yá hochiù (<i>ja hoçu</i>)	<i>ego uolo</i>	io uoglio
ti hòchiesc (<i>ti hoçeš</i>)	<i>tu uis</i>	tu uoi
òn hòchie (<i>on hoçe</i>)	<i>ille uult</i>	quello uole

Množina

<i>mij hòchiemo (mi hoçemo)</i>		
	<i>nos uolumus</i>	noi uolemo
<i>vij hòchiete (vi hoçete)</i>	<i>uos uultis</i>	uoi uolete
<i>onì hochiê (oni hoçe)</i>	<i>illi uolunt</i>	quelli uogliono

Preterit imperfekt

<i>hotiyáh (hotijah)</i>	<i>uolebam</i>
<i>hotiyásce (hotijaše)</i>	<i>uolebas</i>
<i>hotiyásce (hotijaše)</i>	<i>uolebat</i>

Množina

<i>hotiyáhomo (hotijahomo)</i>	<i>uolebamus</i>
<i>hotiyáhote (hotijahote)</i>	<i>uolebatis</i>
<i>hotiyáhu (hotijahu)</i>	<i>uolebant</i>

Aorist

<i>hotih</i>	<i>uolui</i>	<i>uolsi</i>
--------------	--------------	--------------

hotti. uoluiſti uoleſti.

hotti. uoluit uolſe.

Plurali.

hotiſmo. uoluimus uolemmo.

hotiſte. uoluiſtis uoleſte.

hotiſce. uoluerunt uolſero.

Perfectum.

hotio { ſam uel yeſàm uolui ho uoluto.

uel { ſi uel yeſi uoluiſti, hai uoluto.

hotil { ye uel yeſt. uoluit, hà uoluto.

P'urali

hotilli { ſmo, uel yeſmò. uoluimus

ſte, uel yeſtè. uoluiſtis.

ſu, uel yeſu. uoluerunt.

Plusquam perfectum.

bijh } uolueram;

bijſce. } hotio, uel, hotil uolueras.

bijſce. } uoluerat.

Plurali.

bijhomo. } uolueramus.

bijhote. } hotilli uolueratis.

bijhu. } uoluerant.

Futurum.

hotitti { chiu. uolam.

chieſc. uoles.

chie. uolet.

G 4 Plu-

hotti uoluiſti uoleſti

hotti uoluit uolſe

Množina

hotiſmo uoluimus uolemmo

hotiſte uoluiſtis uoleſte

hotiſce (hotiſe) uoluerunt uolſero

Perfect

hotio { ſam ili yeſàm (jeſam) uolui ho uoluto

ili { ſi ili yeſi (jeſi) uoluiſti hai uoluto

hotil { ye ili yeſt (je, jeſt) uoluit hà uoluto

Množina

hotilli { ſmo ili yeſmò (jeſmo) uoluimus

ſte ili yeſtè (jeſte) uoluiſtis

ſu ili yeſu (jeſu) uoluerunt

Plusquamperfect

bijh (bih) } uolueram

bijſce (biſe) } hotio ili hotil uolueras

bijſce (biſe) } uoluerat

Množina

bijhomo (bihomo) } uolueramus

bijhote (bihote) } hotilli uolueratis

bijhu (bihu) } uoluerant

Futur

hotitti { chiu (čiu) uolam

chieſc (čeſ) uoles

chie (če) uolet

	Plurali.	
hotitti	{	chiemo. uolemus.
	{	chiete. uoletis.
	{	chiê. uolent.

Imperatiui modi tempus

	Præsens.	
hotiy	tí	fac uelis
hotiy	òn	fac uelit
	Plurali.	
hotiymo	mij	fac uelimus.
hotiYTE	vij	uelitis.
hotiyu	onì	uelint.

Futurum.

hotit chiesc tí.&c. *Plur.* hotit chiemo, mij, &c.

Optatiui modi tempus

	Præsens.	
ò dà	{	hòchiem. uelim.
	{	hòchiesc. utinam uelis.
	{	hòchie. uelit.
	Plurali.	
Plur. ò dà	{	hòchiemo.
	{	hòchiete.
	{	hòchiê.

Præteritum imperfectum.

ò dà	{	hotiyáh. uellem.
	{	hotiyásce. utinam uelles.
	{	hotiyásce. uellet.

Plu-

Množina

hotitti	{	chiemo (ćemo)	uolemus
	{	chiete (ćete)	uoletis
	{	chiê (će)	uolent

IMPERATIV

Præsent

hotiy	tí	(hotij tí)	fac uelis
hotiy	òn	(hotij on)	fac uelit

Množina

hotiymo	mij	(hotijmo mi)	fac uelimus
hotiYTE	vij	(hotijte vi)	uelitis
hotiyu	onì	(hotiju onì)	uelint

Futur

hotit chiesc (ćeš) tí itd. Mn. hotit chiemo (ćemo) mij (mi) itd.

OPTATIV

Præsent

ò dà	{	hòchiem (hoćem)	uelim
	{	hòchiesc (hoćeš)	utinam uelis
	{	hòchie (hoće)	uelit

Množina

ò dà	{	hòchiemo (hoćemo)
	{	hòchiete (hoćete)
	{	hòchiê (hoće)

Præterit imperfekt

ò dà	{	hotiyáh (hotijah)	uellem
	{	hotiyásce (hotijaše)	utinam uelles
	{	hotiyásce (hotijaše)	uellet

Plur. ò dà { hotiyáhomo.
hotiyáhote.
hotiyáhu.

Indefinitum.

ò dà { hotih. uoluerim.
hotti. uinam uolueris.
hotti uoluerit.

Plur. ò dà { hoti'mo.
hotifte.
hotisce.

Perfectum.

ò dà. sam, uel, yesám. } hotío, uel hotíl.
fi, uel, yesi.
ye, uel, yèst.

Plur. ò dà. smo. } hotilli.
ste.
su.

Pluquam perfectum.

ò dà. bijh. } hotío, uel, hotíl.
bijſce.
bijſce.

Plur. ò dà. bijhomo. } hotilli.
bijhote.
bijhu.

Futu-

Množina

ò dà { hotiyáhomo (hotijahomo)
hotiyáhote (hotijahote)
hotiyáhu (hotijahu)

Aorist

ò dà { hotiñ uoluerim
hotti utinam uolueris
hotti uoluerit

Množina

ò dà { hotiſmo
hotiſte
hotiſce (hotiſe)

Perfekt

ò dà { sam ili yesám (jesam)
si ili yesi (jesi)
ye ili yèst (jest) } hotio ili hotil

Množina

ò dà { smo
ste } hotilli
su

Pluskvamperfekt

ò dà { bijh (bih)
bijſce (biſe)
bijſce (biſe) } hotio ili hotil

Množina

ò dà { bijhomo (bihomo)
bijhote (bihote)
bijhu (bihu) } hotilli

Futurum.

ò dà	{	hòchiem.	<i>uelim.</i>	
		hòchiefc.	<i>utinam uelis.</i>	
		hòchie.	<i>uelit.</i>	
Plurali	{	hòchiemo.		
		hòchiete.		
		hòchié.		

CONIUNCTIVI MODI TEMPVS

Præfens.

dà	{	hòchiem.	<i>uelim.</i>	hòchiemo.
		hòchiefc.	<i>ut uelis.</i>	Plur. hòchiete.
		hòchie.	<i>uelit.</i>	hòchié.

Præteritum Imperfectum I.

hotío, uel, hotíl	{	bih, <i>uellem, uorrei.</i>	
		bi. <i>uelles, uorresti.</i>	
		bi. <i>uellet, uorrebbe.</i>	

hotilli	{	bismo.	
		bifte.	
		bi.	

Imperfectum II.

bih	}	hotío, uel, hotíl, <i>ut, ue les, che uoleffi.</i>
dà. bi		
bi	}	uellet che uoleffi.
bi		

bismo	}	uellemus
Plurali. dà bifte		
bi.	}	hotilli. <i>ut, uelletis uellent.</i>
bi.		

Inde-

Futur

ò dà	{	hòchiem (<i>hočem</i>)		<i>uelim</i>
		hòchiefc (<i>hočeš</i>)	<i>utinam</i>	<i>uelis</i>
		hòchie (<i>hoće</i>)		<i>uelit</i>

Množina

hòchiemo (<i>hočemo</i>)
hòchiete (<i>hočete</i>)
hòchié (<i>hoće</i>)

KONJUNKTIV

Prezent

dà	{	hòchiem (<i>hočem</i>)	<i>uelim</i>	<i>hòchiemo</i>
		hòchiefc (<i>hočeš</i>)	<i>ut uelis</i>	Mn. <i>hòchiete</i>
		hòchie (<i>hoće</i>)	<i>uelit</i>	<i>hòchié</i>

(*hoće*)

Preterit imperfekt I.

hotío ili hotíl	{	bih	<i>uellem, uorrei</i>
		bi	<i>uelles, uorresti</i>
		bi	<i>uellet, uorrebbe</i>

hotilli	{	bismo
		bifte
		bi

Imperfekt II.

dà	}	hotío ili hotíl	<i>uellem, che uoleffi</i>
			<i>ut uelles, che uoleffi</i>
			<i>uellet, che uolesse</i>

Množina

dà	}	hotilli	<i>uellemus</i>
			<i>ut uelletis</i>
			<i>uellet</i>

Indefinitum.

	hotih.	<i>uoluerim.</i>	hotismo.
dà	hotti.	<i>ut uolueris.</i>	Plur. hotifce.
	hotti.	<i>uoluerit.</i>	hotifce.

Perfectum.

fam.	} hotio, uel hotil, ut	<i>uoluerim.</i>
dà. fi		<i>uolueris.</i>
ye.		<i>uoluerit.</i>

Plurali. dà	fmo. } fle. } fu }	hotilli.
-------------	--------------------------	----------

Plusquam perfectum I.

	bih. }	<i>uoluissem.</i>
bio, uel, bil. bi.	} hotio, uel, hotil	<i>uoluisset.</i>
bi.		<i>uoluisset.</i>
	bismo }	<i>uoluissemus.</i>
Plur. bìli. biste.	} hotilli.	<i>uoluissetis.</i>
bi.		<i>uoluisset.</i>

Plusquam perfectum II.

	bijh. }	bio,	<i>uoluissem.</i>
dà, bijfce	} uel, hotio, uel hotil, ut	bije,	<i>uoluisset.</i>
bijfce,			bil,
Plurali. dà	bijhemo. }	} bìli, hotilli.	
	bijhote. }		
	bijhu. }		

Furu-

Aorist

	hotih	uoluerim		hotismo
dà	hotti	ut uolueris	Mn.	hotiste
	hotti	uoluerit		hotifce (hotifce)

Perfect

dà	sam } si } ye (je) }	hotio ili hotil	uoluerim ut uolueris uoluerit
----	----------------------------	-----------------	-------------------------------------

Množina

dà	sma } ste } su }	hotilli
----	------------------------	---------

Plusquamperfect I.

	bih. }	<i>uoluissem</i>
bio ili bil	} hotio ili hotil	<i>uoluisset</i>
bi		<i>uoluisset</i>

Množina

	bismo }	<i>uoluissemus</i>
bìli	} hotilli	<i>uoluissetis</i>
bi		<i>uoluisset</i>

Plusquamperfect II.

	bijh (bih) }	bio	<i>uoluissem</i>
dà	} bijfce (biše)	ili hotio ili hotil	ut uoluisset
		bije (biše)	bil

Množina

	bijhomo (bihomo) }	} bìli hotilli
dà	bijhote (bihote) }	
	bijhu (bihu) }	

Futurum.

bùdu	} hotío, uel, hotíl.	<i>uolüero .</i>
kadà bùdesc.		<i>cũ uolueris .</i>
bùde.		<i>uoluerit .</i>
Plurali. bùdemo	} hotilli.	
bùdete .		
bùdu.		

INFINITI MODI TEMPVS

Præfens.

Hotittí. *uelle .*

GERVNDIVM.

Temporis præfentis & imperfecti.

Hotiyucchi, uel, hotécchi.

Perfecti, & plusquam perfecti.

Hotivsci, uel, bùducchi hotío, uel, hotíl.

PARTICIPIVM.

Præfentis, & imperfecti.

hotiyúcchi, uel, hotécchi. *hic*hotiyúchia, uel, hotéchia. *hac uolens.*hotiyúchie, uel, hotéchie. *hoc*

Perfecti, & plusquam perfecti.

hotío, uel, hotíl. *uoluto.*hotilla. *uoluta.*hotillo. *uoluto.**Aliud*

Futur

bùdu	} hotío ili hotíl	<i>uolüero</i>
kadà bùdesc (budeš)		<i>cum uolueris</i>
bùde		<i>uoluerit</i>
	Množina	
bùdemo	} hotilli	
bùdete		
bùdu		

INFINITIV

Prezent

hotittí *uelle*

GERUND

Prezenta i imperfekta

hotiyucchi (hotijući) ili hotécchi (hoteći)

Perfekta i pluskvamperfekta

hotivsci (hotivši) ili bùducchi (budući) hotío ili hotíl

PARTICIP

Prezenta i imperfekta

hotiyúcchi (hotijući) ili hotécchi (hoteći) *hic*hotiyúchia (hotijuća) ili hotéchia (hoteća) *haec uolens*hotiyúchie (hotijuće) ili hotéchie (hoteće) *hoc*

Perfekta i pluskvamperfekta

hotío ili hotíl *uoluto*hotilla *uoluta*hotillo *uoluto*

*Aliud.*hotívsci. *hauendo uoluto.*hotívscā. *hauendo uoluta.*hotívscē. *hauendo uoluto.*

Admonitio.

1 *Ex prateritorum formis à nonnullis solet abijci uocalis, o, post, h; & littera, y, ex imperfectis.*

2 *Vltima forma pluralis, uel est, hochiee, uel, hochiê, uel, hottê.*

3 *Compositum, néchiu, nolo, abiecta prima syllaba, ho, ex simplici, assumit in omnibus personis particulam, ne.*

DE PRIMA VERBORVM
SIMPLICIUM
CONIUGATIONE.

Caput IIII.

ERBA huius Coniugationis ex presentis Indicatiui, & Infiniti distinguenda sunt. Indicatiui enim prima persona desinit in syllabam, sm, ut, ucim, doceo, go vorrim, loquor, gliúbim,

Drugi

hotívsci (hotívši) *hauendo uoluto*hotívscā (hotívša) *hauendo uoluta*hotívscē (hotívše) *hauendo uoluto*

Napomena

1. Neki imaju običaj izbacivati samoglasnik *o* iza *h* u oblicima prošlih vremena, te slovo *y* /*i*/ u imperfektima.
2. Posljednji oblik množine jest *hochiee* (*hoće*) ili *hochiê* (*hoće*) ili *hottê*.
3. Složenica *néchiu* (*neću*), *nolo* uz odbacivanje prvoga sloga *ho* iz jednostavnoga oblika, preuzima u svim licima česticu *ne*.

O PRVOJ KONJUGACIJI
JEDNOSTAVNIH
GLAGOLA
Poglavlje IV.

Glagole te konjugacije treba razlikovati prema prezentu indikativa i infinitiva. Naime, prvo lice indikativa završava na slog *im* kao *ucim* (*učim*), *doceo*; *govorim*, *loquor*; *gliúbim* (*ljubim*).

110 INST. LING. ILLYR.

him, *amo*, *mollim*, *rogo*. *Secunda uerò in, isc, & tertia, in, i, ut* *ucisc*, *uci*; *gòvorrisc*, *govorri*. *Forma autem Infiniti definit, in, iti, uel, it, ut,* *gliùbiti*, *amare*.

PRIMA CONIUGATIO.

Verbi simplicis definitis in, im,

INDICATIVI MODI TEMPVS

Præsens.

	Numero singulari.	
yá ucím.	<i>ego doceo</i>	io insegno.
tí ucísc.	<i>tu doces</i>	tu insegni.
òn ucí.	<i>ille docet</i>	quello insegna
	Plurali.	
mij ucímó.	<i>nos docemus</i>	noi insegnamo.
vij ucíte.	<i>uos docetis</i>	uoi insegnate.
onì ucé.	<i>illi docent</i>	quelli insegnano.

Præteritum imperfectum.

ucáh	<i>docebam</i>	insegnauo.
ucásce.	<i>docebas</i>	insegnauí.
ucásce.	<i>docebat</i>	insegnaua.
	Plurali.	
ucáhomo	<i>docebamus</i>	insegnauamo.
ucáhote	<i>docebatis</i>	insegnauate.
ucáhu	<i>docebant</i>	insegnauano.

Inde-

amo; *mollim*, *rogo*. Drugo pak završava na *isc /iš/*, a treće na *i* kao *ucisc* (*učiš*), *uci* (*uči*); *gòvorrisc* (*govoriš*), *govorri*. A oblik infinitiva završava na *iti* ili *it* kao *gliùbiti* (*ljubiti*), *amare*.

PRVA KONJUGACIJA

Jednostavni glagol koji završava na *im*

INDIKATIV

Prezent

Jednina

<i>yá ucím</i> (<i>ja učim</i>)	<i>ego doceo</i>	io insegno
<i>tí ucísc</i> (<i>tí učiš</i>)	<i>tu doces</i>	tu insegni
<i>òn ucí</i> (<i>on uči</i>)	<i>ille docet</i>	quello insegna

Množina

<i>mij ucímó</i> (<i>mi učimo</i>)	<i>nos docemus</i>	noi insegnamo
<i>vij ucíte</i> (<i>vi učite</i>)	<i>uos docetis</i>	uoi insegnate
<i>onì ucé</i> (<i>oni uče</i>)	<i>illi docent</i>	quelli insegnano

Præterit imperfect

<i>ucáh</i> (<i>učah</i>)	<i>docebam</i>	insegnauo
<i>ucásce</i> (<i>učaše</i>)	<i>docebas</i>	insegnauí
<i>ucásce</i> (<i>učaše</i>)	<i>docebat</i>	insegnaua

Množina

<i>ucáhomo</i> (<i>učahomo</i>)	<i>docebamus</i>	insegnauamo
<i>ucáhote</i> (<i>učahote</i>)	<i>docebatis</i>	insegnauate
<i>ucáhu</i> (<i>učahu</i>)	<i>docebant</i>	insegnauano

LIB. II. PARS I. 111

Indefinitum.

ucìh. *docui*, insegnai. ucìsmo.
 ucci. *docuisti*, insegnasti. *Plur.* ucìste.
 ucci. *docuit*, insegnò ucìsce.

Perfectum.

ucìo, uel, ucìl { sam. *docui*, hò insegnato.
 si *docuisti*, hai insegnato.
 ye. *docuit*, hà insegnato.
 Plurali.

ucìll { smo. *docuimus*, hauemo insegnato.
 ste. *docuistis*, hauete insegnato.
 su. *docuerunt*, hanno insegnato.

Plusquam perfectum.

bijh } *docueram*.
 bijſce } ucìo, uel, ucìl *docueras*.
 bijſce } *docuerat*.

Plurali.

bijhomo } *docueramus*.
 bijhote. } ucìlli *docueratis*.
 bijhu. } *docuerant*.

Futurum.

ucìttichiu *docebo* insegnerò.
 ucìttichieſc *docebis* insegnerai.
 ucìttichie *docebit* insegnerà.

Plural.

ucìttichiemo *docebimus* insegneremo.
 ucìttichiete *docebitis* insegnerete.
 ucìttichiê *docebunt* insegneranno.

IM-

Aorist

ucìh (ucìh) docui insegnai ucìsmo (ucìsmo)
 ucci (ucì) docuisti insegnasti Mn. ucìste (ucìste)
 ucci (ucì) docuit insegnò ucìsce (ucìſce)

Perfekt

ucìo (ucìo) { sam docui, hò insegnato
 si docuisti, hai insegnato
 ilì ucìl (ucìl) { ye (je) docuit, hà insegnato

Množina

ucìlli (ucìlli) { smo docuimus, hauemo insegnato
 ste docuistis, hauete insegnato
 su docuerunt, hanno insegnato

Plusquamperfekt

bijh (bih) } docueram
 bijſce (biſce) } ucìo (ucìo) ilì ucìl (ucìl) docueras
 bijſce (biſce) } docuerat

Množina

bijhomo (bihomo) } docueramus
 bijhote (bihote) } ucìlli (ucìlli) docueratis
 bijhu (bihu) } docuerant

Futur

ucìttichiu (ucìti êu) docebo insegnerò
 ucìttichieſc (ucìti êeſ) docebis insegnerai
 ucìttichie (ucìti êe) docebit insegnerà

Množina

ucìttichiemo (ucìti êemo) docebimus insegneremo
 ucìttichiete (ucìti êete) docebitis insegnerete
 ucìttichiê (ucìti êe) docebunt insegneranno

IMPERATIVI MODI TEMPVS

Præfens.

ucì tì. *doce, uel, doceto tu*, insegna tu.ucì òn. *doceat ille*. insegni quello.

Plurali.

ucìmo mij. *doceamus nos*. insegnamo noi.ucìte vij. *docete, uel, docetote uos*. insegnate uoi.ucé onì. *doceant illi*, insegnino quelli.

Futurum.

ucìt chiesc tì. *docebis, uel doceto tu*.ucìt chie òn. *docebit, uel doceto ille*,

Plurali.

ucìt chiamo mij. *docebimus nos*.ucìt chiete vij. *docebitis, uel docetote uos*.ucìt chiè onì. *docebunt, uel docento illi*.

OPTATIVI MODI TEMPVS

Præfens.

ò dà	{	ucím	<i>doceam</i>
		ucisc	<i>utinam doceas.</i>
		uci	<i>doceat.</i>

Plurali.

ucìmo *doceamus.*ucìte. *doceatis.*ucé. *doceant.*

IM -

IMPERATIV

Præfens

ucì tì (*uči ti*) doce uel doceto tu, insegna tuucì òn (*uči on*) doceat ille, insegni quello

Množina

ucìmo mij (*učimo mi*) doceamus nos, insegnamo noiucìte vij (*učite vi*) docete uel docetote uos, insegnate uoiucé onì (*uče oni*) doceant illi, insegnino quelli

Futur

ucìt chiesc tì (*učit čes ti*) docebis uel doceto tuucìt chie òn (*učit če on*) docebit uel doceto ille

Množina

ucìt chiamo mij (*učit čemo mi*) docebimus nosucìt chiete vij (*učit čete vi*) docebitis uel docetote uosucìt chiè onì (*učit če oni*) docebunt uel docento illi

OPTATIV

Præfens

ò dà	{	ucím (<i>učim</i>)		doceam
		ucisc (<i>učiš</i>)	utinam	doceas
		uci (<i>uči</i>)		doceat

Množina

ucìmo (*učimo*) doceamusucìte (*učite*) doceatisucé (*uče*) doceant

Præteritum Imperfectum.

ò dà	{	ucáh	<i>docerem.</i>
		ucáfce. <i>utinam</i>	<i>doceres.</i>
		ucáfce.	<i>doceret.</i>
Plurali.			
		ucáhomo	<i>doceremus.</i>
		ucáhote	<i>doceretis.</i>
		ucáhu	<i>docerent.</i>

Indefinitum.			
ò dà	{	ucìh	<i>docuerim.</i>
		ucci <i>utinam</i>	<i>docueris.</i>
		ucci	<i>docuerit.</i>
Plurali.			
		ucìsmo	
		ucìste.	
		ucìsce.	

Perfectum.			
ò dà.	{	fam	<i>docuerim.</i>
		fi } ucío, uel, ucíl. <i>utinam</i>	<i>docueris.</i>
		ye }	<i>docuerit.</i>
Plurali.			
ò dà.	{	fmo	
		ste }	ucillí.
		fu }	

H Plur-

Præterit imperfect

ò dà	{	ucáh (učah)		docerem
		ucásce (učaše)	<i>utinam</i>	doceres
		ucásce (učaše)		doceret

Množina

ucáhomo (učáhomo)	doceremus
ucáhote (učáhote)	doceretis
ucáhu (učáhu)	docerent

Aorist

ò dà	{	ucìh (učìh)		docuerim
		ucci (učì)	<i>utinam</i>	docueris
		ucci (učì)		docuerit

Množina

ucìsmo (učìsmo)
ucìste (učìste)
ucìsce (učìše)

Perfect

ò dà	{	sam	<i>utinam</i>	ucío (učío)	docuerim
		si		ili	docueris
		ye (je)		ucíl (učíl)	docuerit

Množina

ò dà	{	smo	ucilli (učìli)
		ste	
		su	

Pluquam perfectum.

bijh }
 ò dà. bijſce } ucio, uel, ucil, *utinam docuiſſem.*
 bijſce } *docuiſſes.*
 } *docuiſſet.*

Plurali.

hijhomo }
 ò dà. bijhote } ucilli. *utinam docuiſſemus*
 bijhu } *docuiſſetis*
 } *docuiſſent*

Futurum.

ò dà { ucim *doceam.*
 { ucifc *utinam doceas.*
 { uci *doceat.*

Plurali.

ò dà { ucimo *doceamus.*
 { ucite *doceatis.*
 { ucé *doceant.*

CONIUNCTIVI MODI TEMPVS

Præſens.

ò dà { ucim *doceam* io inſegni.
 { ucifc *ut doceas* che tu inſegni.
 { uci *doceat* quello inſegni.
 } Plurali.

ucimo
 dà. ucite
 ucé.

docemus
ut doceatis
doceant.

Præ-

Plusquamperfect

bijh (bih) }
 ò dà bijſce (biſe) } ucio (učio) docuiſſem
 bijſce (biſe) } ili utinam docuiſſes
 } ucil (učil) docuiſſet

Množina

bijhomo (bihomo) }
 ò dà bijhote (bihote) } ucilli utinam docuiſſetis
 bijhu (bihu) } (učili) docuiſſent

Futur

ò dà { ucim (učim) doceam
 { ucifc (učifš) utinam doceas
 { uci (uči) doceat

Množina

ò dà { ucimo (učimo) doceamus
 { ucite (učite) doceatis
 { ucé (učé) doceant

KONJUNKTIV

Prezent

dà { ucim (učim) doceam io inſegni
 { ucifc (učifš) ut doceas che tu inſegni
 { uci (uči) doceat quello inſegni

Množina

dà { ucimo (učimo) doceamus*
 { ucite (učite) ut doceatis
 { ucé (učé) doceant

Præteritum Imperfectum I.

ucio, uel, ucil	{	bih	<i>docerem.</i>
		bi	<i>doceres.</i>
		bi	<i>doceret.</i>

Plurali.

ucilli	{	bismo
		biste
		bi.

Imperfectum II.

dà.bi	}	bih	<i>docerem.</i>
		ucio, uel, ucil, ut	<i>doceres.</i>
		bi	<i>doceret.</i>

Plurali.

dà.biste	}	bismo	<i>doceremus</i>
		ucilli, ut	<i>doceretis</i>
		bi	<i>docerent</i>

Indefinitum.

ucih	<i>docuerim.</i>	ucismo.
dà ucci	<i>ut docueris.</i>	Plur. uciste.
ucci	<i>docuerit.</i>	ucisce.

Perfectum.

dà	}	fam	ucio, uel, ucil.
		fi	
		ye	
Plurali.	}	fmo	ucilli.
		ste	
		fu	

H 3 Pluf-

Preterit imperfekt I.

ucio (učio) ili ucil (učil)	}	bih	docerem
		bi	doceres
		bi	doceret

Množina

ucilli (učili)	}	bismo
		biste
		bi

Imperfekt II.

dà	}	bih	ucio (učio) ili ucil (učil)	docerem
		bi		ut doceres
		bi		doceret

Množina

dà	}	bismo	ucilli (učili)	doceremus
		biste		ut doceretis
		bi		docerent

Aorist

dà	}	ucih (učih)	docuerim
		ucci (uči)	ut docueris
		ucci (uči)	docuerit

Množina

dà	}	ucismo (učismo)
		uciste (učiste)
		ucisce (učiše)

Perfekt

dà	}	sam	ucio (učio) ili ucil (učil)
		si	
		ye (je)	

Množina

}	smo	ucilli (učili)
	ste	
	su	

Plusquam perfectum I.

bío, uel, bil { *bih* } } ucío, uel ucíl, *haurei inſe-*
 { *bi* } } *(gnato, &c.*

Plurali.

bifmo }
 bíli. bifte } ucilli.
 bi }

Plusquam perfectum II.

bijh } bío { ucío *docuiſſem, che haueſſi*
 dà. bijſce } uel { uel *ut docuiſſes (inſegnato*
 bijſce } bil { ucíl *docuiſſet.*

Plurali.

bijhomo }
 dà. bijhote } bíli } ucilli.
 bijhu }

Futurum.

bùdu } *docuero.*
 kadà. bùdeſc } ucío, uel, ucíl, *cum docueris.*
 bùde } *docuerit.*

Plural.

bùdemo }
 kadà. bùdete } ucilli.
 bùdu }

IN-

Pluskvamperfekt I.

bío ili bil { *bih* } } *haurei inſegnato itd.*
 { *bi* } } *ucío (učio) ili ucíl (učil)*
 { *bi* }

Množina

bili *bismo* }
 biste } ucilli (učili)
 bi }

Pluskvamperfekt II.

bijh (bih) } bío { ucío (učio) *docuiſſem, che*
 } *haueſſi inſegnato*
 dà bijſce (biſe) } ili { ili *ut docuiſſes*
 bijſce (biſe) } bil { ucíl (učil) *docuiſſet.*

Množina

dà *bijhomo (bihomo)* }
 bijhote (bihote) } bíli } ucilli (učili)
 bijhu (bihu) }

Futur

kadà *bùdu* } *docuero.*
 bùdeſc } ucío (učio) ili *cum docueris.*
 (budeš) } ucíl (učil) *docuerit.*
 bùde }

Množina

kadà *bùdemo* }
 bùdete } ucilli (učili)
 bùdu }

INFINITI MODI TEMPVS
Præfens.ucitti. *docere* insegnare.

GERVNDIVM.

Temporis præfentis & imperfecti.
ucécchi. *docendo, cum doceam.* insegnando.Perfecti, & plusquam perfecti.
ucivsci, uel bùducchi ucio, uel ucil, *cum docuerim, uel docuiffem,* hauendo insegnato.

PARTICIPIVM.

Præfentis, & imperfecti.

ucécchi *hic*
ucécchia *hæc docens*
ucécchie *hoc*

Perfecti, & plusquam perfecti.

ucio, uel, ucil. *quello che hò insegnato.*
ucilla. *quella che hai insegnato.*
ucillo. *quello che hà insegnato.*
*Aliud.*ucivsci *quello*
ucivſca *quella hauendo insegnato.*
ucivſce *quello*

H 3 Admo-

INFINITIV
Prezent

ucitti (učiti) docere insegnare

GERUND

Prezenta i imperfekta

ucécchi (učéči) docendo, cum doceam insegnando

Perfekta i pluskvamperfekta

ucivsci (učivši) ili bùducchi ucio (buduči ucio) ili
ucil (učil) cum docuerim uel docuiffem, hauendo insegnato.

PARTICIP

Prezenta i imperfekta

ucécchi (učéči) hic
ucécchia (učéča) hæc docens
ucécchie (učéče) hoc

Perfekta i pluskvamperfekta

ucio (učio) ili ucil (učil) quello che hà* insegnato
ucilla (učila) quella che hà* insegnato
ucillo (učilo) quello che hà insegnato

Drugi

ucivsci* (učivši) quello
ucivſca (učivša) quella hauendo insegnato
ucivſce (učivše) quello

Admonitio I.

- 1 *Omnia fermè uerba desinentia in, cim, rim, xim, & scim, ex prima persona presentis Indicatiui syllaba, im, mutata in, ah, formant, si uelimus primam personam presentis imperfecti; si secundam, & tertiã, in al: e; si primam pluralis in, ahomo. Si secundam in ahote. Si tertiã in, ahu.*
- 2 *Quod si uelimus primam personam Indefiniti, mutabimus in, ih. si secundam, & tertiã, in, i. Si primam Pluralis in, iismo, uel, ihomo. Si secundam in, iste, uel, ihote. Si tertiã in, isce, uel, ihu,*
- 3 *Quod si uelimus Participia Præteriti temporis, sæper mutabimus Indefiniti, ih, in io, uel, il, quorum alterutri additis formis uerbi, yesãm, si formæ fuerint presentis indicatiui, formabitur, Plusquam Perfectum; ut apparet in exemplo.*
- 4 *Vt autem possit formari futurum, primum inuenienda est infiniti forma, hac ratione, mutabimus eandem syllabam, ih, in syllabas, itti. Deinde formæ infiniti inuentæ addemus posteriores syllabas, chiu, chiefc, ex utroq. numero uerbi hochiũ. His ita formatis, non erit difficile, reliquos modos inuestigare.*

Ad-

Napomena I.

1. Gotovo svi glagoli koji završavaju na *cim* (*čim*), *rim*, *xim* (*žim*) i *scim* (*šim*) tvore imperfekt promijenivši slog *im* iz prvoga lica indikativa prezenta u *ah*, ako želimo prvo lice preterita* imperfekta. Ako želimo drugo i treće, u *asce* (*aše*), a ako želimo prvo množine, u *ahomo*, drugo u *ahote*, treće u *ahu*.
2. Ako želimo tvoriti prvo lice aorista, promijenit ćemo²⁸ u *ih*, a ako želimo drugo i treće, u *i*. Ako želimo prvo množine, u *ismo* ili *ihomo*, drugo u *iste* ili *ihote*, a treće u *isce* (*iše*) ili *ihu*.
3. Ako želimo participe prošloga vremena, uvijek ćemo aoristno *ih* mijenjati u *io* ili *il* od kojih će se, i jednoga i drugoga, uz dodavanje oblika glagola *yesãm* (*jesam*), ako oblici budu u indikativu prezenta, tvoriti pluskvamperfekt kao što je očito iz primjera.
4. Da bi se mogao tvoriti futur, prvo valja pronaći oblik infinitiva na ovaj način: isti taj slog *ih* promijenit ćemo u slogove *itti*. Zatim ćemo pronađenom obliku infinitiva dodati krajnje slogove glagola *hochiũ* (*hoću*) u oba broja - *chiu*, *chiese* (*ću*, *ćeš*). Kad ti oblici budu tako oblikovani, neće biti teško tragati za ostalim načinima.

²⁸ Misli se - slog *im*.

Admonitio II.

- 1 *Verba desinentia in, bim, lim, pim, & vim, ferè omnia formant Imperfectum in, gliah, ut, Gliúbim, amo: Gliúbgliah, amabã, Gliubgliaſce, amabat. In reliquis autem temporibus, quæ huic non ſint ſimilia, nihil differunt à prima Admonitionis formatione.*
- 2 *Desinentia in, dim, & yim, Imperfectum formant mutando, im, in yah, ut, voddim, duco: vodyáh, ducebam: voyáſce, ducebas. Indefinitû vodih, duxi. Et voyim, bello: voyáh, bellabam: voih, bellaui.*
- 3 *Desinentia in, mim, formant, Imperfectû in, iyah: ut, vmim, Scio: vmiyáh, ſciebam. Smim, audeo: smiyáh, audebam. razunim, intelligo: razunimiyáh, intelligebam. Quæ tamen formæ litteram, y, abijcere poſſunt.*
- 4 *Desinentia in, nim, formant Imperfectû in, gnah, ut, gônim, ante ago: Gognáh, ante agebam. Cinim, æſtimo; Cignah, æſtimabam. Cinim, facio: Cignáh, faciebam, & his ſimilia.*
- 5 *Desinentia in, ſim, formant Imperfectum in, ſcah, ut, noſſim, fero: noſcáh, ferebam. Miriſſim, fragro Miriſcáh, fragrabam.*
- 6 *Desinentia in, tim, formant Imperfectû in, chiah, vel, tyah, ut Trattim, Expendo,*

H 4 Tra-

Napomena II.

1. Gotovo svi glagoli koji završavaju na *bim, lim, pim* i *vim* tvore imperfekt na *gliah* (*ljah*) kao *gliúbim, amo; gliúbliah, amabam; gliubliásce* (*ljubim, ljubljah, ljubljaſe*), *amabat*. U ostalim pak vremenima, koja ovome nisu slična, ni u čemu se ne razlikuju od tvorbe prikazane u prvoj napomeni.
2. Oni koji završavaju na *dim* i *yim* (*jim*), tvore imperfekt mijenjanjem *im* u *yah* (*jah*) kao *voddim, duco; vodyáh* (*vodjah*), *ducebam; voyásce* (*vojaſe*), *ducebas*. Aorist je *vodih, duxi* i *voyim* (*vojim*), *bello; voyáh* (*vojah*), *bellabam; voih* (*vo(j)ih*) ili *voyih** (*vojih*), *bellaui*.
3. Oni koji završavaju na *mim*, tvore imperfekt na *iyah* (*ijah*) kao *umim, scio; umiyáh* (*umijah*), *sciebam; smim, audeo; smiyáh* (*smijah*), *audebam; razunim, intelligo; razunimiyáh* (*razumijah*), *intelligebam*. A ti oblici ipak mogu odbaciti slovo *y/jl*.
4. Oni koji završavaju na *nim*, tvore imperfekt na *gnah* (*njah*) kao *gônim, ante ago; gognáh* (*gonjah*), *ante agebam; cinim* (*cinim*), *aestimo; cignah* (*cinjah*), *aestimabam; cinim* (*činim*), *facio; cignáh* (*činjah*), *faciebam* i tome slično.
5. Oni koji završavaju na *sim*, tvore imperfekt na *scah* (*šah*) kao *noſſim, fero; noſcáh* (*nošah*), *ferebam; miriſſim* (*miriſim*), *fragro; miriſcáh* (*mi-rišah*), *fragrabam*.
6. Oni koji završavaju na *tim*, tvore imperfekt na *chiah* (*čah*) ili *tyah* (*tjah*) kao *trattim, expendo;*

Trachiah. *expendebam*. Mastim, *ungo*; Mafchiah. *ungebam*. Mastim, *calco uuam*: Mafchiah.

- 7 *Desinentia denique in, zim, formant Imperfectum in, xah, ut, barzimse, accelero: barxáhse, accelerabam.*

Exceptio.

- 1 *Ex desinentibus in, dim, excipiuntur monosyllaba, bdím, uigilo: bdíah, uigilabam. & defectiuum, dím, inquam: diyáh, aiebam. Quod cum careat alijs temporibus, ac modis tribuit sese uerbo alteri defectiuo, quoad Præsens, & Imperfectum, cuius Indefinitum est (rekòh, dixi) ex quo deinde formantur Participia Perfecti, rèkao, & rèkal; & Infiniti forma recchi, dicere, uel ex altera forma Indefinita (ríh, dixi) fit, ríti, dicere. ex illa autem fit Futurum, recchíchiu. Ex hac uerò ritichiu. Coniunctiuui autem Præsens est, recém, dicam.*
- 2 *Porrò huiusmodi uerba non pauca sunt, quæ carent Præsenti & Imperfecto Indicatiui; ea tamen mutuantur à uerbis eiusdem significationis.*
- 3 *Ex desinentibus autem in, yim, excipitur yím, edo: quod format imperfectum sic, yidijh, uel, yiyáh, edebam. Indefinitum, yih, edi:*

muchiáh (tručah), expendebam; mástím, ungo; máschiah (maščah), ungebam; mastím, calco uuam; maschiáh (maščah).

7. Oni, napokon, koji završavaju na zim, tvore imperfekt na xah (žah) kao barzimse (brzim se), accelero; barxáhse (bržah se), accelerabam.

Iznimka

1. Među onima koji završavaju na dim, izuzimaju se jednosložni bdím, uigilo i bdíah, uigilabam te nepotpuni dím, inquam i diyáh (dijah), aiebam. A on se, jer nema ostalih vremena i načina, dodjeljuje drugom glagolu, nepotpunom s obzirom na prezent i imperfekt, čiji je aorist rekòh, dixi od kojega se zatim tvore participi perfekta rèkao i rèkal i oblik infinitiva recchi (reči), dicere ili ríti, dicere koji postaje od drugoga oblika aorista ríh, dixi. Od onoga prvoga postaje futur recchíchiu (reći ću), a od ovoga drugoga pak rítichiu (riti ću). Prezent konjunktiva je recém (rečem), dicam.
2. Nadalje, nisu malobrojni ovakvi glagoli koji nemaju prezent i imperfekt indikativa, oni se posuđuju od glagola istoga značenja.
3. Od onih pak glagola koji završavaju na yim (jüm), izuzima se yím, edo. On imperfekt tvori ovako: yidijh (jidih) ili yiyáh (ijah), edebam, a aorist yih (jih), edl.

edi: ex quo yío, uel yíl, participia. In Infinito rursus deficit à communi regula, & facit, yíliti; unde fit Futurum yíltichiu.

- 4 *Ex definentibus, in xim, excipiuntur le-xim, bixim, rexim, quibus addi possunt ex finitis in, cim, skucim, tercim, quæ, & si quæ sunt alia formant Indefinitum in ah: le-xàh, iacui: bixàh, fugi: rexàh, rinētus sum. Deinde ad formanda participia Præteriti perfecti mutant, ah, in, ao, uel, al, ut, lèxao, uel lèxal. Rursus mutant, ah, in, atti, & formant Infinitum, lexàtti, skucatti, réxatti, & bis similia.*

Admonitio III.

De formatione Gerundij.

- 1 *Gerundium præsentis formari potest ex tertia persona Pluralis ferè semper addita syllaba, cchi, ut, ucé, ucécchi, govorrécchi, vòdecchi.*
- 2 *Gerundium autem Præteriti omnino indeclinabile potest formari ab Infinito mutata syllaba, ti, uel, tti, in, vsci, ut, ucitti, ucívsci, cum docuerim, uel docuissim: hauendo insegnato, io, tu, quello, noi, uoi, quelli. govoritti, govorivsci: hauendo parlato. & bis similia.*

Ad-

Od toga su participi *yío* (*jio*) ili *yíl* (*jil*). U infinitivu opet napušta opće pravilo i glasi *yísti* (*jísti*), odakle nastaje futur *yístichiu* (*jísti ču*).

4. Od onih koji završavaju na *xim* (*žim*), izuzimaju se *lexim* (*ležim*), *bixim* (*bižim*), *rexim* (*režim*). Njima se, od onih koji završavaju na *cim* (*čim*), mogu pridodati *skucim* (*skučim*), *tercim* (*trčim*). Oni i neki drugi, ako postoje, tvore aorist na *ah*: *lexàh* (*ležah*), *iacui*; *bixàh* (*bižah*), *fugi*; *rexàh* (*režah*), *rinētus sum*. Zatim, za tvorbu participa perfekta mijenjaju *ah* u *ao* ili *al* kao *lèxao* (*ležao*) ili *lèxal* (*ležal*). Zatim opet mijenjaju *ah* u *atti* i tako tvore infinitiv: *lexàtti* (*ležati*), *skucatti* (*skučati*), *réxatti* (*režati*) i tome slično.

Napomena III.

O tvorbi gerunda

1. Gerund prezenta može se tvoriti od trećega lica množine gotovo uvijek dodavanjem sloga *cchi* (*či*) kao *ucé* (*uče*), *ucécchi* (*učeci*), *govorrécchi* (*govoreći*), *vòdecchi* (*vodeći*).
2. Gerund preterita, sasvim nesklonjiv, može se tvoriti od infinitiva mijenjanjem sloga *ti* ili *tti* u *vsci* (*vši*) kao *ucitti* (*učiti*), *ucívsci* (*učivši*); cum docuerim uel docuissim; hauendo insegnato *io, tu, quello, noi, uoi, quelli*; govoritti, govorivsci (*govorivši*) hauendo parlato i tome slično.

Admonitio. I V.

- 1 *Nonnulla uerba huius coniugationis, & aliarum habent etiam alterius rationis primam personam Præsentis, ut, Mollim, mogliu, rogo, hoddim, hòyu, ambulo, govorrin, gòvoru, loquor.*
- 2 *Præteritum Imperfectum Coniunctiui primum, si illi addatur particula, dà, ut, uel, si. kadà, cum. àko, si, amittit suam significationem, & recipit illam, quæ in secundo Imperfecto proposita est.*
- 3 *Idem accidit in primo plusquamperfecto: utrumque autem contingere in omni genere uerborum intelligendum est, quod ad hæc bina tempora pertinet.*

Admonitio V.

Reuocari possunt ad hanc coniugationem quædam uerba defectiua simplicia, & composita seu deriuata, quæ carent præsentis, & imperfecto Indicatiui: ut, kupih, emi, odgovorih, respondi. Quæ præsens, & imperfectum ab alijs simplicibus, uel compositis similis significationis uerbis sibi adsciscum, ut, kupiyem, emo: kupòvah, emebam. odgovàram, respondeo: odgovàrah, respondebam.

DE

Napomena IV.

1. Pojedini glagoli te i drugih konjugacija imaju prvo lice prezenta i drukčije kao *mollim, mogliu (molju)*, rogo; *hoddim, hòyu (hoju)*, ambulo; *govorrin, gòvoru*, loquor.
2. Preterit imperfekt prvi konjunktiva, ako mu se doda čestica *dà*, ut ili *si, kadà* cum i *àko* si, gubi svoje značenje i dobiva ono koje je prikazano u imperfektu drugom.
3. Isto biva u pluskvamperfektu prvom: treba primijetiti da se i jedno i drugo, što se odnosi na ta dva vremena, događa u svim rodovima glagola.

Napomena V.

Na tu se konjugaciju mogu svesti neki nepotpuni glagoli, jednostavni i složeni ili izvedeni, koji nemaju prezent i imperfekt indikativa kao *kupih, emi; odgovorih, respondi*. Oni preuzimaju prezent i imperfekt od ostalih jednostavnih ili složenih glagola sličnoga značenja kao *kupiyem (kupujem), emo; kupòvah, emebam; odgovàram, respondeo; odgovàrah, respondebam*.

DE SECUNDA VERBORVM
SIMPLICIVM
CONIVGATIONE.

Caput V.

RES est aliquantò difficilior uerba huius Coniugationis ad certas regulas redigere. multiplex est enim Imperfecti, & Indefiniti modi terminatio, ex quibus ferè cætera fiunt.

SECUNDA CONIVGATIO.

Verbi simplicis definitis in, em,

INDICATIVI MODI TEMPVS
Præfens.

	Numero singulari.	
yà tícem	<i>ego tango</i>	io tocco.
tí ticesc	<i>tu tangis</i>	tu tocchi.
òn tíce	<i>ille tangit</i>	quello tocca.
	Plurali.	
tícemo	<i>tangimus</i>	toccamo.
		tícete

O DRUGOJ KONJUGACIJI
JEDNOSTAVNIH
GLAGOLA

Poglavlje V.

Nešto je teže glagole te konjugacije svesti na točno određena pravila. Višestruk je, naime, završetak imperfekta i aorista od kojih se uglavnom tvore ostali.

DRUGA KONJUGACIJA

Jednostavni glagol koji završava na *em*INDIKATIV
Prezent

	Jednina	
yà tícem (<i>ja tičem</i>)	<i>ego tango</i>	io tocco
tí ticesc (<i>ti tičeš</i>)	<i>tu tangis</i>	tu tocchi
òn tíce (<i>on tiče</i>)	<i>ille tangit</i>	quello tocca
	Množina	
tícemo (<i>tičemo</i>)	<i>tangimus</i>	toccamo

ticete	<i>tangitis</i>	toccate
tícu	<i>tangunt</i>	toccano

Præteritum imperfectum.

tijçáh . <i>tangebam</i>	tijçá homo
tijçáfce. <i>tangebás</i>	Plur. tijçáhote
tijçáfce. <i>tangebát</i>	tijçáhu

Indefinitum.

tijçàh	<i>tetigi</i>	toccai.
tijçà	<i>tetigisti</i>	toccasti.
tijçà	<i>tetigit</i>	toccò.

Plurali.

tijçásmo, uel tiçá homo, *tetigimus*. toccammo
 tijçáste, uel tiçáhote, *tetigistis*, toccaste
 tijçáfce, uel tiçáhu, *tetigerunt*, toccorno

Perfectum.

tijçáo, uel tijçal	ſam, uel yesám. hò	
	ſi, uel yesì	<i>hai toccato</i>
	ſye, uel yèst	<i>hà</i>
	Plurali.	

tiçalli	ſsmò, uel yesmò.	<i>hauemo</i>
	ſstè, uel yestè.	<i>hauete toccato</i>
	ſsù, uel yesù.	<i>hanno</i>

Plusquam perfectum .

tijçáo, uel tijçal	bijh	<i>tetigeram.</i>
	bijſce	<i>tetigeras.</i>
	bijſce	<i>tetigerat.</i>

bijhomo	} tiçalli.	<i>haueuamo</i>
Plur. bijhote		<i>haueuate toccato</i>
bijhu		<i>haueuano.</i>

Futu-

<i>ticete (ticete)</i>	tangitis	toccate
<i>ticu (tiçu)</i>	tangunt	toccano

Præterit imperfect

<i>tijçáh (ticah)</i>	tangebam	<i>tijçá homo* (ticahomo)</i>
<i>tijçásce (ticaše)</i>	tangebás	Mn. <i>tijçáhote* (ticahote)</i>
<i>tijçáfce (ticaše)</i>	tangebát	<i>tijçáhu* (ticahu)</i>

Aorist

<i>tijçáh (ticah)</i>	tetigi	toccai
<i>tijçà (tica)</i>	tetigisti	toccasti
<i>tijçà (tica)</i>	tetigit	toccò

Množina

<i>tijçásmo (ticasmo)</i> ili		
<i>tiçá homo* (ticahomo)</i>	tetigimus	toccammo
<i>tijçáste (ticaste)</i> ili		
<i>tiçáhote* (ticahote)</i>	tetigistis	toccaste
<i>tijçásce (ticaše)</i> ili		
<i>tiçáhu* (ticahu)</i>	tetigerunt	toccorno

Perfect

<i>tijçáo (ticao)</i>	} <i>sam</i> ili <i>yesám</i>	hò	
		<i>si</i> ili <i>yesì (jesì)</i>	<i>hai toccato</i>
		<i>ye (je)</i> ili <i>yèst (jest)</i>	<i>hà</i>
ili <i>tijçal (tical)</i>			

Množina

<i>tiçalli (ticali)</i>	} <i>smò</i> ili <i>yesmò (jesmo)</i>	<i>hauemo</i>	
		<i>stè</i> ili <i>yestè (jeste)</i>	<i>hauete toccato</i>
		<i>sù</i> ili <i>yesù (jesu)</i>	<i>hanno</i>

Plusquamperfect

<i>tijçáo (ticao)</i> ili	} <i>bijh (bih)</i>	<i>tetigeram</i>	
		<i>bijſce (biše)</i>	<i>tetigeras</i>
		<i>bijſce (biše)</i>	<i>tetigerat</i>
<i>tijçal (tical)</i>			

Množina

<i>bijhomo (bihomo)</i>	} <i>tiçalli (ticali)</i>	<i>haueuamo</i>
<i>bijhote (bihote)</i>		<i>haueuate toccato</i>
<i>bijhu (bihu)</i>		<i>haueuano</i>

Futurum.

tijçatti	{ chiu	<i>tangam</i>
	{ chiesc	<i>tanges.</i>
	{ chie	<i>tanget.</i>
Plurali.		
tijçatti, chiete	{ chiemo	<i>tangemus.</i>
	{ chiete	<i>tangetis.</i>
	{ chiê	<i>tangent.</i>

IMPERATIVI MODI TEMPVS

Præfens.

tijçay, tí. *tange tu, uel tangito tu.*
 tijçay, òn. *tangat ille.*

Plurali.

tijçaymo, mij. *tangamus nos.*
 tijçayte vij. *tangite uos, uel tangitote.*
 tijçayu, onì. *tangent illi.*

Futurum.

tijçàt	{ chiesc.	<i>tanges, uel tangito tu.</i>
	{ chie.	<i>tanget, uel tangito ille.</i>
	Plurali.	
tijçàt	{ chiemo.	<i>tangemus nos.</i>
	{ chiete	<i>tangetis uos, uel tangitote.</i>
	{ chiê	<i>tangent illi, uel tangunto.</i>

OPTA-

Futur

tijçatti (ticati)	{ chiu (çu)	<i>tangam</i>
	{ chiesc (češ)	<i>tanges</i>
	{ chie (če)	<i>tanget.</i>
Množina		
tijçatti (ticati)	{ chiemo (čemo)	<i>tangemus.</i>
	{ chiete (čete)	<i>tangetis</i>
	{ chiê (če)	<i>tangent</i>

IMPERATIV

Prezent

tijçay (ticaj) tí *tange tu uel tangito tu*
 tijçay (ticaj) òn *tangat ille*

Množina

tijçaymo mij (ticajmo mi) *tangamus nos*
 tijçayte vij (ticajte vi) *tangite uos uel tangitote*
 tijçayu onì (ticaju onì) *tangent illi*

Futur

tijçàt (ticat)	{ chiesc (češ)	<i>tanges uel tangito tu</i>
	{ chie (če)	<i>tanget uel tangito ille</i>
	Množina	
tijçàt (ticat)	{ chiemo (čemo)	<i>tangemus nos</i>
	{ chiete (čete)	<i>tangetis uos uel tangitote</i>
	{ chiê (če)	<i>tangent illi uel tangunto</i>

OPTATIVI MODI TEMPVS

Praesens.

tícem		<i>tangam, ò che io</i>
ò dà. tícefc	<i>utinam</i>	<i>tangas, ò che tu tocchi.</i>
tíce		<i>tágat, ò che quello</i>
	Plurali.	
tícemo	<i>tangamus</i>	tocchiamo.
tícete	<i>tangatis</i>	tocchiate.
tícu	<i>tangant</i>	tocchino.

Imperfectum .

tijçáh		<i>tangerem, ò che toccassi.</i>
ò dà. tijçáfce	<i>utinam</i>	<i>tangeres, ò che toccassi.</i>
tijçáfce		<i>tangeret, ò che toccasse.</i>
	Plurali.	
tijçáhomo	<i>tangeremus, ò che toccassi.</i>	
tijçáhote	<i>utinam</i>	<i>tangeretis, (mo.</i>
tijçáhu		<i>tangerent.</i>

Indefinitum.

tijçáh		<i>tetigerim</i>
ò dà. tijçá	<i>utinam</i>	<i>tetigeris</i>
tijçá		<i>tetigerit</i>
	Plurali.	
tijçásmo		<i>tetigerimus</i>
tijçáste	<i>utinam</i>	<i>tetigeritis</i>
tijçáfce		<i>tetigerint</i>

Perfe.

OPTATIV

Prezent

tícem (tičem)		<i>tangam, ò che io</i>
ò dà tícesc (tičesč)	<i>utinam</i>	<i>tangas, ò che tu tocchi</i>
tíce (tiče)		<i>tangat, ò che quello</i>
	Množina	
tícemo (tičemo)	<i>tangamus</i>	tocchiamo
tícete (tičete)	<i>tangatis</i>	tocchiate
tícu (tiču)	<i>tangant</i>	tocchino

Imperfekt

tijçáh (ticah)		<i>tangerem</i>
ò dà tijçásce (ticaše)	<i>utinam</i>	<i>ò che toccassi</i>
tijçásce (ticaše)		<i>tangeres</i>
		<i>ò che toccasti</i>
		<i>tangeret</i>
		<i>ò che toccasse</i>
	Množina	
tijçáhomo (ticahomo)		<i>tangeremus, ò</i>
tijçáhote (ticahote)	<i>utinam</i>	<i>che toccassimo</i>
tijçáhu (ticahu)		<i>tangeretis</i>
		<i>tangerent</i>

Aorist

tijçàh (ticah)		<i>tetigeram</i>
ò dà tijçà (tica)	<i>utinam</i>	<i>tetigeris</i>
tijçà (tica)		<i>tetigerit</i>

Množina

tijçàsmo (ticasmo)		<i>tetigerimus</i>
tijçàste (ticaste)	<i>utinam</i>	<i>tetigeritis</i>
tijçàsce (ticaše)		<i>tetigerint</i>

Perfectum.

fam		<i>tetigerim.</i>
ò dà. si	tijçáo, uel, tijçál, <i>utinam</i>	<i>tetigeris.</i>
ye		<i>tetigerit.</i>

Plurali.

fmo } ò dà. ste } fo }	tijçalli. <i>utinam</i>	<i>tetigerimus</i> <i>tetigeritis</i> <i>tetigerint</i>
------------------------------	-------------------------	---

Plusquam perfectum.

bijh } ò dà. bijſce } bijſce }	tijçáo, uel tijçál, <i>utinā</i>	<i>tetigiſsem.</i> <i>tetigiſſes.</i> <i>tetigiſſet.</i>
--------------------------------------	----------------------------------	--

Plurali.

bijhomo } bijhote } bijhu }	tijçalli. <i>utinam</i>	<i>tetigiſſemus</i> <i>tetigiſſetis.</i> <i>tetigiſſent.</i>
-----------------------------------	-------------------------	--

Futurum.

tícem } ò dà. tíceſc } tíce }	<i>utinam</i>	<i>tangam.</i> <i>tangas.</i> <i>tangat.</i>
-------------------------------------	---------------	--

Plurali.

tícemo		<i>tangamus</i>
ò dà. tícete.	<i>utinam</i>	<i>tangatis</i>
tícu.		<i>tangant</i>

Perfect

sam		tetigerim
ò dà si	tijçáo (<i>ticao</i>) ili	utinam tetigeris
	tijçál (<i>tical</i>)	
ye (<i>je</i>)		tetigerit

Množina

smo } ò dà ste } so ! }	tijçalli (<i>ticali</i>)	utinam	tetigerimus	tetigeritis	tetigerint
-------------------------------	----------------------------	--------	-------------	-------------	------------

Plusquamperfect

bijh (<i>bih</i>)			tetigissem
ò dà bijſce (<i>biſe</i>)	tijçáo (<i>ticao</i>) ili		
	tijçál (<i>tical</i>)	utinam	tetigisſes
bijſce (<i>biſe</i>)			tetigisſet

Množina

bijhomo (<i>bihomo</i>)			tetigissemus
bijhote (<i>bihote</i>)	tijçalli	utinam	tetigisſetis
bijhu (<i>bihu</i>)	(<i>ticali</i>)		tetigisſent

Futur

ò dà	tícem } tíceſc } tíce }	(<i>tiçem</i>) (<i>tiçeſ</i>) (<i>tiçe</i>)	utinam	tangam	tangas	tangat
------	-------------------------------	---	--------	--------	--------	--------

Množina

ò dà	tícemo } tícete } tícu }	(<i>tiçemo</i>) (<i>tiçete</i>) (<i>tiçu</i>)	utinam	tangamus	tangatis	tangant
------	--------------------------------	---	--------	----------	----------	---------

CON-

CONIUNCTIVI MODI TEMPVS

Præfens.

dà tícem, *ut tangam*. tices. *ut tangas*. tice.
ut tangat.

Plurali. tícemo, tícete, tícu.

Imperfectum I.

tijćáo, uel tijćal, bih. *tangerem, toccarei*. tij-
ćáo, uel tijćal, bi. *tangeres, toccaresti*. tij-
ćáo, uel tijćal, bi. *tangeret, toccarebbe*.

Plurali. tijćáli, bismo. *tangeremus &c.* tijćáli,
biste, tijćáli bi.

Imperfectum II.

dà bih, tićáo, uel tićal. *ut tangerem, che toc-*
cassi. dà bi, tićáo, uel tićal. *ut tãgeres, che toc-*
casti. dà bi, tićáo, uel tićal. *ut tãgeret, che*
toccaste.

Plurali. bismo, tićállí biste, tićállí bi, tićállí.

Indefinitum.

dà tijćáh, *ut tetigerim* dà tijća, *ut tetigeris*. dà
tijća, *ut tetigerit*.

Plurali. tijćásmo, tijćáste, tijćásce.

Perfectum.

dà sam, tijćáo, uel tijćál, *ut tetigerim*. dà si, tij-
ćáo uel tijćál. *ut tetigeris*. dà ye, tijćáo, uel
tijćál. *ut tetigerit*.

Plurali. dà smo, tićállí. dà ste, dà su.

Pluf-

KONJUNKTIV

Prezent

dà tícem (*tićem*), *ut tangam*; tices (*tićeš*), *ut tangas*;

tíce (*tiće*), *ut tangat*

Mn. tícemo (*tićemo*), tícete (*tićete*), tícu, (*tiću*).

Imperfekt I.

tijćáo (*ticao*) ili tijćal (*tical*) bih tangerem
toccarei

tijćáo (*ticao*) ili tijćal (*tical*) bi tangeres
toccaresti

tijćáo (*ticao*) ili tijćal (*tical*) bi tangeret
toccarebbe

Množina

tijćállí* (*ticali*) bismo, tangeremus; tijćállí (*ticali*)

biste; tijćállí (*ticali*) bi

Imperfekt II.

dà bih tijćáo* (*ticao*) ili tijćal* (*tical*) ut tangerem
che tocassi

dà bi tijćáo (*ticao*) ili tijćal (*tical*) ut tangeres
che toccasti

dà bi tijćáo (*ticao*) ili tijćal (*tical*) ut tangerent
che toccasse*

Množina

bismo tijćállí (*ticali*), biste tijćállí (*ticali*), bi
tijćállí (*ticali*)

Aorist

dà tijćáh (*tica*), *ut tetigerim*; dà tijća (*tica*), *ut*
tetigeris; dà tijća (*tica*), *ut tetigerit*

Množina

tijćásmo (*ticasmo*), tijćáste (*ticaste*), tijćásce
(*ticaše*)

Perfekt

dà sam tijćáo (*ticao*) ili tijćal (*tical*), *ut tetigerim*

dà si tijćáo (*ticao*) ili tijćal (*tical*), *ut tetigeris*

dà ye (*je*) tijćáo (*ticao*) ili tijćal (*tical*), *ut tetigerit*

Množina

dà smo tijćállí (*ticali*), dà ste, dà su

LIB. II. PARS I. 129

Plusquam perfectum I.

bilbih, tijčáo, uel, tijčál, *tetigiſsem, hauerei tocato*. bil bi. *tetigiſſes, hauereſti toccato*.

bil bi, *tetigiſſet, hauerebbe toccato*.

Plurali. bíli bílmo, tíčállì, bíli bíſte: bíli, bí.

Plusquam perfectum II.

bih } bìo } tijčáo, *che haueſſi toccato.*
dà. bi } uel } uel (& c.

bi } bil } tijčál.

Plurali.

bíſmo } } *che haueſſimo toc-*
dà. bíſte, bíli } } *cato.*

bi } }

Futurum.

bùdu } } *quando hauerò toc-*
kadà budesc } } *ato.*

bùde } }

Plurali.

bùdemo } } *quando haueremo*
kadà bùdete } } *(toccato. & c.*

bùde } }

INFINITI MODI TEMPVS

Præſens.

tijčáti *tangere* toccare

I GE-

Pluskvamperfekt I.

bilbih tijčáo (*ticao*) ili tijčál (*tical*); tetigissem, hauerei toccato; *bil bi*; tetigisses, hauereſti toccato; *bil bi* tetigisset, hauerebbe toccato

Množina

bíli bismo tíčállì (ticali); bíli biste, bíli bi

Pluskvamperfekt II.

bih } bìo } tijčáo (*ticao*) che haueſſi toccato itd.
dà. bi } ili } ili
bi } bil } tijčál (*tical*)

Množina

bismo } } che haueſſimo toccato
dà. biste bíli } } *tíčállì (ticali)*
bi } }

Futur

bùdu } } quando hauerò toccato
kadà budesc (*budesš*) } } *tijčáo (ticao)*
bùde } }

Množina

bùdemo } } quando haueremo toccato itd.
kadà bùdete } } *tíčállì (ticali)*
bùdu*

INFINITIV

Prezent

tijčáti (ticali) tangere toccare

GERVNDIVM.

Temporis præsentis & imperfecti.

tícucchi, *cum tangam*, toccando io, &c.Perfecti, & plusquam perfecti.
tiçàvsci, nel bùducchi tijçáo. *hauendo toc-
cato.*

PARTICIPIVM.

Præsentis, & imperfecti.

tícucchi	<i>hic</i>
ticúchia	<i>hæc tangens.</i>
ticúchie	<i>hoc</i>

Perfecti, & plusquam perfecti.

tijçáo, nel tijçal	<i>toccato</i>
tiçalla	<i>toccata,</i>
tiçallo	<i>toccato.</i>

Aliud.

tijçàvsci	<i>toccato</i>
tijçàvsca	<i>hauendo toccata</i>
tijçàvsce	<i>toccato</i>

Admonitio I.

1 *Non est certa uerborum huius Coniugationis formatio: diuersa enim ratione formatur*

GERUND

Prezenta i imperfekta

tícuechi (*tiçući*) cum tangam toccando io itd.

Perfekta i pluskvamperfekta

tiçàvsci (*ticavši*) ili bùducchi tijçáo (*budući ticao*) hauendo toccato

PARTICIP

Prezenta i imperfekta

tícucchi (<i>tiçući</i>)	<i>hic</i>
ticúchia (<i>tiçuća</i>)	<i>hæc tangens</i>
ticúchie (<i>tiçuće</i>)	<i>hoc</i>

Perfekta i pluskvamperfekta

tijçáo (<i>ticao</i>) ili tijçal (<i>tical</i>)	<i>toccato</i>
tiçalla (<i>ticala</i>)	<i>toccato</i>
tiçallo (<i>ticalo</i>)	<i>toccato</i>

Drugi

tijçàvsci (<i>ticavši</i>)	<i>toccato</i>
tijçàvsca (<i>ticavša</i>)	<i>hauendo toccato</i>
tijçàvsce (<i>ticavše</i>)	<i>toccato</i>

Napomena I.

1. Ne postoji točno određena tvorba glagola te konjugacije. Na različite se načine, naime, od

LIB. II. PARS I. 131

matur à præsenti Indicatiui Imperfectum, & Indefinitum: à quibus deinde formantur Participia, & forma Infiniti.

- 2 *Potest autem in uniuersum in primis hæc tradi regula; Imperfectum interdum desinere in ab; interdum in ijb, uel iab; Indefinitum uerò modò in, ab, uel in, eb, modò in ih, uel in ob; modò in ùh; ut Miccem; miççàh, miçah, uel maknùh; tecém, teçijh, uel teçiah; tekòh, tecchi: sàhnem, sàhgnah, sàhnùh.*

Admonitio II.

- 1 *Verba desinentia in syllabam, cém, longã, & acutã, aut grauẽ, habent Indefinitũ desinens in, kòh; Infinitum uerò in, cchi, ut, tecém, tekòh, tècchi. Sicém, sikòh, sicchi. Pecém, pekòh, pècchi. & his similia.*
- 2 *Que uerò non habent acutam, cem, uel mutant, c, in, ç, uel in, k, ut ticem, tiçah, tiçàh. skácem, skakah, skakàh, uel skocih.*
- 3 *Desinentia autem in yem, formant Imperfectum, plerunque in, yàh, ut, siyem, siyah, siyàh, griyem, griyàh, griyàh.*

Exceptio.

Excipi possunt hæc dáyem, dāvàh, dàh, uel dāvàh. ziyem, zijdàh, zijdàh: Viyem, viyah, viyah, uel vih, & his similia.

Admonitio III.

Desinentia in, dem, formant Imperfectum

I 2 sic,

prezenta indikativa tvore imperfekt i aorist, a od njih se zatim tvore participi i oblik infinitiva.

2. Može se, ipak, najprije općenito dati ovo pravilo: imperfekt katkada završava na *ah*, katkada na *ijh* (*ih*) ili *jah* (*i(j)ah*). Aorist pak na *ah* ili *eh*, na *ih* ili *òh* i na *ùh* kao *miccem* (*mičem*), *miççàh* (*micah*), *miçàh* (*micah*) ili *maknùh**; *tecém* (*tečem*), *teçijh* (*tecih*) ili *teçiah* (*teci(j)ah*); *tekòh*, *tecchi* (*teći*); *sàhnem*, *sàhgnah* (*sahnjah*), *sahnùh*.

Napomena II.

1. Glagoli koji završavaju na slog *cém* (*čem*), koji je dug i pod ostrim ili teškim naglaskom, imaju aorist na *kòh*, a infinitiv na *cchi* (*ći*) kao *tecém* (*tečem*), *tekòh*, *tècchi* (*teći*); *sicém* (*sičem*), *sikòh*, *sicchi* (*sići*); *pecém* (*pečem*), *pekòh*, *pècchi* (*peći*) i tome slično.
2. Oni koji nemaju oštri naglasak na *cem* (*čem*), mijenjaju *c* /*č*/ u *ç* /*c*/ ili *k* kao *ticem* (*tičem*), *tiçah* (*tiçah*), *tiçàh* (*tiçah*); *skácem* (*skaçem*), *skakah*, *skakàh* ili *skocih* (*scoçih*).
3. Oni koji završavaju na *yem* (*jem*), tvore imperfekt ponajviše na *yàh* (*jah*) kao *siyem* (*sijem*), *siyah* (*sijah*), *sijyàh* (*sijah*); *griyem* (*gri-jem*), *griyàh* (*griyah*), *griyàh* (*griyah*).

Iznimka

Izuzeti se mogu ovi: *dáyem* (*dajem*), *dāvàh*, *dàh* ili *davàh*; *ziyem* (*zijem*), *zijdàh* (*zidah*), *zijdàh*, (*zidah*); *viyem* (*vijem*), *viyàh* (*vijah*), *viyàh* (*vijah*) ili *vih* i tome slično.

Napomena III.

1. Oni koji završavaju na *dem*, tvore imperfekt ovako:

132 INST. LING. ILLYR.

sic, kràdem, kradyàh, kràdoh, kràsti, *furari*.
prèdem, prediàh, uel prèdijh, prèdoh, prèsti,
nere, fillare.

2 *Definentia in*, gliem, ut, scagliém, *formant sic*, scagliàh, slàh, slàti, *mittere*. drimgliém, drimgliàh, uel drimáh: drimáh; drimatti, *dormitare*.

3 *Ex bis nonnulla sumunt hæc tempora à uerbis eiusdem significationis, ut vazimgliém a uerbo vazimam, vazimáh, vazèh, vazéti.*

4 *Definentia in*, nem, *præsertim si præcedat aliqua consonans, formant sic*, fahném, fahnàh, fahnùh, fahnùtti, *arescere*: nikhém, nikgnáh, nikhuh, niknuti, *pullulare*. garném, gargnàh, garnùh, garnùtti, *congerere*.

Exceptio.

Excipi possunt hæc, pègnem se, pègnáhse, pègnáhse, pègnàttise, stègnem, stègnáh, stègnàh, stègnatti.

Admonitio IIII.

1 *Definentia in*, rem, *sic formant* vrém, v. ráh, vrìh, vrìtti, *bullire*. òrem, oràh, oràh, oràtti, *arare*. Mrèm, mràh, mrìh, mrìti, *morri*, & *bis similia*.

2 *Definentia uero in*, sem, *sic formant*, tréfem, tréfiyh, tresòh, trésti: pasèm, pasijh, pasòh, pàsti, *pascere*, & *definentia in*, tem, *ut réstem, réstijh, réstoh, résti, crescere*. *In quo uerbo*

kràdem, kradyàh (*kradjah*), kràdoh, kràsti, *furari*; prèdem, prediàh (*predi(j)ah*) ili prèdijh (*predih*), prèdoh, prèsti, nere, fillare.

2. Oni koji završavaju na *gliem* (*ljem*) kao *scagliém* (*šaljem*), tvore imperfekt ovako: *scagliàh* (*šaljah*), *slàh*, *slàti*, *mittere*; *drimgliém* (*drimljem*), *drimgliàh* (*drimljah*) ili *drimáh*, *drimàh*, *drimatti*, *dormitare*.

3. Neki od njih preuzimaju ova vremena od glagola istoga značenja kao *vazimgliém* (*vazimljem*) od glagola *vazimam*, *vazimáh*, *vazèh*, *vazéti*.

Oni koji završavaju na *nem*, osobito ako prethodi neki suglasnik, tvore imperfekt ovako: *sahném*, *sahgnáh* (*sahnjah*), *sahnùh*, *sahnùtti*, *arescere*; *nikném*, *nikgnáh* (*niknjah*), *niknuh*, *niknuti*, *pullulare*; *garném* (*grnem*), *gargnàh* (*grnjah*), *garnùh* (*grnuh*), *garnùtti*, *congerere*.

Iznimka

Izuzeti se mogu ovi: *pègnem se* (*penjem se*), *pegnáhse* (*penjah se*), *pegnáhse* (*penjah se*), *pegnàttise* (*penjati se*), *stègnem* (*stenjem*), *stègnáh* (*stenjah*), *stègnàh* (*stenjah*), *stègnatti* (*stenjati*).

Napomena IV.

1. Oni koji završavaju na *rem*, tvore ovako: *vrém*, *vràh*, *vrìh*, *vrìtti*, *bullire*; *òrem*, *oràh*, *oràh*, *oràtti*, *arare*; *mrèm*, *mràh*, *mrìh*, *mrìti*, *mori* i tome slično.

2. Oni pak koji završavaju na *sem*, tvore ovako: *trésem*, *trésijh* (*tresih*), *tresòh*, *trésti*; *pasèm*, *pasijh* (*pasih*), *pasòh*, *pàsti*, *pascere*, i oni koji završavaju na *tem* kao *réstem*, *réstijh* (*restih*), *réstoh*, *résti*, *crescere*. U ovom

uerbo, ut etiam in quibusdam alijs potest mutari, a, in, e, ut garném, sarcém.

Admonitio V.

Huc reuocari possunt nonnulla uerba defectiua, tum simplicia, tum composita, quæ carent Indicatiui, Præsenti, & Imperfecto, ut taknùh, tetigi: taknùtti, tangere: dà taknem, ut tangam, &c. maknùh, moui, maknùtti, mouere: dà maknem, ut moueam, &c. ita osvanùh, osvanùtti, dà osvannem, &c. dvìghnùh, dvìghnùtti, dà dvìghnem, &c. Pocìnùh, pocìnùtti, dà pocìnem, & his similia, quæ ab eiusdem significationis uerbis Præsens, & Imperfectum mutantur.

DE TERTIA VERBORVM SIMPLICIUM CONIUGATIONE.

Caput VI.

VERBA huius Coniugationis ab alijs distingui possunt præcipuè terminatione primæ personæ desinentis in, am, secundæ in, asc, tertiæ in, a.

I 3 TER.

glagolu može e biti promijenjeno u a*, kao što u nekim drugim glagolima a može biti promijenjeno u e - garném (gmem), sarcém (srčem).

Napomena V.

Na to se mogu svesti neki nepotpuni glagoli, i jednostavni i složeni, koji nemaju prezent i imperfekt indikativa kao taknùh, tetigi; taknùtti, tangere; dà taknem, ut tangam itd.; maknùh, moui; maknùtti, mouere; dà maknem, ut moueam itd. Tako i osvanùh, osvanùtti, dà osvannem itd; dvìghnùh (dvìghnùh), dvìghnùtti (dvìghnùtti), dà dvìghnem (dà dvìghnem) itd.; pocìnùh (pocìnùh), pocìnùtti (pocìnùtti), dà pocìnem (pocìnem) i tome slično, koji od glagola istoga značenja posuđuju oblik prezenta i imperfekta.

O TREĆOJ KONJUGACIJI JEDNOSTAVNIH GLAGOLA

Poglavlje VI.

Glagoli te konjugacije mogu se od ostalih razlikovati poglavito po završetku prvoga lica na am, drugoga na asc /aš/, trećega na a.

TERCIA CONIUGATIO.

Verbi simplicis definitis in , am,

INDICATIVI MODI TEMPVS

Præfens.

Numero singulari.

imam	<i>ego habeo</i>	io hò.
imáfc	<i>tu habes</i>	tu hai.
imá	<i>ille habet</i>	quello hà.

Plurali.

imámo	<i>habemus</i>	hauemo
imáte	<i>habetis</i>	hauete
imáyu	<i>habent</i>	hanno

Imperfectum.

immáh	<i>habebam</i>	io haueua
immáfce	<i>habebas</i>	tu haueui
immáfce	<i>habebat</i>	quello haueua.

Plurali.

imáhomo	<i>habebamus</i>
imáhote	<i>habebatis</i>
imáhu	<i>habebant</i>

Indefinitum.

imáh	<i>habui</i>	hebbi.
imà	<i>habuisti</i>	hauesti.
imà	<i>habuit</i>	hebbe.

Plu-

TREĆA KONJUGACIJA

Jednostavni glagol koji završava
na *am*

INDIKATIV

Prezent

Jednina

<i>imam</i>	ego habeo	io hò
<i>imásc (imaš)</i>	tu habes	tu hai
<i>imá</i>	ille habet	quello hà

Množina

<i>imámo</i>	habemus	hauemo
<i>imáte</i>	habetis	hauete
<i>imáyu (imaju)</i>	habent	hanno

Imperfekt

<i>immáh</i>	habebam	io haueua
<i>immásce (imaše)</i>	habebas	tu haueui
<i>immásce (imaše)</i>	habebat	quello haueua

Množina

<i>imáhomo</i>	habebamus
<i>imáhote</i>	habebatis
<i>imáhu</i>	habebant

Aorist

<i>imáh</i>	habui	hebbi
<i>imà</i>	habuisti	hauesti
<i>imà</i>	habuit	hebbe

LIB. II. PARS I. 135

Plural.

imàsmo	<i>habuimus</i>	hauemmo.
imàsste	<i>habuistis</i>	haueste.
imàsce	<i>habuerunt</i>	hebbero.

Perfectum.

imáo	ſam, uel yefám, <i>habui</i> , ho hauuto.
uel,	ſi, uel, yesì, <i>habuisti</i> .
imál	ſye, uel yèſt. <i>habuit</i> .

Plurali.

fmo, uel, yefmò.	<i>habuimus</i> .
imalli, ſte, uel yefstè	<i>habuistis</i> .
ſu, uel yesù.	<i>habuerunt</i> .

Plusquam perfectum.

bijh	<i>habueram</i>
bijſce imáo, uel imál	<i>habueras</i> .
bijſce	<i>habuerat</i> .

Plurali.

bijhomo	<i>habueramus</i> .
bijhote imalli	<i>habueratis</i> .
bijhu	<i>habuerant</i> .

Futurum.

chíu	<i>habebo</i> .
imàti, chieſc	<i>habebis</i> .
chie	<i>habebit</i> .

Plurali.

chiemo	<i>habebimus</i>
imàti, chiete	<i>habebitis</i> .
chiê	<i>habebunt</i> .

I 4 I M-

Množina

<i>imàsmo</i>	habuimus	hauemmo
<i>imàsste</i>	habuistis	haueste
<i>imàsce (imaſe)</i>	habuerunt	hebbero

Perfekt

<i>imáo</i>	{	<i>sam</i> ili <i>yesám (jesam)</i>	habui, ho hauuto
ili		<i>si</i> ili <i>yesì (jesi)</i>	habuisti
<i>imál</i>	{	<i>ye</i> ili <i>yèst (je, jest)</i>	habuit

Množina

<i>imalli</i>	<i>smo</i> ili <i>yesmò (jesmo)</i>	habuimus.
	<i>ste</i> ili <i>yestè (jeste)</i>	habuistis
	<i>su</i> ili <i>yesù (jesu)</i>	habuerunt

Plusquamperfekt

<i>bijh (bih)</i>	habueram
<i>bijſce (biſe) imáo</i> ili <i>imál</i>	habueras
<i>bijſce (biſe)</i>	habuerat

Množina

<i>bijhomo (bihomo)</i>	habueramus
<i>bijhote (bihote) imalli</i>	habueratis
<i>bijhu (bihu)</i>	habuerant

Futur

	<i>chíu (ču)</i>	habebo
<i>imàti</i>	<i>chieſc (češ)</i>	habebis
	<i>chie (če)</i>	habebit

Množina

<i>imàti</i>	<i>chiemo (čemo)</i>	habebimus
	<i>chiete (čete)</i>	habebitis
	<i>chiê (če)</i>	habebunt

IMPERATIVI MODI TEMPVS

Præfens.

imáy tí *habe tu, uel habeto.*
imáy òn *habeat ille.*

Plurali.

imáymo mij *habeamus nos*
imáyte vj *habete uos, uel habetote.*
imáyu onì *habeant illi.*

Futurum.

imàt chiesc tí *habebis, uel habeto tu.*
chic òn *habebit, uel habeto ille.*

Plurali.

chiamo mij *habebimus nos*
imàt chiete vj. *habebitis, uel habetote uos.*
chiê òni. *habebunt, uel habento illi.*

OPTATIVI MODI TEMPVS

Præfens.

imam *habeam.*
ò dà, imafc *utinam habeas.*
ima *habeat.*

Plurali.

imamo *habeamus*
ò dà, imâte *utinam habeatis.*
imáyu *habeant.*

Præ-

IMPERATIV

Prezent

imáy tí (*imaj tí*) *habe tu uel habeto*
imáy òn (*imaj on*) *habeat ille*

Množina

imáymo mij (*imajmo mi*) *habeamus nos*
imáyte vj (*imajte vi*) *habete vos uel habetote*
imáyu onì (*imaju oni*) *habeant illi*

Futur

imàt chiesc tí (*ćeš tí*) *habebis uel habeto tu*
chic òn (*će on*) *habebit uel habeto ille*

Množina

chiamo mij (*ćemo mi*) *habebimus nos*
imàt chiete vj (*ćete vi*) *habebitis uel habetote uos*
chiê òni (*će oni*) *habebunt uel habento illi*

OPTATIV

Prezent

imam *habeam*
ò dà, imafc (*imaš*) *utinam habeas*
ima *habeat*

Množina

imamo *habeamus*
ò dà, imâte *utinam habeatis*
imáyu (*imaju*) *habeant*

Præteritum imperfectum.

imáh		<i>haberem.</i>
ò dà. imáfce	<i>utinam</i>	<i>haberes.</i>
imáfce		<i>haberet.</i>

Plurali.

imáhomo		<i>haberemus.</i>
ò dà. imáhote	<i>utinam</i>	<i>haberetis.</i>
imáhu		<i>haberent.</i>

Indefinitum.

imáh		<i>habuerim.</i>
ò dà. imá	<i>utinam</i>	<i>habueris</i>
imá		<i>habuerit.</i>

Plurali.

imásmo		<i>habuerimus</i>
ò dà. imáste	<i>utinam</i>	<i>habueritis</i>
imáfce		<i>habuerint</i>

Perfectum.

fam	} imáo, uel imál.	<i>habuerim.</i>
ò dà. fi		<i>utinā habueris.</i>
ye		<i>habuerit.</i>

Plurali.

fmo	} imallī.
ò dà. ste	
fu	

Plusquam perfectum.

bijh	} imáo, uel imál,	<i>habuiffem</i>
ò dà. bijfce		<i>utinā habuiffes.</i>
bijfce		<i>habuiffet.</i>

Plu-

Preterit imperfekt

imáh			haberem
ò dà	<i>imásce (imaše)</i>	utinam	haberes
	<i>imásce (imaše)</i>		haberet

Množina

imáhomo			haberemus
ò dà	<i>imáhote</i>	utinam	haberetis
	<i>imáhu</i>		haberent

Aorist

imáh			habuerim
ò dà	<i>imà</i>	utinam	habueris
	<i>imà</i>		habuerit

Množina

imásmo			habuerimus
ò dà	<i>imáste</i>	utinam	habueritis
	<i>imásce (imaše)</i>		habuerint

Perfekt

sam	} imáo ili imál		habuerim	
ò dà		<i>si</i>	utinam	habueris
		<i>ye (je)</i>		habuerit

Množina

ò dà	<i>smo</i>	} imalli
	<i>ste</i>	
	<i>su</i>	

Plusquamperfekt

bijh (bih)	} imáo ili imál		habuissem	
ò dà		<i>bijfce (biše)</i>	utinam	habuisses
		<i>bijfce (biše)</i>		habuisset

138 INST. LING. ILLYR.

	Plurali.	
bijhomo	}	imalli.
ò dà. bijhote		
bijhu		
	Futurum.	
imam		<i>habeam</i>
ò dà. imasc		<i>utinam habeas</i>
ima		<i>habeat</i>
	Plurali.	
imamo		<i>habeamus</i>
ò dà. imate		<i>utinam habeatis</i>
imàyu		<i>habeant</i>

CONIUNCTIVI MODI TEMPVS

Præfens.

imam	<i>habeam</i>
dà, imasc	<i>ut habeas</i>
ima	<i>habeat</i>
	Plurali.
imamo	<i>habeamus</i>
dà, imate	<i>ut habeatis</i>
imàyu	<i>habeant</i>

Imperfectum I.

imáo, uel imál,	{	bih	<i>haberem, hauerem.</i>
		bi	<i>haberem, haueresti.</i>
		bi	<i>haberet, haueret.</i>

Plu

	Množina		
ò dà	}	imalli	
			<i>bijhomo (bihomo)</i>
			<i>bijhote (bihote)</i>
	Futur		
imam		<i>habeam</i>	
ò dà. imasc	<i>utinam</i>	<i>habeas</i>	
ima		<i>habeat</i>	
	Množina		
imamo		<i>habeamus</i>	
ò dà. imate	<i>utinam</i>	<i>habeatis</i>	
imàyu (imaju)		<i>habeant</i>	

KONJUNKTIV
Prezent

imam	<i>habeam</i>
dà. imasc	<i>ut habeas</i>
ima	<i>habeat</i>
	Množina
imamo	<i>habeamus</i>
dà. imate	<i>ut habeatis</i>
imàyu (imaju)	<i>habeant</i>

Imperfekt I.

imáo ili imál	{	bih	<i>haberem hauerem</i>
		bi	<i>haberem haueresti</i>
		bi	<i>haberet haueret</i>

Plurali.

imalli { bismo *haueremmo, &c.*
 biste
 bi.

Imperfectum I I.

bih }
 dà, bi } imáo, uel imál *che hauerai,*
 bi } *(&c.)*

Plurali.

bismo }
 dà, biste } imalli. *che haueressimo,*
 bi } *(&c.)*

Indefinitum.

imáh *habuerim*
 dà, imà *ut habueris*
 imà *habuerit*

Plurali.

imàsmo *habuerimus*
 dà, imàsfe *ut habueritis*
 imàsce *habuerint*

Perfectum.

sam }
 dà, si } imáo, uel imál, *habuerim*
 ye } *ut habueris*
habuerit

Plurali.

smo }
 dà, ste } imalli.
 su }

Plu-

Množina

imalli { *bismo* *haueremmo itd.*
 biste
 bi

Imperfekt II.

bih }
 dà, bi } *imáo ili imál* *che hauerai itd.*
 bi }

Množina

bismo }
 dà, biste } *imalli* *che haueressimo itd.*
 bi }

Aorist

imáh *habuerim*
 dà, imà *ut habueris*
 imà *habuerit*

Množina

imàsmo *habuerimus*
 dà, imàsfe *ut habueritis*
 imàsce (*imaše*) *habuerint*

Perfect

sam } *habuerim*
 dà, si } *imáo ili imál* *ut habueris*
 ye (*je*) } *habuerit*

Množina

smo }
 dà, ste } *imalli*
 su }

Plusquam perfectum I.

bilbih	}	imáo, uel imál	<i>bauerei hauo,</i> (<i>ŕc.</i>)
bilbi			
bilbi			

Plurali.

bilbismo	}	imalli	<i>baueressimo hauo,</i> (<i>ŕc.</i>)
bilbiste			
bilibi			

Plusquam perfectum II.

bijh	}	bío	imáo	<i>che bauessi ha-</i> (<i>uoto</i>)		
dà. bijŕce					}	uel
bijŕce						

Plurali.

bijhomo	}	bíli imalli.
dà. bijhote		
bijhu		

Futurum.

bùdu	}	imáo, uel imál	<i>cum habuero</i>
kadà bùdefc			
bùde			

Plurali.

bùdemo	}	imalli.
kadà bùdete		
bùdu		

Plusquamperfect I.

bilbih (bil bih)	}	imáo ili imál	hauerei hauo itd.
bilbi (bil bi)			
bilbi (bil bi)			

Množina

bilbismo (bili bismo)	}	imalli	haueressimo hauo itd.
bilbiste (bili biste)			
bilibi (bili bi)			

Plusquamperfect II.

bijh (bih)	}	bío	imáo	che hauessi hauo		
dà. bijŕce (biŕe)					}	ili
bijŕce (biŕe)						

Množina

bijhomo (bihomo)	}	bíli imalli
dà. bijhote (bihote)		
bijhu (bihu)		

Futur

bùdu	}	imáo ili imál	cum habuero
kadà bùdesc (budeŕ)			
bùde			

Množina

bùdemo	}	imalli
kadà bùdete		
bùdu		

INFINITI MODI TEMPVS

Præfens.

imâti habere hauere

GERVNDIVM.

Præfentis, & imperfecti.

imâyucchi cum habeam hauendo

Perfecti, & plusquam perfecti.

imâvsci, aut bûducchi imáo, uel imál.

PARTICIPIVM.

Præfentis, & imperfecti.

imayúchi hic

imayúchia hæc habens

imayúchie hoc

Perfecti, & plusquam perfecti.

imáo, uel imál hauuto.

imalla hauuta

imallo hauuto

Aliud.

imâvsci hauuto

imâvsca hauendo hauuta

imâvsce hauuto

Admo-

INFINITIV

Prezent

imâti habere hauere

GERUND

Prezenta i imperfekta

imâyucchi (imajuçi) cum habeam hauendo

Perfekta i pluskvamperfekta

imâvsci (imavši) ili bûducchi (buduçi) imáo ili imál

PARTICIP

Prezenta i imperfekta

imayúchi (imajuçi) hic

imayúchia (imajuča) hæc habens

imayúchie (imajuče) hoc

Perfekta i pluskvamperfekta

imáo ili imál hauuto

imalla hauuta

imallo hauuto

Drugi

imâvsci (imavši) hauuto

imâvsca (imavša) hauendo hauuto

imâvsce (imavše) hauuto

Admonitio I.

1 *Verba simplicia huius Coniugationis ferè desinunt in has syllabas, bam, cam, dam, fam, gam, ham, kam, mam, nam, pam, ram, sam, tam, vam, & yam; ex quibus, mutata, am, in, ab, fit Imperfectum; uel in, àb, fit Indefinitum, cæteraq. tempora. Infinitum in, ati; ut, imàti.*

2 *Ad hanc Coniugationem reuocantur plurima composita ab Aduerbijs præsertim, & prepositionibus, ut smlácám, smlácáh, smlácàh, uel smlácih. Sprováyam, sprováyah, sprováyàh, uel sprovodih. Pomágam, pomágah, pomágàh, uel pomogòh. Ex quibus non pauca, ut supra dictum est, sequuntur sua simplicia, à quibus deriuantur, in omnibus temporibus, excepto Indicatiui Præsente, & Imperfecto.*

Admonitio II.

Quaedam Defectiua assumunt ex desinentibus in, gam, mam, nam, &c. Præsens, & Imperfectum, ut, vazèh, à uerbo vazimam; oxèh, ab oximam; zakglièh, à zakglinam. Rìghnuh, à rìgam. Sic etiam bodòh, à baddam, uel bodèm. Kladdòh, à Kladdam. Paddòh, à paddam; & his similia. sic etiam tisnuh, à tiskam. Maknùh à miccem, nùknuh

Napomena I.

1. Jednostavni glagoli te konjugacije uglavnom završavaju na ove slogove: *bam, cam* (čam), *dam, fam, gam, ham, kam, mam, nam, pam, ram, sam, tam, vam* i *yam* (jam). Od njih se, zamjenom *am* u *ah*, tvori imperfekt, a u *àh* aorist i ostala vremena. Infinitiv se tvori zamjenom²⁹ u *ati* kao *imàti*.

2. Na tu se konjugaciju svodi najveći broj složenica, osobito od priloga i prijedloga kao *smlácám* (smláčam), *smlácáh* (smláčah), *smlácàh* (smláčah) ili *smlácih* (smláčih); *sprováyam* (sprovajam), *sprováyah* (sprovajah), *sprováyàh* (sprovajah) ili *sprovodih*; *pomágam, pomágah, pomágàh* ili *pomogòh*.

Neki od njih, kao što je gore rečeno, u svim vremenima, osim prezenta i imperfekta indikativa, slijede svoje jednostavne glagole od kojih se izvode.

Napomena II.

Neki nepotpuni glagoli preuzimaju prezent i imperfekt od glagola koji završavaju na *gam, mam, nam* kao *vazèh* od glagola *vazimam*; *oxèh* (ožeh) od *oximam* (ožimam); *zakglièh* (zakljeh) od *zakglinam* (zakljinam); *rìghnuh* od *rìgam*. Tako i *bodòh* od *baddam* ili *bodèm*; *kladdòh* od *kladdam*, *paddòh* od *paddam* i tome slično. Tako i *tisnuh* od *tiskam*; *maknùh* od *miccem* (mičem);

²⁹ Misli se - sloga *am*.

LIB. II. PARS I. 143

nuh à nùkam. Lùpnuh, à lúpam, &c. Sic. umrih *ab* umíram, udrih, *ab* udíram, &c. Sic rínuh, à rívam. Obùh, *ab* obúvam, uel obúyem. Slih, à slívam. poznàh, à poznávam, uel poznáyem, &c.

DE PRIMA VERBORVM
COMPOSITORVM ET

Deriuatorum Coniugatione.

Caput VII.

PRIMA CONIUGATIO.

Exemplum primum.

Verbi compositi, ac Definentis in, uyem.

INDICATIVI MODI TEMPVS
Præfens.

Numero singulari.

Potuyùyem	<i>alieno.</i>
potuyùyesc	<i>alienas,</i>
potuyùye	<i>alienat.</i>

Plu-

nuknuh od *nùkam*; *lùpnuh* od *lúpam* itd. Tako *umrih* od *umíram*; *udrih* od *udíram* itd. Tako *rínuh* od *rívam*; *obùh* od *obúvam* ili *obúyem* (*obujem*). *Slih* od *slívam*; *poznàh* od *poznávam* ili *poznáyem* (*poznajem*) itd.

O PRVOJ KONJUGACIJI

složenih i izvedenih

glagola

Poglavlje VII.

PRVA KONJUGACIJA

Prvi primjer

Složeni glagol koji završava na *uyem /ujem/*

INDIKATIV
Prezent

Jednina

<i>potuyùyem</i> (<i>potujujem</i>)	<i>alieno</i>
<i>potuyùyesc</i> (<i>potujuješ</i>)	<i>alienas</i>
<i>potuyùye</i> (<i>potujuje</i>)	<i>alienat</i>

Plurali.

potuyùyemo	<i>alienamus</i>
potuyùyete	<i>alienatis</i>
potuyùyu	<i>alienant</i>

Imperfectum.

potuyèváh		potuyèváhomo.
potuyèvášce	<i>Plur.</i>	potuyèváhote.
potuyèvášce		potuyèváhu.

Indefinitum.

potuyeváh, uel potúyih.
 potuyevà, uel pòtuyi.
 putuyevà, uel pòtuyi.

Plurali.

potuyevàsmo, uel potuyis̄mo.
 potuyenàšte, uel potuyis̄te.
 potuyevàsce, uel potuyis̄ce.

Perfectum.

potuyeváo, uel potuyevál
 potuyío, uel potúyil

{ sam.
 fi.
 je.

Plurali.

potuyevalli, uel potúyilli

{ smo
 fte
 su

bijn

Množina

potuyùyemo (potujujemo)	alienamus
potuyùyete (potujujete)	alienatis
potuyùyu (potujuju)	alienant

Imperfekt

potuyèváh (potujevah)	
Mn. potuyèváhomo (potujevahomo)	
potuyèvášce (potujevaše)	
Mn. potuyèváhote (potujevahote)	
potuyèvášce (potujevaše)	
Mn. potuyèváhu (potujevahu)	

Aorist

potuyevàh (potujevah) ili potúyih (potujih)
 potuyevà (potujeva) ili pòtuyi (potuji)
 potuyevà (potujeva) ili pòtuyi (potuji)

Množina

potuyevàsmo (potujevasmo) ili potuyis̄mo (potujismo)
 potuyevàste* (potujevaste) ili potuyis̄te (potujiste)
 potuyevàsce (potujevaše) ili potuyis̄ce (potujíše)

Perfectum

potuyeváo (potujevao) ili
 potuyevál (potujeval)
 potúyio* (potujio) ili
 potúyil (potujil)

Množina

potuyevalli* (potujevali) ili
 potúyilli (potujili)

{ sam
 si
 ye (je)
 Množina
 { smo
 ste
 su

Plusquam perfectum.

bijh		bijhomo.	
bijſce	<i>Plur.</i>	bijhote.	
bijſce		bijhu.	<i>adde Par</i>

ticipia Perfeċti.

Futurum.

potuyévatti, uel potúyitti	{	chiu.
		chieſc
		chie.

Plurali.

potuyévatti, uel potúyitti	{	chiemo
		chiete.
		chiê.

IMPERATIVI MODI TEMPVS

Præſens.

potuyúy, uel potúyi,	tí.
potuyúy, uel potúyi	òn.
	<i>Plurali.</i>
potuyúymo, uel potúyimo	mij.
potuyúyite, uel potuyite	vij.
potuyúyu, uel potúye	oni.

Futurum.

potuyevàt, uel potúyit	{	chieſc.
		chie

K Plu-

Plusquamperfect

bijh (bih)		bijhomo (bihomo)
bijſce (biſe)	<i>Mn.</i>	bijhote (bihote)
bijſce (biſe)		bijhu (bihu)

dodaj participe perfekta

Futur

potuyévatti (potujevati) ili	{	chiu (ċu)
potúyitti (potujiti)		chieſc (ċeſ)
		chie (ċe)

Množina

potuyévatti (potujevati) ili	{	chiemo (ċemo)
potúyitti (potujiti)		chiete (ċete)
		chiê (ċe)

IMPERATIV

Prezent

potuyúy (potujuj) ili potúyi (potuji)	tí
potuyúy (potujuj) ili potúyi (potuji)	òn
	<i>Množina</i>
potuyúymo (potujumo) ili potúyimo	mij (potujimo mi)
potuyúyte* (potujujte) ili potúyite	vij (potujite vi)
potuyúyu (potujuju) ili potúye	oni (potuje oni)

Futur

potuyevàt (potujevat) ili	{	chieſc (ċeſ)
potúyit (potujit)		chie (ċe)

Plurali.

potuyevât, uel potúyit } $\left\{ \begin{array}{l} \text{chiemo} \\ \text{chiete} \\ \text{chiê} \end{array} \right.$

Admonitio I.

- 1 *In reliquis modis, ac temporibus eadem coniugandi ratio seruanda est, quae in supra positis coniugationibus habetur.*
- 2 *Coniunctiui praesens facit, dà potuyù-yem, & dà potúyim. Infiniti autem, potuyevatti, & potúyitti.*
- 3 *Optatiui modi praesens habet duplices formas, & Coniunctiui.*

Admonitio II.

Reuocantur ad hoc exemplum uerba, quae desinunt in, evab, tempore imperfecto. Indefinitum autem, uel habent simile imperfecto, uel addita praepositione assumunt id a uerbis simplicibus, ex quibus fiunt; deinde forma mutuata à simplicibus, ut, potuyevatti, & potúyitti, à uerbo, túyim, túyitti.

Exemplum secundum.

Verbi deriuati desinentis in, uyem.

INDICATIVI MODI TEMPVS

Præfens.

imenuyem *nomino. Plur. imenuyemo, nominamus, & c.*

Im.

Množina

potuyevât (potujevat) ili } $\left\{ \begin{array}{l} \text{chiemo (čemo)} \\ \text{chiete (čete)} \\ \text{chiê (če)} \end{array} \right.$
 potúyit (potujit)

Napomena I.

1. U ostalim načinima i vremenima valja sačuvati isti način konjugiranja kakav imaju gore prikazane konjugacije.
2. Present konjunktiva tvori se ovako: *dà potuyùyem* (potujujem) i *dà potúyim* (potujim), a infinitiva pak *potuyevatti* (potujevati) i *potúyitti* (potujiti).
3. Present optativa i konjunktiva ima dvojake oblike.

Napomena II.

Na taj se primjer svode glagoli koji završavaju na *evah* u imperfektu. A aorist pak ili imaju sličan imperfektu ili *ga*, uz dodatak prijedloga, preuzimaju od jednostavnih glagola od kojih nastaju. Dalje se oblik posuđuje od jednostavnih kao *potuyevatti* (potujevati) i *potúyitti* (potujiti) od glagola *túyim* (tujim), *túyitti* (tujiti).

Drugi primjer

Izvedeni glagol koji završava na *uyem /ujem/*

INDIKATIV

Present

imenuyem (imenujem) *nomino Mn. imenuyemo*
 (imenujemo) *nominamus*

LIB. II. PARS I. 147

Imperfectum.

imenòvah, *nominabam*. *Plur.* imenováhomò, *nominabamus*, &c.

Indefinitum.

imenovàh, *nominavi*. *Plur.* imenovásmo, *nominauimus*, &c.

Perfectum.

imenováo, uel imenovál sam. *nominavi*. *Plur.* imenovállì smo. *nominauimus*.

Plusquam perfectum.

bijh imenovál, &c. *nominaueram*. *Plur.* bijhomo imenovállì. *nominaueramus*.

Futurum.

imenovattichiu, &c. *nominabo*. *Plur.* imenovattichìemo, &c.

IMPERATIVI MODI TEMPVS

Præsens.

imenúy tí; *nomina tu* imenúy òn. *nomet ille*. *Plur.* imenúymo mij, *nominemus nos*. imenúyte vij, *nominate, uel nominatote uos*. imenúyu onì, *nominent illi*.

Futurum.

imenovàt chiesc tí. *nominabis, uel nominato tu*. imenovàt chie òn. *nominabit, uel nominato ille*. *Plur.* imenovàt chìemo, chiete, chiê.

K 2 Ad-

Imperfekt

imenòvah, *nominabam* Mn. *imenováhomo*
nominabamus itd.

Aorist

imenovàh, *nominavi* Mn. *imenovàsmo*
nominauimus itd.

Perfekt

imenováo ili imenovál sam, *nominavi* Mn. *imenovállì smo* *nominauimus*

Pluskvamperfekt

bijh (*bih*) imenovál itd. *nominaueram*
Mn. *bijhomo (bihomo) imenovállì* *nominaueramus*

Futur

imenovattichiu (*imenovati ću*) itd. *nominabo*
Mn. *imenovattichìemo (imenovati ćemo)* itd.

IMPERATIV

Prezent

imenúy tí (*imenuj ti*), *nomina tu*; imenúy òn (*imenuj on*), *nomet ille*.
Mn. *imenúymo mij (imenujmo mi)*, *nominemus nos*;
imenúyte vij (imenujte vi), *nominate uel nominatote uos*;
imenúyu onì (imenuju oni), *nominent illi*.

Futur

imenovàt chiesc (*ćeš*) tí, *nominabis uel nominato tu*;
imenovàt chie (će) òn, *nominabit uel nomi(na)to ille*
Mn. *imenovàt chìemo, chiete, chię (ćemo, ćete, će)*

Admonitio.

1. *In reliquis modis, ac temporibus rationem coniugandi hæc uerba coniugationum simplicium sequuntur.*
2. *Verba deriuata à nominibus reuocari poterunt ferè omnia ad hoc exemplum. desinunt enim in Imperfecto, & Indefinito in, ovah, ut putuyém, putòvah, putovàh. In Infinito autem in, ovatti, ut imenovatti, putovatti.*

SECUNDA CONIUGATIO.

Verbi compositi, ac Deriuati desinentis
in, gliam.

Exemplum primum.

INDICATIVI MODI TEMPVS

Præfens.

Numero singulari.

Napravgliam, &c. *apparo.* *Plur.* napravgliamo, &c. *apparamus.*

Imperfectum.

napravgliáh. *Plur.* napravgliáhemo.

Indefinitum.

napravgliáh, uel napravvih. *Plur.* napravgliásmo,

Napomena

1. U ostalim načinima i vremenima ti glagoli slijede način konjugacije jednostavnih glagola.
2. Glagoli izvedeni od imena mogu se, gotovo svi, svesti na taj primjer. Završavaju, naime, u imperfektu i aoristu na *ovah* kao *putuyém* (*putujem*), *putòvah*, *putovàh*. U infinitivu pak na *ovatti* kao *imenovatti*, *putovatti*.

DRUGA KONJUGACIJA

Složeni i izvedeni glagol koji
završava na *gliam* /*lam*/

Prvi primjer

INDIKATIV

Prezent

Jednina

napravgliam (*napravljam*) itd.

Mn. *napravgliamo* (*napravljamo*) itd. *apparamus*

Imperfekt

napravgliáh (*napravljah*)

Mn. *napravgliáhomo* (*napravljahomo*)

Aorist

napravgliáh (*napravljah*) ili *napravvih*

Mn. *napravgliásmo* (*napravljasmó*) ili *napravvismo*

gliásmo, uel naprávismo.

Perfectum.

naprávogliáo, uel napravogliál } sam
aut } sí

naprávio, uel naprávil } ye.

Plur. naprávogliáli, uel naprávili smó, ste, su.

Plusquam perfectum.

bijh, &c. *adde Participia perfecti.**Plur.* bijhomo, &c. *adde Participia.*

Futurum.

naprávogliatti, uel napráviti chiu, &c.

Plur. chiamo, &c.

IMPERATIVI MODI TEMPVS

Præfens.

naprávogliay, uel naprávi tí, uel òn.

Plur. naprávogliaymo, uel napráuimo mij, &c.

Futurum.

naprávogliat, uel napravit chiesc tí, chie

òn. *Plur.* chiamo, &c.

Admonitio.

Hoc uerbū, & alia huiusmodi finita in, gliam, formantur à primæ simplicium Imperfecto præcipue desinente in, gliah; habent autem duplex Indefinitum, & Infinitum, ut, napravgliam, napravgliáh, uel napravúih, napravogliatti, uel napravítí. Optatiui etiam, & Coniunctiui Præfens cum horum simili-

K 3 bus

Perfect

<i>napravgliáo (napravljao)</i>	} sam
<i>ili napravgliál (napravljál)</i>	
<i>ili napravvio ili napravvil</i>	

Množina

naprávgliáli (napravljáli) ili naprávili smó, ste, su

Plusquamperfect

*bijh (bih) itd. dodaj participe perfecta**Mn. bijhomo (bihomo) itd. dodaj participe*

Futur

*naprávgliatti (napravljati) ili napráviti chiu (čiu) itd.**Mn. chiamo (čemo) itd.*

IMPERATIV

Prezent

*naprávgliay (napravljaj) ili naprávi tí ili òn**Mn. napravgliamo (napravljamo) ili napravvimo mij (mi) itd.*

Futur

naprávgliat (napravljat) ili napravit chiesc (čes) tí, chie (če) òn Mn. chiamo (čemo) itd.

Napomena

Taj glagol i drugi takvi koji završavaju na *gliam* /*lam*/, tvore se od imperfekta prve konjugacije jednostavnih glagola, poglavito od onoga koji završava na *gliah* /*lah*/, a imaju dvojaki aorist i infinitiv kao *naprávgliam* (*napravljam*), *napravgliáh* (*napravljah*) ili *naprávih*, *naprávgliatti* (*napravljati*) ili *napráviti* kao i prezent optativa i konjunktiva sa sličnim

150 INST. LING. ILLYR.

bus temporibus, ut ò dà napràvgliam, uel napràvim.

Exemplum secundum.

Verbi Compositi, Deriuati, & desinen-
tis in, yam.

INDICATIVI MODI TEMPVS
Præsens.

napáyam, *poto*. *Plur.* napáyamo.

Imperfectum,

napáyah. *Plur.* napáyáhomó.

Indefinitum.

napáyáh, uel napoyih. *Plur.* napayásmo, uel
napoyísmo.

Perfectum.

napayáosam, uel napoyíosam.

Plusquam perfectum.

bijh, & c. adde *Participia in utroque numero.*

Futurum.

napoyitti chiu, uel napáyattichiu, & c.

IMPERATIVI MODI TEMPVS
Præsens.

napáyay, uel napoyì tí, uel òn.

Futu-

vremenima kao ò dà napràvgliam (*napravljam*)
ili napràvim.

Drugi primjer

Složeni izvedeni glagol koji završava na
yam /jam/

INDIKATIV
Prezent

napáyam (*napajam*) *poto*

Mn. napáyamo (*napajamo*)

Imperfekt

napáyah (*napajah*) Mn. napayáhomó (*napajahomó*)

Aorist

napáyàh (*napajah*) ili napoyih (*napojih*) Mn.

napayásmo (*napajasmó*) ili napoyísmo (*napojismó*).

Perfect

napayáosam (*napajao sam*) ili napoyíosam
(*napojio sam*).

Plusquamperfect

bijh (*bih*) itd. *dodaj participe u oba broja.*

Futur

napoyitti chiu (*napojiti ću*) ili napáyattichiu
(*napajati ću*) itd.

IMPERATIV
Prezent

napáyay (*napajaj*) ili napoyì (*napoji*) ù ili òn.

napáyatchiesc tí, uel napoyitchiesc tí, &c.

Admonitio.

- 1 *Huiusmodi uerba deriuantur ab Imperfecto, ut, uoddim. Imper. uoyáh, Compositum, sprováyam.*
- 2 *Huc reuocari possunt etiam deriuata (neq. composita, neque desinētia in, yam) in, uam; ut, bívam, spávam, zabívam; quæ significant idem, quod uerbum, soleo, cum aliquo Infinito, ut soleo, esse; soleo dormire: soleo obliuisci, sæpe tamen usurpantur in unico sensu.*
- 3 *Composita etiam quamcumque consonantem habentia ante, am, poterunt declinari eodem modo, & habere duplices formas Indefiniti, aliorumq. temporum, quæ ab eo formantur: imò etiam presentis Optatiui, & Coniunctiui, ut, popíyam, popíyàh, uel popíh, podíyáosam, uel pòpiosam, &c. ò dà popíyam, uel popíyem. Infinit. popíyatti, uel popitti.*

Futur

napáyatchiesc tí (napajat ćeš tí) ili napoyitchiesc tí (napojit ćeš tí) itd.

Napomena

1. Takvi glagoli izvode se od imperfekta kao *uoddim*, imperf. *uoyáh* (*vojah*), složenica *sprováyam* (*sprovajam*).
2. Na to se mogu svesti i izvedeni glagoli na *vam* (ali ne mogu složeni, niti oni koji završavaju na *yam* /*jam*/) kao *bívam*, *spávam*, *zabívam* koji znače isto što i glagol *soleo*³⁰ s nekim infinitivom kao *soleo esse*, *soleo dormire*, *soleo obliuisci* često se ipak koriste u jednom jedinom značenju.
3. I složeni glagoli također, koji ispred *am* imaju bilo koji suglasnik, moći će se mijenjati na isti način i imati dvojake oblike aorista i drugih vremena koja se od njega tvore - svakako prezent optativa i konjunktiva kao *popíyam* (*popijam*), *popíyàh* (*popijah*) ili *popíh*, *popíyáosam** (*popijao sam*) ili *pòpiosam* itd.; ò dà *popíyam* (*popijam*) ili *popíyem* (*popijem*). Infinitiv *popíyatti* (*popijati*) ili *popitti*.

³⁰ Soleo "običavam".

152 INST. LING. ILLYR.
DE VERBIS DEFECTIVIS
ET ANOMALIS.

Caput VIII.

NON erit alienum saltem unum
exemplum Verbi Defectiui hoc lo-
co describere, ut ex eo intelligatur,
qua ratione huiusmodi uerba in re-
liquis modis præter Indicatiuum
coniuganda sint, siue simplicia, siue composita
sint, ex simplicium modis, & temporibus.

CONIUGATIO VERBI
DEFECTIVI.

INDICATIVI MODI TEMPVS
Indefinitum.

Dvighnuh, uel dvìgoh, *leuauì.* dvìghnu, *leua-
ssi.* dvìghnu, *leuauit.*

Plur. Dvìghnusmo, uel dvìgosmo : dvìghnu-
ste, uel dvìgošte. dvìghnusce, uel dvìgošce.
Perfectum.

Dvìghnuo, uel dvìgaosam, &c.

Plur. Dvìghnuli smo, uel dvìghlismo, &c.

Plur-

O NEPOTPUNIM
I NEPRAVILNIM GLAGOLIMA

Poglavlje VIII.

Neće biti na odmet na ovom mjestu opisati barem jedan primjer nepotpunoga glagola da bi se po njemu moglo razumjeti na koji način takve glagole valja konjugirati u ostalim načini- ma osim indikativa, bez obzira na to jesu li oni jednostavni ili složeni od jednostavnih načina i vremena.

KONJUGACIJA NEPOTPUNOGA
GLAGOLA

INDIKATIV
Aorist

dvìghnuh (*dvìgnuh*) ili *dvìgoh*, *leuauì;* *dvìghnu* (*dvìgnu*), *leuasti;* *dvìghnu* (*dvìgnu*), *leuauit*
Mn. *dvìghnusmo* (*dvìgnusmo*) ili *dvìgosmo*, *dvìghnuste* (*dvìgnuste*) ili *dvìgoste*, *dvìghnusce* (*dvìgnuše*) ili *dvìgosce* (*dvìgoše*)

Perfekt

dvìghnuo (*dvìghnuo*) ili *dvìgaosam* itd.

Mn. *dvìghnuli smo* (*dvìgnuli smo*) ili *dvìghli smo* (*dvìgli smo*) itd.

Plusquam perfectum .

bìjh , &c. *adde participia in utroque numero.*

Futurum .

Dvìghnutichiu , &c.

Plurali. Dvìghnutichiemo, &c.

IMPERATIVI MODI TEMPVS

Præfens .

Dvìghni tí , uel òn , &c.

Plur. Dvìghnimo mij , &c.

Futurum .

Dvìghnutchiesc tí , &c .

Plurali. Dvìghnut chiemo mij , &c.

OPTATIVI MODI TEMPVS

Præfens .

ò dà dvìghnem, dvìghnesc, dvìghne, &c.

Indefinitum.

ò dà dvìghnuh, uel dvìgòh , &c.

Plur. dvìghnufino , uel dvìgosmo, &c .

Perfectum .

ò dà dvìghnuo, uel dvìgao sam , &c.

Plur. dvìghnuli , uel dvìghlismo, &c.

Plusquam perfectum .

ò dà bìjh, &c. *adde Participia.*

Futurum:

ò dà dvìghnem, &c. *Plur.* dvìghnemo, &c.

CON-

Pluskvamperfekt

bìjh (bìh) itd. dodaj participe u oba broja

Futur

*dvìghnutichiu (dvìgnuti èu) itd.**Mn. dvìghnutichiemo (dvìgnuti èmo) itd.*

IMPERATIV

Prezent

*dvìghni tí (dvìgni tí) ili òn itd.**Mn. dvìghnimo mij (dvìgnimo mì) itd.*

Futur

*dvìghnutchiesc tí (dvìgnut èsc tí) itd.**Mn. dvìghnut chiemo mij (dvìgnut èmo mì) itd.*

OPTATIV

Prezent

*ò dà dvìghnem, dvìghnesc, dvìghne (dvìghnem, dvìg-
neš, dvìgne) itd.*

Aorist

*ò dà dvìghnuh (dvìgnuh) ili dvìgòh itd.**Mn. dvìghnusmo (dvìgnusmo) ili dvìgosmo itd.*

Perfect

*ò dà dvìghnuo (dvìghnuo) ili dvìgao sam itd.**Mn. dvìghnuli (dvìgnuli) ili dvìghlismo (dvìgli-
sno) itd.*

Pluskvamperfekt

ò dà bìjh (bìh) itd., dodaj participe

Futur

*ò dà dvìghnem itd. Mn. dvìghnemo (dvìghnemo)
itd.*

CONIUNCTIVI MODI TEMPVS

Præfens.

dà dvìghnem, &c. *Plur.* dvìghnemo, &c.

Imperfectum I.

dvìghnul, uel dvìghnuo, siue dvìgal, uel dvìgao, bih, bi, bi.

Plur. dvìghnuli, uel dvìghli bismo, &c.

Imperfectum I I.

dà bih, &c. *adde Participia* dvìghnul, &c.

Indefinitum.

dà dvìghnuh, uel dvìgòh, &c. *ut in Indicat.*

Perfectum.

dà dvìghnul, uel dvìghnuo; siue dvìgal, uel dvìgao, sam, si, ye, &c.

Plusquam perfectum I.

bio, uel bil bih, dvìghnul, aut dvìghnuo, &c.

Plusquam perfectum II.

dà bijh, bìo, uel bil, dvìghnul, aut dvìghnuo, &c.

Futurum.

kadà, budù, &c. dvìghnul, uel dvìghnuo, &c.

Plur. bìdemo, &c. dvìghnuli, &c.

INFINITI MODI TEMPVS

Præfens.

dvìgnuti, *leuare*, alzare.

GE.

KONJUNKTIV

Prezent

dà dvìghnem (dvìgnem) itd. Mn. dvìghnemo (dvìgnemo) itd. **Imperfekt I.**

dvìghnul (dvìgnul) ili dvìghnuo (dvìgnuo) ili dvìgal ili dvìgao bih, bi, bi

Mn. dvìghnuli (dvìgnuli) ili dvìghli bismo (dvìgli bismo) itd.

Imperfekt II.

dà bih itd., dodaj participe dvìghmul (dvìgnul) itd.

Aoristdà dvìghnuh (dvìgnuh) ili dvìgòh (dvìgoh) itd. kao u indikativu. **Perfect**

dà dvìghnul (dvìgnul) ili dvìghnuo (dvìgnuo); ili dvìgal ili dvìgao, sam, si, ye (je) itd.

Plusquamperfect I.bìo ili bil bih dvìghnul (dvìgnul) ili dvìghnuo (dvìgnuo) itd. **Plusquamperfect II.**

dà bijh (bih) bìo ili bil dvìghnul (dvìgnul) ili dvìghnuo (dvìgnuo) itd.

Futur

kadà budù itd. dvìghnul (dvìgnul) ili dvìghnuo (dvìgnuo) itd.

Mn. bìdemo itd. dvìghnuli (dvìgnuli) itd.

INFINITIV

Prezent

dvìgnuti, leuare, alzare

GERUNDIVM.

Temporis præsentis & imperfecti.

Dvighnecchi, *leuando*.

Perfecti, & plusquam perfecti.

Dvighnuvsci, uel bùducchi dvighnuo, &c.

PARTICIPIVM.

Præsentis, & imperfecti.

Dvighnécchi, dvighnéchia, dvignéchie.

Perfecti, & plusquam perfecti.

Dvighnuo, uel dvighnul; dvighnula, dvighnuo.
Dvigao, uel dvgal; dvighla, dvighlo.*Aliud.*

dvighnúvsci, dvighnúvsa, dvighnúvse.

CONIUGATIO VERBI
ANOMALI.Indicatiui modi tempus
Præsens.Mòxem, mòrem, mogù; *possum*. mòxesc, mò-
resc; *potes*. mòxe, mòre; *poteſt*.*Plur.*

GERUND

Prezenta i imperfekta

dvighnecchi (dvigneći), leuando

Perfekta i pluskvamperfekta

dvighnuvsci (dvignuviši) ili bùducchi dvighnuo (budući dvignuo) itd.

PARTICIP

Prezenta i imperfekta

dvighnécchi (dvigneći), dvighnéchia (dvigneća), dvighnéchie (dvigneće).

Perfekta i pluskvamperfekta

dvighnuo (dvignuo) ili dvighnul (dvignul); dvighnula (dvignula), dvighnulo (dvignulo), dvigao ili dvgal; dvighla (dvigla), dvighlo (dviglo)

Drugi

*dvighnúvsci (dvignuvši), dvighnúvsa (dvignuvša), dvighnúvse (dvignuvše).*KONJUGACIJA NEPRAVILNOGA
GLAGOLAINDIKATIV
Prezent*mòxem (možem), mòrem, mogù, possum; mòxesc (možeš), mòresc (moreš), potes; mòxe (može), mòre, potest*

156 INST. LING. ILLYR.

Plur. mòxemo, mòremo; *possumus* . mòxece, mòrete: *potestis* . mogù, *possunt* .

Imperfectum.

mogáh, *poteram*. mogásce, *poteras*. mogásce, *poterat*.

Plur. mogáhomo, *poteramus* . mogáhote, *poteratis*. magáhu, *poterant*.

Indefinitum.

Mogòh, *potui*. moxè, *potuisti*. morè, *potuit*.

Plur. mogòsmo, *potuimus*. mogòste, *potuistis*. mogòsce, *potuerunt*.

Perfectum.

mògao, uel mògal, sam, *potui*, &c.

Plurali. mòghlismo, &c.

Plusquam perfectum.

bijh, &c. *adde Participia in utroque numero.*

Futurum.

Mocchichiu, &c. *Plur.* mocchichiemo, &c.

IMPERATIVI MODI TEMPVS

Præsens.

Mozì tí, uel ò n. *Plur.* mozimo mij, mozite vij, mogù oni.

Futurum.

Mocchì chiésc tí, uel òn, &c.

Plurali. mocchì chiemo mij, &c.

OPTA-

Mn. mòxemo (*možemo*), mòremo, possumus; mòxete (*možete*), mòrete, potestis; mogù, possunt

Imperfekt

mogáh, poteram; *mogásce* (*mogaše*), poteras; *mogásce* (*mogaše*), poterat

Mn. *mogáhomo*, poteramus; *mogáhote*, poteratis; *mogáhu*, poterant

Aorist

mogòh, potui; *moxè* (*može*), potuisti; *morè*, potuit

Mn. *mogòsmo*, potuimus; *mogòste*, potuistis; *mogòsce* (*mogoše*), potuerunt

Perfekt

mògao ili mògal sam, potui itd.

Mn. *mòghlismo* (*mogli smo*) itd.

Pluskvamperfekt

bijh (*bih*) itd. *dodaj participe u oba broja.*

Futur

mocchichiu (*moći ću*) itd. Mn. *mocchichiemo* (*moći ćemo*) itd.

IMPERATIV

Prezent

mozi ti ili òn

Mn. *mozimo mij* (*mi*), *mozite vij* (*vi*), *mogù oni*.

Futur

mocchì chiésc tí (*moći ćeš ti*) ili òn itd.

Mn. *mocchì chiemo mij* (*moći ćemo mi*) itd.

OPTATIVI MODI TEMPVS
Præfens.

- ò dà mòxem, mòrem, &c. *ut in Indicat.*
Imperfectum.
ò dà mogáh, &c. *Plur.* mogáhomo.
Indefinitum.
ò dà mogòh, &c. *Plur.* mogòsmo, &c.
Perfectum.
ò dà sam mògao, uel mògal, &c.
Plusquam perfectum.
ò dà bijh mògao, uel mògal, &c.
Futurum simile est præfenti.

CONIUNCTIVI MODI TEMPVS
præfens.

- dà mòxem, uel mòrem, uel mogù, &c. *ut in
Indicativo, &c.*
Imperfectum I.
mògao, uel mògal bih, &c.
Plurali. moghlibismo, &c.
Imperfectum II.
dà bih mògao, uel mògal. &c.
Plurali. dà bismo moghli, &c.
Indefinitum.
dà mogòh, &c. *ut in Indicativo.*
Plurali. dà mogòsmo, &c.
Perfe-

OPTATIV
Prezent

- ò dà mòxem (*možem*), mòrem itd. kao u indika-
tivu
Imperfekt
ò dà mogáh itd. Mn. *mogáhomo*
Aorist
ò dà mogòh itd. Mn. *mogòsmo* itd.
Perfect
ò dà sam mògao ili mògal itd.
Pluskvamperfect
ò dà bijh (*bih*) mògao ili mògal itd.
Futur je sličan prezentu.

KONJUNKTIV
Prezent

- dà mòxem (*možem*) ili mòrem ili mogù itd. kao u
indikativu itd.
Imperfekt I.
mògao ili mògal bih itd.
Mn. *moghlibismo (mogli bismo)* itd.
Imperfekt II.
dà bih mògao ili mògal itd.
Mn. *dà bismo moghli (mogli)* itd.
Aorist
dà mogòh itd. kao u indikativu
Mn. *dà mogòsmo* itd.

158 INST. LING. ILLYR.

Perfectum.

dà sam mògao, uel mògal, &c. *ut in Indic.*

Plusquam perfectum I.

bio, uel bil bih mògao, uel mògal.

Plurali. bili bismo moghli.

Plusquam perfectum II.

dà bijh bio, uel bil, mògao, uel mògal, &c.

Plur. dà bijhomo bìli moghli.

Futurum.

kadà bùdu, &c. mògao, uel mògal.

Plur. bùdemo, &c. moghli.

INFINITI MODI TEMPVS

præfens.

Mocchi *posse* *puotere.*

GERVNDIVM.

Præfentis, & imperfecti.

mògucchi, *cum possit, puotendo.*

Perfecti, & plusquamperfecti.

mòghsci, uel bùducchi mògao uel mògal.

PARTICIPIVM.

Præfentis & imperfecti.

mogúchi, mogúchia, mogúchie *spotens.*

Perfe-

Perfekt

dà sam mògao ili mògal itd. kao u indikativu

Pluskvamperfekt I.

bio ili bil bih mògao ili mògal

Mn. bili bismo moghli (mogli).

Pluskvamperfekt II.

dà bijh bio ili bil mògao ili mògal itd.

Mn. dà bijhomo bìli moghli (bihomo bili mogli).

Futur

kadà bùdu itd. mògao ili mògal

Mn. bùdemo itd. moghli (mogli)

INFINITIV

Prezent

mocchi (moči)

posse

puotere

GERUND

Prezenta i imperfekta

mògucchi (mogući), cum possit, puotendo

Perfekta i pluskvamperfekta

mòghsci (mogši) ili bùducchi (budući) mògao ili mògal.

PARTICIP

Prezenta i imperfekta

mogúchi, mogúchia, mogúchie (mogući, moguća, moguće), potens

Perfecti, & plusquamperfecti.
mògao, uel mògal, mòghla, mòghlo.

Aliud.

moghsci, mòghsca, mòghsca. *hauendo puotuto.*

DE VERBORVM
IMPERSONALIVM
CONIUGATIONE.

Caput I X.

VERBA Impersonalia apud nos quaedam rem absolutè significant in tertia persona dumtaxat, ut, garmij, tonat. daxij, pluit. snixij, ningit, & horum similia.

Quaedam uerò sine particula (se) rem imperfectè significant, ut, zgayase, accidit. prigáyase, & his similia. Quibus addi possunt omnia fermè uerba Intransitiua secundæ speciei, ut, òrese, aratur. tecése, curritur. piyése, bibitur; quæ tamen sunt passiuæ significationis. Pro quibusdam denique Impersonalibus est in usu quorundam adiectiuorum forma neutra coniuncta cum tertijis personis uerbi, yesàm, ut, slòbodno yèst, li-

ceè.

Perfecta i pluskvamperfecta

mògao ili mògal, mòghla (mogla), mòghlo (moglo)

Drugi

moghsci, mòghsca, mòghsca (mogši, mogša, mogše), hauendo puotuto

O KONJUGACIJI
BEZLIČNIH
GLAGOLA

Poglavlje IX.

Bezlični glagoli u nas označavaju neko zbivanje apsolutno, samo u trećem licu kao *garmij (grmi)*, tonat; *daxyij* (dažji)*, pluit; *snixij (sniži)*, ningit i tome slično.

Neki pak bez čestice *se* označuju zbivanje nepotpuno kao *zgayase (zgaja se)*, *prigáyase (prigaja se)* i tome slično. Njima se mogu dodati gotovo svi neprijelazni glagoli druge vrste kao *òrese, aratur; tecése (teče se)*, curritur; *piyése (pije se)*, bibitur koji su ipak pasivnoga značenja. Napokon, za neke različne glagole u uporabi je oblik srednjega roda nekih pridjeva povezan s trećim licima glagola *yesàm (jesam)* kao *slòbodno yèst (jest)*, licet;

160 INST. LING. ILLYR.

cet. gliùbko yèst, *libet.* bòglie yèst, *praestat*
drágo yèst, *placet.* dostóyno yèst, *decet.*

CONIVGATIO VERBI

Impersonalis absoluti.

INDICATIVI MODI TEMPVS

Præsens. daxij, *pluit.*

Imperfectum. daxýáscē, *pluebat.*

Indefinitum. dàxyi, *pluit* : *piobbe.*

Perfectum. daxillo yèst, *pluit*, *hà piouuto.*

Plusquamperfecto. *bijscē daxillo; pluerat, ha-*
ueua piouuto.

Futurum. daxyitti chie, *pluet*, *piouerà.*

IMPERATIVI MODI TEMPVS

Præsens. daxyi, *pluat.*

Futurum. daxyt chie.

OPTATIVI MODI TEMPVS

Præsens. ò dà daxij, *utinam pluat.*

Imperfectum. ò dà daxýáscē.

Indefinitum. ò dà dàxyi.

Perfectum. ò dà yèst daxyillo.

Plusquamperfectum. ò dà *bijscē* daxyillo.

Futurum. ò dà daxyij.

CONIVNCTIVI MODI TEMPVS

Præsens. dà daxyij.

Imperfectum I. daxyillobi.

Imperfectum II. dà bi daxyillo.

Indefinitum. dà ye, uel yèst, daxyillo.

Plusquamperfectum I. bilo bi daxyillo.

Plus-

gliùbko yèst (*ljubko jest*), *libet;* *bòglie yèst* (*bolje jest*), *praestat;* *drágo yèst* (*drago jest*), *placet;*
dostóyno yèst (*dostojno jest*), *decet.*

KONJUGACIJA APSOLUTNOGA

bezličnoga glagola

INDIKATIV

Prezent *daxyij** (*dažji*), *pluit*

Imperfekt *daxýáscē* (*dažjaše*), *pluebat*

Aorist *dàxyi* (*dažji*), *pluit*, *piobbe*

Perfekt *daxillo yèst* (*dažilo jest*), *pluit*, *hà piouuto*

Pluskvamperfekt *bijscē daxillo* (*biše dažilo*),
pluerat, *haueua piouuto*

Futur *daxyitti che* (*dažjiti će*), *pluet*, *piouerà*

IMPERATIV

Prezent *daxyi* (*dažji*), *pluat*

Futur *daxyt chie* (*dažjt će*)

OPTATIV

Prezent ò dà *daxyij** (*o da dažji*), *utinam pluat*

Imperfekt ò dà *daxýáscē* (*dažjaše*)

Aorist ò dà *dàxyi* (*dažji*)

Perfekt ò dà *yèst daxyillo* (*jest dažilo*)

Pluskvamperfekt ò dà *bijscē daxyillo* (*biše dažilo*)

Futur ò dà *daxyij* (*dažji*)

KONJUNKTIV

Prezent dà *daxyij* (*dažji*)

Imperfekt I. *daxyillobi* (*dažjilo bi*)

Imperfekt II. *dà bi daxyillo* (*da bi dažjilo*)

Aorist* *dà dàxyi** (*da dažji*)

Perfekt* *dàye** ili *yèst daxyillo* (*da je, jest dažjilo*)

Pluskvamperfekt I. *bilo bi daxyillo* (*dažjilo*)

LIB. II. PARS I. 161

Plusquamperfectum II dà bi bìlo daxyillo.
Futurum. Kadà bùde daxyillo.

INFINITI MODI TEMPVS
Præfens.

Daxyitti. *pluere, piouere*.

GERVNDIVM.

Præfentis, & imperfecti.
Daxyécchi, *cum pluat, piouendo*.

Perfecti, & Plusquam perfecti.
Daxyívsci, *cum pluerit, uel pluisset, hauendo piouuto*.

PARTICIPIVM.

Præfentis, & imperfecti.
Daxyécchi, daxyéchia, daxyéchie.

Perfecti, & Plusquam perfecti.
Daxyío, uel daxyíl, daxyilla, daxyillo.
Aliud.
Daxyívsci, daxyívscá, daxyívscé.

L CON.

Plusquamperfekt II. *dà bi bìlo daxyillo*
(*dažjilo*)

Futur *kadà bùde daxyillo* (*dažjilo*)

INFINITIV
Prezent

daxyitti (*dažjiti*), *pluere, piouere*

GERUND

Prezenta i imperfekta
daxyécchi (*dažjeći*), *cum pluat, piouendo*

Perfekta i plusquamperfekta
daxyívsci (*dažjivši*), *cum pluerit uel pluisset,*
hauendo piouuto

PARTICIP

Prezenta i imperfekta
daxyécchi, daxyéchia, daxyéchie (*dažjeći, dažjeća,*
dažjeće).

Perfekta i plusquamperfekta
daxyío ili *daxyíl, daxyilla, daxyillo* (*dažjio* ili
dažjil, dažjila, dažjilo).

Drugi
daxyívsci, daxyívscá, daxyívscé (*dažjivši, dažjivša,*
dažjivše).

CONIVGATIO VERBI

Imperfonalis paffiuæ fignificationis .

INDICATIVI MODI TEMPVS

Præfens.

Biyefe , uerberatur .*Imperfectum* . biyafcefe . uerberabatur .*Indefinitum* . biſe .*Perfectum* bió, uel billo ſe yèſt.*Plusquamperfectum* . bijscefe billo .*Futurum* , bittichie ſe .

IMPERATIVI MODI TEMPVS

Præfens . biyſe .*Futurum* . bitchieſe .

OPTATIVI MODI TEMPVS

Præfens , ò dà ſe biye .*Imperfectum* . ò dà ſe biyaſce .*Indefinitum* . ò dà ſe bi .*Perfectum* . ò dà ſe yèſt billo .*Plusquamperfectum* . ò dà ſe bijsce billo .*Futurum* . ò dà ſe biye .

CONIVNCTIVI MODI TEMPVS

Præfens . dà ſe biye .*Imper-*KONJUGACIJA BEZLIČNOGA
glagola paſivnoga značenja

INDIKATIV

Prezent biyese (bije se), uerberatur**Impferfekt** biyafceſe (bijaſe se), uerberabatur**Aorist** biſe (bi se)**Perfekt** bió ili billo ſe yèſt (bió ili bilo ſe jeſt)**Pluskvamperfekt** bijsceſe billo (biſe ſe bilo)**Futur** bittichie ſe (biti će se)

IMPERATIV

Prezent biyſe (bij se)**Futur** bitchieſe (bit će se)

OPTATIV

Prezent ò dà ſe biye (bije)**Imperfekt** ò dà ſe biyaſce (bijaſe)**Aorist** ò dà ſe bi**Perfekt** ò dà ſe yèſt billo (jeſt bilo)**Pluskvamperfekt** ò dà ſe bijsce billo
(biſe bilo)**Futur** ò dà ſe biye (bije)

KONJUNKTIV

Prezent dà ſe biye (bije)

LIB. II. PARS I. 163

Imperfectum I. billobise.
Imperfectum II. dà bise billo.
Indefinitum. dà se bi.
Perfectum. dà se ye, uel yèst billo.
Plusquam perfectum I. bilo bise billo.
Plusquam perfectum II. dà se bjsce billo.
Futurum. Kadà se bùde billo.

INFINITI MODI TEMPVS

Præsens, bittise.

GERVNDIVM.

Præsentis, & imperfecti.
bìyucchise, cum uerberetur.

Perfecti, & plusquam perfecti.
bìvscise.

PARTICIPIVM.

Præsentis, & imperfecti.
bìyúchise, bìyúchiasè, bìyúchie.

Perfecti, & plusquam perfecti.
bìo, uel bìl, bìlla, bìllo.

Aliud.
bìvscise, bìvscase, bìvscese.

L 2 INSTI-

Imperfekt I. billobise (*bilo bi se*)

Imperfekt II. dà bise billo (*da bi se bilo*)

Aorist dà se bi

Perfekt dà se ye (*je*) ili yèst (*jest*) billo

Pluskvamperfekt I. bilo bise billo (*bi se bilo*)

Pluskvamperfekt II. dà se bjsce billo
(*bìše bilo*)

Futur kadà se bùde billo (*bilo*).

INFINITIV

Prezent bittise (*biti se*)

GERUND

Prezenta i imperfekta

bìyucchise (bìjuči se), cum uerberetur

Perfekta i plukvamperfekta

bìvscise (bìvši se)

PARTICIP

Prezenta i imperfekta

bìyúchise, bìyúchiasè, bìyúchie (bìjuči se, bìjuča se, bìjuče se)

Perfekta i pluskvamperfekta

bìo ili bìl, bìlla (bìla), bìllo (bìlo)

Drugi

bìvscise, bìvscase, bìvscese (bìvši se, bìvša se, bìvše se).

164
INSTITVTIONVM
LINGVÆ ILLYRICÆ
LIBRI SECVNDI.
PARS SECVNDA.
DE PARTICIPIO
ET ADVERBIO.

VVM Participium, & Aduerbium ad ipsa uerba præcipue pertineant, iure illorum tractatio uerba consequitur. Alterū namq. est, quod Grammatici Participium appellant, perindē quasi partem. capiat nominis, & partem uerbi; Alterum uerò Aduerbium, quod additum uerbo, significationem eius explamat, & implet: Nam sine eo sensus perfectus esse non uidetur, ut ait Aldus Manutius maior vir de humanarum litterarum studijs optimè meritus.

DE

OSNOVE
ILIRSKOGA JEZIKA
DRUGA KNJIGA

DRUGI DIO

O PARTICIPU
I PRILOGU

Budući da se particip i prilog prije svega odnose na same glagole, opravdano je da njihova obrada slijedi iza glagola. Jedno je ono, naime, što gramatičari nazivaju participom koji kao da istovremeno uzima dio od imena i dio od glagola. Drugo je pak prilog koji, dodan glagolu, objašnjava i dopunjuje njegovo značenje. Naime, bez njega čini se da smisao nije potpun, kako kaže Aldo Manucije, velik čovjek, veoma zaslužan za humanistički studij.

DE PARTICIPIO.

Caput I.

- 1 *Participium, est pars orationis, quae ferè semper tum casus habet, tum tempora.*
- 2 *Tribuuntur autem Participio Genus, Casus, Tempus, significatio, & figura.*
- 3 *Genus est Masculinum, Fœmininum, & Neutrum, Masculinum tamen solum præteriti perfecti in, o, puram desinens, indeclinabile est.*
- 4 *Casus sunt totidem Participiorum, quot Adiectiuorum.*
- 5 *Tempora sunt Præsens, & Imperfectum simul; (nisi fortè ex utroque tempore possit in aliquibus uerbis formari suum cuiusque Participium, ut, ucécchi, docens: ticúcchi, tangens, uel ticayúcchi, ab imperfecto.) Præteritum perfectum, & plusquam perfectum, ut, ucio, (masculinum singulare est indeclinabile) uel ucil, (declinabile, quod respondet Participio Italico præteriti.) Fœmin. ucilla; Neutrum, ucillo. Participiū autem passivæ significationis inseruit omnibus temporibus.*
- 6 *Significationes sunt duæ, Transitiua, & Intransitiua, ex quarum utraque formantur*

L 3 tur

O PARTICIPU

Poglavlje I.

1. Particip je dio iskaza koji gotovo uvijek ima i padeže i vremena.
2. Participu se pripisuje rod, padež, vrijeme, značenje i sastav.
3. Rod je muški, ženski i srednji, a samo je muški rod præterita perfecta, koji završava na čisto o, nesklonjiv.
4. Participi imaju isto toliko padeža koliko i pridjevi.
5. Vremena su prezent i imperfekt zajedno (osim ako slučajno neki glagoli mogu i iz jednog i drugog vremena tvoriti svaki svoj particip kao *ucécchi* (učéci), *docens*; *ticúcchi* (tićući), *tangens* ili *ticayúcchi* (ticajući) od imperfekta), præterit perfekt i pluskvamperfekt kao *ucio* (jednina je muškoga roda nesklonjiva) ili *ucil* (učil) (sklonjivo je, što odgovara talijanskom participu præterita). Ženski je rod *ucilla* (učila), srednji *ucillo* (učilo). Particip pasivnoga značenja služi za tvorbu svih vremena.
6. Dva su značenja - prijelazno i neprijelazno, od oba se na neki način tvore

tur Participia Aëtiæ quodammodò significationis: Passivæ uerò non nisi ex prima, & secunda specie Transitiuorum. Ex secunda autem Intransitiuorum; neque tamen omnium; sed eorum tantum, quæ possunt esse transitivæ significationis.

7 *Numerus Participiorum est singularis, & Pluralis.*

8 *Figuræ denique sunt simplex, & compositæ.*

PARTICIPII ACTIVAE significationis.

Præsentis, & imperfecti.

Exemplum.

Numero singulari.

Nom. ucécchi, ucéchia, ucéchie. *hic, hæc, hoc docens.*

Gen. ucéchiega, ucéchiæ, ucéchiega. *docentis.*

Dat. ucéchiemu, ucéchioy, ucéchiemu. *docenti.*

Acc. ucéchiega, ucéchiu, ucéchie. *docentem, & docens.*

Vocat. ò ucécchi, ucéchia, ucéchie. *ò docens.*

Abl.

participi aktivnoga značenja. Participi pasivnoga značenja tvore se samo od prve i druge vrste prijelaznih glagola. Tvore se doduše i od druge vrste neprijelaznih, ali ipak ne od svih, nego samo od onih koji mogu imati i prijelazno značenje.

7. Broj participa jest jednina i množina.

8. Sastavi su, napokon, jednostavni i složeni.

PARTICIPII AKTIVNOGA značenja

Participi prezenta i imperfekta

Primjer

Jednina

Nom. ucécchi, ucéchia, ucéchie

(učeći, učeća, učeće), hic, haec hoc docens

Gen. ucéchiega, ucéchiæ, ucéchiega

(učecéga, učecé, učecéga), docentis

Dat. ucéchiemu, ucéchioy, ucéchiemu

(učecému, učecóy, učecému), docenti

Ak. ucéchiega, ucéchiu, ucéchie

(učecéga, učecú, učecé), docentem, docens

Vok. ò ucécchi, ucéchia, ucéchie

(učeći, učeća, učeće), ò docens

LIB. II. PARS II. 167

Abl. od učehiega, učehie, učehiega. à docente, uel doctenti.

Sept. s'ucéchchim, učehiom, učéchchim. cum docente.

Plurali.

Nom. učécchi, učéchia, učéchia. docentes, & doctentia.

Gen. učécchih. doctentium.

Dat. učécchim. doctentibus.

Acc. učécchi, učéchia, učéchia. docentes, & doctentia.

Voc. ò učécchi, učéchia, učéchia.

Abl. od učécchih. à doctentibus.

Sept. s'ucéchchimi, uel učécchima. cum doctentibus.

Oct. ù učécchih. in doctentibus.

PARTICIPII.

Perfecti, & Plusquam perfecti.

Exemplum.

Numero singulari.

Nom. učío, uel učil, učilla, učillo.

Gen. učilloga, učilla, učilloga.

Dat. učilloma, učilloj, učillomu.

Acc. učilloga, učillu, učillo.

Voc. ò učilli, učilla, učillo.

L 4 Abl.

Abl. od učehiega, učehie, učehiega (učéčega, učéče, učéčega), à docente uel doctenti

Sedmi s' učéchchim, učehiom, učéchchim (učéčim, učéčom, učéčim), cum docente

Množina

Nom. učécchi, učéchiae, učéchia

(učéči, učéče, učéča), docentes et doctentia

Gen. učécchih (učéčih), doctentium

Dat. učécchim (učéčim), doctentibus

Ak. učécchi, učéchiae, učéchia

(učéči, učéče, učéča), docentes et doctentia

Vok. ò učécchi, učéchiae, učéchia

(učéči, učéče, učéča)

Abl. od učécchih (učéčih), à doctentibus

Sedmi s' učécchimi ili učécchima (s učéčimi ili učéčima), cum doctentibus

Osmi ù učécchih (u učéčih), in doctentibus

PARTICIPI

perfecta i pluskvamperfecta

Primjer

Jednina

Nom. učío ili učil, učilla, učillo (učío ili učil, učila, učilo)

Gen. učilloga, učillae, učilloga (učilloga, učille, učilloga)

Dat. učillomu, učilloj, učillomu (učilomu, učiloj, učilomu)

Ak. učilloga, učillu, učillo (učilloga, učilu, učilo)

Vok. ò učilli, učilla, učillo (učili, učila, učilo)

Abl. od ucilloga, ucillæ, ucilloga.
Sept. s'ucillim, ucillom, ucillim.

Plurali.

Nom. ucilli, ucillæ, ucilla.

Gen. ucillih.

Dat. ucillim.

Acc. ucilli, nel ucille, ucillæ, ucilla.

Voc. ò ucilli, ucillæ, ucilla.

Abl. od ucillih.

Sept. s'ucillimi, uel ma.

Ost. ù ucillih.

Admonitio.

*Significatio huius Participij explicari potest
 his uocibus Italicis in actiua significatione
 sumptis (in segnato, ucio, uel ucil) (in se-
 gnata, ucilla) (in segnato, ucillo;) que no-
 stra uoces copulata cum uerbo, yesam, per-
 fectum sensum efficiunt præteriti temporis.
 Quamobrem casus recti in usu uidentur es-
 se dumtaxat.*

Abl. od ucilloga, ucillae, ucilloga
 (učiloga, učile, učiloga)
 Sedmi s' ucillim, ucillom, ucillim
 (učilim, učilom, učilim)

Množina

Nom. ucilli, ucillae, ucilla (učili, učile, učila)

Gen. ucillih (učilih)

Dat. ucillim (učilim)

Ak. ucilli ili ucille, ucillae, ucilla (učili ili učile, učila)

Vok. ò ucilli, ucillae, ucilla (o učili, učile, učila)

Abl. od ucillih (učilih)

Sedmi s' ucillimi ili ma (učilimi ili ma)

Osmi ù ucillih (učilih)

Napomena

Značenje toga participa može se objasniti ovim talijanskim riječima uzetim u aktivnom značenju: in segnato – ucio ili ucil (učio ili učil), in segnata – ucilla (učila), in segnato – ucillo (učilo). Naše riječi povezane s glagolom *jesam* izriču svršenost prošloga vremena. Zbog toga se čini da su u uporabi samo uspravni padeži³¹.

³¹ Tj. nominativ jednine i množine glagolskog pridjeva radnog.

DE PARTICIPIO
ET VERBO PASSIVAE
SIGNIFICATIONIS.

Caput II.

*V*M idioma nostrum nihil aliud
habeat passivae significationis, nisi
si participium, à quo deinde, &
à formis uerbi substantiui uer-
bum passiuum formare possu-
mus; uisum est hoc loco non mo-
do ipsiusmet participij declinationem appone-
re; uerum etiam maioris perspicuitatis gra-
tia uerbum passiuum coniugare; quandoqui-
dem de eo nusquam actum est.

PARTICIPII PASSIVAE
SIGNIFICATIONIS.

Exemplum.

Numero singulari.

Nom. ucèn, učenà, učenò. *doctus, docta, do-
ctum. insignato.*

Gen.

O PARTICIPU
I GLAGOLU PASIVNOGA
ZNAČENJA

Poglavlje II.

Budući da naš jezik nema ništa drugo pasivnoga značenja osim participa, od kojega zatim, i od oblika glagola opstojnosti³², možemo tvoriti pasivni glagol, čini se prikladnim na ovom mjestu izložiti ne samo deklinaciju samoga participa nego i, radi veće jasnoće, konjugaciju pasivnoga glagola kad se već o tome još nigdje nije raspravljalo.

PARTICIPI PASIVNOGA
ZNAČENJA

Primjer

Jednina

Nom. ucèn, učenà, učenò (*učen, učena,
učeno*), *doctus, docta, doctum, insignato*

³² Glagola *biti*.

Gen. ucenóga, ucennæ, ucenóga . *dočti, dočte, dočti.*

Dat. ucenómu, ucenóy, ucenómu . *dočto, dočta, dočto.*

Acc. ucenóga, ucenú, ucenò . *dočtum, dočtam, dočtum.*

Voc. ò ucenni, ucená, ucenò , ò *dočte, dočta, dočtum.*

Abl. od ucenóga, ucennæ, ucenóga . *à dočto, dočta, dočto.*

Sept. s' ucením, ucenóm, ucením , *cum dočto, dočta, dočto.*

Plurali.

Nom. uceni, ucennæ, ucená . *dočti, dočte, dočta.*

Gen. ucennih , *doctorum, dočtarum, dočtorum.*

Dat. ucennim . *dočtis.*

Acc. uceni, ucennæ, ucená . *dočtos, dočtas, dočta.*

Voc. ò uceni, ucennæ, ucená . ò *dočti, dočte, dočta.*

Abl. od ucennih, à
Sept. s' ucenimi, uel ma, *cum* } *dočtis.*

Očt. ù ucennih. in

Admonitio.

Participia passivæ significationis habent uariæ terminationis formam generis masculini.

Quæ-

Gen. *ucenóga, ucennæ, ucenóga*

(*učenoga, učene, učenoga*), docti, doctae, docti

Dat. *ucenómu, ucenóy, ucenómu* (*učenomu, učenoj, učenomú*), docto, doctae, docto

Ak. *ucenóga, ucenú, ucenò* (*učenoga, učenu, učeno*), doctum, doctam, doctum

Vok. ò *ucenni, ucená, ucenò* (*učeni, učena, učeno*), ò docte, docta, doctum

Abl. *od ucenóga, ucennæ, ucenóga* (*učenoga, učene, učenoga*), à docto, docta, docto

Sedmi s' *ucením, ucenóm, ucením* (*učenim, učenom, učenim*), cum docto, docta, docto

Množina

Nom. *uceni, ucennæ, ucená* (*učeni, učene, učena*), docti, doctae, docta

Gen. *ucennih* (*učenih*), doctorum, doctarum, doctorum

Dat. *ucennim* (*učenim*), doctis

Ak. *uceni, ucennæ, ucená* (*učeni, učene, učena*), doctos, doctas, docta

Vok. ò *uceni, ucennæ, ucená* (*učeni, učene, učena*), ò docti, doctae, docta

Abl. *od ucennih* (*učenih*)

Sedmi s' *ucenimi* ili *ma* (*učenimi* ili *ma*)

Osmi ù *ucennih* (*učenih*)

à	}	doctis
cum		
in		

Napomena

Participi pasivnoga značenja imaju različite oblike završetaka za muški rod.

- 1 *Quaedam terminantur syllaba (en) ut, ucèn, doctus. gliùblien, amatus. biyèn, uerberatus. slidyen, secutus. naucèn, edoctus. slávoglien, glorificatus. poníxen, humiliatus. pohváglien, collaudatus. obuvèn, calceatus.*
- 2 *Quaedam syllaba (an) ut, tičan, tactus. imàn, habitus, gospodòvan, dominatus. imenòvan, nominatus.*
- 3 *Quaedam syllaba (et) uti, zàcet, conceptus. pròpet, extensus. vâzet, acceptus.*
- 4 *Quaedam syllaba (at) ut, dvizat, sublatus.*
- 5 *Quaedam syllaba (ut) uti, sàghnut, complicatus. dvighnut, leuatus. prighnut, incurvatus.*

CONIUGATIO VERBI
passivae significationis.

INDICATIVI MODI TEMPVS
Praesens.

Numero singulari.

Vcèn { sam, uel yesàm. *doceor, son insegnato.*
si, uel yesì. *doceris, uel docere.*
Iye, uel yèst. *docetur.*

Plu

1. Neki završavaju slogom *en* kao *ucèn* (*učen*), doctus; *gliùblien* (*ljubljen*), amatus; *biyèn* (*bijen*), uerberatus; *slidyen* (*slidjen*), secutus; *naucèn* (*naučen*), edoctus; *slávoglien* (*slavljen*), glorificatus; *poníxen* (*ponižen*), humiliatus; *pohváglien* (*pohvaljen*), collaudatus; *obuvèn*, calceatus.
2. Neki završavaju slogom *an* kao *tičan* (*tican*), tactus; *imàn*, habitus; *gospodòvan*, dominatus; *imenòvan*, nominatus.
3. Neki slogom *et* kao *zàcet* (*začet*), conceptus; *pròpet*, extensus; *vâzet*, acceptus.
4. Neki slogom *at* kao *dvizat*, sublatus.
5. Neki slogom *ut* kao *sàghnut* (*sagnut*), complicatus; *dvighnut* (*dvignut*), leuatus; *prighnut* (*prignut*), incurvatus.

KONJUGACIJA GLAGOLA
pasivnoga značenja

INDIKATIV
Prezent

Jednina

Ucèn { *sam* ili *yesàm* (*učen sam* ili *jesam*),
doceor, son insegnato
si ili *yesì* (*učen si* ili *jesì*), doceris uel docere
ye ili *yèst* (*učen je* ili *jest*), docetur

172 INST. LING. ILLYR.

Plurali.

uceni { smo, uel yesmò . docemur.
fte, uel yestè . docemini.
su, uel yesù . docentur.

Imperfectum.

ucèn { bijh . docebar .
bajsce . docebaris, uel docebare .
bajsce . docebatur .

Plurali.

uceni { bijhomo . docebamur .
bijhote . docebamini .
bijhu . docebantur .

Indefinitum.

bijh } fui bismo
bi } ucèn . fusti in segnato . Pl. biste uceni .
bi } fu bisce

Perfectum.

ucèn { sam } bio, uel bil . doctus sum .
fi } doctus es .
ye } doctus est .

Plurali.

uceni { smo } bili . sumus .
fte } docti estis .
su } sunt .

Plusquam perfectum:

bijh }
bajsce } bio, uel bil ucèn .
bajsce }

Plu-

Množina

Ucenì { smo ili yesmò (učeni smo ili jesmo), docemur
ste ili yestè (učeni ste ili jeste), docemini
su ili yesù (učeni su ili jesu), docentur

Imperfekt

Jednina

Ucèn { bijh (učen bih) docebar
bajsce (učen biše) docebaris uel docebare
bajsce (učen biše) docebatur

Množina

Ucenì { bijhomo (učeni bihomo) docebamur
bijhote (učeni bihote) docebamini
bijhu (učeni bihu) docebantur

Aorist

bijh } fui bismo
bi } ucèn fusti in segnato Mn. biste uceni
(učen) (učeni)
bi } fu bisce

Perfekt

Jednina

ucèn (učen) { sam } bio ili bil doctus sum
si } doctus es
ye (je) } doctus est

Množina

uceni (učeni) { smo } bili docti sumus
ste } docti estis
su } docti sunt

Pluskvamperfekt

Jednina

bijh (bih) }
bajsce (biše) } bio ili bil ucèn (bio ili bil ucèn)
bajsce (biše) }

LIBER II. PARS II. 173

Plurali.

bijhomo }
bijhote } bili uceni.
bijhu }

Futurum.

biti chiu, &c. ucen. *Plu.* bitichiamo, &c. uceni.

IMPERATIVI MODI TEMPVS

Præfens.

bùdi ucèn tí, &c. *Plur.* bùdimo uceni mij, &c.

Futurum.

bitchiefc ucèn tí, &c. *Plur.* bitchiemo uceni mij, &c.

Admonitio.

Eodem modo ex uerbo substantiuo sumuntur formæ reliquorum fermè modorum, Gerundiorum, & Participiorum addito singulis participio passiuo; & modis Optatiuo, ac Cõiunctiuo proprijs particulis.

DE ADVERBIO.

Caput III.

1 **A**duerbiu est pars orationis indeclinabilis, quæ adiecta uerbo eius significationem explanat, atque implet. Cum enim dicit quispiam, hoddim, ambulo. ucim, doceo;

Množina

bijhomo (bihomo) }
bijhote (bihote) } bili uceni (bili uceni)
bijhu (bihu) }

Futur

Jednina biti chiu itd. ucen (biti cu ...ucen)

Množina bitichiamo itd. uceni (biti cemo uceni)

IMPERATIV

Prezent

Jednina

bùdi ucèn tí itd. (budi ucen ti) Mn. bùdimo uceni mij itd. (budimo uceni mi)

Futur

Jednina bitchiefc ucèn tí itd. (bit cesh ucen ti)

Množina bitchiemo uceni mij itd. (bit cemo uceni mi)

Napomena

Na isti se način od glagola opstojnosti uzimaju oblici ostalih načina, gerunda i participa te se pojedinima dodaje particip pasivni i čestice koje su svojstvene optativu i konjunktivu.

O PRILOGU

Poglavlje III.

1. Prilog je nesklonjivi dio iskaza koji, dodan glagolu, objašnjava i dopunjuje njegovo značenje. Naime, kad netko kaže hoddim, ambulo; ucim (ucim), doceo;

ceo. tecém, curro. incertum est benè ne, an perperam. Accidunt autem Aduerbio species, significatio, & figura.

Species est Primitiua, & Deriuatiua: significationes uerò sunt plurimæ. Figura denique sunt simplex, & Composita, ut, dobrò, benè. ne dobrò, non benè.

De Aduerbijs temporis.

2. *Aduerbia Temporis sunt, quæ tempus, quo quid fiat, adsignificant. Hic autem præcipua quadam afferentur, quæ ad duo quasi membra reuocantur. Quærendi nimirum, & Respondendi.*

Quærendi.

Kadà? quando? dòkle? quousque? kolikoye? quam pridem? kolikrat? quoties?

Respondendi ad Aduerbiu Kadà?

ù céra, heri. obnócch, noctu. danàs, hodiè. obdàn, diu. Kassnò, serò. syùtra, cras. yurè, iam. vrimènitò, opportunè. prikosyùtra, perendie, postdimani. segayùtra, uel yutròs, hodiè manè. Sinocch, heri uesperì. veceràs, hodiè uesperì. udíglie, statim. skorò, mox. ràno, uel zaràn, maturè. dòbno, opportunè. pripòdne, ante meridiem. opodné, meridiè. popodné, post meridiem. tadà, tunc. ondá, tum. vâzda, semper. bezpristánka, assiduè.
nigdár

tecém (tečem), curro, nejasno je čini li to dobro ili loše. Prilogu pripadaju vrsta, značenje i sastav.

Vrsta je ishodišna i izvedena, značenja su pak vrlo mnoga. Sastavi, napokon, jesu jednostavni i složeni kao *dobrò*, *benè*; *ne dobrò*, *non benè*.

O priložima vremena

2. Prilozi vremena jesu oni koji označuju vrijeme u kojem se što događa.

Ovdje će se pak navesti neki važniji, koji se svode na dvije skupine: oni kojima se pita i oni kojima se odgovara.

Prilozi kojima se pita:

kadà? quando? *dòkle?* quousque? *kolikoye (koliko je)?* quam pridem? *kolikrat?* quoties?

Prilozi koji odgovaraju na prilog *kadà*
ù *céra* (jučera), heri; *obnócch* (*obnóc*), noctu; *danàs*, hodiè; *obdàn*, diu; *kassnò*, serò; *syùtra* (*sjutra*), cras; *yurè* (*jure*), iam; *vrimènitò*, opportunè; *prikosyùtra* (*prikosjutra*), perendie, postdimani; *segayùtra* (*segajutra*) ili *yutròs* (*jutros*), hodiè manè; *sinocch* (*sinóc*), heri uesperì; *veceràs* (*večeras*), hodiè uesperì; *udíglie* (*udilje*), statim; *skorò*, mox; *ràno* ili *zaràn*, maturè; *dòbno*, opportunè; *pripòdne*, ante meridiem; *opodné*, meridiè; *popodné*, post meridiem; *tadà*, tunc; *ondá*, tum; *vâzda*, semper; *bezpristánka*, assiduè;

LIB. II. PARS II. 175

nigdár, *nunquam*. kadgodír, *nonnunquam*, *uel aliquandò*. priye, *anteà*. ù napridak, *posthac*, *uel deinceps*. odávna, *uel dávno*, *olim*. nigda, *quondam*. mallo priye, *paulò ante*. mallo posli, *paulò posť*. vikovno, *aeternum*.

Respondendi ad Aduerbum
Kolikoye ?

Malloy', *parum est*. mallahnoy', *minimum est*. velèy', *multum est*. fedminay', *septimus dies est*. ofiminay', *octavus dies est*, &c.

Respondendi ad Aduerbum, Kolikrat ?

Césto, *saepè*. rétko, *rarò*. nigdár, *nunquam*. mno krát, *sapius*. bezbróyno, *sine numero*. scelkrát, *sexies*. desetkrát, *decies*. stokrát, *centies*, &c. yednóc, *semel*. dvakrát, *bis*. trikrát, *ter*, &c.

Respondendi ad Aduerbum Dòkle ?

Dò sàd, *usque adhuc*. dò sfarhé, *usque ad finem*. vâsdan, *totodie*. vavík, *aeternum*. dò pet, *usque ad quinque*. dò scest, *usque ad sex*. dò sedminæ, *usque ad septimum diem*. docim, *donec*, &c.

De

nigdár, *nunquam*; kadgodír, *nonnunquam* ili *aliquandò*; priye (*prije*), *anteà*; ù napridak, *posthac* ili *deinceps*; odávna ili dávno, *olim*; nigda, *quondam*; mallo priye (*prije*), *paulò ante*; mallo posli, *paulò post*; vikovno, *aeternum*.

Prilozi koji odgovaraju na prilog
kolikoye (*koliko je*)

malloy' (*maloj'*), *parum est*; mallahnoy' (*malahnoj'*), *minimum est*; velèy' (*velej'*), *multum est*; sedminay' (*sedminaj'*), *septimus dies est*; osminay' (*osminaj'*), *octavus dies est* itd.

Prilozi koji odgovaraju na prilog kolikrat

Césto (*često*), *saepè*; rétko, *rarò*; nigdár, *nunquam*; mnokrát, *saepius*; bezbróyno (*bezbrojno*), *sine numero*; sceskrát (*šeskrat*), *sexies*; desetkrát, *decies*; stokrát, *centies* itd.; yednóc (*jednoč*), *semel*; dvakrát, *bis*; trikrát, *ter* itd.

Prilozi koji odgovaraju na prilog dòkle

dò sàd, *usque adhuc*; dò svarhé (*svrhe*), *usque ad finem*; vâsdan *totodie*, vavík, *aeternum*; dò pet, *usque ad quinque*; dò scest (*šest*), *usque ad sex*; dò sedminæ (*sedmine*), *usque ad septimum diem*; docim (*dočim*), *donec* itd.

De Aduerbijs loci.

Aduerbia loci duobus præcipuis capitibus comprehenduntur, status nimirum in loco; atque motus ad locum, de loco, & per locum.

Aduerbia status in loco.

Gdi? ubi? óvdi, hic. tóti, *istic*. óndi, *illic*. gdi-gòdir, *alicubi*. drugdi, *alibi*. vazdi, *ubique*, &c.

Aduerbia Motus ad locum.

Kàmo? quò? simo, *uel*, ovàmo, hùc. tàmo, *istuc*. onàmo, *illuc*. zgóra, *supernè*, &c.

Aduerbia Motus per locum.

Kudà? quà? ovudá, hác. tudá, *istác*. onudá, *illác*. kudár? quà nam? *innuda*, *aliò*.

DE ADVERBIIS.

Variarum significationum.

Cap. IV.

- 1 **O** Ptandi, ut, ò dà, à dà, à dà bi bôg dà, òh; ò, *utinam*; *uel*, ò si.
- 2 Vocandi, ut, ò, nù: ò, *heus*.
- 3 Interrogandi, ut, zàc? cur? zàcto? quã-obrem? yèli? *ita ne?*
- 4 Respondendi affirmatè; ut, yòsc, *etiam*. tàxo, *ita*. yèst, *est*. zàc ne? *cur non?* zàctone? *quid ni?*
- 5 Confirmandi, ut, zayísto, *profectò*.
- 6 Negandi, ut, ne: non. *nikakor*, *nequaquam*.

7 Du-

O priložima mjesta

Prilozi mjesta obuhvaćeni su dvjema glavnim skupinama: stanje na mjestu i kretanje do mjesta, s mjesta i po mjestu.

Prilozi stanja na mjestu:

gdi? ubi? óvdi, hic; tóti, *istic*; óndi, *illic*; gdi-gòdir, *alicubi*; drugdi, *alibi*; vazdi, *ubique* itd.

Prilozi kretanja do mjesta:

kàmo? quò? simo ili ovàmo, hùc; tàmo, *istuc*; onàmo, *illuc*; zgóra, *supernè* itd.

Prilozi kretanja po mjestu:

kudà? quà? ovudá, hác; tudá, *istac*; onudá, *illac*; kudár? quà nam? *innuda*, *alio*.

O PRILOŽIMA
različita značenja
Poglavlje IV.

1. Želje kao ò dà, à dà, à dà bi bôg dà, òh; ò *utinam*, ò si.
2. Dozivanja kao ò, nù; ò, *heus*.
3. Pitanja kao zàc (zač)? *cur?*; zàcto (zašto)? *quamobrem?*; yèli (je li)? *ita ne?*
4. Potvrdnoga odgovora kao yòsc (još), *etiam*; tàko, *ita*; yèst (jest), *est*; zàc ne (zač ne)?, *cur non?*; zàctone (zašto ne)? *quid ni?*
5. Potvrdivanja kao zayísto (zajisto), *profecto*.
6. Nijekanja kao *ne*, *non*; *nikakor*, *nequaquam*.

LIB. II. PARS II. 177

- 7 *Dubitandi, ut, bār̄x, furtassē.*
 8 *Hortandi, ut, nū, age. nūdir, agedum.*
 9 *Prohibendi, ut, dā nē, ut ne. nē, non, minimē.*
 10 *Demonstrandi, ut, òvo, otto, etto, enno; en; ecce.*
 11 *Eligendi, ut, pacē, immo.*
 12 *Comparandi, ut, vèchie, magis. màgne, minus. yàcce, fortius. nēgo, uel nēg, quam.*
 13 *Congregandi, ut, skūpno, simul. ikūpa, unā. zàyedno, pariter. ù yednò ù skūp.*
 14 *Separandi, ut, razlucno, separatim.*
 15 *Intendendi, ut, cvársto, acriter. krípõstno, studiosè. snáxno, uehementer, &c.*
 16 *Remittendi, ut, nehárno, negligenter. líno, segniter. slábo, remissè.*
 17 *Ordinis, ut, parvò, primum. páka, deindè. napokóm, postremò. priy, pòsli, náyposli, &c.*
 18 *Euentus, ut, yedà, si fortè.*
 19 *Similitudinis, ut, Kokò, sicut. takò, ita. yako, ueluti kakò, uti.*
 20 *Diuersitatis, ut, innáko, aliter. drugáko, secus.*
 21 *Qualitatis, ut, múdro, prudenter. gizdàvo, eleganter. razúmno, sapienter. dobrò, benè. bòglie, melius. zlò, malè. gòrre, peius. pokóyno, sedatè. tìho, tranquillè. hitro, uelociter, & omnes fermè alie formæ adiectiuorum*

M uorum

7. Sumnje kao *bār̄x* (*brž*), fortasse.
 8. Poticanja kao *nū*, age; *nūdir*, agedum.
 9. Zabrane kao *dā nē*, ut ne; *nē*, non, minimè.
 10. Pokazivanja kao *èvo, otto, etto, enno*, en; ecce.
 11. Izabiranja kao *pacē* (*pače*), immo.
 12. Uspoređivanja kao *vèchie* (*veče*), magis; *màgne* (*manje*), minus; *yàcce* (*jače*), fortius; *nēgo* ili *nēg*, quam.
 13. Skupljanja kao *skūpno*, simul; *skūpa*, una; *zàyedno* (*zajedno*), pariter; *ù yednò* (*ujedno*), *ù skūp*.
 14. Odvajanja kao *razlucno* (*razlučno*), separatim.
 15. Naprežanja kao *cvársto* (*čvrsto*), acriter; *krípõstno*, studios; *snáxno* (*snažno*), uehementer itd.
 16. Popuštanja kao *nehárno*, negligenter; *líno*, segniter; *slábo*, remissè.
 17. Reda kao *parvò* (*prvo*), primum; *páka*, deindè; *napokóm*, postremò; *priy* (*prij*), *pòsli*, *náyposli* (*najposli*) itd.
 18. Ishoda kao *yedà* (*jeda*), si fortè.
 19. Sličnosti kao *kokò*, sicut; *takò*, ita; *yako* (*jako*), ueluti; *kakò*, uti.
 20. Različitosti kao *innáko*, aliter; *drugáko*, secus.
 21. Kakvoće kao *múdro*, prudenter; *gizdàvo*, eleganter; *razúmno*, sapienter; *dobrò*, benè; *bòglie* (*bolje*), melius; *zlò*, malè; *gòrre*, peius; *pokóyno* (*pokojno*), sedatè; *tìho*, tranquillè; *hitro*, uelociter i gotovo svi drugi oblici pridjeva

178 INST. LING. ILLYR.

uorum neutri generis, qua sapissimè fiunt aduerbia.

22 *Quantitatis, ut, mállo, parum. velè, multum. dòliti, satis. mnògo, nimium.*

INSTITVTIONVM

LINGVÆ ILLYRICÆ

LIBRI SECVNDI.

PARS TERTIA.

DE PRAEPOSITIONE

INTERIECTIONE,

& Coniunctione.

De tres postrema Orationis particula, etsi minoris momenti esse uideantur, quippe qua minima sint, & paucè significationis expertes; non minus tamen ad uenustatem, ac firmitatem perfectæ locutionis pertinent, quam quacumque ex ijs, qua hæctenus declarate sunt. Expositionem

srednjega roda, koji vrlo često postaju prilozima.

22. Količine kao *mállo*, parum; *velè*, multum; *dòsti*, satis; *mnògo*, nimium.

OSNOVE

ILIRSKOGA JEZIKA

DRUGA KNJIGA

TREĆI DIO

O PRIJEDLOGU,

UZVIKU

i vezniku

Ta tri posljednja mala dijela iskaza, premda se čini da su od manje važnosti jer su sasvim male-na i gotovo bez značenja, pridonose jednako finoći i čvrstoći savršena govora kao bilo koji od dosada opisanih.

*nam itaque illas hac postrema, & perbreui
huius libri parte quantacumque uenustate,
ac breuitate potero.*

DE PRÆPOSITIONE

Caput I.

Prepositio est pars orationis indeclinabilis, quæ cæteris eius partibus aut separata, aut coniuncta præponitur. Huic autem accidunt Figura, & Casus. Figura quidem simplex, & composita. Casus uerò, etiam si apud Latinos non nisi Accus. & Ablat. illi tribuantur; apud nos tamen eidem ferè omnes largiuntur. Quod fit uel propter uariam uerborum significationem, uel potius propter uaria nominũ genera ita, ut eadem præpositio in utroque numero diuersos casus sibi asciscat.

De præpositione exigente,

Nomin. Sing.

1. Zà, significans (propter aut pro) e coniunctaque cum nominibus Appellatiuis masculinis exigat nominat. ut, zà uzròk tvóy, zà grâd sfëti, zà stòl Boxyí.
2. Nà, super; ut, pòyde nà mjr, nà odâr, nà pòd.
3. ù, in, ut, ù ovi nacín, ù násc grâd.

M 2 Vz,

Izložít ću ih stoga u ovom posljednjem i sasvim kratkom dijelu knjige koliko god budem mogao ugodno i kratko.

O PRIJEDLOGU

Poglavlje I.

Prijedlog je nesklonjivi dio iskaza koji se, odvojeno ili povezano, stavlja pred ostale dijelove iskaza. Njemu pripadaju sastav i padež. Sastav jest jednostavan i složen. A padeži, premda se u Latina prijedlogu pripisuju samo akuzativ i ablativ, u nas mu se ipak daju gotovo svi. To biva ili zbog različitoga značenja glagola ili, prije, zbog raznih rodova imena, tako da isti prijedlog u oba broja preuzima različite padeže.

O prijedlogu koji zahtijeva nominativ jednine

1. Zà koji znači propter ili pro u svezi s općim imenicama muškoga roda zahtijeva nominativ kao u zà uzròk tvóy (tvoj), zà grâd sfëti (sveti), zà stòl Boxyí (Božji).
2. Nà, super kao u pòyde nà mjr (pojde na mir), nà odâr, nà pòd.
3. Ù, in kao u ù ovi nacín (način), ù násc (naš) grâd.

- 4 V z, *secus, ut*, ùz pùt stári.
 5 Pòd, *sub, ut*, pòd ottàr pobíghnu.

De Præpositione exigente

Genit. Sing.

- 1 Od, del, uel di; & his similes particula, *ut*, od onæ zàpovidi, di quel commandamento.
 2 Prik, uel priko, *trans, uel ultra; ut*, skocci priko potòka. prik rike.
 3 Vàn, *extra, ut*, vàn kùchiax. vàn gràda.
 4 Rádi, *propter, ut*, rádi bòga, *propter Deū*.
 5 Vårhu, aut sfårhu, *super: ut*, vårhu obilnæ tarpèzæ.
 6 Dò, *usque ad: ut*, dò glávæ, uel deridò glávæ.
 7 Bèz, brèz, prèz., *sine; ut*, bèz mìrx.
 8 Çichia, uel çicch', *causa, ergo, aut propter*. çicch' stráha Isùssova. gliubàvi çichia; *follet enim hac nominibus etiam poslponi*.

De Præpositione exigente

Dat. Sing.

- 1 Nà, *supra; præposita nominibus, quæ con- struantur cum uerbis status in loco; ut*, nà ottàru. nà glàvi nossi.
 2 ù, *intra, ut*, ù kùcchi. ù çàrqvi. ù vartlu.
 3 Pri, *apud, ut*, pri Ivannu. pri gnìvi.
 4 Kà, uel K', *ad, uel, uersus, ut*, K' diviçi. K' gràdu.

g Prò-

4. Uz, *secus* kao ùz pùt stári.
 5. Pòd, *sub* kao pòd ottàr pobíghnu (*pobignu*).

O prijedlogu koji zahtijeva genitiv jednine

1. Od, del ili di i tome slične čestice kao od onae (*one*) zàpovidi, di quel commandamento.
 2. Prik ili priko, *trans* ili *ultra* kao skocci (*skoći*) prikò potòka, prik rike.
 3. Vàn, *extra* kao vàn kùchiae (*kuće*), vàn gràda.
 4. Rádi, *propter* kao rádi bòga, *propter* Deum.
 5. Vårhu (*vrhu*) ili sfårhu (*svrhu*), *super* kao vårhu obilnæ tarpèzæ (*vrhu obilne tpeze*).
 6. Dò, *usque ad* kao dò glávæ (*glave*) ili deridò (*deri do*) glávæ (*glave*).
 7. Bèz, brèz, prèz, *sine* kao bèz mìrxæ (*mire*).
 8. Çichia (*cića*) ili çicch' (*cić'*), *causa, ergo* ili *propter* kao çicch' stráha Isùssova (*cić' straha Isusova*), gliubàvi çichia (*ljubavi cića*), obično se stavlja iza imena.

O prijedlogu koji zahtijeva dativ jednine

1. Nà, *supra* se stavlja pred imena koja se tvore s glagolima stanja na mjestu kao nà ottàru (*otaru*), nà glàvi nossi (*nosi*).
 2. Ù, *intra* kao ù kùcchi (*kući*), ù çàrqvi (*crkvi*), ù vartlu (*vrhu*).
 3. Pri, *apud* kao pri Ivannu, pri gnìvi (*njivi*).
 4. Kà ili k', *ad* ili *uersus* kao k' diviçi (*k' divici*), k' gràdu.

LIB. II. PARS III. 181

- 5 Pròtiva, suppròtiva, suppròt, *aduersus, contra*; *ut*, pròtiva Bògu sàgriscih . suppròt Stì panu .
 6 Pò, *per, super, post*; *ut*, pò pùtu . pò obràzu . pò inàrti .
 7 Okó, *uel, ò: circa, de*; *ut*, ò tebbi mìslim .

De Præpositione exigente

Accus. Sing.

- 1 Vz, *propè*; *si præponatur Proprijs, uel Appellatiuis femininis*, *ut*, ùz tarpèzu . &c.
 2 Nà, *super, si eisdem nominibus præponatur*, *ut*, ùtece nà gorù . nà Scimuna .
 3 ù, *in, uel, intra, cum uerbis motus; ut, ulize* ù Konòbu . *si nomina sint feminina*.
 4 zà, *pro*; *ut*, zà moyù sestrù . zà tvoyù gliubàv .

De Præpositione exigente

Abl. utriusq. numeri.

Od:à *uel ab, ut, òd Pètra* . Od, *de; ut, òd dùha sfètoga* . *vz, z'; aut is, s'; è, uel ex; ut vz rùkæ, is Sàrça* .

De Præpositione exigente

Casum Septimum Sing. & Plur.

Mèyu, mèu, *inter; ut*, mèu mnóm, i tobbóm .
 Prid, sprid; *ante, coram; ut*, prid Bò gom, sprid ocìma . Pòd, *sub; ut*, pòd pazuhom . nàd, *super;*

M 3 ut,

5. Pròtiva, suppròtiva, suppròt, *aduersus, contra* kao pròtiva Bògu sàgriscih (sàgrìsh), suppròt Stìpanu .
 6. Pò, *per, super, post* kao pò pùtu, pò obràzu, pò smàrti (smrti) .
 7. Okó ili ò, *circa, de* kao ò tebbi mìslim .

O prijedlogu koji zahtijeva akuzativ jednine

1. Uz, *propè* ako bi se stavio pred vlastite ili opće imenice ženskoga roda kao ùz tarpèzu (trpezu) itd .
 2. Nà, *super* ako bi se stavio pred iste imenice kao ùtece (uteče) nà gorù, nà Scimuna (Šimuna) .
 3. Ù, *in* ili *intra* s glagolima kretanja kao ulize ù konòbu, ako bi imenice bile ženskoga roda .
 4. Zà, *pro* kao zà moyù (moju) sestrù, zà tvoyù gliubàv (tvoju ljubav) .

O prijedlogu koji zahtijeva ablativ obaju brojeva

Od, a ili *ab* kao òd Pètra; òd, *de* kao òd dùha sfètoga (svetoga) . Uz, *z'* ili *is, s'*, e ili *ex* kao uz rùkæ (ruke), *is Sàrça (Srca)* .

O prijedlogu koji zahtijeva sedmi padež jednine i množine

Mèyu (meju), mèu, *inter* kao mèu mnóm i tobbóm .
 Prid, sprid, *ante, coram* kao prid Bògom, sprid ocìma (očima) . Pòd, *sub* kao pòd pazuhom .
 Nàd, *super* kao nàd sfakóm xenóm (svakom ženom) .

183 INST. LING. ILLYR.

ut, nād sfakōm xenōm. zà, post; ut, zà vrâtom.

De Præpositione exigente Nomin. & Accus. Plur.

Nà, in, & super; cum uerbis motus ad locum; ut, postàvi nà glávæ xénskæ. ù, in; ut, ù dñi onè. Pòd, sub; ut, pòd nogæ. zà, post; ut, zà plechia. & ceteræ ferè omnes Nom. singul. exigentes.

De Præpositione exigente Dat. Plur.

Kà, K'; ad, uersus; ut, K' Rimglianom; cum uerbis motus ad locum præcipuè.

De Præpositione exigente Abl. aut Gen. Plur.

Od, à, uel ab; seu delli, &c. & iz, ex. Prik, ultra, vån, extra. Rádi, rád', propter. vârhu, sfârhu; super. Dò, deridò, usque ad. Bèz, prèz. sine. çichia, çicch', propter, &c.

De Præpositione exigente Casum Octauum.

ù, in, cum uerbis status in loco; ut, ù vâscih, Kùchiah, ù dusciçah sfètih.

DE

Zà post kao zà vrâtom.

O prijedlogu koji zahtijeva nominativ i akuzativ množine

Nà, in i super s glagolima kretanja do mjesta; kao postàvi nà glávæ xénskæ (glave ženske).

Ù, in kao ù dñi onè.

Pòd, sub kao pòd nogæ (noge).

Zà, post kao zà plechia (pleća) i gotovo svi ostali koji zahtijevaju nominativ jednine.

O prijedlogu koji zahtijeva dativ množine

Kà, k', ad, uersus kao k' Rimglianom (k' Rimljanom), poglavito s glagolima kretanja prema mjestu.

O prijedlogu koji zahtijeva ablativ ili genitiv množine

Od, a ili ab; ili delli itd.; iz, ex; prik, ultra; vån, extra; rádi, rád', propter; vârhu (vrhu), sfârhu (svrhu), super; dò, deridò, usque ad; bèz, prèz, sine; çichia (cića), çicch' (cić'), propter itd.

O prijedlogu koji zahtijeva osmi padež

ù, in s glagolima stanja na mjestu kao ù vâscih kùchiah (u vaših kućah), ù dusciçah sfètih (u dušicah svetih).

DE INTERIECTIONE.

Caput II.

Interiectio est pars orationis indeclinabilis, quæ alijs interjicitur partibus ad animi affectus exprimendos. Illi autem accidit Significatio dumtaxat. Porro Significationis uariæ sunt species.

- 1 *Laudantis & exultantis, ut, blâgoxe, blâgoti, eugè.*
- 2 *Dolentis, ut, yáo, heu, hei.*
- 3 *Suspirantis, ut, lélé, ah, ah.*
- 4 *Lugentis, ut, yòh, obóy, & Eiulantis etiam. ob, ob.*
- 5 *Admirantis, ut, hày, hàý; tátà; pape, ò.*
- 6 *Ironiæ, ut, hìbì: bui.*
- 7 *Irridentis, ut, pùpù, hìhì. ò.*
- 8 *Exclamantis, ut, váy, váy: pròh, ò.*
- 9 *Silentium indicentis, ut, mùcš; š.*
- 10 *Timentis, ut, òboy; hei.*
- 11 *Deprehendentis, ut, ahà, toytò. at at, id, id.*
- 12 *Præfagientis, minantis, uel miserentis, ut, à, vày, yàot. uæ.*
- 13 *Rejcientis cum fastidio, ut, tchià, tyà: apagè, apagesis.*
- 14 *Stomachantis, uel indignantis, ut, zlobbo, hùddo, malum.*

M 4 Exe-

O UZVIKU

Poglavlje II.

Uzvík je nesklonjivi dio iskaza koji se ubacuje među druge dijelove za izražavanje duševnih stanja. Njemu pak pripada samo značenje³³. Nadalje, vrste su značenja različite:

1. Onoga koji hvali i koji se raduje kao *blâgoxe* (*blago že*), *blâgoti*, *eugè*.
2. Onoga koji trpi kao *yáo* (*jaó*), *heu*, *hei*.
3. Onoga koji uzdiše kao *lélé*, *ah*, *ah*.
4. Onoga koji plače kao *yòh* (*joh*), *obóy* (*oboj*) i nariče kao *oh*, *oh*.
5. Onoga koji se divi kao *hày*, *hàý* (*haj*), *tátà*, *pape*, *ò*.
6. Ironije kao *hìhì*, *hui*.
7. Onoga koji ismijava kao *pùpù*, *hìhì*, *ò*.
8. Onoga koji uzvikuje kao *váy*, *váy* (*vaj*), *pròh*, *ò*.
9. Onoga koji naređuje tišinu kao *mùcšš* (*muč*), *st*.
10. Onoga koji se boji kao *òboy* (*oboj*), *hei*.
11. Onoga koji zatječe kao *ahà*, *toytò* (*tojto*), *at at*, *id*, *id*.
12. Onoga koji predvida, prijeti ili sažaljeva kao *à*, *vày* (*vaj*), *yàot* (*jaot*), *uae*.
13. Onoga koji s gađenjem odbacuje kao *tchià* (*tča*), *tyà* (*tja*), *apagè*, *apagesis*.
14. Onoga koji se srdi ili ljuti kao *zlobbo*, *hùddo*, *malum*.

³³ Misli se od gramatičkih i tvorbenih kategorija odnosno odrednica.

- 15 *Execrantis, ut, pròkglieto; maledictũ; neizrecèno, nefandum, nefas.*

DE CONIUNCTIONE Caput III.

Coniunctio est pars Orationis indeclinabilis annectens, ordinansque sententiam. Accidunt autem Coniunctioni, Species, Figura, & Ordo, de quibus breuiter dicendum est.

Coniunctionum Species sunt.

- 1 *Copulatiua, ut, i, à, terè, tèr; ac, &, atq.*
- 2 *Disiunctiua, ut, àl, àlli: il, illi. uel, siue, seu, aut.*
- 3 *Aduersatiua, ut, prèm dà; etiam si, tametsi: à, àko; etsi: prèm àko, quamquam. à, at. prèm, etiamsi, &c.*
- 4 *Collectiua, siue, illatiua, ut, dàkle, itaque. pòkle. igitur. zato, idcirco. zàsc̄to, quarè.*
- 5 *Causalis, ut, yerè, yèr', namque, nam, quia. bò, enim.*
- 6 *Expletiva, ut, li, quidem. bò.*
- 7 *Conditionalis, ut, àko, si. dà, si. yedà, si fortè.*

Figuræ sunt simplex & Composita.

Simplex, ut, prèm, àko, &c. Composita, ut, prèm dà. àko dà.

Ordo

15. Onoga koji proklinje kao *pròkglieto* (*prokljeto*), *maledictum; neizrecèno* (*neizrečeno*), *nefandum, nefas.*

O VEZNIKU Poglavlje III.

Vežnik je nesklonjivi dio iskaza koji povezuje i uređuje misao. Vežniku pripadaju vrsta, sastav i redoslijed, o kojima treba ukratko nešto reći.

Vrste vežnika jesu:

1. Sastavni kao *i, à; terè, tèr; ac, et, atque.*
2. Rastavni kao *àl, àlli; il, illi; uel, siue, seu, aut.*
3. Suprotni kao *prèm dà*, etiam *si, tametsi; à àko*, etsi; *prèm àko*, quamquam; *à, at; prèm*, etiamsi itd.
4. Skupni ili zaključni kao *dàkle*, itaque; *pòkle*, igitur; *zato*, idcirco; *zàsc̄to* (*zašto*), quarè.
5. Uzročni kao *yerè* (*jere*), *yèr'* (*jer*), namque, nam, quia; *bò*, enim.
6. Dopunski kao *li*, quidem; *bò*.
7. Pogodbeni kao *àko*, si; *dà*, si; *yedà* (*je da*), si fortè.

Sastavi su jednostavan i složen.

Jednostavan kao *prèm, àko* itd., složen kao *prèm dà, àko dà*.

Ordo autē est Præpositivus, Subiunctivus, & Communis. Præpositiva sunt omnes excepta, bð. Subiunctiva esse possunt, terè, tèr: al, àlli: il, illi: yèr', dàkle, pòkle. li: (bð, est omnino.) Ex quibus apparet etiam, quæ sint Communes.

Hæc sunt, quæ de octo partibus orationis Illyricæ Linguae occurrerunt ita, ut multa à me prætermiſſa eſſe non ignorem. Quare etiam atque etiã obſecro huius Linguae Peritiores, ut, quod mihi anguſtiæ temporis perficere denegarunt, hoc opus ipſi, qui & lingue peritia, & otio abundant, abſolutiſſimum in lucem e-
dant.

*

FINIS LIBRI SECUNDI.

Laus DEO, ac Deiparæ Virgini.

DE

Po redosljedu veznici stoje ispred ili iza³³, a mogu stajati i ispred i iza. Ispred dolaze svi osim bð. Iza mogu doći *terè, tèr; al, àlli; il, illi; yèr' (jer'), dàkle, pòkle, li* (bð uvijek). Iz tih je primjera jasno koji veznici mogu stajati i ispred i iza³⁴.

To je ono što mi je palo na um o osam dijelova iskaza ilirskoga jezika i dobro znam da sam mnogo toga propustio. Stoga opet i opet molim one koji su u ovom jeziku vještiji da učine ono što je meni onemogućila kratkoća vremena i da ti koji dobro poznaju jezik i imaju obilje slobodnoga vremena ovo djelo iznesu na vidjelo što savršenije.

*

KRAJ DRUGE KNJIGE

Slava Bogu i Bogorodici Djevici

³³ Misli se ispred ili iza prve riječi u nizu.

³⁴ Katičić takav razmještaj naziva prijedložni, poslijeložni i zajednički, usp. R. Katičić, Rad HAZU 388, 1981., str. 86.

186
DE CONSTRUCTIONE
PRÆCEPTA ALIQVOT.

Præcep. I.

SI duo nomina substantiua rerum diuersarum in oratione continuentur alterum apud Latinos ponitur in Genitiuo. Apud nos uerò modò idem contingit, modò ex substantiua minus principali formamus adiectiuum Possessiuum, ut, Xidovisu ubilli sina Boxyéga. Iudæi interfece runt filium Dei. (Boxyéga, pro, Bòga, di Dio.)

Præcep. II.

Nomen substantiuum concordat cum Adieuo ferè in genere, numero, & casu, ut bláxenni Pèttar. Beatus Petrus. Sfèti otàç Pâpa. Sanctus pater Papa. nebbo vèdro.

Præcep. III.

Relatiuum cohaeret cum antecedente substantiua genere, numero, & interdum casu, ut, diticch niè dõbar, koyí oçà nè štuyé. Puer nõ est bonus, qui patrem non honorat.

Exceptio.

Excipi possunt illa nomina substantiua quorum Dat. utimur pro Vocat. ut, møy diticchiu, mi puer. ubi (møy) est casus Vocatiui, (diticchiu) Datiui.

Præ-

NEKOLIKO PRAVILA
O KONSTRUKCIJI

Pravilo I.

Ako iskaz sadržava dvije imenice u slijedu koje se odnose na različite sadržaje, jedna se u Latina stavlja u genitiv. U nas pak katkad biva to isto, a katkad od manje važne imenice tvorimo posvojni pridjev kao Xidovisu ubilli sina Boxyéga (Židovi su ubili sina Božjega). Iudæi interfece runt filium Dei. (Boxyéga umjesto Bòga, di Dio).

Pravilo II.

Imenica se s pridjevom slaže u rodu, broju i padežu kao bláxenni (blaženi) Pèttar, beatus Petrus; sfèti (sveti) otàç (otac) Pâpa, sanctus pater Papa; nebbo vèdro.

Pravilo III.

Odnosna se zamjenica slaže s imenicom koja joj prethodi u rodu broju i katkad u padežu kao Diticch niè dõbar, koyí oçà nè štuyé (ditić nije dobar koji oca ne štuje), Puer non est bonus, qui patrem non honorat.

Iznimka

Mogu se izuzeti one imenice čijim se dativom služimo umjesto vokativom kao møy diticchiu (moj ditiću), mi puer, gdje je møy (moj) vokativ, a diticchiu (ditiću) dativ.

Præcep. IIII.

Nomen concordat cum Verbo in persona & numero, ut, Bâre molli sfêtu Mariyu; Bartholomæus orat sanctam Mariã. quod si sint uoces copulatae sepius uerbum plurale exigût, ut, Pèttar, i Ivàn k' grobù potekòsce. Petrus & Ioannes ad sepulcrum cucurrerunt.

Præcep. V.

Verbum personale finiti modi postulat ante se Nomin. aperitè uel occultè eiusdem numeri, & persona, ut, yà placcém, ego lugeo. tí se smiyèsc, tu rides. Sctò glieddasc? quid intueris?

Præcep. VI.

Verbum substantiuum non solum ante; sed etiam post se Nominat. postulat. Quod interdum etiam exigunt uerba, quæ post se habent aliquod nomen Appellatiuum generis masculini, ut, tvóy brát yèst dòbar clovik. tuus frater est bonus uir. Dáynàm hlib násc: da nobis panem nostrum. ubi (hlib násc) est Nomin. Casus.

Præcep. VII.

Verbum Transitiue aut Actiue significationis post se ferè accusandi casum postulat, ut, Redovníçi hvále Boga. Religiosi laudant Deum.

Præ-

Pravilo IV.

Ime se slaže s glagolom u licu i broju kao *Bâre molli sfêtu Mariyu* (*Bare moli svetu Mariju*), *Bartholomæus orat sanctam Mariam*. Ako su riječi povezane³⁵, češće traže glagol u množini kao *Pèttar i Ivàn k' grobù potekòsce* (*potekoše*), *Petrus et Ioannes ad sepulcrum cucurrerunt*.

Pravilo V.

Lični glagol finitnog oblika zahtijeva ispred sebe otvoreno ili skriveno nominativ istog broja i lica kao *yà placcém* (*ja plačem*), *ego lugeo*; *tí se smiyèsc* (*ti se smiješ*), *tu rides*; *sctò glieddasc* (*što gljedaš*)?, *quid intueris?*

Pravilo VI.

Glagol opstojnosti zahtijeva ne samo ispred nego i iza sebe nominativ. To katkad zahtijevaju i glagoli koji iza sebe imaju neku opću imenicu muškoga roda kao *tvóy brát yèst dòbar clovik* (*tvoj brat jest dobar človik*), *tuus frater est bonus uir*; *dáynàm hlib násc* (*daj nam hlib naš*), *da nobis panem nostrum*, gdje je *hlib násc* (*hlib naš*) nominativ³⁶.

Pravilo VII.

Glagol prijelaznoga ili aktivnoga značenja iza sebe zahtijeva akuzativ kao *Redovníçi hvále Boga*, *Religiosi laudant Deum*.

³⁵ Misli se veznikom.

³⁶ Kašić zanemaruje razlikovanje živo/neživo pa stoga i može reći da je *hlib* nominativ.

Præcep. VIII.

Verbum passivæ significationis post se Ablativum cum præpositione, od, idest, à uel ab, defiderat. Pisma su sféta gliúbliéna od mené, Scripturæ sanctæ amantur à me.

Præcep. IX.

Quoduis uerbum admittit præpositionem cum suo casu, ut, bio sam ù càrqvi. fui in templo. gliúbimte sà svim sàrcem. amo te ex toto corde.

Præcep. X.

Omne uerbum, & multa nomina Dativus habere possunt eius rei, cui damnnum aliquod, uel commodum affertur, ut, trúdis innim, meni si samomu lín. laboras alijs, mibi uni ex piger.

Præcep. XI.

Temporis continuatio ferè Accusatiuo gaudet, ut, Sctiosam trí dobba. legi tres horas; nisi nomen numerale more Substantiuorum Genitiuum exigat.

Præcep. XII.

Cuicumque uerbo potest addi Ablatiuus significans uel pretium, uel instrumentum, uel causam, ut, kúpio sam kgníxnik dwimi desetacij. emi librum duobus denarijs; noxém rixem drívo. cultro scindo lignum.

Præ-

Pravilo VIII.

Glagol pasivnoga značenja iza sebe traži ablativ s prijedlogom *od*, to jest a ili ab. *Pismasu sféta gliúbliéna od mené* (*Pisma su sveta ljubljena od mene*), *Scripturæ sanctæ amantur à me*.

Pravilo IX.

Bilo koji glagol dopušta prijedlog sa svojim padežom kao *bio sam ù càrqvi* (*erkvi*), *fui in templo*; *gliúbimte sà svim sàrcem* (*ljubim te sa svim srcem*), *amo te ex toto corde*.

Pravilo X.

Svaki glagol i mnoga imena mogu imati uza se dativ onoga čemu se donosi neka šteta ili korist kao *trúdis innim, meni si samomu lín* (*trudiš inim, meni si samomu lín*), *laboras alijs, mibi uni ex piger*.

Pravilo XI.

Trajanje vremena uglavnom se rado izriče akuzativom kao *sctiosam* (*štio sam*) *trí dobba*, *legi tres horas*, osim ako broj zahtijeva genitiv kao imenica.

Pravilo XII.

Svakom se glagolu može dodati imenica u ablativu koja označuje cijenu ili sredstvo ili uzrok kao *kúpio sam kgníxnik dwimi desetacij* (*knjižnik dvimi desetaci*), *emi librum duobus denarijs*; *noxém rixem drívo* (*nožem rižem drivo*), *cultro scindo lignum*.

Gerundia, & Participia post se postulant casus suorum uerborum, ut, budúchi yà

ù kúcchi, donesenæmi bisce twoyæ

Knigæ . cum essem ego domi,

perlata mihi fuerunt

tuae litteræ.

*

SLAVA, IHVALA
ISVKARSTV
GOSPODINV NASCEMV.
SFRHA.

Pravilo XIII.

Gerundi i participi zahtijevaju iza sebe

padeže svojih glagola kao *búducchi*

yà ù kúcchi, donesenaemi bisce

tvoyæ knigæ (budući ja u

kući, donesene mi biše

tvoje knjige), cum

essem ego domi, per-

latae mihi fuerunt

tuae litterae.

*

SLAVA I HVALA
ISUKARSTU (ISUKRSTU)
GOSPODINU NASCEMU (NAŠEMU)
SFRHA (SVRHA)

Errata sic corrige.

Pag. 8. aa, ee, ij. lege, aa, ee, ie. ij. P. 9. ce, de. l. ce, ç, de. Pag. 14. dictionibus, l. dictionibus. P. 32. vel *vlastél*, l. vel *vlastélaa*. P. 35. Gen. *vsci*yu vel *vha*, l. vel *vha*. Gen. *vsci*yu: P. 36. *Mariyâé*, l. *Mariyâ*. P. 38. *ùvov*uodáh, l. *ùvov*odáh. P. 39. *mutât*, in *ka*v, k, l. *mutât* syllabâ (*qva*) in *ka*v. P. 40. propositione, l. præpositione. p. 41. *Sladostîma*, l. *Sladostâma* uel *Sladostîma*. P. 49. *Kakovaé*, l. *Kakova*, P. 54. *cupite*, l. *capite*. P. 56. *Yuryéu*, l. *Yuryév*. P. 58. *dvoyçi*, *dvoyçi*. P. 64. *Exemplû primû*, l. *Exemplum vnicû*. P. 68. *respondent*, *krespondet*. P. 71. *s'ovîm*, l. *s'ovîmi*. P. 72. *illç*, l. *ille*. P. 84. *corressi*, l. *corressi*. P. 85. *Cap. I*, l. *Cap. II*. P. 87. *conveniunt*, l. *cóveniunt*. P. 94. *dâbih*, ut *fuerim*, l. *dâbih*, ut *fuerim*. P. 96. *Infinicini*, l. *Infinicî*. P. 107. *significabit*, l. *significabitur*. P. 114. ut *docemus*, l. ut *doceamus*. P. 117. *hò insegnato*, l. *hâ insegnato*. *ibid*: *hai insegnato*, l. *hâ insegnato*. *ibid*. *nci*vsci, l. *uci*vsci. P. 118. *personam præsentî*. l. *personam præteritî*. P. 119. *voih*. l. *voih*, uel *voyih*. P. 124. *tiçâhomo*, & c. l. *tiçâhomo*, & c. P. 128. *tijçali*, *tiçáo*, *tiçal*. l. *tijçalli*, *tijçáo*, *tijçál*. *ibid*. *toccafte*, l. *toccaffé*. P. 129. *bùde tiçalli*. l. *bùdu tiçalli*. P. 131. *miçâh*, uel *maknuh*: l. *miçâh*, uel *maknuh*. P. 133. In quo *uerbo*, ut, l. In quo *uerbo*, e, in, a, ut. P. 136. *ò dà imite*. l. *ò dà imate*. P. 144. *potoyená* *ite*

Errata sic corrige.

ste, l. *potuyeváste*. P. 144. *potuyeualli*. l. *potuyevalli*. *ibid*. *potuyío*, l. *potúyio*. P. 145. *potuyúyte* *vij*, l. *potuyúyte* *vij*. P. 151. *podijyáosam*. l. *popijyáosam*. P. 159. *daxij*. l. *daxyij*. P. 160. *daxij*, l. *daxyij*. *ibid*. *Plusquamperfecto*, l. *Plusquamperfectû*. *ibid*. *daxij*. l. *daxyij* *ibideest*. *Indefinitum*, *dâ daxyi*. P. 160. *Indefinitum*, *dâye*. l. *Perfectum*, *dâye*.

Regestum.

A B C D E F G H I K L M.

Omnia sunt folia integra.

ERRATA CORRIGE

str. 75 piše:
Drugi primjer
Vlastita imenica muškoga roda.

treba:
Drugi primjer
Opća imenica muškoga roda.

str. 411 (tablica i posljednji redak)
piše: - ĩ
treba: - ø

CIP piše:
Institutionum linguae Illyricae libro duo

treba:
Institutionum linguae Illyricae libri duo

Nakladnik: *Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje*
Zagreb, Strossmayerov trg 2

Biblioteka: PRETISCI
Urednik: Marija Znika
Knjiga 1: Bartol Kašić: *Osnove ilirskoga jezika*
u dvije knjige

Izvornik: Institutionum linguae Illyricae libri duo,
authore Bartholomaeo Cassio, Romae 1604

Prijevod s izvornika: Sanja Perić Gavrančić
Pogovor: Darija Gabrić Bagarić
Recenzenti: Ivo Pranjković
Branka Tafra
Redaktura prijevoda: Olga Perić
Tehničko uređenje: Boris Kren
Naslovna stranica: *Inventa studio*, Branko Bernardić, Zagreb

CIP – Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i sveučilišna knjižnica – Zagreb

UDK 811.163.42'36 (02. 045)

KAŠIĆ, Bartol

Osnove ilirskoga jezika u dvije knjige
/ autor Bartol Kašić ; <prijevod s izvornika Sanja Perić Gavrančić>. -1.
izd. - Zagreb : Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, 2002. – (Biblioteka
Pretisci ; knj. 1)

Usporedo lat. izvornik i hrv. prijevod.
Lat. tekst pretisak izd. Institutionum linguae Illyricae libro duo, 1604.

ISBN 953-6637-14-6

I. Hrvatski jezik -- Gramatika -- Povijest

420628051

